

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการ ทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" ISSN: 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนธิ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง

พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุนิษฐ์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัฉรดา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวะ ศรีโสภากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวัฒน์ประปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิษณุกร นาถชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ณรงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรรณทร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิดา หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จิตติพร อุ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอังก์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุภชัย ตริทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวนวงศ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรธูมาศ พลิชฐ์ภักกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 10 ประจำเดือนตุลาคม 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรวางการตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 30 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562.....	1
สุพัตรา สมภิงษ์, วิจิตรา ศรีสอน, ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ	
การประเมินและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.....	15
อังสนา อินทิม, นางลักษณ์ ใจฉลาด	
การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี.....	31
อนันต์ สุนทรเมธากุล, ภิมภวิมล ปรมัตถ์วรโชติ, อัยรดา พรเจริญ	
การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.....	45
สายธาร กุศลศิริ, มงคล หมุ่มมาก, สุกลรัตน์ มิ่งสมร	
การรื้อหน้าพาหุของคุณหญิงนันทกานูรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต).....	57
บุญจิรา เสนานิมิตร, สุภาวดี โพธิเวชกุล	
การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัสเพื่อส่งเสริม ความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.....	69
สุพัตรา นิลมล, สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์, ประจวบ ขวัญมัน	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.....	81
สุดาวรรณ ปองเพชรพร, รังสรรค์ มณีเล็ก, ประจวบ ขวัญมัน	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดคูคำ (เมธาวิสัยคณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.....	93
พรฤดี หวังนาโชค, รังสรรค์ มณีเล็ก, สุบัน พรเวียง	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 2.....	109
เพ็ญผกา มณีเพชร, มงคล หนูมาก, สุภาภรณ์ กิตติธัญญานนท์	
ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงพยาบาลเสนา.....	123
เปี่ยมรัก ตั้งเกียรติอุดม, กัลยา ศรีตะนัย, เรวดี ขวัญพรหม, บริบูรณ์ ฉลอง บารมีบุญ แสงจันทร์	
ทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร.....	131
พริณัฐ สุขแสง, จิรนนท์ อนุสรณ์, วีระพล วงษ์ประเสริฐ, บารมีบุญ แสงจันทร์	
ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม.....	145
ทัตตเดช แซ่ซ่ง, วรพล เขินไฟ, สันต์หล้า จักรภัทรวงศ์	
การศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์.....	159
ปัทมา ผ่องศิริ, นภัทร บุญเทียม, พิสมัย วงศ์สง่า, พรทิพย์ แก้วสิงห์	
สกมลสุภา อภิษฐ์บุญโชค, จริญญาศรี มีหนองหว้า, อัญชลี ฐิตะสาร	
การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร.....	171
สุภา นะที, สุริยะ ประกายสาธก	

สารบัญ (Content)

	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุพื้นที่ชุมชนตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....	183
กุลธิดา กุลประทีปปัญญา, พรทิพา เนื่องไชยศ, ประภัสสร โคกลือชา, กชกร ชายทวีป, กฤติยาภรณ์ บุตรศรี, กษวรรณ เดชผล, กัญญาพัชร เข้มแก้ว กัญญารัตน์ รักษาวงษ์, กัลยาณี เชื้อแก้ว, กาญจนา กล่ำเงิน	
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2.....	195
อภิรักษ์ นาเมืองน้อย	
การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.....	207
ณัฐวรรณ นิธิสมบัติสถิต, รังสรรค์ มณีเล็ก, สุกสรรัตน์ มิ่งสมร	
แนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว Otop นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี....	219
กฤษฎณา นิลรัมย์, นพพร จันทรนำชู	
บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน: ศึกษากรณีวัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัว สะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา.....	231
สายยนต์ ชาวอุบล	
ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.....	245
พฤษภา กุมภา, ธิติวุฒิ หมั่นมี, อนุวัต กระสังข์	
การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร.....	259
ฉิเรศ ธาดาชัยปกรณ์, ผกามาศ ชัยรัตน์, ชวลีย์ ณ ถลาง	
ประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรค ไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา.....	273
อัมพร ชันจันทร์, ลาวัลย์ ต้นสกุลรุ่งเรือง, เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร, ศิริพร สัจจามันท์	
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิติ ตำบลไผ่ยอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.....	285
ทรงสิทธิ์ สายสินธุ์, เทพพิทักษ์ ทองเจริญ, ศราวุฒิ คุ่ยเฉียะ, อนุรัตน์ จันผ่อง นันทพันธ์ คดคง	

สารบัญ (Content)

	หน้า
การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ของสาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในช่วงสถานการณ์โควิด-19.....	295
ทัศนวรรณ จงเป็นสุขเลิศ, ชาพิมพ์ุช บัญวิทยา, พุทธิรักษ์ เกตุเอม, เวณิกา สุปัญญา เดชา	
ชุมชนโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว ที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล ในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	309
ศรีณย์ ศิลาณร, ปิยศักดิ์ สีดา, กิ่งเพชร ส่งเสริม, ทองอินทร์ ไหวดี	
การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว....	323
รัชฎา เทียมธรรม, จิตรา ชนะกุล, อรุณรุ่ง ปภาพลิษฐ์, เบญจวรรณ ศรีมารุต ชัยรัตน์ คำลี	
การศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชา ภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.....	337
ธีราภรณ์ พลายเล็ก, ธีรภัทร กิจจักษ์, วันวิสาข์ หมั่นจง	
ปัญหาการควบคุมฝ่ายปกครองโดยหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทาง ปกครอง ศึกษาวิเคราะห์จากข้อความคิดไปสู่การวางแนวทางเพื่อให้บรรลุผล ในการปฏิบัติราชการทางปกครอง.....	351
ตรีเพชร จิตรมหิมา, พัทธมา จิตรมหิมา, ณัฐภณ อันชั้น	
การศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว	363
ชนิสรา แก้วสุวรรณ, นงนุช ศรีสุข	
ประเด็นคัดสรรว่าด้วยหลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย.....	375
พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	
ภาคผนวก.....	389
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562

Political Communication Strategies of the Future Forward Party
in the Election of the House of Representatives Campaign, 2019

สุพัตรา สมภิพงษ์¹ วิจิตรา ศรีสอน² ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ³
Supahattra Somphiphong, Wijittra Srisorn, Sirot Bhaksuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์สำคัญคือ 1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 และ 2. เพื่อศึกษาแนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างองค์กรทางการเมือง จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มสื่อมวลชนจำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มประชาชนหรือพลเมืองจำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาพร้อมสรุปและอภิปรายผล จากการศึกษาผลการศึกษา พบว่ากลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 พบว่าพรรคมีนโยบายและสร้างภาพลักษณ์ของผู้รับสมัครเลือกตั้งเปรียบเสมือนการแข่งขันการขายสินค้าทางการเมือง โดยใช้หลักการตลาดเทคนิคและกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งเป้าหมายคือการสนับสนุนจากประชาชน ดึงความสนใจจากประชาชนให้เห็นคล้อยตามกับแนวคิดของพรรค ใช้ช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น Facebook, Instagram, You tube ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Facebook live มีสาระน่าสนใจและน่าติดตาม ใช้สื่อเพื่อเปิดรับฟังปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนอย่างกว้างขวาง แนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่ พบว่าได้นำแนวคิดการตลาดทางการเมือง การขายนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้วางใจและเชื่อมั่นในพรรคการเมือง แนวทางที่สำคัญคือการจำแนกส่วนทางการตลาดกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การวางตำแหน่งของตัวผู้สมัครรับการเลือกตั้ง หรือ พรรคการเมือง และกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง และจำแนกกลยุทธ์การตลาดทางการเมือง ได้แก่

Received: 2021-03-01 Revised: 2021-03-25 Accepted: 2021-03-30

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program Department of Political Science College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: s61463825025@ssru.ac.th

^{2 3} วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government Suan Sunandha Rajabhat University

ผลิตภัณฑ์ทางการเมือง การตลาดแบบผลิตภัณฑ์ การตลาดแบบเจาะใจ และการหึงเสียง พร้อมทั้งนำปัจจัยที่ส่งผลกระทบมาเป็นปัจจัยสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านโครงสร้างทางการเมือง และปัจจัยแห่งอำนาจเป็นต้น ซึ่งจากกลยุทธ์ดังกล่าวทำให้ได้รับคะแนนเสียงจากประชาชนเป็นจำนวนมาก

คำสำคัญ (Keywords): กลยุทธ์การสื่อสาร; การสื่อสารทางการเมือง; พรรคอนาคตใหม่

Abstract

The purpose of this research was 1. To study the political communication strategies of the Future Forward Party in the election campaign. Member of the House of Representatives, 2019 and 2. To study the guidelines for the election of members of the House of Representatives of the New Future Party. This was a qualitative research using in-depth interviews from 3 main contributors: Group 1 A sample group of political organizations 7 people Group 2 Mass media group of 5 people Group 3 Group of people or citizens of 10 people Total 22 people The collected data were then used for descriptive analysis, summarizing and discussion. From the study, the results showed that; New Future Party's political communication strategy in the 2019 election of members of the House of Representatives found that The party leads the policy and builds the image of the election candidates as a political product competition. Using marketing principles, marketing techniques and strategies Whose goal is the support of the people Draws the attention of the people to see the concept of the party Use modern communication channels such as Facebook, Instagram, You tube effectively. Facebook live is informative, interesting and addictive. Using media to widespread exposure to various problems of the people. Guidelines for the election of members of the House of Representatives of the New Future Party Found that the concept of political marketing Selling the policies of political parties used in the election campaign For voters to trust and believe in political parties An important approach is to categorize voter market segments. Candidate or party positioning and political marketing strategies. And classify political marketing strategies Including political products Push marketing Incentive Marketing And a poll As well as taking the factors that affect them as supporting factors, whether it is the technology factor Political structural factors And factors of power, etc. This strategy has received a lot of votes from the people.

Keywords: Communication strategy; Political communication; Future Forward Party

บทนำ (Introduction)

ศตวรรษที่ 21 หรือเรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการแข่งขัน ความรวดเร็วในการส่งข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคที่มีการเกิดขึ้นของข้อมูล ข่าวสาร ไหลเวียนอยู่ทุกวินาที จึงมีการเกิดขึ้นของสื่อใหม่หลากหลายสื่อ เพื่อเป็นการเปิดช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้ครอบคลุมและทันต่อเหตุการณ์ (ธัญนันท์ จันทร์ทรงพล, 2560) ซึ่งสื่อ (Media) มีความสำคัญและมีบทบาทในการปรับหรือเปลี่ยนแปลงอุดมการณ์หรือความคิดของผู้คนได้เป็นอย่างดี โดยสื่อในปัจจุบันได้อยู่ในรูปแบบที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนมาก แม้จะยังคงมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอยู่ก็ตาม แต่สื่อใหม่ที่อยู่ในรูปแบบที่ต้องเชื่อมต่อการใช้งานกับอินเทอร์เน็ต และมีการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนก็เป็นที่นิยมมากขึ้น และเป็นช่องทางสำคัญในการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี (อรุณี กาสยานนท์, 2560)

ในบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน ประชาชนได้ให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวต่อทางการเมืองเป็นอย่างมาก และการสื่อสารทางการเมืองนั้นนับว่าเป็นการสื่อสารที่มีความละเอียดอ่อนมาก และสามารถส่งผลกระทบออกไปได้หลากหลายด้าน (Deutsch, 1969 : 138) เพราะสื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือกระบอกเสียงระหว่างรัฐบาล องค์กรทางการเมืองและประชาชน โดยการสื่อสารทางการเมืองที่ส่งสารออกมานั้นจะประสบความสำเร็จในการสื่อสารหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับ “กลยุทธ์การสื่อสาร” โดยที่ผู้ส่งสารจำเป็นต้องเลือกใช้ “กลยุทธ์” รูปแบบใดจะสามารถทำให้ผู้รับสารเข้าใจในความหมายของสารที่ตนต้องการจะสื่อและไม่เพียงแต่เข้าใจในสารนั้น แต่เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคล้อยตามและเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามกับผู้ส่งสารต้องการ (อรุณี กาสยานนท์, 2560)

การจัดให้มีการเลือกตั้งในครั้งนี้ เป็นการตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากการขาดให้มีการเลือกตั้งมาอย่างยาวนาน พรรคการเมืองน้องใหม่เกิดขึ้นหลากหลายพรรค เช่น พรรคไทยรักษาชาติ (ก่อนที่จะโดนยุบพรรค) และพรรคอนาคตใหม่ พรรคอนาคตใหม่ (อนค.) (Future Forward Party) เป็นพรรคการเมืองในประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2561 โดยนายธนธร จิรังเรืองกิจ อดีตรองประธานบริหารบริษัทไทยซัมมิท และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยบุตร แสงกนกกุล อดีตอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พรรคอนาคตใหม่ - Future Forward Party: online) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมจากประชาชนที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยที่เป็นวัยรุ่นและกำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน การหาเสียงเลือกตั้งของพรรคอนาคตใหม่ จึงจำเป็นต้องวางกลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งให้มีความทันสมัยเพื่อตรงกับกลุ่มเป้าหมายของพรรคการเมืองตน ดังนั้น ในประเด็นของการศึกษารั้งนี้จึงมุ่งไปที่ประเด็นของ กลยุทธ์ของพรรคอนาคตใหม่ ในการหาเสียงเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ว่ากลยุทธ์ในการสื่อสารทางการเมืองที่มุ่งเน้นการสื่อสารแบบยุคใหม่มีความสำคัญหรือมีกลไกอย่างไรในการสื่อสาร และเพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจถึงการกล่อมเกลางานการเมืองผ่านสื่อสมัยใหม่ ที่มีผลไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเมืองประชาธิปไตยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาผลกระทบการสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562
- เพื่อศึกษาแนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มตัวอย่างองค์กรทางการเมือง สื่อมวลชน และกลุ่มประชาชนหรือพลเมือง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มตัวอย่างองค์กรทางการเมือง สื่อมวลชน และกลุ่มประชาชนหรือพลเมือง อันมีหลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างองค์กรทางการเมือง จำนวน 7 คน (ตัวแทนจากพรรคอนาคตใหม่ กลุ่มผู้ใกล้ชิดในการทำงาน) กลุ่มสื่อมวลชน (สื่อที่ทำหน้าที่ประจำพรรคการเมือง) จำนวน 5 คน และกลุ่มประชาชนหรือพลเมือง (ตัวแทนจากเวทีการหาเสียงต่าง ๆ ที่ทางพรรคจัดเวทีขึ้น)จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจากเอกสารข้อมูลพื้นฐานกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 อีกทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้อง

3.2 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีแนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide) ซึ่งกำหนดแนวคำถามเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 - 2 เท่านั้น แต่ไม่กำหนดถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามอย่างแน่นอนตายตัว ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ (ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง) ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้เหมาะกับผู้ที่สัมภาษณ์แต่ละคน และบริบทของการสัมภาษณ์จริงในแต่ละกรณี ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งหมด 3 กลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นการศึกษาในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ เรียบเรียงค้นหาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมถึง

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละประเด็นนั้นมีความหมายว่าอะไร โดยเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่ หลังวันที่ 24 มีนาคม 2562 และจำนวนที่นั่งของ ส.ส. ที่อยู่ในพรรคอนาคตใหม่ เพื่อตีความข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อหาข้อสรุปสุดท้ายของข้อมูลในแต่ละประเด็นว่าคืออะไร มีแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ อยู่หรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ซึ่งนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 พบว่าการเลือกตั้งทางการเมืองไทยไม่ว่าในยุคสมัยใด ล้วนมีการนำเสนอนโยบายต่าง ๆ เพื่อเรียกความสนใจให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน การนำเสนอโยบายและสร้างภาพลักษณ์ของผู้รับสมัครเลือกตั้งเปรียบเสมือน การแข่งขันการขายสินค้าทางการเมือง โดยใช้หลักการตลาด เทคนิค และกลยุทธ์ทางการตลาดของภาคธุรกิจ ด้วยงบประมาณของตนเองและงบประมาณแผ่นดิน แต่แตกต่างกับภาคธุรกิจตรงที่เป้าหมายของการจำหน่ายสินค้า โดยเป้าหมายของภาคธุรกิจ คือผลกำไรของบริษัท แต่เป้าหมายของตลาดทางการเมือง คือ การสนับสนุนจากประชาชน ดังนั้น ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองต่างพยายามคิดกลยุทธ์การณรงค์ หาเสียงเลือกตั้งที่สอดคล้องกับนโยบาย เพื่อดึงความสนใจจากประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงให้เห็นคล้อยตามกับ แนวคิดของพรรค มีการสร้างสรรค์นโยบายและนำเสนอในรูปแบบของป้ายหาเสียง และการโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนผู้รับสาร การตลาดทางการเมืองเป็นการใช้ เทคนิคและแนวคิดทางการตลาด ทั้งการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการในการดำเนินการทางการตลาด ภายใต้ขอบเขตของกิจกรรมทางการเมือง ปัจจุบันการตลาดทางการเมืองเป็นตัวหลักดันให้กระบวนการทางการเมือง เกิดความสำเร็จและทำให้การตลาดทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนากลยุทธ์ทางการเมือง ซึ่งกระบวนการทางการเมืองของพรรคการเมืองที่มีเป้าหมายเป็นผลิตภัณฑ์ การขาย และการตลาด ได้แก่

1. พรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการขาย พรรคการเมืองนี้จะออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นหมายถึง นโยบายและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตามความคิดเห็นของพรรคที่เห็นว่าเหมาะสม

2. พรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการตลาด พรรคการเมืองนี้จะออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

กลยุทธ์ทางการตลาดทางการเงิน จะมีเฉพาะพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการขายและการตลาด โดยพรรคการเมืองจะใช้วิธีการลงพื้นที่พบปะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อทำการสำรวจรับฟังความคิดเห็นถึงกระแสของพรรค โดยพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการขายจะพยายามค้นหากลุ่มคนที่ไม่ให้การสนับสนุนพรรคการเมือง และกำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายที่พรรคจะพยายามสื่อสาร

อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายนี้เปลี่ยนความคิด ส่วนพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการตลาด จะค้นหาความต้องการของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อนำไปออกแบบนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชน ส่วนการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ จะพบเฉพาะในพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการตลาด พรรคการเมืองจะออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ โดยจะไม่สัญญากับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วยสิ่งที่ไม่สามารถทำได้จริงหลังจากที่พรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้ง ส่วนการสื่อสาร ผู้นำพรรคการเมือง รวมถึงสมาชิกทั้งหมดของพรรคจะเป็นผู้สื่อสารนโยบายกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ถ้าเป็นพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นการขายและการตลาด พรรคการเมืองจะมีความพยายามในการแผ่อิทธิพลไป ในกระบวนการสื่อสารประกอบกับการใช้เทคนิคการขาย เช่น การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group) เป็นต้น

กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคอนาคตใหม่ ถือว่าเป็นการวางแผนกลยุทธ์การตลาดทางการเมืองที่เข้าถึงกลุ่มประชาชนทุกระดับ อาจด้วยกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต.ที่กำหนดไว้ ทำให้สื่อเดิมอย่างสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อหนังสือพิมพ์ ไม่สามารถเข้ามามีบทบาทกับการรณรงค์การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามากนัก จึงทำให้พรรคอนาคตใหม่เลือกใช้สื่อออนไลน์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นอกจากจะสามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้แล้ว สื่อออนไลน์ยังเป็นสื่อหลักของกลุ่มฐานเสียงของคนรุ่นใหม่ (New Voter) ที่จะเข้ามาเลือกตั้งเป็นครั้งแรกจำนวนกว่า 7-8 ล้านคน และกลุ่มคนรุ่นใหม่ไม่นิยมใช้สื่อเดิมเพื่อค้นหาข่าวสารการเลือกตั้ง ดังนั้น พรรคอนาคตใหม่จึงเลือกใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อนำไปแข่งขันการเลือกตั้ง ด้วยการสร้างหัวข้อการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง (Key Message) ให้ได้รับความสนใจจากประชาชนสร้างกระแสความน่าเชื่อถือ และสร้างภาพลักษณ์ที่ตรงตามความต้องการของประชาชน สิ่งเหล่านี้จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้รับสมัครเลือกตั้งและพรรคการเมืองกลายเป็นที่รู้จักและสร้างการจดจำได้ เช่น การสร้างคำสำคัญ (Keyword) หรือ Hashtag ของพรรคอนาคตใหม่ การจัดกิจกรรม (Event) ของพรรคเพื่อสร้างกระแสทางการเมือง การเผยแพร่แบ่งปัน (Share) ข่าวสาร ความก้าวหน้า และกิจกรรมของพรรคเพื่อกระจายไปยังประชาชนทุกคน หวังเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองกับกลุ่มคนที่ยังยึดติดกับรูปแบบทางการเมืองแบบเก่าให้เห็นถึงโอกาสการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากยิ่งขึ้นเป้าหมายเพื่อให้พรรคของตัวเองสามารถช่วงชิงพื้นที่สื่อ และเกิดกระแสความน่าสนใจในช่วงการรณรงค์หาเลือกตั้ง

2. ผลการศึกษาแนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคอนาคตใหม่ พบว่ากลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงไม่ได้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการเลือกตั้ง แต่เป็นเพียงแค่เครื่องมือช่วยใน การนำข้อมูลข่าวสาร และข้อเท็จจริงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองส่งไปยังเป้าหมาย นั่นคือ ประชาชน สำหรับกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การที่พรรคการเมืองกำหนดวัตถุประสงค์ ทิศทางในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน และการทำความเข้าใจด้วยการศึกษาความต้องการ และความคาดหวังของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แล้วจึงกำหนด

แนวทางของกลยุทธ์ตามพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อของประชาชน ปัจจุบันนี้เป็นยุคของสื่อ ออนไลน์ ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเลือกส่งข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมือง และรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งผ่านสื่อออนไลน์ ด้วยการจัดทำเนื้อหา (Content) ให้มีความโดดเด่น การออกแบบที่มีสีสัน ทันสมัย และสะดุดตา เพื่อเสริมให้เป้าหมายของพรรคบรรลุผลสำเร็จ สำหรับกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทย และพรรคอนาคตใหม่นั้นเปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ ออกสู่สาธารณะจึงมีทั้งข้อมูลที่เป็นจริง เป็นเท็จ หรือข้อมูลที่ถูกบิดเบือน และเพื่อไม่ให้ประชาชนผู้รับสารตกเป็น เครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อของนักการเมืองได้โดยง่าย จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนผู้รับสารต้องรู้ทันสื่อ ต้องแยกแยะข้อเท็จจริง ศึกษาข้อมูลรอบด้าน และไม่ด่วนตัดสินใจ เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และนำเข้าข้อมูลได้อย่างอิสระ ดังนั้น ประชาชนผู้รับสารต้อง ตระหนักถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลและแหล่งที่มาของข่าวสาร ส่วนพรรคการเมืองผู้ส่งสารต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง แต่ก็เข้าถึงเฉพาะคนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่ใช้สื่อออนไลน์ เท่านั้น ดังนั้น การสื่อสารจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ พรรคการเมืองยังจำเป็นต้องใช้สื่อชนิดอื่นร่วมด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการศึกษาตามประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ผลการศึกษา พบว่ากลยุทธ์การวางตำแหน่งทางการเมืองของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตพบว่าการวางตัวผู้สมัครของพรรคนี้ค่อนข้างจะประกอบสำคัญเกี่ยวกับบุคลิกภาพของพรรคได้แก่ เป็นคนรุ่นใหม่ กล้าคิดกล้าเปลี่ยนแปลง บุคลิกที่ดี มีความสามารถในการสื่อสาร เป็นคนรุ่นใหม่มีความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารกับประชาชนได้ดี ต้องเข้าถึงประชาชน และให้ความช่วยเหลือประชาชนเป็นอย่างดี พร้อมกับมีประวัติโปร่งใส ประกอบอาชีพสุจริต มีอุดมการณ์ที่ชัดเจนที่จะสร้างการเมืองแนวใหม่ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Samuel Kamau. (2013) ศึกษาเรื่อง New Media Technologies and Democracy ผลการศึกษาพบว่า การใช้สื่อใหม่ทางสังคม (social media หรือ social network) กำลังกลายเป็นลักษณะสำคัญของการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองชาวอเมริกันจำนวนมาก จากการสำรวจร้อยละ 66 ของชาวอเมริกันใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค เช่น Facebook Twitter และร้อยละ 39 มีกิจกรรมทางการเมืองผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ค ทั้งนี้ ผู้ที่ใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คที่พูดถึงเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองโดยพื้นฐานจะใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ซึ่งกลุ่มผู้ใช้สื่อทั้งหมดนี้เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่สามารถครอบครองพื้นที่สื่อได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สื่อใหม่ทางสังคม หรือโซเชียลเน็ตเวิร์คยัง

ถูกใช้ในการสนับสนุนอุดมการณ์ แนวคิดทางการเมืองของพรรคการเมืองอย่างพรรค Democate และ Republicans ในขณะที่ผู้ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ที่อยู่ในวัยรุ่นมักจะโพสต์แสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ หรือโพสต์ลิงค์ (links) เกี่ยวกับการเมือง และการกระตุ้นให้คนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม หรือมีการกระทำทางการเมืองร่วมกันบนพื้นที่ของกลุ่มการเมืองในสังคมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต จากการสำรวจ พบว่า ร้อยละ 85 ของผู้ใช้สื่อใหม่ทางสังคม (social networking sites) หรือ Twitter ใช้สื่อใหม่ทางสังคมเพื่อที่จะส่งเสริมหรือปุมกดสัญลักษณ์ “Like” เกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองหรือสังคมที่ผู้อื่น ได้นำมาโพสต์ ซึ่งพรรคการเมืองทั้ง Democrat และ Republicans ก็ได้ใช้ปุมกดสัญลักษณ์ “Like” เช่นกันในโพสต์ความคิดเห็นหรือแนวคิดนโยบายเกี่ยวกับการเมือง และยังใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ในการกระตุ้นให้เกิดการลงคะแนนเสียงให้เกิดลงคะแนนเสียงให้กับพรรคการเมืองของตนเอง นอกจากนี้ยังใช้ในการกระตุ้นส่งเสริมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมผ่านรูปแบบของสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค และ Twitter ได้กลายเป็นลักษณะเด่นสำคัญของวิถีการเมือง และวิถีชีวิตของพลเมืองชาวอเมริกัน ซึ่งบทบาทของอินเทอร์เน็ต และสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นมักจะแสดงออกในรูปแบบของกลุ่มและองค์กร และพบว่า ผู้ที่ใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค หรือสื่อใหม่ทางสังคม โดยเฉพาะเฟซบุ๊กจะมีส่วนร่วมในทางการเมือง และสังคมมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ใช้เฟซบุ๊ก กล่าวโดยสรุป งานวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นว่าสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คได้เข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ตลอดจนการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว และมีส่วนร่วมในทางการเมือง และประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเผยแพร่บนสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คมากขึ้น

กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตพบว่ากลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์ของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขต เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่สะท้อนถึงพื้นที่นั้น ๆ เป็นหลัก นำจุดเด่นของพื้นที่มาสร้างความเป็นเอกลักษณ์สำคัญ การเข้าถึงปัญหา และสะท้อนภาพลักษณ์ของสังคมได้เป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้จำภาพสมาชิกได้ง่ายที่สุด ซึ่งนักการเมืองใดที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนั้นเกิดจากการได้รับการยอมรับจากตัวผู้สมัครล้วน ๆ ซึ่งชัยชนะที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับว่าตัวผู้สมัครแต่ละเขตจะสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองที่ดีให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของพรรคที่มุ่งเน้นมีประวัติโปร่งใส และประกอบอาชีพสุจริตเป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของยงยุทธ พงษ์คร (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2562 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 ถึง 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนชาวจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละสื่อแล้ว เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมาก

ไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครด้านนโยบาย ด้านพรรคการเมือง และด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านสื่อบุคคล

กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตพบว่ากลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตสามารถสร้างกระแสจนเป็นข่าวในสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ได้อย่างสม่ำเสมอ ใช้ช่องทางการสื่อสารสมัยใหม่ เช่น Facebook, Instagram, You tube ได้อย่างมีประสิทธิภาพ Facebook live มีสาระน่าสนใจ และน่าติดตาม ใช้สื่อเพื่อเปิดรับฟังปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนอย่างกว้างขวาง การสื่อสารนโยบายต่าง ๆ ของพรรคมีความหลากหลาย และน่าสนใจ สื่อการรณรงค์หาเสียง เช่น แผ่นพับ ใบปลิวออกแบบสวยงาม ข้อความเป็นระเบียบเข้าใจง่าย สื่อการรณรงค์หาเสียง ดูทันสมัย โดดเด่น และสะดุดตา และป้ายหาเสียงมีรูปแบบที่มีสีสัน เป็นเอกลักษณ์

นอกจากนี้ ทั้งสองกลุ่มได้จัดระเบียบวาระทางการเมืองของกลุ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลฝ่ายหนึ่ง กับสนับสนุนรัฐบาลฝ่ายหนึ่ง อันเป็นการนำเสนอใหม่เพชบุ๊ค มาสัมพันธ์กับระบบการเมือง และกิจกรรมการเมือง ถือเป็นการนำเสนอใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ (2) ทั้งสองกลุ่มการเมืองได้ใช้สื่อใหม่เพชบุ๊คเป็นที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ทศนคติค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตนให้กับสมาชิกกลุ่ม ทำให้สมาชิกผู้รับสารมีความคิดเห็นทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน สามารถโต้ตอบสื่อสารกันได้สองทาง และแม้ไม่ได้พบหรือเห็นหน้ากัน แต่ก็สามารถมีปฏิสัมพันธ์ สื่อสารกันได้ตลอดเวลา จนกลายเป็นชุมชนขึ้นหรือที่เรียกว่าชุมชนเสมือนจริง (Virtual Group) จากการได้รับข่าวสาร แนวคิดทางการเมือง เฉพาะกลุ่มชุมชนเช่นนี้ทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน และทำให้มีแนวความคิดตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองต่างกับกลุ่มอื่นโดยสิ้นเชิง จากการมีแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองเช่นเดียวกันนี้เอง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถระดมกำลังคนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองกับกลุ่มตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันถือได้ว่าเป็นการกลมเกลียวทางการเมืองให้สมาชิกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน แต่การใช้สื่อเพชบุ๊คเป็นเครื่องมือทางการเมืองย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นการใช้ยุทธวิธีในการสอดแทรกวาทกรรมที่รุนแรงเข้ามาด้วย อันเป็นที่มาของความขัดแย้งของทั้งสองกลุ่ม

2. แนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า สำหรับแนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของพรรคการเมืองในประเทศไทยพบว่าแนวทางการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของพรรคการเมืองในประเทศไทยควรนำแนวคิดการตลาดทางการเมือง (Political Marketing) แนวคิดทางการตลาด มาอธิบายในทางการเมือง โดยให้แนวคิดว่าการตลาดทางการเมืองนั้น คือ การขายความเป็นตัวแทนของประชาชนจากผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การขายนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้วางใจ และเชื่อมั่นในพรรคการเมืองนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจุมพล หนีมพานิช (2552) ที่กล่าวไว้ว่าการเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจ

และผลประโยชน์ การสื่อสารกับการเมืองมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด เพราะการเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่า เพื่อสังคมตามทฤษฎีของอริสโตเติล (Aristotle) ที่เห็นความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับอำนาจและผลประโยชน์สำหรับการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพูด การจูงใจ และการกระทำในทางการเมือง ทุกสิ่งทุกอย่างในทางการเมืองคือการสื่อสาร หน้าที่ที่กระทำทั้งหมดในระบบการเมือง สื่อมวลชนจึงมีบทบาทในการนำเสนอ ข่าวสารที่เป็นจริงเพราะทั้งการเมือง และการสื่อสารต่าง ๆ ก็มีอิทธิพลต่อกัน ตลอดจนสื่อมวลชนยังมีบทบาทในการสื่อสารทางการเมือง (Political communication) (เสถียร เขยประทับ, 2540) และมีส่วนต่อการพัฒนาระบบการเมือง เพราะบทวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ของสื่อมวลชน ล้วนแล้วแต่มีส่วนผลักดันให้เกิดแนวคิด และมุมมองในประเด็นปัญหาทำให้เกิดความคิดวิเคราะห์เจาะลึก จึงทำให้เกิดการตื่นตัว เอาใจใส่ต่อปัญหาของบ้านเมืองมากขึ้น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549) กระบวนการตลาดทางการเมืองมีแนวทางในการปฏิบัติใกล้เคียงกับการตลาดทางภาคธุรกิจเป็นอย่างมาก ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการทำการตลาดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น การสื่อสารมวลชน ประชาชน องค์กรทางการเมืองตั้งกลุ่มเป้าหมาย (Target) การจำแนกส่วนทางการตลาด (Segmentation) การวางตำแหน่ง (Positioning) การกำหนดกลยุทธ์และวิธีการปฏิบัติ (Marketing Strategies and Implementation) สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการทำการตลาด (Environmental Forces) เป็นต้น ปัจจุบันทั้งภาคธุรกิจ และภาคการเมืองต่างต้องอาศัยกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้ได้ชัยชนะแก่ฝ่ายตนเอง

กลยุทธ์การณรงค์หาเสียงไม่ได้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการเลือกตั้ง แต่เป็นเพียงแค่เครื่องมือช่วยในการนำข้อมูลข่าวสาร และข้อเท็จจริงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองส่งไปยังเป้าหมาย นั่นคือ ประชาชน สำหรับกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การที่พรรคการเมืองกำหนดวัตถุประสงค์ ทิศทางในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ ชัดเจน และการทำความเข้าใจด้วยการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียง เลือกตั้ง แล้วจึงกำหนดแนวทางของกลยุทธ์ตามพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไมเคิล รัส และ ฟิลลิป อัลทอฟฟ์ (Rush & Althoff, 1971) ที่ให้ความหมายว่า การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมือง ไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างระบบสังคมกับระบบการเมือง ในขณะที่ วอร์เรน เค จี และคณะ (Agree, W. K., Ault P. H., & Emery, E., 1976) มองการสื่อสารทางการเมืองว่าเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะและความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองนับเป็นกระบวนการพิเศษ ที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง และการสื่อสารทางการเมืองยังเป็นกิจกรรมที่แพร่หลายทั่วไปในทางเดียวกัน การสื่อสารทางการเมืองคือ กิจกรรมที่เผยแพร่ทั่วไป อันเป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายดำเนินอยู่ในระบบการเมือง กระบวนการ สังคมประกิต การสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ การ

ประสานผลประโยชน์ การสร้างกฎ การประยุกต์ใช้กฎ และการปรับเปลี่ยนกฎ ล้วนดำเนินไป โดยอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ

ปัจจุบันนี้เป็นยุคของสื่อออนไลน์ ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเลือกส่งข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพรรคหาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อออนไลน์ ด้วยการจัดทำเนื้อหา (Content) ให้มีความโดดเด่น การออกแบบที่มีสีสัน ทันสมัย และสะดุดตา เพื่อเสริมให้เป้าหมายของพรรคบรรลุผลสำเร็จ สำหรับกลยุทธ์การณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองไทย และพรรคอนาคตใหม่นั้นเปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ ออกสู่สาธารณะจึงมีทั้งข้อมูลที่เป็นจริง เป็นเท็จ หรือข้อมูลที่ถูกบิดเบือน และเพื่อไม่ให้ประชาชนผู้รับสารตกเป็น เครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อของนักการเมืองได้โดยง่าย จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนผู้รับสารต้องรู้ทันสื่อ ต้องแยกแยะข้อเท็จจริง ศึกษาข้อมูลรอบด้าน และไม่ควรด่วนตัดสินใจ เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์เป็นการเปิด โอกาสให้ทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และนำเข้าข้อมูลได้อย่างอิสระ ดังนั้น ประชาชนผู้รับสารต้องตระหนักถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูล และแหล่งที่มาของข่าวสาร ส่วนพรรคการเมืองผู้ส่งสารต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์จะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง แต่ก็เข้าถึง เฉพาะคนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่ใช้สื่อออนไลน์เท่านั้น ดังนั้น การสื่อสารจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ พรรคการเมืองยังจำเป็นต้องใช้สื่อชนิดอื่นร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัฟฟี (Shaffee, 1975) กล่าวถึงการสื่อสารทางการเมืองว่า มีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารทางการเมืองไปยังสมาชิกทางการเมือง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นแบบแผนหรือกระบวนการแพร่ข่าวสารทางการเมืองระหว่างสมาชิกกับหน่วยต่าง ๆ ในระบบการเมือง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ และขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาลที่จะทำให้เกิดการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐบาลสอดคล้อง และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น นิยามการสื่อสารทางการเมือง คือ การถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างสังคมกับระบบการเมือง และได้อธิบายเสริมว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่อยู่ในสถานะไม่หยุดนิ่ง กระบวนการต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การกล่อมเกลางานการเมือง การคัดสรรบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองล้วนต้องพึ่งพาอาศัยการสื่อสารทางการเมืองทั้งสิ้น (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2530) โดยเน้นถึงการสื่อสารเกี่ยวกับภารกิจที่รัฐกระทำ ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงหมายถึง “การอภิปรายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ (รายได้ของรัฐ) อำนาจหน้า (ใครรับมอบอำนาจในการออกกฎหมายหรือในการตัดสินใจทางการบริหารและนิติบัญญัติ) และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ (การให้รางวัลและการลงโทษ)”

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายเพื่อชนชั้นการเลือกตั้งนั้นควรมีแนวคิดเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการของประชาชน และธรรมาภิบาลเพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง

1.2 ควรใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อพรรค

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิผลของพรรคอนาคตใหม่นี้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปคือ

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองจากตัวแบบของพรรคอนาคตใหม่กับพรรคการเมืองพรรคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์ในการหาเสียง

2.2 วิเคราะห์แนวทางการสื่อสารทางการเมืองระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน หรือทำการวิเคราะห์การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการรับรู้ทางการเมืองของพรรคการเมืองให้กับประชาชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการหาเสียง เพื่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

จุมพล หนิมพานิช. (2552). การประเมินผลนโยบาย: หลักการ แนวคิด และการประยุกต์ใช้.

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธัญนันท์ จันทร์ทรงพล. (2560). บทบาทและการสื่อสารทางการเมืองของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้.

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา. 7 (1), 76-83

ยงยุทธ พงษ์คร. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด

ปทุมธานี: ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2562. การศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

ระวีวรรณ ประกอบผล. (2530). องค์ประกอบและกระบวนการของการสื่อสาร. ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1 -8. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2549). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสถียร เขยประทับ. (2540). การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อรุณี กาสยานนท์. (2560). เจตคติต่อการข่มขืนกระทำชำเราภรรยาตนเองของผู้ช่วยในจังหวัดหนึ่ง
บริเวณภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. *วารสารการบริหารปกครอง*. 6 (1), 424–
444
- Agree, W. K., Ault P. H., & Emery, E., (1976). *The Politics of the Developing Area*.
Princeton: Princeton University Press
- Deutsch M. (1969). Equity, Equality and Need: What Determines, Which Value will
beUsed as the Basis for Distributive Justice. *Journal of Social*. 31 (1), 137-
149.
- Rush & Althoff. (1971). *Introduction to Political Sociology*. Berkeley: Western Printing
Press.
- Samuel Kamau. (2013). New Media Technologies and Democracy: The Influence of
social doctor of Networking Sites on Political Attitudes and Behaviour
among the Urban YUnban Youth in Kenya. *Master of Philosophy Thesis*.
University of Nairobi, Degree in Communication and Information Studies.
- Shaffee. (1975). *An Introduction to Political Sociology*. London: ThomasNelson and
Sons.

การประเมินและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
Evaluation and Guidelines for Development of Distance Education
Management Via Satellite of Schools under Sukhothai Primary
Educational Service Area Office 1

อังสนา อินทิม¹ นงลักษณ์ ใจฉลาด²
Angsana Intim, Nongluck Jaichalad

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินและศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประชากรได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 61 แห่ง โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และผู้แทนครู 2 คน รวมทั้งสิ้น 244 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการสถานศึกษาเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินด้านผลผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2.1) ในภาพรวม หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรม จัดหางบประมาณเพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ และมีการนิเทศ ติดตาม ดูแล 2.2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ควรพัฒนา ส่งเสริมบุคลากร จัดหาแหล่งเงินหรือผู้สนับสนุน และจัดทำคู่มือในการดำเนินงาน 2.3) การประเมินด้านบริบท สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และ

Received: 2021-09-17 Revised: 2021-09-26 Accepted: 2021-09-27

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

วิเคราะห์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของนักเรียนและชุมชน 2.4) การประเมินด้านกระบวนการ หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนให้ครูผู้สอนศึกษาคู่มือและกำหนดการสอนล่วงหน้าก่อนจัดการเรียนการสอน และนำผลการจัดการเรียนการสอนมาร่วมกันวิเคราะห์ 2.5) การประเมินด้านผลผลิต หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรม ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนในเรื่องของการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน เปรียบเทียบหาค่าความต่างของแต่ละปีการศึกษา และ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการวัดผล ประเมินผลความสามารถในการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินการจัดการศึกษา; การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม; แนวทางการพัฒนา

Abstract

The objectives of this study to evaluate and study the guidelines for the development of distance education management via satellite of schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. The population consisted of 61 schools under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 with four informants from each school that consisted of one school administrator, one academic teacher, and two teachers, a total of 244 people. There are 7 senior experts consisted of one director, one deputy director of Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1, one supervisor, and four school directors. The research instruments were a five-rating scale questionnaire and an interview form. The data analysis used in this research were mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that 1) the overall result of the evaluation for the development of distance education management via satellite was at a high level. When considering each aspect, it was at a high level in all aspects, the highest aspect being the productivity assessment and the lowest aspect being the input assessment 2) the guidelines for the development of distance education management via satellite 2.1) overall, original affiliation should organize training, provide a budget to develop, improve or repair materials and equipment, and should supervise and follow up 2.2) input assessment, there should develop and promote personnel, provide fund or sponsors, and make the operation manual 2.3) contextual assessment, schools should organize a meeting to clarify teachers, parents, and school committees and

analyze the distance education management via satellite in accordance with the context of the schools and the needs of students and communities 2.4) process assessment, original affiliation should organize training, develop teachers in using media, materials and equipment, support teachers to study manuals and teaching schedule before teaching and then analyze the results from teaching 2.5) productivity assessment, original affiliation should organize training, encourage and support teachers to develop their students' reading, writing and critical thinking skills, compare the result and find the difference of each academic year and encourage and support schools to measure and evaluate students' ability to read, write and critical thinking.

Keywords: Evaluate of Education Management; Distance Education Management Via Satellite; Guidelines for Development

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาที่ช่วยแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน การขาดแคลนครู เพื่อการสร้างความสะดวกทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ประกอบกับ สถานการณ์ปัจจุบันได้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19) จึงทำให้เกิดการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่มีการจัดการศึกษาอย่างเข้มข้นมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มุ่งเน้นการดำเนินงาน ในระดับสถานศึกษา โดยมีกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ตามมาตรฐานการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ซึ่งการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการศึกษาจะช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลดังกล่าว เป็นการบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินการของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ประสบผลสำเร็จสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีคุณภาพตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่สถานศึกษากำหนด การดำเนินงาน “การนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีเป้าหมายหลักคือ การแนะนำ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และนำผลไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ตระหนักถึงปัญหาคุณภาพผู้เรียนตกต่ำ การขาดแคลนครูผู้สอน ครูไม่ครบชั้น จึงได้ใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (วิริยะ วรายุ, 17 มิถุนายน 2563) และได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาคุณภาพผู้เรียน อันมีสาเหตุมาจากการเลื่อนการเปิด-ปิดภาคเรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการเปิดเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (กระทรวงศึกษาธิการ, 9 เมษายน 2563) จึงได้มีการจัดการเรียนรู้ผ่านการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีคณะครู ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ ได้คอยดูแล กำกับ ติดตาม และประเมินผลของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างเข้มข้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อประเมินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การประเมินรูปแบบ CIPP MODEL ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้แก่ ด้านบริบท (Context : C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input : I) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้านผลผลิต (Product : P)

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 61 แห่ง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนแต่ละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน และผู้แทนครู 2 คน รวมทั้งสิ้น 244 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 คน ได้มาโดยการคัดเลือกมาแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และแบบสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอรับด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามจุดมุ่งหมาย มีผลของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. การประเมินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินด้านผลผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังตารางที่ 1 – 4 ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการประเมินด้านบริบท

การประเมินด้านบริบท	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
1. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ	4.03	0.83	มาก	5
2. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมวิเคราะห์ แปลผล และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.96	0.63	มาก	7

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการประเมินด้านบริบท (ต่อ)

การประเมินด้านบริบท	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
3. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	3.77	0.76	มาก	9
4. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาทางไกลฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.10	0.75	มาก	2
5. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ที่เกิดจากการขาดแคลนครู	4.10	0.76	มาก	1
6. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูในการจัดการศึกษาทางไกลฯ ที่เกิดจากการสอนที่ไม่ตรงตามวิชาเอกที่เรียนมา	4.06	0.66	มาก	3
7. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมตรงตามการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.99	0.62	มาก	6
8. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์การใช้สื่อเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.80	0.82	มาก	8
9. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ	4.03	0.73	มาก	4
รวม	3.98	0.56	มาก	

การประเมินด้านบริบท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5 สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ที่เกิดจากการขาดแคลนครู และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
1. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ของครูในการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.88	0.79	มาก	11
2. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ทางไกลฯ ไปใช้ในการจัดการศึกษา	4.03	0.68	มาก	3
3. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเข้าใจของครูในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลฯ	4.03	0.69	มาก	4
4. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.83	0.80	มาก	12
5. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.83	0.82	มาก	13
6. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนอย่างเหมาะสมในการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.94	0.79	มาก	8
7. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแปลผลข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกวัสดุอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมต่อการเรียนรู้	3.99	0.71	มาก	6

8.สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.93	0.77	มาก	9
9. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ แผลผลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการตรวจสอบระบบ	3.99	0.72	มาก	7
10. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตั้งจอโทรทัศน์ที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน	4.10	0.75	มาก	2
11. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ แผลผล และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนอื่น ๆ ตามความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาทางไกลฯ	4.01	0.68	มาก	5
12. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดเตรียมห้องเรียนที่มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	3.93	0.78	มาก	10
13. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสะอาดของห้องเรียนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.19	0.72	มาก	1
รวม	3.97	0.54	มาก	

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 13 สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสะอาดของห้องเรียนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5 สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในการจัดการศึกษาทางไกลฯ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการ	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
1. ครูมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเตรียมการสอนล่วงหน้าให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ ในคู่มือที่โรงเรียนต้นทางจัดส่งให้	3.97	0.72	มาก	13
2. ครูมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แผลผลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือ แนะนำและตอบคำถามในเนื้อหาสาระที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน	4.02	0.64	มาก	8
3. ครูมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและแผลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการสรุปผลงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติร่วมกัน	4.00	0.71	มาก	10
4. ครูมีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯพร้อมกับโรงเรียนต้นทางทุกครั้ง	3.93	0.74	มาก	15
5. ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์และแผลผลข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ และให้คำแนะนำเพิ่มเติม ดูแล กำกับนักเรียนตลอดเวลา	4.01	0.72	มาก	9
6. ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และแผลผลข้อมูลเกี่ยวกับการนำผลการจัดการศึกษาทางไกลฯไปใช้สอนซ่อมเสริม	4.00	0.82	มาก	11

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านกระบวนการ (ต่อ)

การประเมินด้านกระบวนการ	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
7. ครูมีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำผลการจัดการศึกษาของนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ไปสอนซ่อมเสริม	4.06	0.72	มาก	3
8. ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล เพื่อใช้ในการสรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียน	4.04	0.73	มาก	6
9. ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อนำผลที่ได้มาบันทึกผล	3.97	0.82	มาก	14
10. ครูมีการดำเนินการวิเคราะห์ใบงานและใบความรู้ที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลฯ	3.98	0.76	มาก	12
11. ครูมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์พร้อมกับโรงเรียนต้นทาง	3.91	0.76	มาก	17
12. ครูมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้	3.91	0.69	มาก	16
13. ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผลการเรียนรู้	4.07	0.66	มาก	1
14. ครูมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอน	4.05	0.64	มาก	4
15. ครูมีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม	4.04	0.65	มาก	5

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านกระบวนการ (ต่อ)

การประเมินด้านกระบวนการ	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
16. ครูมีการดำเนินการแปลผลข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกผล สรุปผล และรายงานผลการนิเทศ	4.03	0.72	มาก	8
17. ครูมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อการจัดการศึกษาทางไกลฯได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.03	0.67	มาก	7
18. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมวิเคราะห์ แปลผล และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับบริหารจัดการศึกษาทางไกลฯได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.46	0.68	มาก	2
รวม	4.00	0.57	มาก	

การประเมินด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 13 ครูมีการดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินผลการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 11 ครูมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลผลิต

การประเมินด้านผลผลิต	(n = 244)		ระดับผลการประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
1. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนได้	4.16	0.66	มาก	1
2. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหลักสูตร คู่มือที่ขาดแคลนได้	3.98	0.65	มาก	5

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลผลิต (ต่อ)

การประเมินด้านผลผลิต	(n = 244)		ระดับผล การประเมิน	ลำดับ
	μ	σ		
3. สถานศึกษามีการดำเนินการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความมีคุณภาพของผู้เรียนได้	3.96	0.65	มาก	6
4. สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีของครู เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น	4.00	0.66	มาก	4
5. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศ	3.91	0.68	มาก	7
6. สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มสาระ	4.03	0.67	มาก	3
7. สถานศึกษามีการดำเนินการแปลผลและใช้ข้อมูลจากผลการทดสอบระดับชาติมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน	4.04	0.70	มาก	2
รวม	4.00	0.52	มาก	

การประเมินด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 1 สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 5 สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลฯ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. ภาพรวม สรุปได้ว่า (1) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนที่เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา

ทางไกลฯ (2) สถานศึกษาควรระดม จัดหางบประมาณเพื่อพัฒนา ปรับปรุง หรือซ่อมแซมวัสดุ อุปกรณ์ให้ใช้งานได้ (3) สถานศึกษาควรได้รับการนิเทศ ติดตาม ดูแล จากหน่วยงานต้นสังกัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดเตรียมสื่อ วัสดุความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน และงบประมาณ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ประเด็นปัญหา คือ ข้อ 5 สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรในการจัดการศึกษาทางไกลฯ สรุปได้ว่า (1) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนา ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ และส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยี (2) สถานศึกษาจัดหาแหล่งเงินหรือผู้สนับสนุน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษาทางไกลฯ (3) จัดทำคู่มือในการดำเนิน งานที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนว ทางที่ใช้ในการนิเทศ ติดตาม ดูแล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3. ด้านบริบท ประเด็นปัญหา คือ ข้อ 3 สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สรุปได้ว่า (1) สถานศึกษาจัดประชุม ชี้แจงครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ และวิเคราะห์การจัดการศึกษาทางไกลฯ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน (2) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ จัดวางแผนการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ

4. ด้านกระบวนการ คือ ข้อ 11 ครูมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง สรุปได้ว่า (1) หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรม พัฒนาครูผู้สอนในการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาทางไกลฯ (2) สนับสนุนให้ครูผู้สอนศึกษาคู่มือและกำหนดการสอนล่วงหน้าก่อนจัดการเรียนการสอน เพื่อที่จะเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหาร หรือศึกษานิเทศก์ (3) ครูผู้สอนนำผลการจัดการเรียนการสอนมาร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม และปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ รูปแบบใหม่

5. ด้านกระบวนการ คือ ข้อ 5 สถานศึกษามีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศ สรุปได้ว่า (1) จัดอบรม ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนในเรื่องของการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน (2) รวบรวมข้อมูลและนำผลที่ได้ของแต่ละปีการศึกษามาเปรียบเทียบหาความต่างและพัฒนาให้ดีขึ้น (3) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการวัดผล ประเมินผลความสามารถในการอ่าน การเขียน และคิดวิเคราะห์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการประเมินและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลฯ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญเท่านั้น จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลฯ ที่เกิดจากการขาดแคลนครูผู้สอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครู รวมถึงสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ สุรเดช โสมามุตร (2560) ที่ได้กล่าวว่า โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสามารถช่วยแก้ปัญหาความเลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษาของไทยให้มีความเท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพเช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับ วรณา เครือบคนโท (2560) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ERIC (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาเรื่อง การอ่าน การเขียน และการเรียนคณิตศาสตร์ โดยการเลือกใช้โมเดลชิปปี้ พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิทวรรณ วรรณศิริ (2558 : 61) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับมาร์โบรี (Marbury, 1999 : 1851 – A) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จตุพร เขยสาคร (2561 : 70 - 71) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนพดุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.2 สถานศึกษาควรมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาทางไกลฯ

1.2 สถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการบริหารงบประมาณในการส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). เรื่องการเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ.
- จตุพร เขยสาคร. (2561). การประเมินโครงการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนพดุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาควิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน. (เอกสารคู่มือ). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- วรรณา เครือคนโท. (2560). การประเมินโครงการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิริยะ วรายุ. (2563, 17 มิถุนายน). รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1. (บทสัมภาษณ์).
- วิวรรณ วรรณศิริ. (2558). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุรเดช โสมาบุตร. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1. (2562). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562. สุโขทัย: เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1.
- Marbury, E.C. (1999). *Program evaluation of one service learning program*. Dissertation Abstracts International.
- Stufflebeam, D.L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation: Theory, models and applications*. San Francisco: Jossey-Bass.

การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี
Structural Analysis of Business Management for Natural Tourism
Community Participation in Ubon Ratchathani

อนันต์ สุนทรเมธากุล¹ ภูมิวิมล ปรมัตถ์วรโชติ² อัยรดา พรเจริญ³
Anan Suntramethakul, Pimvimol Poramatworachote, Irada Phorncharoen

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์การสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมการโครงสร้างการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าดัชนีความกลมกลืนผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับ $\chi^2=386.963$, $df=350$, $p=.084$, $CM/df=1.106$, $GFI=.947$, $AGFI=.919$, $CFI=.996$, $RMR=.029$, $RMSEA=.016$ ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ของแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันดังนี้ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจและการประเมิน พบว่า ด้านการจัดการทั่วไป และด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการตัดสินใจและการประเมิน ส่วนด้านการตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการตัดสินใจและการประเมิน และปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ พบว่า ด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ ส่วนด้านการจัดการทั่วไปและด้านการตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์

คำสำคัญ (Keywords): การวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง; การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ; ชุมชนมีส่วนร่วม

Received: 2021-03-18 Revised: 2021-04-22 Accepted: 2021-04-24

^{1 2 3} คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University.
Corresponding Author e-mail: Pimvimol.p@ubru.ac.th

Abstract

The purpose of this research was to test validity of structural equation modeling of business management for natural tourism community participation in Ubon Ratchathani. The sample consisted of 400 entrepreneurs in natural tourism community participation in Ubon Ratchathani. The data were collected by questionnaire. The statistics used in the research were the descriptive statistical analysis and the structural equation modeling: SEM. Findings were the testing validity of structural equation modeling of business management model for natural tourism community participation in Ubon Ratchathani was well consisted with the empirical data and the structural equation modeling judging the statistical significance and non-statistical significance of the goodness of fit indices. The relationship of the model were related as follows: 1) factors affecting the relations of the decision making and assessment in the participation of the community were general management and finance, conversely, marketing was not directly influenced by the decision making and assessment in the participation of the community and 2) factors affecting the relationship of the implementation and beneficiaries in the participation of the community was finance, on the other side, general management and marketing were not directly influenced the implementation and beneficiaries.

Keywords: Structural Analysis; Business Management for Natural Tourism; Community Participation

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดในโลกและเติบโตเร็วที่สุดอีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนและยังกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นำไปสู่การจ้างงานสร้างอาชีพ (พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553) จากข้อมูลทางสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เติบโตขึ้นอย่างมาก ในทศวรรษที่ผ่านมารายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศได้เพิ่มขึ้นจาก 187,898 ล้านบาทใน พ.ศ. 2541 เป็น 380,417 ล้านบาทใน พ.ศ. 2550 และมีแนวโน้มในการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

การมีส่วนร่วมนั้นถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมใด ๆ ก็ตาม หากประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตัวเองแล้ว กิจกรรมนั้นอาจจะไม่สำเร็จและดำรงอยู่ได้ แต่หากว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการอย่างถ่องแท้ จะสามารถมองเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจนเกิดความตระหนักในปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนเกิดการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการอย่างแท้จริง (อารีย์ นัยพินิจ และคณะ, 2551) ทั้งนี้ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมาย อาทิ น้ำตก ภูกา แก่งหิน แม่น้ำที่มีคุณค่าและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการท่องเที่ยวอย่างมากมาย การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ และสิ่งที่ชุมชนจะได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยสิ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิกของชุมชน การสร้างสาธารณูปโภค และการยกระดับความเป็นอยู่ที่มีสิ่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในชุมชน การท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการเคารพและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้เกิดกับนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาและตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในเขตจังหวัดอุบลราชธานีนำข้อมูลจากแบบจำลองโครงสร้างนำไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจเพื่อให้สามารถแข่งขันและเป็นที่ยอมรับได้ในระดับประเทศได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วม ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากร คือ ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4,593 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559)
3. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ทั้งนี้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมของการ

วิเคราะห์อยู่ที่ 10 เท่าของตัวแปร (Hair et al., 2006) โดยทั่วไปขนาดตัวอย่างที่ยอมรับได้ คือ จำนวน 300-500 คน (Comrey & Lee, 1992)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามจากผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วม ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี การวิเคราะห์องค์ประกอบที่จำเป็นของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) วิเคราะห์ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) และสรุปรวมตัวแปรต่าง ๆ ได้ 2 องค์ประกอบ แสดงค่าความแปรผัน (Eigen Values) และค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) มาสรุปผลได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis: PCA) แบบหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) โดยใช้วิธี Varimax พิจารณาค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบมากกว่า .50 ขึ้นไป ค่าความผันแปร (Eigen Values) มากกว่า 1.00 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัว องค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .40 ขึ้นไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป พบว่า (1) องค์ประกอบด้านการดำเนินธุรกิจ มี 3 องค์ประกอบ 16 ตัวแปร ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 67.347 (2) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมี 2 องค์ประกอบ 16

ตัวแปร โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ร้อยละ 56.659 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถาม	จำนวน ข้อคำถาม(ตัว แปร)	KMO	Bartlett's Test of Sphericity		
			Approx. Chi-square	df	Sig
1. ด้านการดำเนินธุรกิจ	16	.893	4044.148	120	.000
2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	16	.843	1634.186	28	.000

จากตารางที่ 1 พบว่า การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ด้านการดำเนินธุรกิจธุรกิจมีค่าเท่ากับ .893 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าเท่ากับ .843 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยกว่า .01 และแสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมระดับมากที่สุดสำหรับนำมาวิเคราะห์ปัจจัย

ตารางที่ 2 ตัวแปรที่ถูกจัดอยู่ในแต่ละองค์ประกอบหลังการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ปัจจัยด้านการดำเนินธุรกิจ

ปัจจัย	องค์ประกอบ		
	1	2	3
การวางโครงสร้างธุรกิจ ขอบเขตงานที่ชัดเจน	.686		
มีการจัดสายงานในการทำงานที่เป็นเอกภาพ ง่ายต่อการกำกับดูแล	.660		
มีการกำหนดเป้าหมายของธุรกิจอย่างชัดเจน	.725		
มีระบบการจัดการภายในธุรกิจของท่านที่ดี	.777		
มีการพัฒนาสินค้า/บริการ มีคุณภาพตรงตามความต้องการของลูกค้า			.685
ราคาของสินค้า/บริการ ที่เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า			.696
มีการส่งเสริมการขาย เช่น ลด แลก แจก แถม ที่น่าสนใจอยู่เสมอ			.793

ปัจจัย	องค์ประกอบ		
	1	2	3
มีเงินลงทุนที่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ		.933	
เงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ		.933	
มีผลกำไรคุ้มค่าต่อการลงทุนธุรกิจ		.896	
มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงานธุรกิจ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์	.754		
มีการเตรียมการรับมือกับปัญหาจากการดำเนินงานอยู่เสมอ	.767		
มีระบบการดำเนินงานที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ผิดพลาด	.771		
มีการส่งเสริม การพัฒนาทักษะและความสามารถในการทำงานอยู่เสมอ	.689		
มีกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	.842		
ธุรกิจปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานอย่างเหมาะสมเป็นไปตามกฎหมายกำหนด เช่น วันหยุด วันลา สวัสดิการ สิทธิประกันสังคม ฯลฯ	.853		

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ได้องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการจัดการธุรกิจมี 3 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 3 ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร

ตารางที่ 3 การทดสอบเครื่องมือขององค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการดำเนินธุรกิจ

ลำดับที่	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าความผันแปร (Eigen value)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม	ค่าความเชื่อมั่น	การทดสอบการกระจายตัว
1	ด้านการจัดการทั่วไป (GM)	6.648	41.552	41.552	0.517	0.914

2	ด้านการตลาด (MKT)	2.679	16.741	58.294	0.445	0.706
3	ด้านการเงิน (FIN)	1.448	9.053	67.347	0.766	0.907

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการดำเนินธุรกิจ มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 ขึ้นไป มีจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบด้านการจัดการทั่วไป (GM) มีค่าไอเกน 6.648 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 41.552 (2) องค์ประกอบด้านการตลาด (MKT) มีค่าไอเกน 2.679 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 16.741 และ (3) องค์ประกอบด้านการเงิน (FIN) มีค่าไอเกน 1.448 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.053

ตารางที่ 4 ตัวแปรที่ถูกจัดอยู่ในแต่ละองค์ประกอบหลังการหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ปัจจัยด้านการสร้างความเข้าใจ

ปัจจัย	องค์ประกอบ	
	1	2
การค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวฯ (b1)	.832	
การประชุมและวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวฯ (b2)	.804	
การเสนอแนะวิธีการ ดูแล รักษา และการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ (b3)	.792	
การตัดสินใจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวฯ ร่วมกับชุมชน (b4)	.787	
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ (c1)		.718
การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอก (c2)		.740
การมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน (c3)		.764
การมีอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมที่เกิดจากจากแหล่งท่องเที่ยวฯ (c4)		.707
การได้รับรายได้จากแหล่งท่องเที่ยวฯ ในชุมชน (c5)		.679
การมีส่วนร่วมในวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน (c6)		.751
การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว		.801

ปัจจัย	องค์ประกอบ	
	1	2
ของชุมชน (c7)		
การมีส่วนร่วมในดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้มีภาพลักษณ์ที่ดี (c8)		.756
การติดตามการดำเนินงาน ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับชุมชน (b5)	.765	
ความเข้าใจถึงระบบการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน (b6)	.811	
การรับรู้ถึงผลกระทบต่อชุมชนจากการท่องเที่ยวทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (b7)	.835	
การให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการดำเนินงาน (b8)	.757	

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ได้ องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัด อุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร

ตารางที่ 5 การทดสอบเครื่องมือขององค์ประกอบของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการสร้างความเข้าใจ

ลำดับ ที่	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าความ ผันแปร (Eigen value)	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน	ค่าร้อยละ ของความ แปรปรวน สะสม	ค่าความ เชื่อมั่น	การ ทดสอบ การ กระจายตัว
1	ด้านการตัดสินใจ และการประเมิน (PAR 1)	7.432	44.033	44.033	0.575	0.915
2	ด้านการดำเนินงาน และใช้ประโยชน์ (PAR 2)	2.394	12.626	56.659	0.500	0.886

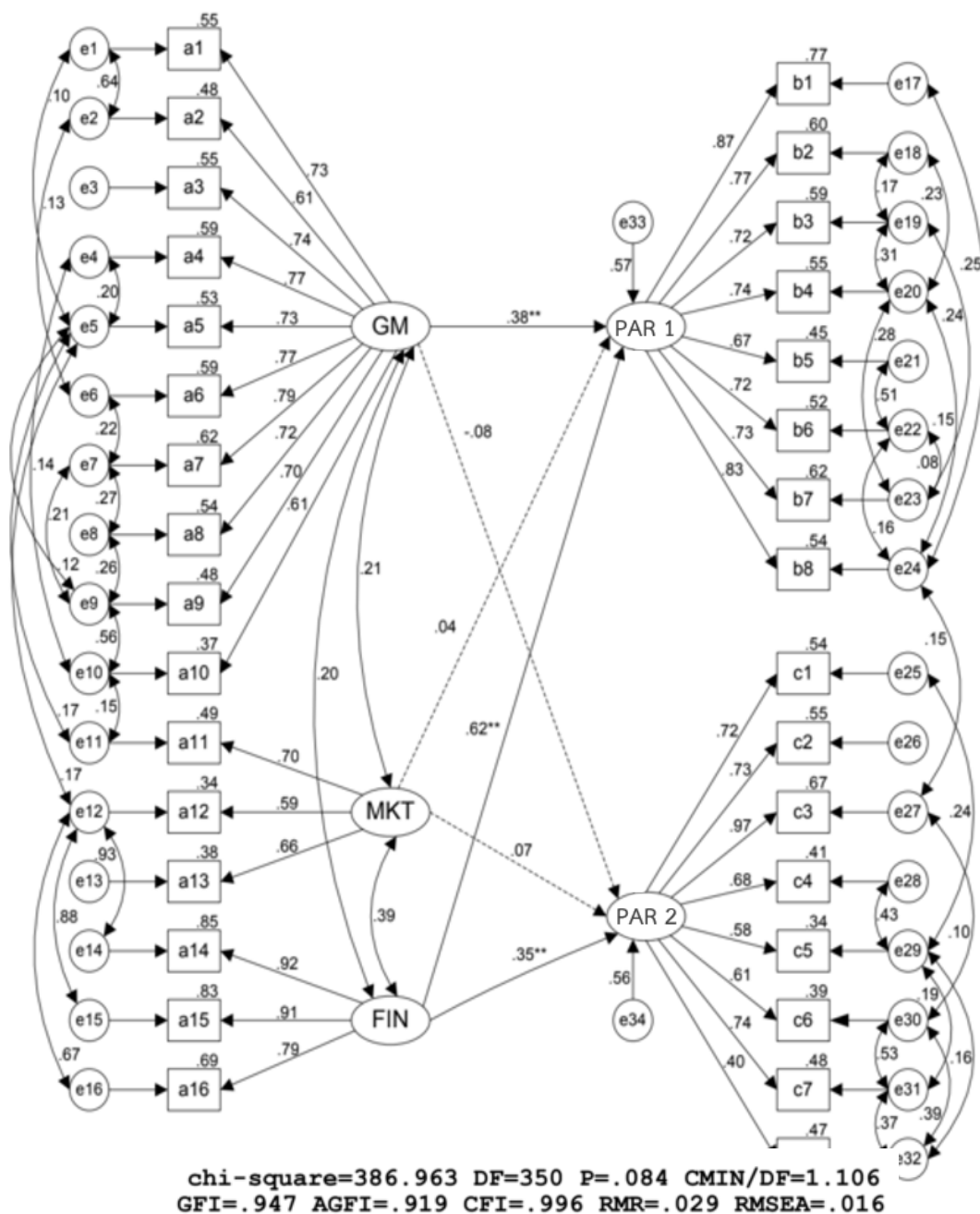
จากตารางที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่ของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการสร้างความเข้าใจ มีค่าไอเกน (Eigen Value)

มากกว่า 1 ขึ้นไป มีจำนวน 2 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบด้านการตัดสินใจและการประเมิน (PAR1) มีค่าไอเกน 7.432 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 44.033 และ (2) องค์ประกอบด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ (PAR 2) มีค่าไอเกน 2.394 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 12.626

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มาวิเคราะห์สมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านการจัดการทั่วไป (GM) ด้านการตลาด (MKT) ด้านการเงิน (FIN) ด้านการตัดสินใจและการประเมิน (PAR 1) และด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ (PAR 2) ด้วยวิธีการ Maximum likelihood ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงความกลมกลืน ระหว่างโมเดล ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ดัชนีค่า Chi-Square, χ^2/df , CFI, GFI และ RMSEA ซึ่งผลการวิเคราะห์โมเดลพื้นฐาน พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 2322.019$, $df = 456$, $\chi^2/df = 5.092$, GFI = .718, CFI = .795 และ RMSEA = .100 นอกจากนี้ค่าเบต้า (β) ที่ได้อยู่ระหว่าง .68 ถึง .80 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอ ภาพที่ 2 แสดงสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานีก่อนการปรับโมเดล

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดลตามหลักการโดยพิจารณาจากคำแนะนำในการปรับพารามิเตอร์ในโมเดลด้วยค่าดัชนีปรับโมเดล (Modification indices: MI) และค่าเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized residual) จากนั้นปรับพารามิเตอร์จนกระทั่งค่าดัชนีความกลมกลืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการดังกล่าวได้ผลค่อนข้างดี และไม่เป็นการแก้ไขแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยด้วย เพราะเป็นการปรับที่ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรเชิงประจักษ์ไม่ได้เปลี่ยนทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลอง ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับโมเดลเพื่อให้มีความสอดคล้องกลมกลืน (Model fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ภาพที่ 3 แสดง การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากการปรับแก้โมเดลแสดงการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยรวมหลังจากการปรับแก้โมเดล

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์สมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานีหลังการปรับโมเดล

จากภาพที่ 2 พบว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ คือ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.106

แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่า 2.00 ดัชนีวัดความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ .947 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า GFI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 และค่า GFI ที่ยอมรับได้มีค่ามากกว่า .90 ดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ .996 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า CFI มีค่า .90 ขึ้นไป ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ .016 หมายถึง โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า .05 (Kline, 2011; Schumacker and Lomax, 2010; Afthanorhan and Ahmad, 2013; Pérez-Campdesunyer et al. 2019; Vanichbuncha, 2013; Hsu, et al., 2012)

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการทั่วไป (GM) มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจและการประเมิน (PAR 1) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .38 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 การเงิน (FIN)) มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจและการประเมิน (PAR 1) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ .62 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการตัดสินใจและการประเมิน (PAR2) และปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ พบว่า ด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ ค่าอิทธิพลเท่ากับ .35 ที่ระดับนัยสำคัญ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจและการประเมิน พบว่า ด้านการจัดการทั่วไป และด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการสร้างความเข้าใจ ส่วนด้านการตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการตัดสินใจ และการประเมิน ทั้งนี้อาจเกิดจากผู้ประกอบการต้องมีการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับการวางแผนและการจัดการธุรกิจจึงจะต้องมีการสร้างความเข้าใจ รับรู้ถึงสาเหตุและปัญหาของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกัน ขณะเดียวกันทุกคนต่างได้รับประโยชน์ที่สร้างรายได้อย่างมากให้กับชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีเงินทุน ตลอดจนเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจที่เพียงพอและทางด้านการตลาดในแต่ละธุรกิจภายในแหล่งท่องเที่ยวกับจะมีวิธีการดำเนินการทางการตลาดที่แตกต่างกันในแต่ละธุรกิจจึงไม่มีอิทธิต่อการสร้างความเข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีมูล ชัยสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: บ้านรวมมิตร หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัด

เสียงราย ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนในกิจกรรมประเภททำทัวร์การจัดกิจกรรมประเภทพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลในระดับมากต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์ พบว่า ด้านการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนการบริหารงานทั่วไป และด้านการตลาด ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้ อาจเกิดจากการบริหารการเงิน การมีแหล่งเงินทุน และเงินทุนหมุนเวียน และความคุ้มค่าในการลงทุน ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันวาทิตตสงวน (2546) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคมของการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนที่อยู่บริเวณเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้พอประมาณ ไม่มากไม่น้อย มีอาชีพที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ คือ การเปิดร้านขายอาหารต่าง ๆ ร้านขายของฝาก และร้านขายของที่ระลึก นอกจากนี้ยังมีอาชีพที่พึ่งพิงธรรมชาติ คือ การเก็บผักสวนครัวและจับปลาขาย หากธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ชาวบ้านก็จะหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะการรับจ้าง สภาพทางสังคมของชุมชนที่อยู่บริเวณเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เมื่อมีความเจริญเข้ามาสู่พื้นที่ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชน แต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะไม่รุนแรงมากนัก และสามารถพูดคุยเจรจากันได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินตรา สะพุ่ม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ ททท. กรณีศึกษา: เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยด้านด้านเศรษฐกิจถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบและมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวคือ หากเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น ความสามารถในการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ก็จะส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตในธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวในตลาดเดิมให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น และการเจาะตลาดใหม่สามารถทำได้โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย สร้างความแตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อสร้างจุดดึงดูดหรือยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ การที่จะบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการตัดสินใจและการประเมิน จากผลการวิจัยด้านการตัดสินใจและการประเมินด้านการจัดการทั่วไป และด้านการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อการสร้างความเข้าใจ ส่วนด้านการตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจและการประเมิน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถร่วมกันหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นำมาประชุมและวางแผนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เสนอแนะวิธีการ ดูแล รักษา และการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ควรมีการติดตามการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวฯ ร่วมกับชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ อย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการดำเนินงานและใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ด้านการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนการบริหารงานทั่วไป และด้านการตลาด ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นควรมีวิธีการในการส่งเสริมศักยภาพด้านการบริหารธุรกิจในด้านต่างๆ ให้แก่ผู้ประกอบการในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมและได้รับการสนับสนุนทางการเงินทุนจากภาครัฐให้เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจ เพื่อรองรับสถานการณ์ทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีนำแบบจำลองสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ปรับใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ อาทิเช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลวิเคราะห์เชิงเหตุผลร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ

2.2 ควรมีการศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวในบริบทอื่น ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวเดือนสิงหาคม 2557*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ธันวา จิตต์สงวน. (2546). *การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ-สังคมของการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). *การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พยอม ธรรมบุตร. (2549). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*.
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- ศรีมูล ชัยสุวรรณ. (2552). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิง
นิเวศบ้านรวมมิตร หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย.
- สุจันตรา สะพุ่ม. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืนของ ททท. กรณีศึกษา: เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและ
การท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อนิวัช แก้วจำนง. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- อารีย์ นัยพินิจ และคณะ. (2551). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทรโฮมส
เตย์ อำเภอวังเหียว จังหวัดนครราชสีมา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- Afthanorhan W. M. A. W. & Ahmad S. (2013). Modelling the Multigroup Moderator-
mediator on Motivation among Youth in Higher Education Institution
towards Volunteerism Program. *International Journal of Scientific &
Engineering Research*. 4(7). 91-95.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. 2nd ed. Hillsdale,
NJ: L. Erlbaum Associates
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate
Data Analysis*. 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kline R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York
& London: The Guilford Press.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation
Modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Vanichbuncha, K. (2013). *Structural Equation Modeling (SEM) with AMOS*. Bangkok:
Samlada.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

The Development of Mathematics Skill Practice Packages on Addition and
Subtraction of Fractions using the TAI Technique for Prathomsuksa 6
Students of Bankhunmaela School under Mae Hong Son Primary
Educational Service Area Office 2

สายธาร กุศลศิริ¹ มงคล หม่อมาก² สุกรัตน์ มิ่งสมร³

Saitan Kusonsiri, Mongkon Moomak, Sukonrat Mingsamorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ การวิจัยเป็นแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 คือ 76.16/75.83 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Received: 2021-03-19 Revised: 2021-04-28 Accepted: 2021-05-02

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: saitan.kusonsiri@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College, e-mail: sk@dlthailand.com

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College, e-mail: sukolratsti2@esdc.go.th

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์; เทคนิค TAI

Abstract

The purposes of the research seemed to 1) develop and calculate efficiency of mathematics skill practice packages on addition and subtraction of fractions using the TAI technique for Prathomsuksa 6 students according to the efficiency criteria of 75/75, 2) compare the learning achievement of students before and after learning, and 3) explore the students' satisfaction towards learning management using mathematics skill practice packages. The research was experimental research based. The samples of the research were 6 Prathomsuksa 6 students of academic year 2020 of Bankhunmaela School. The research instruments consisted of 1) mathematics skill practice packages on addition and subtraction of fractions, 2) tests for assessing the learning achievement, and 3) student satisfaction questionnaires on learning management using mathematics skill practice packages. The collected data were analyzed by percentage, dependent samples t-test, and mean. The findings of the research indicated that; in terms of mathematics skill practice packages on addition and subtraction of fractions using the TAI technique it was found that efficiency had a value of 76.16/75.83 that was above the threshold (75/ 75). The learning achievement of using mathematics skill practice packages on addition and subtraction of fractions using the TAI technique for Prathomsuksa 6 students after learning was higher than before learning at a significance level of .05. In terms of the students' satisfaction towards learning management using mathematics skill practice packages on addition and subtraction of fractions using the TAI technique; on the whole, it can be said that it was at the high level.

Keywords: Mathematics skill practice packages; TAI Technique

บทนำ (Introduction)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญ ยังต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้

อย่างถูกต้องและเหมาะสม คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์ พบว่ายังไม่ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง จากสถิติคะแนนผลการสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยรายวิชาคณิตศาสตร์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาของ 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ ปีการศึกษา 2560 ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 35.55, 35.65 และ 31.60 ตามลำดับ จากคะแนนผลการประเมินพบว่า มีค่าเฉลี่ยของสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50

จากที่ผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนเนื้อหากลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเนื้อหาเรื่อง เศษส่วน มีปัญหาและเป็นเรื่องยากตรงตามมาตรฐานที่ ค 1.1 คือ เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ ซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนา สาเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนเข้าใจยากไม่สามารถคำนวณการบวกการลบเศษส่วนได้ อาจจะมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ครูผู้สอนที่ไม่ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจ วิธีสอนของครูไม่น่าสนใจ ครูสอนโดยไม่เน้นการคิดแก้ปัญหาและไม่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตจริง และจากการสังเกตการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนไม่ชอบคิด ไม่ชอบแก้ปัญหา ขาดการฝึกฝนและทบทวนด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนที่เรียนอ่อนไม่ค่อยสนใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะคิดว่าเป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อและยังพบว่า นักเรียนมีการพูดคุยแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นรวมถึงมีการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเล็กน้อย นักเรียนจะมีรับผิดชอบแต่ในการเรียนของตนเองไม่สนใจเพื่อนรอบข้าง ถ้าหากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนมีน้อย อาจส่งผลกระทบทำให้นักเรียนไม่สนใจคนอื่น นักเรียนที่เก่งอาจใช้ความสามารถทางการเรียนเอาเปรียบนักเรียนที่อ่อนกว่า ในขณะที่นักเรียนที่เรียนอ่อนก็อาจไม่มีการขวนขวายกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เนื่องจากทำไม่ได้และไม่มีเพื่อนช่วยคิด จะทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ และอาจส่งผลต่อความร่วมมือต่อองค์กรระดับชาติในอนาคตได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกการลบเศษส่วน จะทำให้ครูผู้สอนได้มีเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรมไว้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากการเรียนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการส่งเสริมในการฝึกทักษะให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์นั้นประกอบไปด้วย สื่ออุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทางและช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ประสบความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและช่วยทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่ง

จำเป็นจะต้องอาศัยกระบวนการกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) จะทำให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน จากการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ได้ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิควิธีที่นิยมใช้มีหลายรูปแบบ

ภัทรลดา ประमाणพล (2560) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นรายบุคคล (TAI) ว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมากกว่าการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มเหมาะสำหรับการสอนคณิตศาสตร์ การจัดกลุ่มคล้ายกับเทคนิค STAD และ TGT แต่ในเทคนิคนี้ผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้และทำงานตามระดับความสามารถของตน เมื่อทำงานในส่วนของตนเสร็จแล้วจึงไปจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน เมื่อผู้วิจัยได้ไปศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาคณิตศาสตร์พบว่า สุธิชา น้อยพลี (2559) ซึ่งศึกษาเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภัทรลดา ประमाणพล (2560) ได้พัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค TAI ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหาร โดยใช้เทคนิค TAI หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TAI (Team Assisted Individualization) เนื่องจากการสังเกตนักเรียนส่วนใหญ่จะทำงานแบบกระบวนการกลุ่มไม่เป็น เพราะระหว่างการทำงานนักเรียนจะไม่คอยให้ความช่วยเหลือ หรือรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ทำให้การทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะต่างๆ ให้มากขึ้น ทั้งทักษะในด้านการใช้ชีวิต ทักษะระหว่างบุคคลและการร่วมมือร่วมใจ การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TAI เป็นวิธีการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการสอนรายบุคคล (Individualization Instruction) เข้าด้วยกันเป็นวิธีการเรียนการสอนความแตกต่างระหว่างบุคคล กำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยปกติจะมี 4 คน ประกอบด้วย เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ผลการทดสอบผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ตอนคือเป็นคะแนนเฉลี่ยกลุ่ม และเป็นคะแนนรายบุคคล ดังนั้นผู้เรียนที่เรียนเก่งจะช่วยผู้เรียนที่เรียนอ่อนและผู้เรียนที่เรียนอ่อนก็จะพยายามช่วยตนเองเพื่อไม่ให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มไม่ต่ำ โดยครูผู้สอนก็จะมีรางวัลเป็นการเสริมแรงเพื่อเป็นการกระตุ้นการร่วมมือกันทำงานของผู้เรียนภายในกลุ่ม

จากความสำคัญและความจำเป็นของทักษะคณิตศาสตร์และทักษะกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม ข้าพเจ้าจึงมีความสนใจพัฒนาทักษะทั้งสองดังกล่าวโดยผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น และเพื่อให้ นักเรียนพัฒนาทักษะทำงานแบบการร่วมมือร่วมใจ ซึ่งข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบสอนนักเรียนในระดับชั้นนี้ จึงเลือกนักเรียนโรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งข้าพเจ้าเป็นครูประจำการสอนใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยขั้นพื้นฐานแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One-Group-Pretest-Posttest Design)

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน

3. วิธีการเก็บข้อมูล

3.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบเศษส่วน โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบฝึกทักษะไปหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน

3.1.1 ทดลองครั้งที่ 1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) โดยทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน โดยเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียนคณิตศาสตร์ เก่ง กลาง และอ่อนอย่างละ 1 คน

3.1.2 ทดลองครั้งที่ 2 แบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน โดยเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียนคณิตศาสตร์ เก่ง กลาง และอ่อนอย่างละ 3 คน

3.1.3 นำแบบฝึกทักษะไปทดลองภาคสนาม (Try Out) โดยทดลองกับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

3.2.2 ดำเนินการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 8 แผน เวลา 8 ชั่วโมง โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน

3.2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ไปทดสอบนักเรียนอีกครั้ง จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกการลบเศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หลังจากการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้และนักเรียนผ่านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบเศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้ร้อยละ

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ $t - test$

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 คือ 76.16/75.83

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 คือ 76.16/75.83 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ ศึกษาได้สร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่มีการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบตามวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารต่างๆ แนวคิด ทฤษฎี และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาในหลักสูตร แล้วแบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 เรื่อง เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการบวก การลบ เศษส่วน ผู้ศึกษาได้เรียบเรียง จัดทำขึ้นจากความรู้และประสบการณ์การสอน ได้กำหนดเวลาให้เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียน โดย เรียงลำดับเนื้อหาในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียงจากง่ายไปหายาก นักเรียนสามารถแสวงหา ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลโดยให้มีครูเป็นแนะนำช่วยเหลือ อีกทั้งยังได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลอง (Try-out) เพื่อหา ประสิทธิภาพถึง 3 ครั้ง แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นแบบฝึกทักษะ คณิตศาสตร์ ให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี และเมื่อนักเรียนเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ดีขึ้น ดังที่ปาริชาติ สุพรรณกลาง (2550) ได้กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน ซึ่ง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น มีความเชื่อมั่นฝึกทำงานด้วยตนเอง ทำให้มีความรับผิดชอบ และทำให้ครูทราบปัญหาและข้อบกพร่องของนักเรียนในเรื่องที่เรียน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทันที นอกจากนี้แบบฝึกยังเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะอย่างเต็มที่ทั้งยังช่วยให้คงอยู่ได้นาน และเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบบทเรียนแต่ละครั้งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เอราวัต โธแก้วเขียว (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ รหัสวิชา ค22101 รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ มี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.84/81.00 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สอดคล้องกับเนื้อหาจะช่วยให้นักเรียนแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองได้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะ คณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ทั้งนี้เนื่องจากได้ยึดหลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ มีการกำหนดจุดหมายที่จะฝึก เนื้อหาตรงกับจุดหมายที่วางไว้ และ ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัย มีการจัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก และมีการเพิ่ม วิธีการ แนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ เพื่อให้เป็นทางเลือกให้กับนักเรียน ดังที่ อุษณีย์ เสือจันทร์ (2553) กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะช่วยในการฝึกเสริมเพิ่มทักษะทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่ เรียนสามารถนำมา แก้ปัญหาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้ดี ผู้เรียนสามารถนำมาทบทวนเนื้อหาได้ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตน เป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ประเมินผลการ เรียนรู้ได้เป็น อย่างดีว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิชา น้อยพลี (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้กระบวนการ

เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัย เอราวัด โธแก้วเขียว (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ รหัสวิชา ค22101 รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ รหัสวิชา ค 22101 รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของระเบียบ จันทะรัง (2556) การพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TAI ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TAI เรื่องการหาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความสามารถและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ เด็กที่เรียนช้ามีเวลาฝึกฝนมากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วมีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนในกลุ่ม

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขุนแม่ลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยครั้งนี้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนทำให้เกิดมิตรภาพในกลุ่มเพื่อนมากขึ้น อาจเนื่องจากการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมจนทำให้การทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จ เหตุผลที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ เศษส่วน โดยใช้เทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีกิจกรรมการเรียนทำให้เกิดมิตรภาพในกลุ่มเพื่อนมากขึ้นแล้วนั้น แบบฝึกมีขนาดตัวอักษรที่เหมาะสม แบบฝึกมีความน่าสนใจและมีรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ภาษาที่ใช้เข้าใจง่ายทำให้นักเรียนมีความชอบ ความสนใจ รวมไปถึงปริมาณแบบฝึกทักษะและเวลาที่ใช้แบบฝึกทักษะในแต่ละเล่มมีความเหมาะสมทำให้นักเรียนพอใจตลอดถึงมีเนื้อหาที่การเรียบเรียงเกิดความรู้ใหม่ แนวทางเลือกใหม่ ๆ ทำให้นักเรียนสนุกสนานเมื่อเรียน นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ด้วยตนเองและหาคำตอบและทราบผลการเรียนได้ทันทีหลังจบการเรียน สอดคล้องกับภัทรลดา ประมาณพล (2560) กล่าวถึงทฤษฎีและแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของเฮอริเบิร์ก (Hezberg) ว่าปัจจัยกระตุ้นมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจ เช่น ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในการทำงานและปัจจัยค่าจูง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ดังที่ทิตินา แคมมณี (2555)

กล่าวถึง การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำเรียนต่อไป ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริษา น้อยพลี (2559) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ และใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอราวัต โธแก้วเขียว (2561 : 92) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ รหัสวิชา ค22101 รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคย เพื่อลดความตื่นเต้น ความประหม่าของครูผู้สอนและนักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนได้ลองฝึกกิจกรรมที่มีในแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์แต่ใช้เนื้อหาที่แตกต่างจากแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เช่น ทำการเล่านิทาน แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น
2. ก่อนสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาวิธีการใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์จากคู่มือการใช้เสียก่อน และเตรียมการสอนโดยการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ครู ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สามารถเลือกสอนได้ตามความเหมาะสมกับเวลาและโอกาส ควรเรียนตามลำดับ เนื่องจากเป็นเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันและครูสามารถนำแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ไปสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่ขาดเรียนได้
4. การฝึกทักษะคณิตศาสตร์ที่ดี ควรให้นักเรียนได้ฝึกแยกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ทุก ๆ คน และได้ฝึกอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ในเรื่องการคูณ การหารเศษส่วนหรือเรื่องอื่น และระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพต่อไป
2. ควรทำการวิจัยการพัฒนาสื่อประเภทบทเรียนออนไลน์ ในรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์กับวิธีการสอนอื่น ๆ เพื่อศึกษาความแตกต่าง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ สุพรรณกลาง. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการอินทิเกรตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรลดา ประมาณพล. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค TAI. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ระเปียบ จันทะรัง. (2556). การพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ TAI. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการ.
- สุธิชา น้อยพลี. (2559). ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุษณีย์ เสือจันทร์. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่องวิธีเรียงสับเปลี่ยนและวิธีจัดหมู่กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) Na Phat Dance by Lady Nattaganurak (Tet Suwannapart)

บุญจิรา เสนานิMIT¹ สุภาวดี โพธิเวชกุล²
Bunjira Senanimit, Supawadee Potiwetchakul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำรำน้าพาทย์ และแนวทางการออกแบบทำรำของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมจากสื่อวิดีโอ และการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 4 คน ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) และได้รับการถ่ายทอดกระบวนการทำรำน้าพาทย์จากนายสมยศ เปี่ยมลาม หรือนายเวนิส เขียวรงค์ อย่างน้อย 10 ปี การวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงจำนวน 31 เพลง ใช้การนั่งรำ ยืนรำ และนั่งรำในส่วนต้นและยืนรำในส่วนต่อมา หากเริ่มต้นด้วยท่ายืนใช้ทำยืนตัวพระ 3 ลักษณะ ทำรำส่วนใหญ่มาจากแม่บทใหญ่ที่เรียงลำดับจากทำรำในระดับล่าง (เอว) ขึ้นไปถึงระดับบน (ศีรษะ) ในส่วนเพลงรำมีกระบวนการทำรำทั้งรำเดี่ยวและรำเฉพาะ สำหรับแนวทางการออกแบบท่ารำมี 4 แนวทาง คือ 1. การใช้จัดระเบียบร่างกายในการทำตามหลักนาฏศิลป์ไทย 2. การใช้ ท่ารำจากตำราเป็นท่ารำหลักตามความหมายของเพลงน้าพาทย์ โดยท่ารำแต่ละเพลงประกอบด้วยท่ารำที่เรียงระดับจากล่างขึ้นไปถึงระดับบน 3. มีการใช้ทั้ง 4 ทิศทางในการทำแต่โดยส่วนใหญ่ใช้เพียง 3 ทิศทาง และ 4. การใช้พื้นที่เพียงตำแหน่งเดียวไม่มีการแปรแถวหรือการเคลื่อนที่หลายตำแหน่ง แม้ว่ากระบวนการรำน้าพาทย์ของคุณหญิงจะมีผู้นำมาใช้แสดงไม่มากนักก็ตาม แต่องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของคุณหญิงที่แสดงถึงการออกแบบท่ารำอีกทางหนึ่งจึงควรเก็บรักษาเป็นมรดกทางศิลปะที่สำคัญในวงวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทยที่สำคัญต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การรำน้าพาทย์; คุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต); แนวทางการออกแบบท่ารำ

Received: 2021-02-27 Revised: 2021-04-06 Accepted: 2021-04-08

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏ-สวนสุนันทา Master of Arts Program in Performing Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.

Corresponding Author e-mail: boonchirasenanimit@gmail.com

² สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Performing Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this research were to study the grateful dancing poses and the guidelines for dance choreography by Khunying Nattaganurak (Tet Suwannapart). It was a qualitative research design. The data were collected by studying from the relevant documents (literature review), using non-participation observation from the video media, and using a structured interview. There were 4 key informants who related to Ram Na Phat (Na Phat Dance) by Khunying Nattaganurak (Tet Suwannapart) and were transmitted the dancing postures of Na Phat Dance by Mr. Somyot Piamlap or Mr. Venich Chianwong for at least 10 years. The content analysis was used in this research and the data were examined by triangulation. The research results were found that there were 31 songs that were played along with Na Phat Dance poses of the Lady. The postures consisted of sitting dance poses, standing dance poses, and sitting dance poses at the beginning, and standing dance poses until the end of a song. If beginning with the standing poses, 3 kinds of dance poses of male dancers will be used. Mostly, the dance poses were from Tam Ra Ram (treatise on Thai Dance) which sorted the dance poses from the lower part (waist) to the upper part (head). In respect of Pleng Rua (Rua Song), there were dance poses of Rua La Deaw and Rua Cha-poh. Aside from this, the guidelines for dance choreography by Khunying Nattaganurak consisted of 4 guidelines as followed: 1. Using the organ postures and alignment based on Thai dancing arts, 2. Using the dance poses of Tam Ra Ram (treatise on Thai Dance) as major dance poses which followed the meaning of Na Phat Song and each dance pose sorted from lower to upper part, 3. Using 4 directions of dance poses, but mostly 3 directions would be used, and 4. Using one same area; without position arrangement or moving into multiple positions. Although Na Phat Dance poses by Khunying Nattaganurak (Tet Suwannapart) have not been used for many performances, the knowledge or wisdom of dance choreography has remained. Thus, this should be conserved as the crucial art heritage of the Thai dance arts.

Keywords: Na Phat Dance; Khunying Nattaganurak (Tet Suwannapart); The guidelines for dance choreography.

บทนำ (Introduction)

เพลงหน้าพาทย์ มีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรมและประกอบการแสดงโขนละคร ถือได้ว่าเป็น “เพลงครู” เป็นสิ่งที่ควรเคารพบูชา ถึงแม้ว่ายังไม่มีหลักฐานใดที่สามารถยืนยันได้ว่า เพลงหน้าพาทย์นั้น เกิดขึ้นเมื่อใดและใครเป็นผู้ประพันธ์ (ชนนาต- กิจจันทร์, 2553) แต่เมื่อใดที่ได้ยินเสียงเพลงหน้าพาทย์ ศิลปินทั้งด้านนาฏศิลป์และดนตรีก็จะยกมือขึ้นไหว้เพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณครูผู้ประสาธนา เพลงหน้าพาทย์นี้ใช้เพื่อประกอบการแสดงโขนละครหรือประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีสืบทอดต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกรมศิลปากรในสมัยรัชกาลที่ 7 จนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกันได้มีการสืบทอดกระบวนการทำหน้าพาทย์แก่ผู้ที่มีความสนใจภายนอกกรมศิลปากร จากอดีตข้าราชการครูของ กรมศิลปากรซึ่งท่านได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่ามีความสามารถเป็นอัจฉริยะศิลปินคนหนึ่ง คือ คุณหญิงเทศ หรือคุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

คุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) เป็นอัจฉริยะศิลปินที่ถือได้ว่าเป็นยอดครูทางโขนละคร สามารถสอนได้ทั้งตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์และตัวลิง อีกทั้งท่านเป็นผู้มีฝีมือในการแสดงละครจึงมักได้แสดงในบทบาทตัวเอกในการแสดงโขนละคร ท่านได้เริ่มเรียนละครที่วังบ้านหม้อของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) โดยได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของหม่อมคร้ามและหม่อมเข้ม ต่อมาท่านได้สมรสกับพระยานุฎิกานุกรักษ์ (ทองดี สุวรรณภารต)

ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระยานุฎิกานุกรักษ์ได้รับราชการตำแหน่งเจ้ากรมโขนหลวงในกรมมหรสพ คุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์จึงได้เข้าไปเป็นครูละครหลวง และด้วยความสามารถของท่านจึงเป็นที่สบพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตรา “จตุตถจุลจอมเกล้า” จึงทำให้ท่านได้เป็น “คุณหญิง” ก่อนที่พระยานุฎิกานุกรักษ์จะได้เป็น “พระยา” ต่อมากรมมหรสพได้ย้ายไปสังกัดกรมศิลปากร ท่านจึงได้ย้ายไปรับราชการที่กรมศิลปากร และพระยานุฎิกานุกรักษ์จึงเป็นผู้ประกอบพิธีไหว้ครูโขน ละครให้กับกรมศิลปากร แต่ภายหลังพระยานุฎิกานุกรักษ์ถึงแก่อนิจกรรม กรมศิลปากรได้คัดเลือกผู้ประกอบพิธีไหว้ครูโขนละครคนใหม่ จึงเป็นเหตุให้ท่านเกิดความไม่พอใจจึงออกจากกรมศิลปากรและประกาศลงหนังสือพิมพ์เพื่อรับศิษย์ที่ต้องการถ่ายทอดกระบวนการทำหน้าพาทย์ของท่าน (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และสมภาพ จันทรประภา, 2511)

เมื่อคุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ได้ประกาศลงในหนังสือพิมพ์เพื่อหาศิษย์ ผู้สืบทอด นายสมยศ เปี่ยมลาก ซึ่งในขณะนั้นมีอาชีพเป็นนักแสดงโขนเอกชน คณะคณะดำรงนาฏศิลป์ ได้อ่านหนังสือพิมพ์และเกิดความสนใจ จึงได้เดินทางไปฝากตัวเป็นศิษย์ และคุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์ได้ถ่ายทอดทำหน้าพาทย์พระพิราพเต็มองค์รวมทั้งเพลงหน้าพาทย์อื่น ๆ จนกระทั่งพ.ศ. 2499 ท่านได้ประกอบพิธีมอบตำราไหว้ครูให้แก่ นายสมยศ เปี่ยมลาก ที่มณฑลพิธีข้างบ้านนายฮวย จุยประเสริฐ ดังนั้นนายสมยศ-เปี่ยมลากจึงได้เป็นศิษย์และผู้สืบทอดเพียงผู้เดียวของคุณหญิงนุฎิกานุกรักษ์นอก กรมศิลปากร ต่อมานายเวนิช เขียววงศ์ หรือ “ครูเต่า” ศิลปินโขนเอกชนและนายสมนึก-บุญสลับ ได้ฝากตัวเป็นศิษย์กับนายสมยศ เปี่ยมลาก ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2545 นายสมยศ-เปี่ยม

ลาก และนายสมนึก บุญสลับได้ถึงแก่อนิจกรรม จึงทำให้นายเวนิช เขียวรงค์ เป็น ผู้ถ่ายทอดสืบทอด และด้วยกุศลเจตนาที่จะอนุรักษ์ ทำรำน้าพาทย์มิให้สูญหาย นายเวนิช-เขียวรงค์จึงได้ถ่ายทอดการ รำน้าพาทย์ ให้แก่ศิษย์และศิลปินทั้งในและนอกรมศิลปากรจำนวนมาก อาทิ นางสุวรรณี ชลาณู เคราะห์ (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (ละคร-รำ) พ.ศ. 2533) ดร.สุรัตน์ จงดา และว่าที่ร้อย ตรีกะศิริ นกน้อย เป็นต้น (ธาดา วิทยาพูล, 2555)

จากการศึกษาพบว่า การรำน้าพาทย์ของคุณัญญานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ปรากฏ ชื่อเพลงรำน้าพาทย์จำนวนทั้งสิ้น 45 เพลง และได้รับการบันทึกเป็นวิถีทัศน์กระบวนการทำรำน้าพาทย์ โดยนายธาดา วิทยาพูล จำนวน 2 ชุด และปรากฏกระบวนการทำรำเฉพาะตัวพระและตัวนางทั้งสิ้น 31 เพลง โดยสามารถแบ่งตามลักษณะหน้าทับ (เสียงตีเครื่องดนตรีที่ซึ่งด้วยหนัง จำพวกตะโพนหรือ กลองแขกซึ่งมีบัญญัติเป็นแบบแผนสำหรับตีประจำทำนองเพลงต่าง ๆ) ได้ดังนี้

1. ประเภทหน้าทับตระ จำนวน 18 เพลง ได้แก่ ตระกริ่ง ตระเชียวเหนือ-เชียวใต้ ตระ ไตรตรีขันธ์ ตระเทวาประสิทธิ์ ตระนิมิต 3 ชั้น ตระนารายณ์เต็มองค์ ตระนารายณ์บรมสมิทธิ์ ตระ ประสิทธิ์ ตระพระปัญจสิงขร ตระพระพรหม ตระ-พระพิฆเนศวร ตระพระวิฆณุกรรม ตระพระอิศวร ตระพระอุมา ตระมงคลจักรวาล ตระ-มัมขวน ตระสันนิบาต และตระหย้าปากคอก

2. ประเภทหน้าทับเสมอ จำนวน 9 เพลง ได้แก่ ดำเนินพราหมณ์ ดันเสมอ พราหมณ์เข้า พราหมณ์ออก เสมอข้ามสมุทร เสมอเข้าที่ เสมอเข้าเฝ้า เสมอ-พราหมณ์ และเสมอสามลา

3. ประเภทหน้าทับเข้ามาน/ปฐม จำนวน 1 เพลง คือ เชิดฉิ่งศรทะนง

4. ประเภทหน้าทับชำนาญ จำนวน 1 เพลง คือ ชำนาญ

5. ประเภทหน้าทับเฉพาะ จำนวน 2 เพลง ได้แก่ นางเดิน และบาทสกุณี 16 ไม

ด้วยการรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัญญานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) นั้น เป็นการแสดง นาฏกรรมชั้นสูง ที่มีความน่าสนใจทั้งด้านกระบวนการทำรำ และอัตลักษณ์เฉพาะในกระบวนการทำรำ อีกทั้งยังขาดการบันทึกเป็นเอกสารทางวิชาการ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและรวบรวม ข้อมูล โดยมุ่งเน้นศึกษาเพื่อวิเคราะห์กระบวนการทำรำ และแนวทางการออกแบบทำรำของคุณหญิงนัญญานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) เพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ด้านกระบวนการทำรำ และเอกสารทาง วิชาการที่เกี่ยวกับการรำน้าพาทย์ในวงการนาฏศิลป์ที่ไม่ปรากฏในกรมศิลปากร อีกทั้งเพื่อเป็น ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาการรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัญญานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษากระบวนการทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัญญานุรักษ์ (เทศสุวรรณภารต)
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการออกแบบทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัญญานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์ด้านการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) จากสื่อวีดิทัศน์ และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) และเป็นที่ยอมรับหรือนับถือจากบุคคลอื่นในสายการสืบทอดการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดกระบวนการ รื้อฟื้นความทรงจำจากนายสมยศ เปี่ยมลาภ หรือนายเวนิส เขียวรงค์ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง) ประกอบด้วย 3 คำถามหลัก คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการสืบทอดการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

3.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์การรื้อฟื้นความทรงจำเฉพาะตัวพระและตัวนาง ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณธาดา วิชาพูล ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 31 เพลง เพื่อวิเคราะห์ในส่วนกระบวนการรื้อฟื้นความทรงจำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย (Research Results)

1. กระบวนการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

ผลการวิเคราะห์กระบวนการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศ- สุวรรณภารต) มีดังนี้

1.1 ส่วนประกอบการรื้อฟื้นความทรงจำ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกของเพลงที่ใช้ชื่อตามชื่อเพลงนั้น ๆ และส่วนท้ายหรือส่วนเพลงรัว ซึ่งในส่วนเพลงรัวนั้นมี 2 รูปแบบ ได้แก่ เพลงรัวลาเดียวและเพลงรัวเฉพาะ โดยทั้งสองส่วนนี้จะบรรเลงเพลงที่ต่อเนื่องกัน ส่วนประกอบการรื้อฟื้นความทรงจำของคุณหญิงนันทกานารักษ์ (เทศสุวรรณภารต) มีดังต่อไปนี้

- หน้าทับตระ มี 3 ลักษณะ คือ การนั่งรำ การยืนรำ และการนั่งในส่วนต้นเพลงและยืนรำในเวลาต่อมา ซึ่งลักษณะการรำขึ้นอยู่กับมีจุดมุ่งหมายหรือความหมายในแต่ละเพลงโดยเพลงตระกริ่ง ตระเชิญเหนือ-ใต้ ตระพระอุมา ตระไตรตรึงษ์ ตระเทวา-ประสิทธิ์ ตระนารายณ์เต็มองค์ ตระพระปัญจสิงขร ตระพระพรหม ตระพระวิษณุกรรม ตระพระอิศวร ตระมฆวาน ตระสันนิบาต ตระ

พระพิณเนศวร์ ตรี-หญ้าปากคอก คือ การมาถึงของเทพยดา เทพเจ้า และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ได้ อัญเชิญเพื่อความเป็นสิริมงคลในมณฑลพิธีไหว้ครู และเพลงตระนิมิตหมายถึงการแปลงกายของตัวละครสูงศักดิ์ ตรี-พระนารายณ์บรรทมสินธุ์หมายถึงการเข้านอนของพระนารายณ์ ตรีมงคลจักรวาลหมายถึงการประกอบพิธีทำนํ้ามนต์ และตรีประสิทธิ์หมายถึงการประสิทธิ์ประสาทพรให้แก่ผู้ที่มาชุมนุมในพิธีไหว้ครู ส่วนท้ายเพลงหรือเพลงร่ำในหน้าทับตรีนี้ หมายถึงการแสดงความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด

- หน้าทับเสมอมีลักษณะการรำในรูปแบบการยืนรำทุกเพลง เนื่องจากเพลงในส่วนหน้าเสมอนั้นใช้เพื่อประกอบการเดินทางไปมาของตัวละคร และในส่วนของเพลงร่ำในหน้าทับเสมอนี้ หมายถึงการเดินทางได้มาถึงที่หมายอย่างสำเร็จเรียบร้อย

- หน้าทับเข้าม่าน/ปฐม มีส่วนประกอบหลัก 2 คือส่วนแรกเพลงเชิดฉิ่ง-ศรทง นั้น หมายถึงกิริยาแสดงศรของตัวละคร และส่วนท้ายเพลงร่ำหมายถึงความสำเร็จในจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ลักษณะการรำหน้าหน้าพาทย์หน้าทับเข้าม่าน/ปฐม คือ ยืนรำ

- หน้าทับชำนาญมีลักษณะการรำคือการยืนรำ เพื่อการเนรมิตแปลงกายของตัวละครสูงศักดิ์ และเพลงร่ำในส่วนท้ายแสดงถึงผลสำเร็จตามจุดประสงค์

- หน้าทับเฉพาะมีลักษณะการยืนรำทั้ง 2 เพลง ประกอบด้วยส่วนแรกของเพลงนางเดิน หมายถึงการอัญเชิญเทพยดาฝ่ายหญิง และเพลงบาทสกุณี 16 ไ้ม่ หมายถึงการเดินทางในระยะไกลอย่างช้า ๆ มีเกียรติของตัวละคร ผู้สูงศักดิ์ ในส่วนเพลงร่ำนั้น หมายถึงการมาถึงยังที่หมายอย่างสำเร็จ

1.2 ทำรำหน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ทำรำมีการระบุชื่อตามชื่อทำรำตามตำรารำ โดยอาศัยจากการสังเกตการเคลื่อนไหวแขนและมือในการรำหน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ในแต่ละเพลง สามารถสรุปได้ว่า

1.2.1 ทำรำในเพลงหน้าพาทย์ มีดังนี้ หน้าทับตรี ประกอบด้วยทำรำหลัก จำนวน 16 ท่า หน้าทับเสมอ ประกอบด้วยทำรำหลัก จำนวน 10 ท่า หน้าทับเข้าม่าน/ปฐม ประกอบด้วยทำรำหลัก จำนวน 16 ท่า หน้าทับชำนาญ ประกอบด้วยทำรำหลัก จำนวน 4 ท่า และหน้าทับเฉพาะ ประกอบด้วยทำรำหลัก จำนวน 6 ท่า นอกจากนี้พบว่าทำรำที่นิยมใช้ที่สุด มีจำนวน 10 ท่า คือ ท่าเทพนม ท่าผลาญยักษ์ ท่าสอดสร้อย-มาลา ท่าผาลา-เพียง ไหล่ ท่ากลางอัมพร บัวชูฝึก ท่าพระรถ ท่าโยนทับ และท่าพิสมัยเรียงหมอน

ท่าเทพนม

ท่าผลาญยักษ์

ท่าสอดสร้อย-
มาลาท่าผาลา-
เพียง
ไหล่

ท่ากลางอัมพร

ท่ากนิณรรำ

ท่าบัวชูฝัก

ท่าพระรณ

ท่าโยนทับ

ท่าพิสมัย- เรียง

หมอน

ภาพที่ 1 ท่ารำที่นิยมใช้มากที่สุดในการรำหน้าพาทย์ของคุณหญิงนุกานุกรักษ์ (เทศสุวรรณภารต)
จำนวน 10 ท่า

ที่มา: วิดิทัศน์บันทึกกระบวนการทำรำหน้าพาทย์ของคุณหญิงนุกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

1.2.2 การจัดระดับท่ารำ คือ การนำท่ารำหลักมาเรียบเรียงในการจัดวางตำแหน่งของมือและแขน เพื่อเป็นกระบวนการรำที่มีความสอดคล้องในการเปลี่ยนท่ารำจากท่าหลักหนึ่งสู่อีกท่าหลักหนึ่ง การไล่ระดับท่ารำนี้เป็นการเรียบเรียงท่ารำเพื่อความงาม สนุกสนานในการรับชม และช่วยเสริมสรีระของผู้แสดงตามเพศสภาพ ซึ่งระดับท่ารำจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่

- ระดับล่าง หมายถึง ท่ารำที่มีการใช้มือทั้งสองรำรำในท่าที่ชิดช่วงตัวหรือในระดับเอวลงไป เช่น ท่าเทพนม ท่าปฐุม ท่านางกล่อมตัว และท่าพระรณ เป็นต้น

- ระดับกลาง หมายถึง ท่ารำที่มีการใช้มือทั้งสองรำรำในระดับไหล่ หรือเอว เช่น ท่าบัวชูฝัก ท่าสอดสร้อยมาลา และท่าโยนทับ เป็นต้น

- ระดับบน หมายถึง ท่ารำที่มีการใช้ทั้งสองรำรำระดับไหล่ขึ้นไป เช่น ท่ากลางอัมพร ท่าพิสมัยเรียงหมอน ท่าพรหมสี่หน้า และท่ากนิณรรำ เป็นต้น

ตัวอย่างการจัดระดับท่ารำจากระดับล่างขึ้นระดับบนเพลงตระประสิทธิ์

1. ท่าเทพนม

2. ท่าพระรณ

3. ท่าสอดสร้อยมาลา

4. ท่าอัมพร

ภาพที่ 2 การจัดระดับท่ารำเพลงตระประสิทธิ์

ที่มา: วิดิทัศน์บันทึกกระบวนการทำรำหน้าพาทย์ของคุณหญิงนุกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

ตารางที่ 2 แสดงการจัดระดับทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต)

หน้าทับ	ล่างขึ้นบน	กลางขึ้นบน	บน	อื่น ๆ	หมายเหตุ
ตระ	13	4	1		อื่น ๆ หมายถึง กระบวน
เสมอ	4	3	1	1	ทำรำน้าพาทย์
เข้าม่าน/ปฐม				1	ไม่สามารถจัดระดับทำรำน้าที่
ชำนาญ	1				แน่นอนได้
เฉพาะ	1	1			
รวม	19	8	2	2	

1.3 เพลงร่ำ คือ เพลงบรรเลงทำนองหนึ่ง นิยมใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยทั่วไป เพลงร่ำนี้มีหลากหลายทำนอง อาทิ ร่ำดีกดำบรรพ์ ร่ำพม่า ร่ำมอญ เป็นต้น ในการรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) นี้ ปรากฏเพลงร่ำที่บรรเลงต่อท้ายเพลงน้าพาทย์ในแต่ละประเภท 2 เพลง ดังนี้

- เพลงร่ำลาเดียว เป็นเพลงน้าพาทย์ทำนองหนึ่ง เพลงนี้มีหมายถึงการร่ายเวทมนต์คาถา เช่น การแปลงกาย การแสดงอิทธิฤทธิ์ หรือการแสดงตื่นตึ่งใจของตัวละคร กระบวนทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) เพลงร่ำลาเดียว หน้าทับตระ ประกอบด้วยทำรำน้าหลัก จำนวน 5 ทำ หน้าทับเสมอ หน้าทับเข้าม่าน/ปฐม หน้าทับชำนาญ และหน้าทับเฉพาะ ประกอบด้วยทำรำน้าหลัก จำนวน 4 ทำ ได้แก่ ทำเข้าวัง ทำสอดสร้อยมาลา ทำกลางอัมพร และทำพิสมัยเรียงหมอน

- เพลงร่ำเฉพาะ เป็นเพลงร่ำทำนองหนึ่ง ที่ใช้บรรเลงต่อท้ายเพลงน้าพาทย์ชั้นสูง โดยมีลักษณะและท่วงทำนองที่แตกต่างจากเพลงร่ำโดยทั่ว ๆ ไป โดยทำนองที่บรรเลงจะแสดงถึงการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์อันศักดิ์สิทธิ์ของเพลงน้าพาทย์ชั้นสูง กระบวนทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) เพลงร่ำเฉพาะ หน้าทับตระ หน้าทับเสมอ และหน้าทับเฉพาะ ประกอบด้วยทำรำน้าหลัก จำนวน 8 ทำ ได้แก่ ทำกลางอัมพร ทำนางกล่อมตัว ทำเทพนม ทำบัวชูฝัก ทำแผลงอิทธิ ทำสอดสร้อยมาลา ทำเข้าวัง และทำลมพัด

2. แนวทางการออกแบบทำรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศสุวรรณภารต)

2.1 การใช้อวัยวะ เป็นการจัดสรรร่างกายตามหลักนาฏยศัพท์ ทำให้เกิดทำรำน้าต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องสัมพันธ์กับทำนองดนตรี เพื่อช่วยให้มีความลื่นไหลไปในแนวทางเดียวกัน

2.2 การใช้ทำรำน้า

2.2.1 นำแม่ทำจากตำรา

2.2.1.1 การเลือกใช้แม่ท่อนเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือความหมายของเพลงหน้าพาทย์ประกอบด้วย การรำนหน้าพาทย์ที่เริ่มด้วยท่าเทพนม และการรำนหน้าพาทย์ที่ไม่ได้เริ่มด้วยท่าเทพนม

2.2.1.2 การเลือกใช้แม่ท่อนเพื่อความงามของระดับทำรำ โดยส่วนใหญ่มักจะเริ่มด้วยท่าระดับล่าง หรือระดับกลาง ไ่ระดับทำรำขึ้นไปเรื่อย ๆ และจบด้วยท่าระดับบน

2.2.2 กระบวนท่ารำ ประกอบด้วย ท่าหลัก (การรำในท่าที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ท่าต้น ท่าเชื่อม และท่าใหม่ ท่าคู่ (การรำในท่ารำเดียวกันอย่างน้อย 2 ครั้ง) ท่าเดี่ยว (การรำท่ารำในเพลงนั้น ๆ เพียงครั้งเดียว จังหวะเดียว หรือกระบวน ท่าเดี่ยว) และท่าซ้ำ (การรำท่ารำหรือกระบวนท่ารำ นำมาปฏิบัติอีกครั้งในการแสดงนั้น ๆ)

- ประเภทหน้าทับตระ มีการใช้ท่าคู่มากที่สุด เนื่องจากการแสดงที่ไม่เคลื่อนที่มากนัก และทำนองดนตรีมีจังหวะสม่ำเสมอ

- ประเภทหน้าทับเสมอ มีการเลือกใช้ท่าเดี่ยวมากที่สุด เพื่อการสื่อหมายถึงการเคลื่อนที่ในระยะที่ไกลขึ้น

- หน้าทับเข้ามา/ปฐม มีการเลือกใช้ท่าเดี่ยวมากกว่าท่าคู่เล็กน้อย เพื่อสร้างความน่าสนใจและน่าติดตาม และใช้ท่าคู่เพื่อใช้สื่อความหมายในการกราบไหว้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์

- ประเภทหน้าทับชำนาญ มีการเลือกใช้ท่าเดี่ยวเป็นส่วนมาก พร้อมกับทั้งไ่ระดับของท่ารำ เพื่อเพิ่มอิทธิฤทธิ์ในเวทมนต์คาถาที่ใช้

- ประเภทหน้าทับเฉพาะ การรำนหน้าพาทย์นางเดินมีการใช้กระบวนท่ารำคล้ายประเภทหน้าทับเสมอ ส่วนการรำนหน้าพาทย์บาทสกุณี 16 ไ่ มีการเลือกใช้แม่ท่อนมาเป็นท่าคู่มากกว่าเนื่องจากการใช้ในการเดินทางช้า ๆ อย่างโอ้อ่า และทำนองดนตรีมีจังหวะสม่ำเสมอ

2.3 การใช้ทิศทาง

การใช้ทิศทางทั้ง 4 ทิศ เป็นการออกแบบท่ารำเพื่อให้เกิดความสมดุลในการแสดง หรือความไม่ซ้ำซากจำเจ อีกทั้งยังเป็นการใช้องค์ประกอบของการแสดงให้ครบถ้วน และเพื่อให้เกิดความสุนทรีย์ในความงามของการแสดงนั้น ๆ

2.4 การใช้พื้นที่

ไม่มีการแปรแถวหรือการเคลื่อนที่หลายตำแหน่ง ดังนั้นลักษณะการใช้พื้นที่จึงใช้เพียงส่วนกลางของเวที และใช้การหมุนตัว เคลื่อนที่ไปด้านหน้า หรือเคลื่อนที่ไปด้านหลัง ทั้งนี้การใช้พื้นที่จะขึ้นอยู่กับข้อจำกัดของสถานที่และความสามารถหรือไหวพริบของผู้รำ

อภิปรายผล (Research Results)

คุณหญิงนันทกานุกรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) นับเป็นศิลปินยอดเยี่ยมคนหนึ่งที่ด้านนาฏศิลป์ไทย อีกทั้งยังเป็นบุคคลสำคัญที่อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากการฝึกหัดเป็นละครในวังบ้านหม้อของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) มาสู่การเป็นครูละครหลวงในราช

สำนัก และเป็นผู้หนึ่งในการวางรากฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนนาฏดุริยางค์หรือวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน นอกจากนี้คุณหญิงนุกานุรักษ์ (เทศ- สุวรรณภารต) มีความรู้ ความสามารถ ความมั่นใจ และความเชื่อมั่น ว่าท่านมีวิยวุฒิ คุณวุฒิ หรือการประพุดิตนที่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างคุณค่าให้ตัวเอง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น แสดงออกถึงความเสมอภาค และไม่ยอมแพ้ต่อสังคมปิตาธิปไตยหรือสังคมชายเป็นใหญ่ ดังนี้

1. การปฏิเสธการเป็นหม่อมของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) ถือได้ว่ามีไหวพริบปฏิภาณ การปฏิบัติตัวและการพูดด้วยความตรงไปตรงมา เพื่อเป็นการต่อรองและไม่ยอมรับการเป็นภรรยาน้อย

2. การเป็นผู้ประกอบพิธีไหว้ครู-ครอบครู คุณหญิงนุกานุรักษ์ได้รับพระราชทานเจิมในพิธีไหว้ครูละคร จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทำให้ท่านมีความสามารถในการประกอบพิธีไหว้ครูและครอบครู โดยท่านเชื่อว่า “จัญไรไม่กิน” แต่ด้วยจารีตด้านคุณสมบัติของผู้ประกอบพิธีไหว้ครู จึงทำให้ท่านไม่ได้รับการยอมรับจาก กรมศิลปากร คุณหญิงนุกานุรักษ์จึงตัดสินใจลาออกจากกรมศิลปากร มาเป็นผู้ประกอบพิธีไหว้ครู-ครอบครูแก่คณะโขนละครนอกกรมศิลปากร เพื่อต่อสู้กับความเชื่อของสังคมที่ว่า “สตรีเป็นหินเพศ” (หมายถึงเพศที่ต่ำช้า) ไม่สามารถประกอบพิธีไหว้ครู-ครอบครูซึ่งถือว่าเป็นพิธีกรรมอันสูงส่งของการแสดงโขนละครได้

3. การถ่ายทอดการรำน้ำพายที่ไม่ปรากฏในกรมศิลปากร ด้วยรากฐานทางวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมไทยที่ผู้ชายเท่านั้นจะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าผู้หญิง ทำให้กระบวนท่ารำน้ำพายของคุณหญิงนุกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานของกรมศิลปากร แต่ไปปรากฏการถ่ายทอดกระบวนท่ารำของคุณหญิงอยู่ภายนอกกรมศิลปากร ทั้งกระบวนท่าของตัวพระ ตัวยักษ์ ตัวนาง และตัวลิง

ถือได้ว่าคุณหญิงนุกานุรักษ์เป็นยอดครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นตัวเองและเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยม 2 สายคือ 1. แนวคิดสตรีนิยมสาย ถอนรากถอนโคน คือ การเปลี่ยนแปลงลักษณะในทางปฏิบัติมากกว่าทางปฏิรูป โดยเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิวัติจะไม่ใช้แบบเฉียบพลัน แต่เป็นการค่อย ๆ สะสมชัยชนะไปทีละเล็กละน้อยผ่านการต่อสู้ในระดับเล็ก ๆ และ 2. แนวคิดสตรีนิยมสายวัฒนธรรม คือ การให้ความสนใจกับตัวตนหรือการเปลี่ยนแปลงที่ตัวของผู้หญิงมากกว่าระบบโครงสร้างทางสังคม ซึ่งให้ความสำคัญถึงการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมผู้หญิง และการยอมรับในคุณลักษณะที่ถูกมองว่าไม่ดีหรือข้อด้อยของผู้หญิงมาให้คุณค่าใหม่ เชื่อในคามมีธาตุแท้ของผู้หญิงตามธรรมชาติ (วารุณี ฐิริสินสิทธิ์, 2545)

แนวทางการออกแบบท่ารำน้ำพายของคุณหญิงนุกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ที่พบว่ามี 4 แนวทาง ได้แก่ 1. การใช้วัยวะ ประกอบด้วย การใช้ใบหน้า ลำคอ แขน มือ ไหล่ ลำตัว ขาและเท้า โดยเป็นการจัดสรรและเคลื่อนไหวร่างกายทำให้เกิดท่ารำต่าง ๆ 2. การใช้ท่ารำ เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือความหมายของเพลงน้ำพาย และเพื่อความงามของระดับท่ารำ 3.การใช้ทิศทางการรำทั้ง 4 ทิศ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการแสดง หรือความไม่ซ้ำซากจำเจ

และ 4. การใช้พื้นที่ ไม่มีการแปรแถวหรือการเคลื่อนที่หลายตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด- กิจจันทร์ (2553) การรำน้าพาทย์ชั้นสูง ประกอบด้วยการจัดสร้ร่างกายด้วยหลักนาฏยศัพท์ เพื่อช่วยในการจัดสรีระและการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างถูกต้องและได้มาตรฐาน ให้สอดคล้องถูกต้องตามทำนองเพลงหน้าพาทย์ การใช้ท่ารำ หรือการเรียกชื่อท่ารำ จากแม่ท่าในตำรารำ ซึ่งถือว่าเป็นท่ารำมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่อดีต และต้องเหมาะสมกับฐานะบุคลิกลักษณะของตัวละครนั้น ๆ การใช้ทิศทาง 4 ทิศ และการใช้พื้นที่ เช่นเดียวกับรูปแบบการรำเดี่ยวของกรมศิลปากร เพื่อเป็นการอวดฝีมือ และเพื่อดึงดูดสายตาของผู้ชม

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 งานวิจัยนี้สามารถเป็นเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ที่สามารถนำไปอ้างอิง หรือเพื่อนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนตามสถานศึกษา หรือการแสดงนาฏศิลป์ไทย

1.2 งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการรำน้าพาทย์หรือการแสดงนาฏศิลป์อื่น ๆ ภายนอกกรมศิลปากร แก่ผู้ที่มีความสนใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การรำน้าพาทย์ของคุณหญิงนัฏกานุรักษ์ (เทศ สุวรรณภารต) ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจในการศึกษา เช่น กระบวนท่ารำน้าพาทย์เพลงอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา การสืบทอดของผู้ประกอบพิธีไหว้ครู หรือพิธีการสะกดโรง

2.2 ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และแนวทางการแสดงประเภทอื่น ๆ ที่มีการสืบทอดนอกกรมศิลปากร

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชมนาด กิจจันทร์. (2553). *รำน้าพาทย์ชั้นสูงตัวพระ*. กรุงเทพฯ: บริษัทนาเพรส จำกัด.
- ธาดา วิทยาพูล. (2555). *ครูเวนิช เขียวรงค์*. (ม.ป.ท.).
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. และสมภพ จันทรประภา. (2511). *เทศ นัฏกานุรักษ์*. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กองสัมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์.
- ประเมษฐ์ บุญยะชัย. (2540). *การรำของผู้ประกอบพิธีในพิธีไหว้ครูไชย-ละคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). *สตรีนิยม: ประชุมและลี้ภัยทางสังคมปีที่ 20*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- อรรธรณ ขมวัฒนา. (2530). *รำไทยในศตวรรษที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. รายงานการวิจัย ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส
เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
Learning Management by Using a Color Coding Practice for Writing
Thai Consonants to Promote the Ability of Writing Thai Consonants
of Students With Mild Intellectual Disabilities Thairath Wittaya School
33 (Ban Thung Prao) Under the Mae Hong Son Primary Educational
Service Area Office 2

สุพัตรา นิยมล¹ สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์² ประจวบ ขวัญมัน³
Supattra Niramol, Supaporn kittiratchadanon, Prajob kwanmun

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย (ระดับสติปัญญา 50-70) ที่ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ห้องเรียนคู่ขนาน ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน จำนวน 2 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนพยัญชนะไทย จำนวน 14 แผนการเรียนรู้ 2) แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส จำนวน 14 ชุด 3) แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 14 ชุด 4) แบบทดสอบความสามารถ

Received: 2021-03-20 Revised: 2021-04-29 Accepted: 2021-05-02

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: Supattra.winko@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College.
e-mail: sk@dlthailand.com

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, e-mail: krujob@hotmail.com

เขียนพยัญชนะไทย จำนวน 2 ชุด (ก่อนเรียน-หลังเรียน) และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 มีคะแนนของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน E_1 เท่ากับร้อยละ 89.29 และคะแนนของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน E_2 เท่ากับร้อยละ 82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ความสามารถในการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การเขียนพยัญชนะไทย; การใช้สีเป็นรหัส; นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

Abstract

Objective of this research is to 1) create and find the efficiency of a Thai alphabet writing practice using color coding. According to the 80/80 performance criterion, 2) compare the Thai alphabetical writing ability of students with Mild intellectual disabilities. Before and after learning and 3) studying the satisfaction of students with Mild intellectual disabilities. For learning management by using the Thai alphabet writing practice using color as a code Samples used in the research Being a student with Mild intellectual disabilities (Intelligence level 50-70) without redundant defects Studying in parallel classrooms for academic year 2020, Thairath Wittaya School 33 (Ban Thung Phrao), Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2, number 2 were obtained from Purposive Sampling. The research tools consisted of 1 Learning management plan Thai consonants, number 14, learning plan 2) practice writing Thai consonants using color code. 14 sets of 3) a test during the study of 14 sets 4) a test of writing ability 2 sets of Thai consonants (before class - after class) and 5) questionnaire on student satisfaction towards the learning management by using the Thai alphabet writing practice using color coding. Statistics used in data analysis It consists of percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows: The construction and efficiency of the Thai alphabet writing practice using color coding. Based on the 80/80 performance criterion, the score on learning management E_1 was 89.29% and the post-learning management score of E_2 was 82.14%, which is higher than the set

criteria. Thai consonant writing ability of students with Mild intellectual disability. After study higher than before study And the students' satisfaction towards learning management by using a color coded Thai alphabet writing practice. Very level

Keywords: Writing Thai consonants; Using a color coding; students with Mild intellectual disabilities.

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับทุกคนเพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” วรรคสองกำหนดว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือ มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2560)

จากการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในห้องเรียน ค่อนข้างพบว่า การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีปัญหามาก โดยเฉพาะด้านการเขียนโดยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักจะเขียนตัวอักษร ผิดทิศทาง บางครั้งจะเขียนกลับหัว เขียนจากทางไปหัว เช่น พยัญชนะ ห น ด จ ถ ล ย ผ อ ค ภ ร ข ฃ เป็นต้นส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน และผลการพัฒนาผู้เรียนของนักเรียนพิการเรียนรวม โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) ปีการศึกษา 2562 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีผลการพัฒนาทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว). 2562) ซึ่งสอดคล้องกับที่ ผดุง อารยะวิญญู (2541) กล่าวว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหญ่จะมีปัญหาในการเขียน เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีข้อจำกัดทางภาษา มีความสามารถทางการเรียนรู้ด้านวิชาการน้อย แต่ถ้าได้รับฝึกอบรมที่ถูกต้องก็จะสามารถพัฒนาได้

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญ เนื่องจากการเขียนเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการโดยผ่านระบบเครื่องหมายอันได้แก่ ตัวอักษร (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547:143) เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิด และสติปัญญา การเขียนจึงเป็นทักษะการแสดงออกทางภาษาที่สำคัญในการเรียนทุกวิชา การเขียนยังเป็นทักษะที่สลับซับซ้อนกว่าทักษะอื่น นักเรียนที่ไม่มีความสามารถในการเขียนจะไม่ประสบความสำเร็จด้าน

การเรียนรู้ที่ได้ ปัญหาที่พบจากนักเรียนเริ่มเรียนเขียนมักมีสาเหตุมาจากความบกพร่องของประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและสายตา ทำให้นักเรียนคัดลอกตัวอักษรและตัวเลขไม่ถูก เช่น เขียนตัวอักษรผิดทิศทาง กลับซ้ายขวา – หน้า – หลัง-บน-ล่าง เว้นระยะตัวอักษรหรือคำไม่ถูกต้อง เขียนหนังสือไม่เป็นตัว เป็นต้น

การสอนโดยใช้สีเป็นรหัส เป็นวิธีสอนอีกหนึ่งวิธีที่ใช้สีเป็นสื่อ นำทางสายตา และทิศทางการเขียนที่ถูกต้อง ซึ่งจะเชื่อมโยงการใช้สีเข้าสู่ชีวิตประจำวันโดยเชื่อมโยงกับหลักของไฟจราจรที่เป็นสัญลักษณ์ของการกำหนดการเคลื่อนที่ของรถ คือ ไฟเขียวสามารถสามารถเคลื่อนที่ได้ และหยุดเมื่อไฟเป็นสีแดง ดังนั้น ในการสอนเขียนจะให้รหัสในการเริ่มเขียนเป็นสีเขียวและสีแดงเป็นจุดสิ้นสุดในการเขียนพยัญชนะตัวนั้น ๆ

จากปัญหาสภาพปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ การทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Designดังนี้

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

E แทน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส

T₁ แทน การทดสอบความสามารถเขียนพยานุชนะไทยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สื่เป็นรหัส

T₂ แทน การทดสอบความสามารถเขียนพยานุชนะไทยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สื่เป็นรหัส

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย (ระดับสติปัญญา 50-70) ที่ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ห้องเรียนคู่ขนาน ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย (ระดับสติปัญญา 50-70) ที่ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ห้องเรียนคู่ขนาน ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน จำนวน 2 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียนพยานุชนะจำนวน 14 ตัว ได้แก่ ห น ด จ ถ ล ย ผ อ ค ภ ร ข ฌ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การเขียนพยานุชนะไทย จำนวน 14 แผนการเรียนรู้
2. แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สื่เป็นรหัส จำนวน 14 ชุด
3. แบบทดสอบระหว่างเรียน จำนวน 14 ชุด
4. แบบทดสอบความสามารถเขียนพยานุชนะไทย จำนวน 2 ชุด (ก่อนเรียน-หลังเรียน)
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สื่เป็นรหัส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

นำแบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สื่เป็นรหัสไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น นำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย (ระดับสติปัญญา 50-70) ที่ไม่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ห้องเรียนคู่ขนาน ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 2 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง ใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละสองวัน คือ ทุกวันจันทร์และวันอังคาร วันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เป็นเวลา 14 วัน รวมทั้งสิ้น 28 ครั้ง คิดเป็นระยะเวลา 14 ชั่วโมง ระหว่างเดือนกันยายน – เดือน ตุลาคม พ.ศ 2563 ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถเขียนพยานุชนไทย จำนวน 14 ข้อเพื่อประเมินความสามารถของนักเรียน
2. จัดกิจกรรมการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนไทยที่ใช้สี่เป็นรหัส ที่สร้างขึ้น จำนวน 14 แผนฯ วัดและประเมินผลการเขียนพยานุชนไทยตามแบบฝึก
3. เมื่อเรียนจบแต่ละเนื้อหาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E_1)
4. ทดสอบหลังเรียนเมื่อจบเนื้อหาการเรียนรู้อย่างหมด โดยใช้แบบทดสอบความสามารถเขียนพยานุชนไทย จำนวน 14 ข้อ (E_2)
5. เมื่อเสร็จสิ้นการทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนไทยที่ใช้สี่เป็นรหัสของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย จำนวน 5 ข้อ โดยครูอ่านโจทย์ให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมายขีด ✓ ตรงกับช่องสัญลักษณ์ที่แสดงความพึงพอใจ
6. นำผลการทดสอบก่อนเรียน ผลการประเมินการเขียนพยานุชนไทยระหว่างเรียน ผลการทดสอบหลังเรียน ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มาวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยานุชนไทยที่ใช้สี่เป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ตามเกณฑ์ E_1/E_2
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถการเขียนพยานุชนไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนไทยที่ใช้สี่เป็นรหัส วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนไทยที่ใช้สี่เป็นรหัส วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean)
3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การหาค่า IOC
5. การหาประสิทธิภาพ (E_1 / E_2)

ผลการวิจัย (Research Result)

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 พบว่ามีผลประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน E_1 เท่ากับร้อยละ 89.29 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน E_2 เท่ากับร้อยละ 82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนพยานุชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย พบว่าความสามารถในการเขียนพยานุชนะไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนพยานุชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 พบว่ามีผลประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน E_1 เท่ากับร้อยละ 89.29 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน E_2 เท่ากับร้อยละ 82.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่าแบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างแบบฝึกแบบฝึกการเขียนพยานุชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส มีกระบวนการออกแบบ ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก แบบฝึกมีภาพประกอบที่น่าสนใจ ตัวอักษรในแบบฝึกมีขนาดใหญ่และพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการสร้างแบบฝึก โดยเริ่มจากศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกที่ดี ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง จึงทำให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนาธิป ผลแวววาว (2548) ที่ว่า เนื้อหาของแบบฝึกควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน แบบฝึกต้องมีสิ่งเร้าเพื่อจูงใจผู้เรียนเช่น ภาพ เกม ใช้เวลาในการทำแบบฝึกให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ในการทำแบบฝึกผู้เรียนต้องทราบผลทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ศรีวิชัย (2557) ที่ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า

แบบฝึก จำนวน 8 ชุด ที่ใช้เสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ 85.27/81.48 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัย ชูไรยา อาแด (2554) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการสอน เรื่อง การเขียนพยัญชนะไทย ที่มีต่อความสามารถในการเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้: (Learning Disabilities): กรณีศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 โรงเรียนบ้านคลองตันหยง อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน เรื่องการเขียนพยัญชนะไทย สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียน มีประสิทธิภาพของชุดการสอนเป็นร้อยละ 84.84/78.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75/75 ที่กำหนดไว้

ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย พบว่าก่อนเรียนความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4 ค่าร้อยละ เท่ากับ 28.57 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.41 หลังเรียนความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.5 ค่าร้อยละ เท่ากับ 82.14 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.12 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย มีความสามารถในการเขียนพยัญชนะไทยหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัสสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้ความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัสสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนที่ชัดเจน แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยมีการแบ่งพยัญชนะเป็นหมวดหมู่ พยัญชนะที่มีหัวบนวนขวา ตามเข็มนาฬิกา ได้แก่ ห น พยัญชนะที่มีหัวกลางวนขวา ตามเข็มนาฬิกา ได้แก่ ด จ โดยการเขียนจะเริ่มจากจุดสีเขียว ไปสิ้นสุดที่จุดสีแดง ของพยัญชนะตัวนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญส่ง รัชเชษฐ (ม.ป.ป) ที่ได้กล่าวถึงการเขียนตัวพยัญชนะว่าจะต้องฝึกเขียนตัวอักษรที่อยู่ในจำพวกเดียวกันก่อนเพื่อสะดวกในการจำ นอกจากนี้การสอนโดยใช้สีเป็นรหัส เป็นการสอนที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมความสามารถการจำ และการเขียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟริมิ่ง และโฮเวิร์ด (Fleming & Howard.1993) ที่กล่าวถึง การใช้สีกับการสอนว่า สีทำให้จำได้ง่าย เมื่อเราจะอธิบายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด เรามักจะอ้างถึงสีของสิ่งนั้น เพราะสีทำให้สามารถระลึกถึงได้ง่าย ดังนั้นสีจึงช่วยให้จำได้ว่าเขาได้เห็นอะไร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยัน เวียงแสน (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพ้องเสียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ผลการศึกษา พบว่าแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำพ้องเสียง สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพ้องเสียงได้ โดยหลังจากเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะแล้ว พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.99 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ไว้ คือ ร้อยละ 65 และสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาพันธ์ เชษฐาวิวัฒนา (2560) ที่ได้ศึกษาการเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จากการใช้รูปภาพประกอบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังการใช้รูปภาพประกอบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมาก และ 2) การเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ภายหลังการใช้รูปภาพประกอบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐยานี เชาวเฉลิมกุล (2554) ที่ได้ศึกษาความสามารถเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย จากการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านรวมกับการใช้สีเป็นรหัส ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย ภายหลังการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านรวมกับการใช้สีเป็นรหัส อยู่ในระดับดี 2) ความสามารถเขียนพยานะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย ภายหลังการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านรวมกับการใช้สีเป็นรหัสสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นราวิชญ์ ติระพัฒน์ (2557) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านและการเขียนพยานะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์รวมกับการใช้เกมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านพยานะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์รวมกับการใช้เกมการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก 2) ความสามารถในการเขียนพยานะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์รวมกับการใช้เกมการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก 3) ความสามารถในการอ่านพยานะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์รวมกับการใช้เกมการศึกษา สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความสามารถในการเขียนพยานะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์รวมกับการใช้เกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 0.2 ค่าร้อยละเท่ากับ 10 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 และมีความพึงพอใจในระดับ خوبมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.8 ค่าร้อยละเท่ากับ 90 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ซึ่งจะเห็นนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่าที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานะไทยที่ใช้สีเป็นรหัสอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยานะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มี

การกำหนดสีเขียวและสีแดง ทำให้นักเรียนจดจำได้ง่ายขึ้น มีการสาธิตและปฏิบัติจริง ครูมีการกระตุ้นและช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด และเมื่อทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว มีการแจ้งผลให้นักเรียนทราบทันทีว่าทำได้ในระดับไหน ทำให้นักเรียนเกิดความสุข ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัสในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ของสกินเนอร์ เชื่อว่าการเรียนเป็นกิริยาสะท้อนหลังจากเกิดกระบวนการของสิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งอาจเป็นแรงเสริมแบบอุปนัย คือได้รับความพึงพอใจที่มีความหวังหรือพอใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนนั้น เด็กเริ่มต้องการทราบทักษะของตนเองว่าเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ การเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญ ครูต้องให้การเสริมแรงเป็นระยะในขณะที่เด็กกำลังทำแบบฝึกหัดอาจเป็นการพยักหน้าแสดงความพอใจ การยิ้มหรือการชมเชยด้วยวาจาบ้างเป็นครั้งคราวทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียนครูผู้สอนจะต้องสร้างสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจหรืออยากเรียนรู้จึงจำเป็นต้องอาศัยแรงจูงใจภายนอกและภายในเพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธาในการเรียนการร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล โสมประโคน (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเตรียมความด้านการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้กลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเตรียมความพร้อมด้านการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้กลุ่มสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยที่ใช้สีเป็นรหัส เนื่องจากทำให้ความสามารถการเขียนพยัญชนะไทยสูงขึ้นและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นการเรียนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูมีอธิบายวิธีการเขียนว่า ต้องเริ่มจากจุดสีเขียวและไปสิ้นสุดที่จุดสีแดง ทำให้นักเรียนจดจำได้ดี และการวัดประเมินผลโดยใช้รูปสัญลักษณ์ ครูต้องอธิบายรูปสัญลักษณ์ว่าหมายถึงอะไร เพื่อให้นักเรียนรู้ผลระดับความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำวิธีการสอนเขียนพยัญชนะไทยโดยใช้สีเป็นรหัส ไปทดลองกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ เช่น นักเรียนออทิสติก นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น
2. ควรนำวิธีการสอนเขียนโดยใช้สีเป็นรหัส ไปทดลองกับการเขียนสระ ตัวเลข วรรณยุกต์ และพยัญชนะภาษาอังกฤษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- จารุชา เมฆะสุวรรณ. (2555). ผลการใช้ทักษะการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จกมล โสมประโคน. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเตรียมความด้านการเขียนพยานุชนไทย โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้กลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จิราภรณ์ ศรีวิชัย. (2557). การใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนาธิป ผลแวววาว. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียน สะกดคำไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูไรยา อาแด. (2554). ผลของการใช้ชุดการสอน เรื่อง การเขียนพยานุชนไทย ที่มีต่อความสามารถในการเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้: (Learning Disabilities): กรณีศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 โรงเรียนบ้านคลองตันหยง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐธยาน์ เขาวนเฉลิมกุล. (2554). ความสามารถเขียนพยานุชนไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย จากการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้สีเป็นรหัส. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นราวิชัย ดิระพัฒน์. (2557). ความสามารถในการอ่านและการเขียนพยานุชนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยวิธีเฟอร์นาลด์ร่วมกับการใช้เกมการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ผกาพันธ์ เชษฐาวิวัฒนา. (2560). การศึกษาการเขียนพยานุชนไทยของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จากการใช้รูปภาพประกอบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. P.A. ART& PRING Co.,LTD.

- สุริยัน เวียงแสน. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพ้องเสียงของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560). แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.
2560- 2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
บ้านแม่ซิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
The Development of English Learning Activity by Using Games to
Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3
Students of Maekheet School under Mae Hong Son Primary
Educational Service Area Office 2

สุดาวรรณ ปองเพชร¹ รังสรรค์ มณีเล็ก² ประจบ ขวัญมัน³
Sudawan Pongpedporn, Rangsan Maneelek, Prajob kwanmun

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมและ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม การวิจัยเป็นแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One-Group-Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกม 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับ

Received: 2021-03-20 Revised: 2021-05-15 Accepted: 2021-05-16

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: dadeeda.pongpedporn1@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College Tak, e-mail: sk@dlthailand.com

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, e-mail: krujob@hotmail.com

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขี้ต๋อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีค่า E1/E2 เท่ากับ 75.45/75.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม; ความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of the research seemed to 1) The Development of English Learning Activity by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students by the criterion at 75/75 2) compare the studying achievement on using The English Learning Activity Lesson Plan by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students between Pre-test and Post -test. 3) To study the students' satisfaction to the instruction on using The English Learning Activity Lesson Plan by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students. The research was experimental research based. The samples of the research were 11 Prathomsuksa 3 students of academic year 2020 of Maekheet School. The research instruments consisted of 1) The English Learning Activity by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students. 2) tests for assessing the learning achievement, and 3) satisfaction questionnaire, Analyzing the data by using percentage Dependent t-test and mean. The findings of the research indicated that; in terms of The English Learning Activity Lesson Plan by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students was as criterion at 75.45/75.00. The studying achievement on The English Learning Activity Lesson Plan by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students 2 ; Post -test was significantly higher than Pre - test at level .05. The students' satisfaction to the instruction on using The English Learning

Activity Lesson Plan by Using Games to Enhance the Listening and Speaking Ability for Prathomsuksa 3 Students was appropriate at high level

Keyword: The English Learning Activity Developing by Using Games; Listening and Speaking English Ability

บทนำ (Introduction)

การสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นการฟังและการพูดนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งเป็นทักษะที่ใช้กันมากและเป็นทักษะแรกที่ต้องทำการสอนเพราะผู้พูดจะต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อนจึงจะสามารถพูดโต้ตอบ อ่านหรือเขียนได้ ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะอื่นๆ ดังนั้นในการเรียนการสอนนักเรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างเพียงพอและจริงจังและเป็นเรื่องสำคัญมากที่เด็กๆ จะต้องฟังภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับระดับของตน รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ จดจำ ไม่เพียงแต่จะได้ความรู้และผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่ผู้เรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย การสอนภาษาอังกฤษในแต่ละระดับชั้นมีเทคนิคการสอนที่แตกต่างกันไปตามช่วงวัยของผู้เรียน การสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ๆ จะเน้นการเรียนการสอนในเรื่องของการฟังและพูด โดยใช้คำศัพท์ง่าย ๆ และประโยคสั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำได้ง่าย และการสอนโดยใช้เกมจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสนุกสนานในการเรียนและทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาจากบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียน สร้างแรงจูงใจให้สนใจในเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น และเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง เกิดการเรียนรู้จากการเล่น (ทิตินา แชมมณี , 2550)

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ชิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่านักเรียนมีปัญหาด้านการฟังและการพูด ออกเสียงคำภาษาอังกฤษ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ส่งผลให้ขาดการเสริมทักษะด้านภาษา ผู้เรียนคุ้นเคยการใช้ภาษาท้องถิ่นตัวเอง สอดคล้องกับข้อมูลแสดงผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ที่พบว่าทักษะการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษด้านการฟังและการพูด เฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำเกมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชอบการเล่น เกม จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจและมีจุดประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้คือมุ่งหมายพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า เกมเป็นหนึ่งเทคนิคที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การใช้เกมประกอบการสอนภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานกับบทเรียน

ไม่น่าเบื่อ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกความกล้าในการใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจเมื่อนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวัน และช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วย ดังที่นรุษา ยาศิ (นรุษา ยาศิ, 2554) ได้กล่าวไว้ว่า เกมเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเกมที่นำมาใช้ในการสอนส่วนใหญ่จะเป็นเกมที่เรียกว่า “ เกมการศึกษา ” คือเป็นเกมที่มีวัตถุประสงค์ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มิใช่เพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญมาใช้ในการสอน โดยนำมาเพิ่มขั้นตอนสำคัญคือการวิเคราะห์หรืออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ได้

จันทิwa ศรีมะโฮงนาม กล่าวไว้ว่าการนำเกมมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอนคือ 1)แจ้งจุดมุ่งหมายในการเล่น 2)อธิบายวิธีการเล่นและกติกาในการเล่น 3)สาธิตกันเล่น 4)ลงมือเล่น 5)ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์หลังการเล่น การวิเคราะห์วิจารณ์หลังการเล่นถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญจะละเลยไม่ได้จากการเล่นเกมปราศจากการวิเคราะห์วิจารณ์หลังการเล่นกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์จะเป็นเพียงการเล่นเกมธรรมดา ๆ เท่านั้นและการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการนำเกมมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังการพูด การอ่าน และการเขียนสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู (จันทิwa ศรีมะโฮงนาม, 2550)

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเสริมแรงจูงใจนับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน ผู้เรียนหลายคนยังมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย ซึ่ง คอเรีย (Corria , 1999 : 281 อ้างใน ปิยะณัฐ ไชยพันธ์, 2551) ได้กล่าวว่าผู้เรียนจำนวนมากไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษเท่าที่ควรโดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้เรียนเหล่านั้นมีความรู้สึกที่ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ยาก ไม่สนุกและน่าเบื่อ ผู้สอนขาดเทคนิคหรือวิธีการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ภาษาที่สองของคราเวนและเธอร์เรียลที่กล่าวว่าอารมณ์หรือเจตคติของผู้เรียนสามารถส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาได้เช่นเดียวกันกับความเห็นของ ฟรายและคริสตีว่าการสอนที่ดีที่สุดคือการทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน รู้สึกสนุกสนานและสนใจในสิ่งที่เรียน แรงจูงใจเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์และทิศทางของพฤติกรรมของคน ดังนั้นหากผู้สอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีเจตคติด้านบวกต่อการเรียนก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ผลจากการศึกษาสามารถนำเทคนิคการใช้เกมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามความเหมาะสมในห้องเรียน ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป (ปิยะณัฐ ไชยพันธ์, 2551)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขี้ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บ้านแม่ขี้ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ขี้ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยขั้น พื้นฐานแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One-Group-Pretest-Posttest Design)

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่ขี้ด สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. วิธีการเก็บข้อมูล

3.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม โดยผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบฝึกทักษะไปหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน

3.1.1. ขั้นตอนหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (Individual Tryout) ทดลองกับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน ที่มีผลการเรียนระดับเก่ง ปาน กลาง และอ่อน ซึ่งผู้วิจัยทดลองให้นักเรียนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ และสัมภาษณ์นักเรียนหลังเรียนเกี่ยวกับระยะเวลา ความเข้าใจเนื้อหาและความยากง่ายของข้อสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1.2. ขั้นตอนหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) ทดลองกับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน โดยเลือกนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียน กับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากจาก นักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

โดยใช้เกมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็ก โดยดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 ทุกประการ เพื่อตรวจสอบด้านการใช้ภาษา เวลาและเนื้อหาให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำแบบฝึกทักษะ มาคำนวณหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 พบว่า ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 78.56/76.73

3.1.3. ขั้นหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (Filed Tryout) ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมตามเกณฑ์ 75/75 พบว่า ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 77.54/76.23 แล้วรวบรวมเป็นชุด เพื่อนำไปใช้จริง

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ชิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง

3.2.2 ดำเนินการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 4 แผน เวลา 12 ชั่วโมง โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม

3.2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองสอนแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษไปทดสอบนักเรียนอีกครั้ง จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ชิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2

หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้และนักเรียนผ่านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ชิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มรกำหนด 75/75 โดยใช้ร้อยละ

4.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้เกมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติ t-test

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Result)

ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 มีค่าประสิทธิภาพระหว่างเรียน (E1) และค่าประสิทธิภาพหลังเรียน (E2) เท่ากับ 75.45/75.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 แสดงว่าการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม ตามหลักการและทฤษฎีของการพัฒนา ส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูด ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น มีความเข้าใจเนื้อหา สนุกสนานกับการเรียนภาษาอังกฤษและสร้างความคุ้นเคยภาษาจากการฟัง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ จากการทดสอบหลังเรียนโดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเครื่องมือ แบบทดสอบมีประสิทธิภาพ มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ สามารถพัฒนาเด็กในด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 3.89 และ 0.29 เนื่องจากนักเรียนมีความชอบในชุดกิจกรรม เพราะได้สร้างตามหลักการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เป็นไปตามหลักจิตวิทยา มีเนื้อหาที่น่าสนใจ สีสัน สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี นอกจากนี้เด็กได้พัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่ซัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 มีค่าประสิทธิภาพระหว่างเรียน (E1) และค่าประสิทธิภาพหลังเรียน (E2) เท่ากับ 75.45/75.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม ตามหลักการและทฤษฎีของการพัฒนา ส่งเสริมความสามารถด้านการฟังและการพูด ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น มีความเข้าใจเนื้อหา สนุกสนานกับการเรียนภาษาอังกฤษและสร้างความคุ้นเคยภาษาจากการฟัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม มีเนื้อหาที่เหมาะสม ด้านคำชี้แจงในการใช้ชุดการสอน ด้านกิจกรรม ด้านจุดประสงค์ ด้านสื่อ อุปกรณ์ของชุดการสอน ด้านแบบทดสอบและบัตรคำ ด้านเนื้อหา ด้านการวัดประเมินผล ด้านภาษา ซึ่งได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อันเนื่องมาจากแผนจัดการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในทุกระดับชั้น เปรียบเสมือนแผนที่นำทางที่ช่วยให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้เหมาะสม มีความละเอียด ชัดเจน ครบถ้วน ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการออกแบบแผนการสอน ดังนั้นมาตรฐานและตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การบวนการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ การวัดและประเมินผล บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพดังที่ นรรชต์ ฝันเชียร (2561) ได้กล่าวไว้ดังนี้ การจัดทำแผนการสอนนั้นครูผู้สอน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถออกแบบแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการศึกษาทั้งกับตัวผู้เรียนและตัวครูผู้สอนเอง ลักษณะของชุดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ได้ลงมือ สัมผัส ปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมจับคู่ กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมเดี่ยว ส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ได้เคลื่อนไหว สร้างความตื่นเต้น น่าสนใจมากขึ้นดังที่ จิตติชญาณ์ ราชคำสุข (2561) ได้กล่าวว่าผู้เรียนได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติการจริงคือ ผู้เรียนได้ฝึกในสภาพสิ่งแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิดและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เกม เกมทั้ง 4 ชนิดคือ เกมบิงโก (Bingo Game), เกมบันไดงู (Snakes & Ladders Game), เกมจับคู่ (Matching Game), เกมปริศนาคำทาย (Riddles Game) มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตรงกับวัตถุประสงค์ เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีกฎ กติกา วิธีการเล่นที่ชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้นักเรียนมีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ดังที่ยิ่งเจริญ บุญยัง (2556) ได้ระบุไว้ว่า “Play to Learning” วัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในขณะที่หรือหลังจากการเล่น เกม เรียนไปด้วยและก็สนุกไปด้วยพร้อมกัน ทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการนำเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียน นำเข้าไปแทรกใน เกม แล้วให้ผู้เรียนได้เล่นเกมโดยเชื่อว่าความรู้หรือเนื้อหานั้นจะส่งผ่านไปยังผู้เรียนจนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในที่สุด แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ เป็นเครื่องมือวัดประเมินผล

มีความเที่ยงตรงและแม่นยำ การวัดประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหา และจุดประสงค์ วิธีการวัด ประเมินผลถูกต้อง ชัดเจน สามารถเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของม. ปริญา ปริญญาพล (2556) ก็ได้พบว่า นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์ และเข้าใจภาษาใน แบบทดสอบและข้อสอบได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 และจากการสังเกตพฤติกรรม พบว่านักเรียนให้ ความสำคัญเป็นอย่างมาก สนุก หัวเราะ และมีความสุข

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ จาก การทดสอบหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถด้านการฟังและการพูด ภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้จึงสามารถพัฒนาเด็กในด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษได้ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุภาค ดลโสภณ (2552) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่าง การสอนโดยใช้เกมและการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติระดับที่ .01 ในกลุ่มที่สอนโดยเกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่าการสอนตามคู่มือครู

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 3.89 และ 0.29 เนื่องจากนักเรียนมีความชอบในชุดกิจกรรม เพราะได้สร้างตาม หลักการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน เป็นไปตามหลักจิตวิทยา มีเนื้อหาที่น่าสนใจ สีสัน สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี นอกจากนี้เด็กได้พัฒนา ทักษะด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ นักเรียนมีความสุข กับการเรียน ภาษาอังกฤษ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น เพลิดเพลินกับการเรียนและรักการ เรียนภาษา อังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา ทองโปร่ง (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการ ใช้เกมคำศัพท์ประกอบการเรียนการสอนที่มีทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านขุนน้อย ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนมีทัศน คติที่ดีกับวิชาภาษาอังกฤษ และมีความพึงพอใจมาก การนำเกมมาใช้ในการเรียน การสอนมีประโยชน์อย่างมากในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจกว่าการสอนตามหนังสือ เพราะเกมช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษให้สนุก สนุก มีชีวิตชีวา สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมใน

กิจกรรมต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและสร้างความสนใจของผู้เรียนจนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมนั้น ครูผู้สอนควรชี้แจงกับนักเรียนถึงจุดมุ่งหมายของการเล่นเกม เพราะบางครั้งนักเรียนอ่านไม่เข้าใจและเล่นเพื่อมุ่งหวังที่จะแข่งขันกับเพื่อนเพื่อเอาชนะมากกว่าหรือมีบางกลุ่มที่บางครั้งขาดความซื่อสัตย์ที่คอยบอกคำตอบเพื่อนในกลุ่ม

2. ในการแบ่งกลุ่มเล่นเกมควรใช้วิธีการแบ่งกลุ่มหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เปลี่ยนกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นและทำให้มีโอกาสได้ช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาทดลองการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอื่นและในระดับชั้นอื่น

2. ควรทำการวิจัยการสอนโดยใช้กิจกรรมนี้ในการทดลองเกี่ยวกับการสอนทักษะการอ่านและเขียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทิมา ศรีมะโฮงนาม. (2550). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เกม : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เฉลิมชัย ไสสุทธิ์และอรพิน พจนานนท์. (2553). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2563). *การทดสอบประสิทธิภาพสื่อ E1/E2 ที่ถูกต้อง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาและพัฒนาศึกษา). พิษณุโลกมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐิติชญาณ์ ราชคำสุข. (2561). *การเรียนรู้โดยการลงมือทำ Learning by doing*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐิตียา สุนศรี. (2562). *เกมครอบครัว:วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ณัฐวราภรณ์ เปลี่ยนปราน. (2558). การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์.
- ทศนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นริสา กัลยา. (2552). การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (หลักสูตรและการสอน) นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครสวรรค์.
- นรรัชต์ ฝันเชียร. (2561). แผนการสอนที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิช.
- บรรจง ขำจันทร์. (2560). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนแบบใช้เกมและแบบใช้บัตร
คำศัพท์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการประถมศึกษา) ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุษริย์ ฤกษ์เมือง. (2552). การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบูรารักษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต (การศึกษา และการสอน) กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เรืองรอง. (2556). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปิยะณัฐ ไชยพันธ์. (2551). การสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์.
- ม.ปริญญา ปริญญาพล. (2556). การสอนโดยใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะวิชา Biology English ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1. งานวิจัยชั้นเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง. ระยอง :
แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตพอร์ทัล.
- ยิ่งเจริญ บุญยัง. (2556). การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์เรื่องการ
บันทึกถายการเกี่ยวกับสินค้าในสมุดรายวันทั่วไปของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นปีที่ 1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาดุสิตพัฒนชกการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่ง
วัฒนาทอง
- ยุพา ทองโปร่ง. (2556). การใช้เกมคำศัพท์ประกอบการเรียนการสอนที่มีทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ใน
การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. งานวิจัยชั้นเรียน
โรงเรียนบ้านพุน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การประถมศึกษา) พิษณุโลก
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อนุภาค ดลโสภณ. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้ เกมและการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

The Development of Skill Practice Packages for English Reading Skills
With Song Lyrics for Prathomsuksa 3 Students of Watkukham School
(Methawisaikhanathon) Under Chiangmai Primary Educational
Service Area Office 4

พรฤดี หวังนาโชค¹ รังสรรค์ มณีเล็ก² สุบัน พรเวียง³

Pornrudee Wangnamchok, Rangsan Maneelek, Suban Pornwiang

บทคัดย่อ (Abstract)

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการอ่าน โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประการที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง 2) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จากการใช้ชุดฝึกทักษะ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ทั้งหมด 12 แผน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้จากการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง มีประสิทธิภาพของ E_1 เท่ากับ 82.77 และมีประสิทธิผลของ E_2

Received: 2021-03-20 Revised: 2021-05-03 Accepted: 2021-05-04

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: polyploy342020@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College Tak, e-mail: maneelek@yahoo.com.

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Faculty of Education, Chiang Mai University, e-mail: Sbwiang@hotmail.com

เท่ากับ 89.21 ซึ่งแสดงว่า เครื่องมือวิจัยที่ใช้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_1 = 80 / E_2 = 80$) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดคูคำ (เมทวิสัยคณาพร) ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงนั้น พบว่า คะแนนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.47 คิดเป็นร้อยละ 82.35 สูงกว่าก่อนเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.88 คิดเป็นร้อยละ 54.41 โดยมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 27.94 ส่วนความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66, \sigma = 0.68$) เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายด้าน เรียงลำดับผลรวมค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านครูผู้สอนพบค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงที่สุด ($\mu = 4.72, \sigma = 0.60$) รองลงมาคือด้านเนื้อหา ($\mu = 4.66, \sigma = 0.70$) และพบค่าเฉลี่ยโดยรวมต่ำสุด คือ ด้านผู้เรียน ($\mu = 4.63, \sigma = 0.71$)

คำสำคัญ (Keywords): ชุดฝึกทักษะ; ทักษะการอ่าน; ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of the research seemed to 1) develop skill practice packages for English reading skills with song lyrics for Prathomsuksa 3 students according to the efficiency criteria of 80/80, 2) compare English reading skills using skill practice packages for English reading skills with song lyrics for Prathomsuksa 3 students before and after learning, and 3) explore the students' satisfaction towards skill practice packages for English reading skills with song lyrics for Prathomsuksa 3 students. The population of the research was 17 Prathomsuksa 3 students of academic year 2020 of Watkukham School (Methawisaikhanathon) under Chiangmai Primary Educational Service Area Office 4. The research instruments used to collect data were 1) skill practice packages for English reading skills with song lyrics, 2) tests for assessing English reading skills from using skill practice packages for English reading skills with song lyrics, 3) 12 lesson plans of skill practice packages for English reading skills with song lyrics, and 4) student satisfaction questionnaires on learning from skill practice packages for English reading skills with song lyrics for Prathomsuksa 3 students. The findings of the research indicated that; In terms of creating and calculating efficiency of skill practice packages for English reading skills with song lyrics, it was found the efficiency of E_1 was 82.77 and the effectiveness of E_2 was 89.21, which showed that the research instruments were effective according to the criteria ($E_1 = 80 / E_2 = 80$). For comparing the achievement before and after learning of Prathomsuksa 3 students of Watkukham School (Methawisaikhanathon) who learned

from skill practice packages for English reading skills with song lyrics, it was found that the mean of scores after learning was 16.47 (82.35%) that was higher than the mean of scores before learning that was 10.88 (54.41%), which progress scores were at 27.94 percent. In terms of the students' satisfaction towards skill practice packages for English reading skills with song lyrics; on the whole, it can be said that it was at the highest level ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.68$). When each aspect was considered based on arithmetic means arranged in descending order, it was found that the aspect with the highest value was teachers ($\mu = 4.72$, $\sigma = 0.60$). The aspect with the second highest value seemed to be content ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.70$), and the aspect with the lowest value was students ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.71$).

Keywords: Skill Practice Packages for English Reading Skills; English Reading Skills; Satisfaction

บทนำ (Introduction)

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษจึงกำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา โดยมีนโยบายยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริม และพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้เพื่อก้าวทันโลก และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สอดคล้องกับนโยบายความเหมาะสมความต้องการความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา อาศัยอำนาจ ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศให้สถานศึกษาบริหารจัดการเวลาเรียนภาษาอังกฤษขั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการเวลาเรียนให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง เวลาเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จาก 40 ชั่วโมงต่อปีเป็น 200 ชั่วโมงต่อปีหรือ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็น 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยเน้นการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลและเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้คู่คุณธรรม โดยกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การใช้บทเพลงในการสอนภาษาอังกฤษมีส่วนช่วยนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างได้ผลเป็นอย่างดี ช่วยในการเชื่อมโยงนักเรียนให้มีความคุ้นเคยกับบทเรียนภาษาอังกฤษบทนั้น ๆ มากขึ้น เปรียบได้กับเป็นสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความสนใจในบทเรียนภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมทำให้นักเรียนรู้สึกมีความพร้อมและตื่นตัวมากขึ้นในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ธรรมชาติของเด็กวัยเรียนประถมศึกษานั้น คือ ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย เด็ก ๆ ในวัยนี้ ชอบการเคลื่อนไหว การจะให้เด็กในวัยนี้นั่งนิ่ง ๆ ฟังอะไรที่ครูหรือผู้ใหญ่พูดนาน ๆ จะทำได้ค่อนข้างยากและมักไม่ประสบความสำเร็จ การที่ครูสอนภาษาอังกฤษฝึกให้เด็กนักเรียนอ่านออกเสียงซ้ำซากหลายรอบ โดยไม่เปลี่ยนกิจกรรมเป็นเวลานานเด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย ฉะนั้นครูผู้สอนพึงควรทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ แล้วเลือกวิธีการหรือกิจกรรมฝึกการอ่านให้เหมาะสมกับวัย จะทำให้เด็กสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ ในการที่จะทำให้เขาซึมซับรูปประโยคที่ครูต้องการ เพราะต่อไปเขาจะลืม ฉะนั้นครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาจะต้องรู้จักคัดเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจ เช่น เกมเพลง การสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะงานวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน พบว่า การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอนมีผลที่ดีและสูงขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เพลงและเกมได้อย่างต่อเนื่องกับหน่วยการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและในสาระการเรียนรู้อื่นๆ (สีมาพร สลุงสุข 2558)

ผู้วิจัยได้ทำการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนมากแล้วในการจัดการเรียนการสอน จะเน้นวิธีการสอนโดยใช้ตำราเป็นหลัก ให้ความรู้ให้นักเรียนท่องจำคำศัพท์และทำแบบฝึกหัดหลังสอน ทำให้วิธีการสอนข้างต้น รวมทั้งบทบาทในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ นั้นจะอยู่ที่ครูเป็นหลัก นักเรียนจึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้และไม่มีวาทะหรือรู้ทันในการเรียนรู้ ส่งผลให้ การจัดการเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

กล่าวคือ นักเรียนยังไม่สามารถอ่านและไม่รู้ความหมายของคำศัพท์พื้นฐาน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ จากการจัดการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2562 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับ 3 ขึ้นไป อยู่ที่ร้อยละ 64.71 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2562 พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยเมื่อเทียบกับระดับประเทศอยู่ที่ 31.30 / 34.42 และ 32.25/33.25 ตามลำดับ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือนักเรียนมีวงคำศัพท์ภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย นักเรียนอ่านไม่ได้และไม่รู้ความหมายของคำศัพท์พื้นฐานที่ควรรู้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย ไม่น่าสนใจ ไม่ได้เกิดจากความสนใจของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนแบบท่องจำคำศัพท์ และนักเรียนไม่ได้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือไม่ได้ใช้เป็นประจำ พอได้คำศัพท์ใหม่ ทำให้ลืมคำศัพท์เก่า เมื่อเรียนเนื้อหาที่ยากขึ้นนักเรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ความสนใจเรียนรู้น้อยลง เพราะรู้สึกว่ายาก ทำไม่ได้และไม่อยากเรียน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเพลงสำหรับเด็กที่มีเนื้อเพลงสั้นและจำง่าย เหมาะกับวัยนักเรียน ที่ชอบร้องรำทำเพลง และเพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษและเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุฎคำ (เมธาวิสัยคุณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการอ่าน โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุฎคำ (เมธาวิสัยคุณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุฎคำ (เมธาวิสัยคุณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน – หลัง (One – Group Pretest – Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 17 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดกุ่มคำ (เมธาวิสัยคณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดฝึกทักษะ

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการสืบค้นเพลง ให้เหมาะสมกับระดับชั้น

3.1.2 ศึกษาหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนโดยใช้เพลงและชุดฝึกทักษะ

3.1.3 สร้างชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 1) คู่มือครูหรือคู่มือการใช้ชุดฝึกทักษะ 2) วีดิโอเพลง 3) เนื้อเพลง และ 4) แบบฝึกหัดชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1.4 นำชุดฝึกทักษะเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้น ปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกทักษะตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.1.5 นำชุดฝึกทักษะที่ ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อประเมินความเที่ยงตรง (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผลการประเมินความสอดคล้องเหมาะสม (IOC) พบว่ามีค่า IOC เฉลี่ยรวม เท่ากับ 0.86 การประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าชุดฝึกทักษะมีความเหมาะสม โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39

3.1.8 นำชุดฝึกทักษะที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ตามเกณฑ์ 80/80 เกศรินทร์ หาญดำรงรักษ์ (2555 : 68) กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายยุทว่า-ทุ่งต้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 : นำชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก (Small Group Try out) ซึ่งเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดช่างกระดาช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่ไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ระดับเก่ง กลาง และอ่อน จำนวน 3 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขและปรับปรุงชุดการสอนให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 2 : นำชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก (Small Group Try out) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายยุหว่า-ทุ่งต้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่ไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง กลาง และอ่อน จำนวน 9 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขและปรับปรุงชุดการสอนให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 : นำชุดการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Group Try out) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายยุหว่า-ทุ่งต้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่ไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลคะแนนของการทำแบบทดสอบท้ายชุดฝึกทักษะ ทั้ง 10 เพลง มาคำนวณเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ โดยได้ค่าประสิทธิภาพ E_1 เท่ากับ 82.77 หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำคะแนนไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้ค่าประสิทธิภาพ E_2 เท่ากับ 89.21

ขั้นที่ 4 : นำชุดการสอนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 จำนวน 17 คน

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดฝึกทักษะ

3.2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 สาระการเรียนรู้

3.2.2 ศึกษาหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.3 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามตัวชี้วัด เนื้อหาสาระการเรียนรู้การวัดและการประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการเรียนรู้รายคาบ

3.2.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) ทั้งหมด 12 แผน โดยแผนที่ 2 -11 ใช้เวลาสอน แผนละ 2 ชั่วโมง ส่วนแผนที่ 1 และ 12 ใช้เวลาสอน แผนละ 1 ชั่วโมง

3.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องของภาษา ความสอดคล้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเกณฑ์

ที่กำหนดไว้คือ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อประเมินความเที่ยงตรง (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้และหาคุณภาพของเครื่องมือจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91

3.2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้ควบคู่กับชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง กับโรงเรียนวัดข้างกระดาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 จำนวน 7 คน แล้วหาข้อบกพร่อง เรื่องเวลา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และพฤติกรรมของนักเรียนขณะสอน

3.2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบทดสอบ

3.3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบให้เหมาะสมกับระดับชั้น

3.3.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบ และการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.3 สร้างแบบทดสอบด้วยวิธีการเลือกเนื้อหาจากบทเพลงที่มีในชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) ทั้งหมด 10 เพลง แบ่งเป็นเพลงละ 4 ข้อ รวมได้แบบทดสอบ 40 ข้อ

3.3.4 นำแบบทดสอบที่การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาความชัดเจนของคำถาม รวมถึงความถูกต้องด้านภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.3.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผลการประเมินความสอดคล้องเหมาะสม (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยมีค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ 1 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า Rating scale ตามวิธีของลิเคิร์ท ซึ่งมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินดังนี้ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2549: 97-100) การประเมิน

ความเหมาะสมของแบบทดสอบ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าชุดฝึกทักษะมีความเหมาะสม โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39

3.3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผ่านการหาค่า IOC แล้ว ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายยุหว่า-ทุ่งด้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่เคยผ่านการเรียนเนื้อหาในชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาแล้ว จำนวน 30 คน

3.3.7 ตรวจสอบคะแนนของนักเรียน นำคะแนนมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบโดย ตรวจสอบหาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ เป็นรายข้อ แล้วเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ ได้ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.4 – 0.8 มีเฉลี่ยอยู่ที่ 0.60 ส่วนอำนาจจำแนกของแบบทดสอบพบว่า มีอำนาจจำแนกดี อยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.587 จากนั้นทำการคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ไว้ทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ

3.3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้การหาค่าความเชื่อมั่นของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82

3.3.9 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 17 คน

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร) ของลิเคอร์ท (Likert five rating scale) อ่างโน บุญชุม ศรีสะอาด. (2540)

3.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 จึงถือว่าแบบสอบถามวัดความพึงพอใจมีความเหมาะสม โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.8 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อประเมินความเที่ยงตรง (Content validity) ตรวจสอบโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective

Congruence หรือ IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ได้ค่า IOC เฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

3.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เหมาะสม ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปทุกรายการ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ โดยมีค่า IOC เฉลี่ยรวม 0.87

3.4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 17 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยนำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุฎีคำ (เมธาวีสัยศนาทร) ไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยติดต่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนโรงเรียนวัดกุฎีคำ (เมธาวีสัยศนาทร) เพื่อดำเนินการทดลองในโรงเรียน

4.2 ทำการทดสอบการอ่านก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นคะแนนการทดสอบก่อนการทดลอง

4.3 ระยะเวลาทดลอง ดำเนินการสอนด้วยตนเองตามแผนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.4 หลังเสร็จสิ้นการทดลองสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำการทดสอบตามแบบทดสอบชุดเดิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อหาคะแนนการทดสอบหลังการทดลอง

4.5 ตรวจสอบผลการประเมินทักษะการอ่านแต่ละชุดการสอน แล้วนำข้อมูล มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของประชากร ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่ายของข้อสอบ (P) หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ วัชรภรณ์ ไพรินทร์ (2555) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน ใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) และการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ ใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2543)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง นั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือวิจัย ไปทดลองและหาค่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเครื่องมือวิจัย ในการทดลองกับกลุ่มทดลอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายยุวทูต-ทุ่งต้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน พบว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง มีประสิทธิภาพของกระบวนการ จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียน E_1 เท่ากับ 82.77 และมีประสิทธิผลของผลลัพธ์จากคะแนน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน E_2 เท่ากับ 89.21 ซึ่งแสดงว่า เครื่องมือวิจัยที่ใช้มี ประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_1 = 80 / E_2 = 80$)

2. สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดคูคำ (เมธาวิสัยคณาทร) ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้ บทเพลงนั้น พบว่า คะแนนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.47 คิดเป็นร้อยละ 82.35 สูงกว่าก่อน เรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.88 คิดเป็นร้อยละ 54.41 โดยมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 27.94

3. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดคูคำ (เมธาวิสัยคณาทร) ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงพบว่า มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, \sigma = 0.68$) เมื่อพิจารณาผลการ ประเมินรายด้าน เรียงลำดับผลรวมค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านครูผู้สอนพบค่าเฉลี่ยโดยรวมสูง ที่สุด ($\bar{X} = 4.72, \sigma = 0.60$) รองลงมาคือด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.66, \sigma = 0.70$) และพบค่าเฉลี่ย โดยรวมต่ำสุด คือ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63, \sigma = 0.71$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสรุปผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและ ประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการ เรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงขึ้น แล้วนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ชุดฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลงของครูอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามประเด็นที่กล่าว ดังนี้

ค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย ที่พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 85.59 ซึ่งแสดงว่า เครื่องมือวิจัยที่ใช้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_1 = 80$) และประสิทธิผลของเครื่องมือ วิจัย ที่พบว่า จากคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน E_2 เท่ากับ 82.35 ซึ่งมี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$) เช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างนวัตกรรม ที่มีเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

และเนื้อหาของบทเพลงที่นำมาพัฒนาชุดฝึกทักษะมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนชื่นชอบและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่สอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอับดุลวาฮิ (Abdulvahit, 2000) ทำการวิจัยพบว่า เพลงมีส่วนช่วยในการสอนภาษาให้กับเด็กเล็กๆ ได้อย่างมาก เด็กพัฒนาการใช้ภาษาโดยเรียนภาษาผ่านเพลง เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน และเพลงยังเป็นสื่อพิเศษที่สุด การสร้างความสุขใจในชั้นเรียนให้แก่แก่นักเรียนนั้น การใช้เพลงนับว่าเป็นสื่ออย่างหนึ่งในการจัดกิจกรรมการสอนที่ทำให้เกิดทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน บราวน์ (Brown 1997) แนะนำว่าเพลงควรจะมียู่ในชีวิตประจำวันของเด็กเสมอ การร้องเพลงเป็นความสนุกสนานอย่างมากสำหรับเด็ก เด็กๆ ควรจะได้ร้องเพลงให้บ่อยเท่าที่จะทำได้ เพลงช่วยเด็กในด้านการพัฒนาภาษา และจำคำศัพท์ได้อย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธิดาพร สูงสุข (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอน ไม่พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 2) เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอน ไม่พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณาภิทยา จินะการ (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษ โรงเรียนบ้านเหล่ายาว จากผลการวิจัยครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หลังได้รับการจัดกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษสามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพลอยไพรินทร์ สโมทัย (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมอ่าน แบบเน้นภาระงาน เรื่อง ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและครูต้องการให้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ลักษณะทั่วไป เทศกาลและประเพณี บุคคลสำคัญ อาหารพื้นเมืองในท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีรูปแบบที่ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจมีกิจกรรมที่หลากหลายมีการเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก และสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต 2) แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ประกอบด้วย ชื่อแบบฝึก คำนำ คำชี้แจงการใช้แบบฝึกสารบัญมาตรฐาน ตัวชี้วัดจุดประสงค์แบบทดสอบก่อนเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะแบบทดสอบหลังเรียน และ เฉลยแบบฝึกหัด แบบฝึกมีค่าประสิทธิภาพ 82.33/80.56 3) ผลการทดลองใช้แบบฝึกทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความ

เข้าใจ พบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานอยู่ในระดับดี และนักเรียนความคิดเห็นต่อแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

การหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) ที่ได้เรียนผ่านชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง พบว่า นักเรียนได้คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 27.94 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือวิจัยที่ใช้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก แต่เดิมนักเรียนยังไม่มี พื้นฐานความรู้ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ ได้เรียนภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลายหรือครูเน้นการจัดการเรียนการสอนตามในหนังสือมุ่งเน้นแต่เนื้อหา นักเรียนไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

แต่เมื่อมาเรียนผ่านชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง นักเรียนได้ร้องเพลง เต้นประกอบเพลง ซึ่งสามารถร้องเพลงและเต้นเวลาใดก็ได้ จึงทำให้นักเรียนสามารถอ่านคำศัพท์ วลี ประโยค มีความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนาวรัตน์ อินทร ประสิทธิ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการออกเสียง ต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังจากใช้กิจกรรมเพลง ภาษาอังกฤษมีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมเพลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ทั้งนี้จากผลงานวิจัยยังมีนักเรียนบางคนที่มีค่าคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เนื่องจากในบางครั้งทางโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ มากั้นความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและนักเรียนไม่ได้กลับไปทบทวนและทำความเข้าใจเพิ่มเติม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า ปัญหานี้ควรจะนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดกุคำ (เมธาวิสัยคณาทร) ที่มีต่อการเรียนโดยการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดเกือบทุกรายการและมีความพึงพอใจระดับมากเพียงรายการเดียว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในวัยที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบในเสียงเพลง สอดคล้องกับ บทสัมภาษณ์ของณภัทร ชัยสุบรรณกนก (2562) กล่าวว่าช่วงเริ่มเข้าวัยรุ่น (7-14 ปี) เด็กช่วงนี้เขาจะเติบโตไปกับเรื่องของความรู้สึก (feeling) ซึ่งช่วงเวลาที่เด็กตื่นตัวเต็มที่คือช่วงอายุ 9 ขวบ เป็นช่วงที่ร่างกายผลิตโดพามีน (Dopamine) ออกมาตามธรรมชาติ

ส่งผลต่ออารมณ์ของบุคคลให้มีความตื่นตัว ทำให้เด็กวัยนี้มีความรู้สึกไวต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวมาก จึงทำให้นักเรียนชื่นชอบต่อวิธีการสอนของครู ซึ่งจากผลการประเมินความพึงพอใจ นักเรียนชอบที่ครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนและชอบร้องเพลง

ภาษาอังกฤษ เพราะทำให้รู้คำศัพท์มากขึ้น ในระดับมากที่สุด ($\square = 4.82$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้าใจและเข้าถึงนักเรียนเป็นรายบุคคล เข้าใจในความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน จึงทำผู้เรียนสนใจเรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงพร วงศ์วิชุด (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมเพลงเสริมบทเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง – พูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถด้านทักษะการฟัง พูดการภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ ใช้กิจกรรมเพลงเสริมบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านทักษะการฟัง การพูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการ ใช้ กิจกรรมเพลงเสริมบทเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ไปปรับใช้ในการจัดการเรียน การสอนตามความเหมาะสมของบริบทนั้น ๆ
2. ไม่ควรนำเนื้อหาจากชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ไปใช้กับนักเรียน ทุกระดับชั้น เนื่องจากนักเรียนต่างระดับชั้นมีเนื้อหาที่มีความยากง่ายที่ต่างกัน
3. นักเรียนควรได้ฝึกการอ่าน ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ใน เรื่องเดิมซ้ำ ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างถาวรและเกิดความแม่นยำ ความคล่องแคล่วในอ่าน คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
4. นักเรียนควรได้ฝึกทั้งทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน จากบทเพลงอื่นที่หลากหลายตาม ความสนใจหรือ จากสื่ออื่นๆ ที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษกำกับ
5. ครูควรยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมแต่ละชุดฝึกทักษะ เนื่องจากความสามารถ ของผู้เรียนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ให้มีรูปภาพ ประกอบคำศัพท์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของนวัตกรรม
2. เนื่องจากการทดสอบชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ครั้งนี้ ไม่เป็นไป ตามแผนที่กำหนดไว้ จึงควรมีการวางแผนระหว่างการทำทดลองให้รอบคอบยิ่งขึ้น
3. ควรมีการนำชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้บทเพลง ไปปรับใช้กับการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการอ่านผ่านบทเพลง เพื่อสร้างความ น่าสนใจ

4. ควรมีการพัฒนาชุดฝึกทักษะโดยใช้บทเพลง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ไกรสร ประดับเพชร. (2561). การพัฒนาแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิจัยในชั้นเรียน. ขอนแก่น: โรงเรียนไตรคามประชาสรรค์.
- จุฬารัตน์ อินทร์อุดม. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม. วารสารวิจัยศิลปากร. 12(4), 204-208.
- ชนิดา สรรคประศาสน์. (2563). การพัฒนาทักษะการฟังในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โดยใช้เพลง. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก swis.acp.ac.th/html_edu_acp/temp_research.
- ชลธิดา หงษ์เหม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2557). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณอาทิตยา จินะการ. (2563). การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษ โรงเรียนบ้านเหล่ายาว. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก www.edulpru.com > tdc > best_practice.
- ณัฐจิรา สุขสำราญ. (2561). ผลการสอนโดยใช้เพลงประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงพร วงศ์วิชิต, กนกกาญจน์ กิตติชาติเชาวลิตและปารุษา เกียรติศิริ. (2563). ใช้กิจกรรมเพลงเสริมบทเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก dspace.bru.ac.th/xmlui/handle.
- ทักษพร โพธิ์เหมือน. (2561). การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 4W1H ส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีมาพร สलगู. (2558). การเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.

- ธิดาพร สล่งสุข. (2558). การเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7(4), 77.
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์. (2558). การใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษ. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก [research.rmutsb.ac.th > fullpaper](http://research.rmutsb.ac.th/fullpaper).
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การบริหารจัดการเวลาเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก www.kroobannok.com/80465.
- ฝ่ายวิชาการ. (2560). หลักสูตรสถานศึกษาพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560). เชียงใหม่: โรงเรียนวัดกู่คำ (เมธาวิสัยคณาทร).
- พลอยไพรินทร์ สโมทัย. (2563). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กิจกรรมอ่านแบบเน้นภาระงาน เรื่อง ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก [ithesis-ir.su.ac.th > dspace > bitstream](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream).
- ศุทธิณี หางแก้วและนัตยา ปิณฑานนท์. (2561). การพัฒนาเพลงประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษาและภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สร้อยนภา อิมสมบุญ. (2563). การสอนเพลงในชั้นเรียน. สืบค้น 21 มีนาคม 2563 , จาก [\[https://kukr.lib.ku.ac.th > journal > article > get_volum](https://kukr.lib.ku.ac.th/journal/article/get_volum).
- สุพันธุ์ดี ไวยรูป. (2555). การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานโดยใช้เทคนิค เค ดับเบิ้ลยูแอล (K W L) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อ้อมขวัญ แสงคล้าย. (2553). การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานโดยใช้เทคนิคกลวิธีสอนแบบ KWL-Plus. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน
(5 STEPs) เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
แม่ฮ่องสอน เขต 2

The Development of Science Learning Activity Packages based on 5
STEPS, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 Students
of Banmaeaknue School under Mae Hong Son Primary Educational
Service Area Office 2

เพ็ญผกา มณีเพชร¹ มงคล หม่อมมาก² สุภาภรณ์ กิตติรัชชานนท์³

Penphaka Maneephet, Mongkon Moomak, Supaporn kittiratchadanon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และ สถิติทดสอบ T test dependent ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 80.75/78.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs)

Received: 2021-03-20 Revised: 2021-05-25 Accepted: 2021-05-26

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: kwunjai1991@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Faculty of Education, Northern College

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Faculty of Education, Northern College.
e-mail: sk@dlthailand.com

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน; ชุดกิจกรรมการเรียนรู้; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purposes of the research seemed to 1) develop and calculate efficiency of science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 students according to the efficiency criteria of 80/80, 2) compare the learning achievement before and after learning using science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 students, and 3) explore the students' satisfaction towards learning from science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5. The samples of the research were 8 Prathomsuksa 5 students in semester 1 of academic year 2020 of Banmaeaknue School under Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 2. The collected data were analyzed by mean, standard deviation, percentage, and dependent samples t-test. The findings of the research indicated that; for developing and calculating efficiency of science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 students, it was found that efficiency had a value of 80.75/78.13 that was above the threshold (75/75). In terms of comparing the learning achievement before and after learning, it can be said that the learning achievement after learning using science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 students was higher than before using science learning activity packages at a significance level of .05. For the students' satisfaction towards learning from science learning activity packages based on 5 STEPs, entitled “Substance Changes” for Prathomsuksa 5 students; on the whole, it can be said that it was at the high level.

Keywords: 5-Step Learning Process; Learning Activity Series; Learning Achievement.

บทนำ (Introduction)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสามารถค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศ ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณและความรู้ด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดการเรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ คือ นำความรู้เดิมจากประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่มาสร้างความรู้ใหม่ ในบริบทที่แตกต่างกันออกไป การเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงจากการบรรยาย เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนต้องประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงจะทำให้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ประสบผลสำเร็จทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และก้าวข้ามไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นใจ (สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ, 2556)

โรงเรียนบ้านแม่อกเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก นักเรียนเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงโบว์ มีปัญหาในด้านการอ่าน ด้านการคิดวิเคราะห์ และด้านการเขียน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา, 2562) จึงประสบปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ประกอบกับครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากกว่าให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการทดลอง และทำกิจกรรมด้วยตนเอง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดไว้ และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน o-net ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 24.22 ซึ่งต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ

ละ 29.89, 31.59 และ 35.55 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสอนที่หลากหลายและพบว่ากระบวนการสอนที่กระตุ้นผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ซึ่งเป็นลำดับขั้นที่จะทำให้พัฒนาผู้เรียนไปสู่ลักษณะที่พึงประสงค์ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูจะต้องมีความเข้าใจในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้น 1 การเรียนรู้ระบุดำถาม ขั้น 2 การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ ขั้น 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ จากการวิเคราะห์กระบวนการขั้น 1-3 พบว่าเป็นขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการคิด ขั้นที่ 4 เป็นขั้นสื่อสาร ช่วยเสริมสร้างทักษะการพูด อ่าน เขียน เป็นการนำความรู้ ที่ผู้เรียนสร้างได้มานำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ขั้นที่ 5 ขั้นตอนแทนสังคม โดยผู้เรียนนำความรู้ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ จนได้เป็นชิ้นงาน หรือภาระงาน เป็นหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจ และเป็นการตอบสนองสังคม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นแนวการสอนที่สามารถเพิ่มลักษณะ 3 ประการให้กับผู้เรียนได้คือความสามารถในการคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการสร้างชิ้นงาน บริการสังคม และในทางเดียวกันกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงทักษะอื่นที่มีความจำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2557) ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยได้ปรับใช้ตามแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ซึ่งจะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ตอนที่ 1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest – Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 8 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 เล่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นข้อสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร E_1/E_2

ตอนที่ 2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 8 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติทดสอบ T test dependent

ตอนที่ 3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือ ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 8 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Result)

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 76.26/75.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม คะแนนเฉลี่ย และร้อยละของคะแนน เฉลี่ยระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์			ค่าเฉลี่ยของคะแนน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียน (คะแนน 30 คะแนน)
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	
ชุดที่ 1	10	7.13	71.30	
ชุดที่ 2	10	7.63	76.30	
ชุดที่ 3	10	7.38	73.80	
ชุดที่ 4	10	7.88	78.80	
ชุดที่ 5	10	8.13	81.30	
ค่าเฉลี่ย	50	38.13	76.26	22.75
รวมเฉลี่ยร้อยละ			76.26	75.83
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) = 76.26				
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 75.83				
$E_1/E_2 = 76.26/75.83$				

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ทำได้	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D	D	t	Sig
ก่อนเรียน	8	30	83	10.38	34.58	2.72	12.38	9.768*	0.000
หลังเรียน	8	30	182	22.75	75.83	3.24			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 แสดงระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนจำนวน 8 คน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1. ด้านครูผู้สอน	4.1	0.38	มาก
1.1 ครูชี้แจงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน	3.6	0.74	มาก
1.2 ครูจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถได้เหมาะสม	4.0	0.76	มาก
1.3 ครูให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	4.6	0.74	มากที่สุด
1.4 ครูส่งเสริมให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.0	1.20	มาก
1.5 ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้	4.3	0.89	มาก
1.6 ครูสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้	3.8	0.71	มาก
1.7 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้	4.1	1.13	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	3.8	0.47	มาก
2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจากง่ายไปหายาก	3.9	0.83	มาก
2.2 กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา	3.6	1.06	มาก
2.3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์มากขึ้น	3.9	0.83	มาก
3. ด้านประสบการณ์เรียนรู้	4.0	0.62	มาก
3.1 นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.9	0.83	มาก
3. ด้านประสบการณ์เรียนรู้	4.0	0.62	มาก
3.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และหลักการได้ดีขึ้น	3.9	0.64	มาก
3.3 นักเรียนทราบผลการประเมินการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม	3.9	1.36	มาก
3.4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.4	0.74	มาก
3.5 นักเรียนเกิดภาวะผู้นำในกระบวนการกลุ่ม	3.8	1.16	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	3.93	0.49	มาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการพัฒนาเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพ 76.26/75.83หมายความว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยร้อยละ 76.26 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉลี่ยร้อยละ 75.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรม และได้พัฒนาชุดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพนมพร คำคุณ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดกิจกรรม เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับกับงานวิจัยของภานุวัฒน์ เปรมปรี (2556) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยา หาดใหญ่ จังหวัดสระบุรี มีประสิทธิภาพ 82.98/80.53 และพุทธิพร สายสงเคราะห์ (2559) ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้นตอน) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/ 80 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้นตอน) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.71/ 83.25 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.6062 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้นตอน) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังการจัดการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้นตอน) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง การ

เปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจ ให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกคิด ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยืนดีสุข (2557) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เป็นลำดับขั้นที่จะทำให้พัฒนาผู้เรียนไปสู่ลักษณะที่พึงประสงค์ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูจะต้องมีความเข้าใจในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้น 1 การเรียนรู้ระบุดำถาม ขั้น 2 การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ ขั้น 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ จากการวิเคราะห์กระบวนการขั้น 1-3 พบว่าเป็นขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการคิด ขั้นที่ 4 เป็นขั้นสื่อสาร ช่วยเสริมสร้างทักษะการพูด อ่าน เขียน เป็นการนำความรู้ ที่ผู้เรียนสร้างได้มานำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ขั้นที่ 5 ขั้นตอนตอบสนองสังคม โดยผู้เรียนนำความรู้ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ จนได้เป็นชิ้นงาน หรือภาระงาน เป็นหลักฐานแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจ และเป็นการตอบสนองสังคม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นแนวการสอนที่สามารถเพิ่มลักษณะ 3 ประการให้กับผู้เรียนได้คือความสามารถในการคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการสร้างชิ้นงาน บริการสังคม และในทางเดียวกันกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สามารถพัฒนาได้ทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงทักษะอื่นที่มีความจำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์ (2558) ได้เปรียบเทียบทักษะกระบวนการและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียน (การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนปกติ) กับหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เมื่อเทียบกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนปกติ 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เมื่อเทียบกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวนวันจันทร์ ศิริวิ (2561) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เรื่อง พลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05สอดคล้องกับผู้วิจัยที่สามารถนำแนวคิดมาสรุปและพิจารณาความสอดคล้องของกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในแต่ละองค์ประกอบได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นระบุปัญหา ในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดการกระตุ้นให้เกิดความสงสัยจากสิ่งเร้ารอบตัว ทำให้เกิดการตั้งคำถามขึ้นมา และจะนำความสงสัยที่ตนเองมีมาตั้งเป็นสมมติฐานเพื่อคาดเดาคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้ ขั้นแสวงหาสารสนเทศ ในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดการวางแผนขึ้นมาเพื่อทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทดลองเพื่อจะนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และจัดกระทำข้อมูลออกมา ขั้นสร้างองค์ความรู้ ในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดคำอธิบายจาก

สิ่งที่ตนได้ทำการศึกษาค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง ขึ้นสื่อสาร ในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดการนำเสนอความรู้ที่ได้จากการสร้างคำอธิบายด้วยตนเองในรูปแบบของการเขียนและนำเสนอด้วยวาจาในห้องเรียนหรือสถานที่ต่าง ๆ ขึ้นตอบแทนสังคม ในขั้นนี้นักเรียนจะเกิดการนำความรู้ที่ได้จากการสร้างคำอธิบายจากสิ่งที่ส่งส้ามมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นการสร้างสรรค์ชิ้นงานออกมาเพื่อมาบริการให้กับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับวริ วรงค์สมศรี (2560) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) 2) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ผู้เรียนอย่างน้อยร้อยละ 70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) ขั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม (Learning to Question) ครูจะนำเสนอปัญหา ภาพสถานการณ์ คลิปวิดีโอกรณีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ถึงปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหา เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกอยากเห็น ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ของสิ่งที่เรียน 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) ครูจัดหาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้หรือข้อมูลจากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายภายในโรงเรียน 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ (Learning to Construct) เน้นให้นักเรียนนำข้อมูลหรือค้นพบที่ได้จากการแสวงหาความรู้ที่ได้มาสรุปความคิดรวบยอดเพื่อเป็นคำตอบของปัญหาที่ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่เหมาะสม 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร (Learning to Communicate) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวคิดต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผ่านตัวแทนกลุ่มออกมา นำเสนอคำตอบของปัญหาที่ได้รับ และอภิปรายร่วมกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม (Learning to Service) เน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ มาจัดทำเป็นสื่อหรือชิ้นงานตามความถนัด และความสนใจของกลุ่ม เพื่อเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย และครูจัดเตรียมโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) มาใช้ในการสอน 3 วงจร ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย สูงขึ้น โดยวงจรที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.33 วงจรที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 79.33 และวงจรที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 83.33 นักเรียนร้อยละ 90.00 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป โดยนักเรียนทั้งชั้นมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 77.78 คะแนนอยู่ในเกณฑ์ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนวิชาภาษาไทย สาระที่ 4 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) มีความคิดเห็นต่อดังข้างต้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) ทั้งด้านผู้เรียนและด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยในด้านผู้เรียน บทบาทและพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมากที่สุด คือ นักเรียนได้นำเสนอแนวคิดอย่างอิสระ คิดเป็นร้อยละ 92.00 ส่วนด้านผู้สอน บทบาทและพฤติกรรมที่ผู้สอนแสดงออกมากที่สุด คือ ครูเตรียมสถานการณ์ที่นักเรียนได้ค้นคว้า สืบเสาะรวบรวมข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 90.00

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93, S.D = 0.49$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนพึงพอใจมากกับการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ พรหมสืบ (2559) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเทคนิคแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ (STAD) รายวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบส พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดย เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ วารินทร์ พงษ์พัฒน์ (2561) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบ GPAS 5 Steps และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบ GPAS 5 Steps มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ความน่าจะเป็น โดยวิธีสอนแบบ GPAS 5 Steps หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยวิธีสอนแบบ GPAS 5 Steps อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรมีการชี้แจงและอธิบายเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ให้ นักเรียนเข้าใจวิธี และขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างละเอียด ชัดเจนก่อนเรียน เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร เป็นกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากที่สุด

3. ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา คอยกระตุ้น ให้กำลังใจ คอยควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) ของโรงเรียนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ

2. ควรพัฒนานวัตกรรมที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เป็นต้น

3. ควรนำสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เกิดความรักและตระหนักต่อหน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม* (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- จิราภรณ์ พรหมสืบ. (2559). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) รายวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สารละลายกรดและเบส*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- นวนจันทร์ ศิริวิ. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5STEPS) เรื่อง พลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563, จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=168200.
- บ้านแม่ออกเหนือ, โรงเรียน. (2562). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562*. แม่ฮ่องสอน : โรงเรียนบ้านแม่ออกเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
- พนมพร คำคุณ. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของพืช เพื่อพัฒนาทักษะการคิด โดยใช้รูปแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พุทธิพร สายสงเคราะห์. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5 ขั้นตอน) เรื่อง เซลล์และกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 32(1), 28–35
- เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์. (2558). ผลของการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วยุรี วงศ์สมศรี. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPS). ขอนแก่น: โรงเรียนขามแก่นนคร
- วาวรินทร์ พงษ์พัฒน์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น โดยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAs 5 Steps ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สืบค้น 30 มีนาคม 2563, จาก <http://www.niets.or.th>.
- สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ. (2556). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา**
**A Relationship Between Motivation and Satisfaction of Personnel
Performance of Sena Hospital**

เปี่ยมรัก ตั้งเกียรติอุดม¹ กัลยา ศรีตะนัย² เรวดี ขวัญพรหม³ บริบูรณ์ ฉลอง⁴ บารมีบุญ แสงจันทร์⁵
Piamruk Tangkeatu-dom, Kanlaya Sritanai, Rewadee Kwanprom, Boriboon Chalong
Barameeboon Sangchan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามตัวแปร สภาพแวดล้อมการทำงาน รายได้และสวัสดิการ และความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางในการสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจให้กับบุคลากรโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จาก การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ

Received: 2021-03-01 **Revised:** 2021-03-25 **Accepted:** 2021-03-30

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: piamruk@gmail.com

² หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

³ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

⁴ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

⁵ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบสอบถาม ปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ chi-squared test ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา พบว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิต กับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเสนา มีความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.651) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุดพบว่า ประเด็นการได้รับการตอบสนองความมั่นคงใน ปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37) รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการกระตุ้นในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีความสุข (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07) และในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา พบว่าในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (สมมติฐานหลัก : H_0) ด้วยสถิติ Chi-Square พบว่า สมมติฐานหลักทั้ง 3 สมมติฐานนั้น ไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐาน คือ ได้รับการปฏิเสธ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ความสัมพันธ์; แรงจูงใจ; ความพึงพอใจ; การปฏิบัติงาน; บุคลากร

Abstract

The objective of this study is to study the level of relationship between motivation and satisfaction of Personnel performance of Sena hospital, Chao Chet Sub-district, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province which classified by variables of Working environment, benefits, progress and for study the suggestions to find guidelines of Motivation and Satisfaction for Personnel performance of Sena Hospital, Chao Chet Sub-district, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Use quantitative research methods and the sample group used in this study is Sena hospital personnel, Chao Chet Sub-district, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. We got 212 people from multi stage random sampling and the instrument used for this research was questionnaire. The statistics used in this research were descriptive statistics such as percentage, mean, standard deviation and content analysis. We got from open-ended questionnaires and the statistics used to test the hypothesis were chi-squared test. The results showed that the research found that In the part of the study of A Relationship between motivation and satisfaction of Personnel performance of Sena hospital, Chao Chet Sub-district, Sena District, Phra

Nakhon Si Ayutthaya Province " was found mean and standard deviation. It found that the personnel performance in Sena Hospital has correlation between motivation and personel performance satisfaction in 3 part in middle average (mean 3.22 and standard deviation 0.651). In order from highest to lowest mean, a stable response in various factors cause motivation in the highest average. (The average is 3.37), followed by the side of the submission results is effective results. (Mean of 3.22) and the side with the least mean value was in terms of stimulation in the working performance and working environment to be happy. (Mean value of 3.07) and in the part of the hypothesis testing To find the relationship between motivation and satisfaction in the personel performance of Sena hospital personnel found that the hypothesis testing conclusion of Main hypothesis: H0 with Chi-Square statistics, was found that the three main hypothesis were not consistent with the test results. The hypothesis was rejected with a statistically significant level of 0.05.

Keywords: Relationship; Motivation; Satisfaction; Performance; Personnel

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาองค์กรต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรในองค์กร รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิด แรงจูงใจ กับความพึงพอใจ เพื่อส่งเสริมการทำงาน แต่หลายองค์กรเกิดปัญหาที่หาไปเท่าไร ก็ไม่สนใจว่าองค์กรต้องการอะไร จะเป็นอย่างไร พัฒนาไปในทิศทางไหน ได้แต่ทำงานไปวันๆ โรงพยาบาลเสนา สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข นับเป็นองค์กรหนึ่งของสังคม ซึ่งประกอบด้วยพนักงาน เจ้าหน้าที่ บุคคล และกลุ่มบุคคล โดยหน้าที่ของโรงพยาบาลเสนา คือ สถานที่สำหรับการให้บริการด้านสุขภาพให้กับผู้ป่วยมุ่งเน้นส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และฟื้นฟูภาวะความเจ็บป่วย หรือโรคต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันโรงพยาบาลของรัฐ กำลังประสบปัญหาด้านการบริการการจัดการเพื่อให้ทันผู้ป่วยที่มารับบริการในโรงพยาบาล แต่โรงพยาบาลมีอัตรากำลังบุคลากรที่จำกัดในขณะที่ผู้ป่วยมีจำนวนมากขึ้นส่งผลให้ในบางครั้งผู้มารับบริการเกิดความไม่พอใจไม่ประทับใจในการบริการที่ล่าช้า ทำให้บุคลากรมีผลต่อการให้บริการผู้ป่วยโดยเฉพาะพยาบาลพบว่า การลาออกของพยาบาลเป็น ปัญหาสำคัญของโรงพยาบาลหลายแห่ง และสาเหตุของการลาออกของบุคลากร คือ ภาระงานหนัก ค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับภาระงาน เสี่ยงต่อการติดเชื้อ และเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องในอดีตที่ผ่านมา มีการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจกับความพึงพอใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้ได้ผลสัมฤทธิ์ พบว่าการบริหารจัดการการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องยึดหลักความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและความต้องการด้านงานของบุคลากรซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ในการปฏิบัติงาน โรงพยาบาลเสนา เป็นโรงพยาบาลรัฐบาล มีแนวทางในการดูแลผู้ป่วย ประกอบด้วย การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการรับบริการที่ได้ประสิทธิภาพและทำให้คุณภาพชีวิตผู้ป่วยดีขึ้นและฝ่ายพยาบาลถือเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยและมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลจากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมุ่งเน้นศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา 3 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับลูกจ้าง โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความมั่นคง และมุ่งเน้นศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา 3 ด้าน ได้แก่ การได้รับการตอบสนองความมั่นคงในปัจจุบันต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ การกระตุ้นในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีความสุข ส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ว่ามีแรงจูงใจและความพึงพอใจอย่างไร เพื่อนำข้อมูลวางแผนพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของทางองค์กร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลให้การดำเนินงานทั้งหมด ของ โรงพยาบาลเสนา ประสบความสำเร็จตามภาระหน้าที่ทาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โรงพยาบาลเสนา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ขอบหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ สาขา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นำเรียนผู้อำนวยการโรงพยาบาลเสนา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ได้แบบสอบถามทั้งหมด 212 ฉบับ คิดเป็น 100 %
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผล

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 และอายุส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานอายุมากกว่า 3 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 และบุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 และท้ายสุดบุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานดี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 81.10

ในความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดว่า สภาพแวดล้อมดีมีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 81.10 และสภาพแวดล้อมไม่ดี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในงาน พบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ามีความเหมาะสมในงานมี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 และความไม่เหมาะสมมี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 และท้ายสุด ความคิดเห็นต่อการมีโอกาask้าวหน้าในงาน พบว่า บุคลากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโอกาask้าวหน้าในงานมี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 56.10 และไม่มีโอกาask้าวหน้าในงานมี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50

ในส่วนของการศึกษาระดับแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา พบว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิต กับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเสนา มีความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.651) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาน้อยสุดพบว่า ประเด็นการได้รับการตอบสนองความมั่นคงในปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37) รองลงมาได้แก่ ด้านการส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการกระตุ้นในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีความสุข (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07)

และในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา พบว่าในส่วนของการทดสอบสมมติฐานสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (สมมติฐานหลัก : H_0) ด้วยสถิติ Chi-Square พบว่าสมมติฐานหลักทั้ง 3 สมมติฐานนั้น ไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐาน คือ ได้รับการปฏิเสธอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลในครั้งนี้มีหลายประเด็นด้วยกัน ผู้วิจัยขอเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

จากการศึกษาวิเคราะห์ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแรงจูงใจกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่าโรงพยาบาลเสนา ตำบลเจ้าเจ็ด อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินการ เรื่องด้านการได้รับการตอบสนองความมั่นคงในปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ ด้านการกระตุ้นในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีความสุข ด้านการส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิต ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ผลของงานดีขึ้น หากบุคลากรของโรงพยาบาลเสนา มีความพอใจในการปฏิบัติงานอันเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจปฏิบัติงาน ก็จะทำให้ประสิทธิภาพของงาน และสุดท้ายจะเกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ ที่จัดลำดับขั้นของความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำถึงระดับสูง คือ “ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการการยอมรับนับถือ ความต้องการความสำเร็จ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ชีพทรงสุข ได้นำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลกระทบต่อผลิตภาพคนงานก่อสร้าง” สอดคล้องกับงานวิจัยของ นายศุภชัย นามพูลวัน ได้นำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารระหว่างวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี” สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัชญา เตชะนอก ได้นำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานประกันสังคมกรุงเทพมหานครพื้นที่ 8” สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารงค์ จินชูแก้ว ได้นำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวางอำเภอมืองจังหวัดนนทบุรี” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญพิชชา ล้วนดี วท.ม. ได้นำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ระดับแรงจูงใจและความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของพยาบาล โรงพยาบาลบ้านแพ้วและ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลโรงพยาบาลบ้านแพ้ว”

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะประเด็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา ดังต่อไปนี้

1.2 ด้านการได้รับการตอบสนองความมั่นคงในปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนานั้นจะมั่นคงถาวรให้ตลอดนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเนื่องจากหน่วยงานที่บุคลากรนั้นปฏิบัติงานเป็นหน่วยงานของภาครัฐซึ่งเป็นที่บริการของประชาชนจึงมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้บุคลากรนั้นตัดสินใจหยุดปฏิบัติงานเพื่อไปปฏิบัติงานของหน่วยงานของเอกชนแทนดังนั้นควรเพิ่มแรงจูงใจในปัจจัยอื่นๆ

1.2 ด้านการกระตุ้นในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานให้มีความสุข เนื่องจากในปัจจุบันมีค่าครองชีพที่สูง ทำให้บุคลากรบางส่วนต้องการค่าตอบแทนที่เหมาะสม มีการพิจารณาการปรับฐานเงินเดือนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงการเพิ่มค่าตอบแทนสำหรับทักษะพิเศษเนื่องจากปฏิบัติงาน เช่น ค่าตอบแทนสำหรับการปฏิบัติงานล่วงเวลา เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร

1.3 ด้านการส่งผลให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาในการเลื่อนตำแหน่งโดยใช้วิธีสอบแข่งขันเพื่อเลื่อนระดับมากกว่าการสัมภาษณ์ และควรเป็นไปอย่างเป็นธรรม โปร่งใส โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและผลงาน เช่น ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ ควรใช้การสอบข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ พิจารณาจากประวัติการทำงานและประเมินการศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้ผู้วิจัยอื่นควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำมาอภิปรายผลได้สอดคล้องมากขึ้น เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยครั้งต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ในครั้งต่อไปนี้ ดังนี้

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนาในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านค่าตอบแทน ด้านสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลเสนา

2.3 ควรศึกษาถึงสิ่งเร้าใจที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

ธารรงค์ จินชูแก้ว. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเรือนจำกลางบางขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย

- พงศกร ชีพทรงสุข. (2558). การศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงาน ของคนงานก่อสร้าง. สาขาวิชาวิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง ภาควิชาวิศวกรรมโยธา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- พระบาราศนราคร. (2431). ประวัติกระทรวงสาธารณสุข. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.moph.go.th/index.php/about/moph>.
- เพ็ญพิชชา ล้วนดี. (2558). แรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์การมหาชน). สืบค้น 20 สิงหาคม 2563, จาก <https://he01.tcithaijo.org/index.php/kcn/article/download/46838/38822>.
- รัชญา เตชะนอก. (2562). ความสัมพันธ์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานประกันสังคม: กรณีศึกษาสำนักงานประกันสังคมกรุงเทพมหานครพื้นที่ 8. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ศักดิ์ ด่ายชัยวิจิตร. (2522). ประวัติความเป็นมาของโรงพยาบาลเสนา. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, จาก https://www.senahosp.net/snh/?page_id=9.
- ศุภชัย นามพูลวัน. (2558). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารระหว่างวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- โสภา พิชัยณรงค์. (2562). แผนยุทธศาสตร์ โรงพยาบาลเสนา ประจำปีงบประมาณ 2562. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.senahosp.net/snh/wp-content/uploads/2019/12/62.3.pdf>.
- โสภา พิชัยณรงค์. (2562). วิสัยทัศน์. สืบค้น 20 ตุลาคม 2563, จาก https://www.senahosp.net/snh/?page_id=8444.
- โสภา พิชัยณรงค์. (2562). ศูนย์รักษาทางการแพทย์. สืบค้น 19 ตุลาคม 2563, จาก https://www.senahosp.net/snh/?page_id=19.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรี. (2562). อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด. สืบค้น 18 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.nno.moph.go.th/nanhealth/index.php/home2/mission>.
- โสภา พิชัยณรงค์. (2562). ที่อยู่โรงพยาบาลเสนา. สืบค้น 10 กันยายน 2563, จาก https://www.senahosp.net/snh/?page_id=46.
- โสภา พิชัยณรงค์. (2562). ตารางการให้บริการทางการแพทย์โรงพยาบาลเสนา. สืบค้น 15 สิงหาคม 2563, จาก https://www.senahosp.net/snh/?page_id=22.

**ทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล
ของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร**
**Attitude of the Government's Economic Management
of the People in Tha-Kham Sub-District BangKhunThian District
Bangkok**

พีรณัฐ สุขแสง¹ จิรนนท์ อนุสรณ์² วีระพล วงษ์ประเสริฐ³ บารมีบุญ แสงจันทร์⁴

Peeranut Suksawang, Jiranun Anusorn, Veerapon Vongprasert,
Barameeboon Sangchan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสำรวจทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลกับตัวแปรทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อให้ข้อคิดเห็นที่ได้รับจากทัศนคติ ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนของแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 398 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติโดย การวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ = 0.05 ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเมื่อ

Received: 2021-02-07 Revised: 2021-03-25 Accepted: 2021-03-18

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nut44730@gmail.com

² หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

³ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

⁴ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

พิจารณาจากระดับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยกำหนดทัศนคติเป็น 3 ระดับพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในทัศนคติระดับต่ำ (46-53 คะแนน) มีจำนวนตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 20.60 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในทัศนคติระดับกลาง (54-58 คะแนน) มีจำนวนตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 39.44 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในทัศนคติระดับสูง (59-72 คะแนน) มีจำนวนตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 39.94 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 2) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

คำสำคัญ (Keywords): บริหารจัดการ; เศรษฐกิจ; ทัศนคติของประชาชน

Abstract

This research proposes study aims (1) to survey the population's attitude on the government's economic management of the people from Tha-Kham Sub-District, BangKhunThian District, Bangkok. (2) to study the relationship between the people's attitude of economic management and factors on gender, age, education, occupation and income of the people from Tha-Kham Sub-District, BangKhunThian District, Bangkok. (3) to suggest from the conclusion of the attitude of the government's economic management of the people from Tha-Kham Sub-District, BangKhunThian District, Bangkok. The samplings are the people from Tha-Kham Sub-District, BangKhunThian District, Bangkok with the number of 398 people. The data analysis is to use the statistical method by analyzing in terms of frequencies, percentages, and hypothesis test with the chi-square statistic at the significant level = 0.05 The results were as follows: 1.The respondents of the level of attitude of the government's economic management was categorized into 3 groups: The low level (46-53 scores) as 20.60% of samplings, the medium level (54-58 scores) as 39.44% of samplings, and the high level (59-72 scores) as 39.94% of samplings. 2. The hypothesis testing found that all factors in terms of gender, age, education, occupation, and income have the relationship with the attitude of the government's economic management.

Keyword: Economic Management; Economy; People's Attitude

บทนำ (Introduction)

การบริหารประเทศของรัฐบาลในทุกยุคที่ผ่านมามีจนถึงปัจจุบัน หนึ่งในนโยบายที่สำคัญสำหรับการเดินหน้านำประเทศไปสู่การพัฒนาประเทศนั้น ได้แก่ การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคไปสู่ภาคครัวเรือนกลุ่มต่าง ๆ เพราะเศรษฐกิจถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าถึงแม้รัฐบาลจะมีการบริหารจัดการด้วยแนวทางและวิธีการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถก็ตาม แต่ผลลัพธ์ (output) และผลกระทบ (impact) จากการการบริหารประเทศที่ต้องขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจจากนโยบายสาธารณะ (public policy) นั้นต้องได้รับการบริหารจัดการให้มีความรวดเร็วและทันต่อความต้องการของประชาชน (economy of speed) รัฐบาลจึงจะได้รับความไว้วางใจในการบริหารจัดการนโยบายด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนพรรคการเมืองที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคนั้นจะได้รับความพึงพอใจจากประชาชนและมีโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งในการเป็นตัวแทนของประชาชนเข้ามาเป็นรัฐบาลเมื่อมีการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจทัศนคติของประชาชนในแขวงท่าข้ามเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เนื่องจากแขวงท่าข้ามเป็นพื้นที่ที่เป็นรอยต่อระหว่างเศรษฐกิจที่มีลักษณะกึ่งกลางระหว่างความเป็นเมืองและความเป็นชนบท ทัศนคติที่เกิดขึ้นจึงเป็นส่วนผสมผสานและเป็นความหลากหลายที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและจัดทำนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้ได้รับการขับเคลื่อนไปสู่ภาคครัวเรือนในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายภายใต้ระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอันมีความแตกต่างของสังคมในลักษณะของพหุนิยม (pluralism) และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหนึ่งในรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นสำหรับการเดินหน้าประเทศสู่การพัฒนาภายใต้มิติความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยกำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ที่จะทำให้ประเทศและประชาชนหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจนายกรัฐมนตรียังได้ลงมารับหน้าที่เป็นขุนพลหรือแม่ทัพด้วยตนเอง คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ ‘มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21’ โดยกำหนดนโยบายหลัก 12 ด้านและนโยบายเร่งด่วน 12 ด้าน สำหรับการดำเนินการนโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญและถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของทุกนโยบาย ได้แก่ การใช้งบประมาณแผ่นดินหรือภาษีประชาชนอย่างคุ้มค่า ภายใต้กรอบวินัยการเงินการคลังมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ พร้อมกันนั้นยังระบุด้วยว่าการดำเนินการที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ยุทธศาสตร์แผนแม่บทแผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติโดยอยู่บนรากฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่เติบโตไม่เพียงเชิงปริมาณแต่ให้ความสำคัญกับเชิงคุณภาพด้วย

นโยบายด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญและถือได้ว่าเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วน ได้แก่ มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลกตามด้วยการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรมและการวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่ออนาคตในขณะทีนโยบายหลัก 12 ด้านซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจรัฐบาลกำหนดการเดินหน้าในช่วง 4 ปีจากใน 3 ประเด็นคือการพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก

นับจากวันที่นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 จวบจนวันนี้จะเห็นได้ว่าถึงแม้รัฐบาลจะมุ่งมั่นในการที่จะขับเคลื่อน การพัฒนาด้วยนวัตกรรมหรือกลยุทธ์อย่างไรก็ตามเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แต่สถานการณ์ที่เป็นจริงจะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนการพัฒนาจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะฝ่าฟันไปได้ประกอบปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องและเป็นอุปสรรคไม่ว่าจะอันเนื่องมาจากภายนอกหรือภายในประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องปัญหาเศรษฐกิจจึงกลายมาเป็นเหมือนกับโจทย์ปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลจะต้องคอยแก้ไขเสมอ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในห้วงเวลาผู้คนทั่วไปจะตื่นตัวกับปรากฏการณ์ของโคโรนาไวรัส 2020 ที่ระบาดทั้งในและนอกประเทศ ทำให้การเรียกร้องของประชาชนที่มีต่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวลงก็ตามแต่ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศหากมองด้วยความเป็นธรรมจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนหรือมาจากการรัฐประหารก็ตาม ถึงแม้จะมีนโยบายที่สวยหรูสามารถผลักดันแผนกลยุทธ์ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประชานิยมหรือประชารัฐเพื่อสร้างความนิยมหรือความพึงพอใจให้ประชาชนได้คล้อยตามแต่ในความเป็นจริงมิติของความนิยมนี้นั้นได้ยังไม่ยั่งยืนอย่างที่รัฐบาลคาดหวัง

การเดินหน้าเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศภายใต้ความผันผวนของเศรษฐกิจโลกในยุคดิจิทัลที่จะส่งผลต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมภายใต้มิติของความมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หนึ่งในปัจจัยที่รัฐบาลจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง คือ การเดินหน้าพัฒนาเศรษฐกิจบนรากฐานที่สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและทางสังคมให้ยั่งยืนด้วยการดำเนินการภายใต้คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นหนึ่งในบริบทของการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผลักดันสิ่งที่มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์ให้แก่สังคมไทยในปัจจุบันและในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล: กรณีศึกษาประชาชนในแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพราะ เศรษฐกิจถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมากแต่เนื่องจากมีเหตุปัจจัยหลายๆ ด้านทั้ง

ภายในและภายนอกประเทศที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับมหภาค รวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคครัวเรือน แต่ถ้าวรัฐบาลได้รับทราบถึงทัศนคติด้านนโยบายการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคของรัฐบาลของประชาชนจากแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นภาพสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนทั้งในระดับสังคมเมืองและสังคมชนบท จะส่งผลให้การบริหารจัดการที่สะท้อนถึงปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและมีการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับนานาประเทศและการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างยั่งยืนได้ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเรื่องนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสำรวจทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลกับตัวแปรทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อให้ข้อคิดเห็นที่ได้รับจากทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชน แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรวิจัย คือ ประชาชนในแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 58,962 คน (สืบค้นจาก <http://www.bangkok.go.th/> เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2563)

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ ประชาชนจากการสุ่มตัวอย่างในแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่คำนวณได้จากสูตรของ Taro Yamane จำนวนทั้งสิ้น 398 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างข้อความที่ใช้วัดทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้มาจาก การทบทวนวรรณกรรมทั้งจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อความที่ใช้วัดทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลจากตัวชี้วัดผสม (composite index) ทั้ง 3 ตัวชี้วัด จำนวนทั้งสิ้น 18 ข้อ ประกอบด้วย

- การบริหารจัดการที่ดี จำนวน 6 ข้อความ
- การมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ จำนวน 6 ข้อความ
- การมีประสิทธิภาพจากการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ จำนวน 6 ข้อความ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ทำหนังสือประสานงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตบางขุนเทียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการทํารวจ

2) ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชนในพื้นที่แขวงท่าข้าม เขตเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ประชาชนตอบแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามและตอบข้อซักถามที่สงสัย

3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามครบถ้วนตามจำนวนที่จ่ายไปแล้วนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ไปตรวจสอบความถูกต้องหากพบส่วนที่ไม่สมบูรณ์ต้องนำไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามแก้ไขใหม่ด้วยตนเอง

4) นำแบบสอบถามที่ได้จากการสำรวจไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยใช้สถิติ ได้แก่ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

3) วิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จากข้อความที่ใช้วัดทัศนคติจากตัวชี้วัดใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการที่ดี การมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และการมีประสิทธิภาพจากการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้วทำการกำหนดรหัส ลงรหัส บันทึกข้อมูล แล้วจึงนำมาประมวลผลข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการหาค่าสถิติ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อพรรณนาข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง และทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานครกับปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ผลการวิจัย (Research Results)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนในแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และสามารถใช้ในการวิเคราะห์ได้จำนวนทั้งสิ้น 398 ชุดมีลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจาก 5 ปัจจัยส่วนบุคคลที่กำหนดไว้ในการศึกษา เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังต่อไปนี้

1) เพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.2 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.8 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2) อายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 25-37 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 38-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 32 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

3) ระดับศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 33.4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 35 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 31.7 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

4) อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 34.9 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 32.4 ของจำนวนตัวอย่าง

ทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อบ้าน-แม่บ้าน/นักเรียน-นิสิตนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

5) รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่รายได้ 15,001 บาทหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 32.2 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

ทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงคะแนน (ระดับทัศนคติ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ระดับต่ำ : 46 - 53	82	20.60
ระดับกลาง : 54 - 58	157	39.44
ระดับสูง : 59 - 72	159	39.94
รวม	398	100.0

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลอยู่ในช่วงคะแนน 46-53 (ระดับต่ำ) จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด ช่วงคะแนน 54-58 (ระดับกลาง) จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.44 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด และช่วงคะแนน 59-72 (ระดับสูง) จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.94 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

การทดสอบสมมติฐาน

การสำรวจทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล คณะผู้วิจัยได้กำหนดระดับความคิดเห็นในการวัดทัศนคติครั้งนี้ ออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยจัดเรียงระดับคะแนนเมื่อข้อความที่ใช้วัดทัศนคติเป็นไปในทางบวกจากสูงสุดสำหรับข้อความที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) จนถึงข้อความที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) และในทางกลับกัน โดยจัดเรียงระดับคะแนนเมื่อข้อความที่ใช้วัดทัศนคติเป็นไปในทางลบจากต่ำสุดสำหรับข้อความที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) จนถึงข้อความที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) สรุปความสัมพันธ์ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ระดับทัศนคติ			รวม
	สูง (72-59)	กลาง (58-54)	ต่ำ (53-46)	
ชาย	66	86	24	176
หญิง	93	71	58	222
รวม	159	157	82	398

จากตาราง พบว่า ค่าไคสแควร์ จากการคำนวณ คือ 14.99 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าสถิติจากตารางสถิติ ($df=2$, $\alpha=0.05$) เท่ากับ 5.99 แสดงว่า ความแตกต่างด้านเพศมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล สรุปได้ว่าเพศมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	ระดับทัศนคติ			รวม
	สูง (72 - 59)	กลาง (58 - 54)	ต่ำ (53 - 46)	
18 - 24 ปี	43	69	25	137
25 - 37 ปี	62	59	12	133
38 - 69 ปี	54	62	12	128
รวม	159	190	49	398

จากตาราง พบว่า ค่าไคสแควร์จากการคำนวณ คือ 10.67 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าสถิติจากตารางสถิติ ($df=4$, $\alpha=0.05$) เท่ากับ 9.49 แสดงว่า ความแตกต่างด้านอายุมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล สรุปได้ว่าอายุมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา	ระดับทัศนคติ			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
	(72 - 59)	(58 - 54)	(53 - 46)	
ประถมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า/ระดับอนุปริญญา-ปวส.	59	64	10	133
ระดับมัธยมศึกษา-ปวช./อื่น ๆ	42	77	20	139
ระดับปริญญาตรี-สูงกว่าระดับปริญญาตรี	58	49	19	126
รวม	159	190	49	398

จากตาราง พบว่า ค่าไคสแควร์จากการคำนวณ คือ 12.64 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าสถิติจากตารางสถิติ ($df=4$, $\alpha =0.05$) เท่ากับ 9.49 แสดงว่า ความแตกต่างด้านการศึกษามีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล สรุปได้ว่าระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

อาชีพ	ระดับทัศนคติ			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
	(72 - 59)	(58 - 54)	(53 - 46)	
พนักงานบริษัทเอกชน / รับราชการ -	71	55	13	139
พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ลูกจ้าง				
รับจ้างทั่วไป /ประกอบธุรกิจ -ค้าขาย/อื่น ๆ	43	72	14	129
พ่อบ้าน-แม่บ้าน/นักเรียน-นิสิต-นักศึกษา	45	63	22	130
รวม	159	190	49	398

จากตาราง พบว่า ค่าไคสแควร์จากการคำนวณ คือ 13.83 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าสถิติจากตารางสถิติ ($df= 4$, $\alpha =0.05$) เท่ากับ 9.49 แสดงว่า ความแตกต่างด้านอาชีพมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล สรุปได้ว่าอาชีพมีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

รายได้	ระดับทัศนคติ			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
	(72 – 59)	(58 - 54)	(53-46)	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	49	61	23	133
10,001-15,000 บาท	48	73	16	137
15,001 บาทหรือมากกว่า	62	56	10	128
รวม	159	190	49	398

จากตาราง พบว่า ค่าไคสแควร์จากการคำนวณ คือ 9.69 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าสถิติจากตารางสถิติ ($df = 4$, $\alpha = 0.05$) เท่ากับ 9.49 แสดงว่า ความแตกต่างด้านรายได้มีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล สรุปได้ว่ารายได้มีผลต่อทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการสมมติฐานการวิจัยสามารถแสดงผลได้ตามตารางดังต่อไปนี้ ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ระดับทัศนคติที่มีต่อการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล		
ตัวแปรอิสระ	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
เพศ	✓	
อายุ	✓	
การศึกษา	✓	
อาชีพ	✓	
รายได้	✓	

จากตารางสรุปได้ว่าผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ = 0.05 พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาลของประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาปัจจัยลักษณะบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จากแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้จากประชาชนแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 398 คน พบว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล คณะผู้วิจัยได้คำนวณหา ค่าไคสแควร์และนำมาเปรียบเทียบในตารางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์

โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 และค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom: df) ที่กำหนดขึ้นจากค่าของ (จำนวนแถว - 1)(จำนวนคอลัมน์ - 1) ผลการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์โดยการเปรียบเทียบระหว่างค่าไคสแควร์จากการคำนวณกับค่าไคสแควร์จากตารางไคสแควร์สำเร็จรูป สรุปได้ดังนี้

หากค่าไคสแควร์จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าค่าไคสแควร์จากตารางไคสแควร์สำเร็จรูป จะสรุปผลการวิเคราะห์โดยยอมรับสมมติฐานทางเลือก (H_1 : Alternative Hypothesis) แต่ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0 : Null Hypothesis) และสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับตัวแปรทัศนคติด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

หากค่าไคสแควร์จากการคำนวณมีค่ามากกว่าค่าไคสแควร์จากตารางไคสแควร์สำเร็จรูป จะสรุปผลการวิเคราะห์โดยปฏิเสธสมมติฐานทางเลือก (H_1 : Alternative Hypothesis) แต่ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0 : Null Hypothesis) และสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทัศนคติ ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การบริหารจัดการที่ดี: รัฐบาลควรวางแผนการบริหารจัดการเศรษฐกิจด้วยการวางแผนเป้าหมายสำคัญในการแก้ปัญหาปากท้องของประชาชนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ควรตระหนักถึง โดยการมีนโยบายช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมและทำให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยไม่เลือกปฏิบัติ

2) การมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ: รัฐบาลควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและรัฐบาลควรมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะได้มีความเข้าใจในปัญหาพร้อมกับการบริหารจัดการได้อย่างตรงจุด

3) การมีประสิทธิผลจากการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ: รัฐบาลควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและควรจะต้องมีการทบทวน ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรมีการกำหนดนโยบายให้ประชาชนพิจารณาว่า นโยบายหรือโครงการต่างๆ ตรงตามความต้องการมากน้อยแค่ไหนเพราะถ้าประชาชนมีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกผูกพันและอยากติดตามตรวจสอบโครงการต่างๆ ว่าได้เกิดประโยชน์จากนโยบายสาธารณะอย่างแท้จริงหรือไม่

2) ควรมีการกระจายบริการสาธารณะให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และรวมไปถึงกลุ่มบุคคลทุกภาคส่วน เช่น คนไร้บ้าน คนเร่ร่อน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณพวีร์ ชั่งกมลพิสุทธิ . (2559). *ทัศนคติของชาวจันทบุรีที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี: ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ.2559*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาสื่อสารการเมืองวิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทริศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญและคณะ. (2557). *การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการของเทศบาลนครสงขลา*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- แนวความคิดทฤษฎี . (2558). *แนวความคิดนโยบายสาธารณะ*. สืบค้น 16 กันยายน 2563, จาก <http://library.senate.go.th/.PDF>.
- มานะ ทองสิมา. (2557). *ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาภรณ์ วงศ์กรเชาวลิต. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของจิตอาสาในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา : มูลนิธิแสงธรรมส่องหล้า กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตบางขุนเทียน. (2557). *สภาพทั่วไปของเขตบางขุนเทียน*. สืบค้น 24 สิงหาคม 2563, จาก <http://www.bangkok.go.th/bangkhunthian/page/sub>.
- วุฒิพงษ์ อคคฺวุฒโธ (แก้วแกมดา). (2559). *ประสิทธิผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์การปกครอง.มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ศตพล พนิชศักดิ์พัฒนา. (2559). *ทัศนคติของประชาชนชาวจังหวัดสกลนครที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร : ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ. 2559*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.

**ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม**
**Attitudes towards the Life Partner Act according to the ASEAN Human
Rights Principle of Rajavinit Mathayom high school**

ทัตเตเดช แซ่ซ่ง¹ วรพล เขินไฟ² สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์³

Tattadet Saechang, Woraphon Khoenjai, Sunhanat Jakkpattarawong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยมกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ภูมิสำเนา เพศ อายุ ระดับมัธยมศึกษา มีญาติพี่น้อง ประสบการณ์ถูกละเมิด การยอมรับ รู้เรื่องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิต 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม จำนวน 282 คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการเข้าไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างตามเป้าหมายของการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามจากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วน

Received: 2021-02-06 **Revised:** 2021-03-15 **Accepted:** 2021-03-10

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: kinyky43@gmail.com

² หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Bachelor of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

³ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

คำสำคัญ (Keywords): ทศนคติ; พระราชบัญญัติคู่ชีวิต; สิทธิมนุษยชน

Abstract

Research attitudes about Civil Partnership Bill on ASEAN Human Rights concept of high school students in Rajavinit Mathayom school has several objectives as 1) to study attitudes about Civil Partnership Bill on ASEAN Human Rights concept of high school students in Rajavinit Mathayom school 2) to study factors affecting attitudes about Civil Partnership Bill on ASEAN Human Rights concept of high school students in Rajavinit Mathayom school and personal factor as domicile, gender, age, secondary education, have relatives, experience of violation, accepting and knowing about Civil Partnership Bill and 3) to provide guidance in the development of Civil Partnership Bill on ASEAN Human Rights concept. The population used in this study were high school students in Rajavinit Mathayom school, of which 282 samples were selected from Taro Yamane method by using a simple random sampling method while the selection of random type was done by accidental sampling. Research instruments were questionnaires and doing data analysis and processing by statistical packages to compute statistics for answering research objectives and hypotheses.

Keywords: Attitude; Civil Partnership Act; Human Rights

บทนำ (Introduction)

ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ร่างขึ้นครั้งแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2556 การเกิดร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตพ.ศ. นั้นต้องย้อนกลับไปในปี พ.ศ. 2555 มีคู่รักเพศเดียวกันคู่หนึ่งได้เดินทางไปที่สำนักงานทะเบียนอำเภอ เพื่อขอจดทะเบียนสมรสแต่นายทะเบียนได้พิจารณาตามข้อกฎหมาย นายทะเบียนอ้างอิงจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ที่กำหนดไว้ชัดเจนว่า การสมรสจะทำได้ก็ต่อเมื่อ “ชายและหญิง” มีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ ดังนั้นความมาเป็นคู่รักเพศเดียวกันจึงไปขัดต่อข้อกฎหมาย และไม่สามารถให้สมรสกันได้ ซึ่งทั้งคู่มองว่านี่คือการละเมิดสิทธิของตนเองเพราะเหตุใดกฎหมายต้องมีการกำหนดว่า คู่แต่งงานกันต้องมีเพียงแค่ผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้น (วิศรุต สินพศพร, 2563)

ต่อมาจึงมีคู่รักเพศเดียวกันคู่หนึ่งได้ไปร้องเรียนกับสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ทำให้สภาฯ ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาข้อกฎหมายว่าคนเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้จริงหรือไม่ และด้วยที่มีการต่อต้านของกลุ่มอนุรักษนิยมที่มีเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถสรุปได้ ณ เวลานั้นคือ บุคคลเพศเดียวกันไม่สามารถทำการ “สมรส” กันได้ ดังนั้นทาง

คณะกรรมการกฎหมายฯของสภาฯ จึงได้มีการเสนอแนวความคิดขึ้นมาว่า ถ้าหากกลุ่มบุคคลเพศเดียวกันอยากใช้ชีวิตร่วมกัน แต่ไม่สามารถสมรสกันได้ ดังนั้นก็ควรมีการร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อใช้กับกลุ่มบุคคล LGBTQ โดยจะได้ไม่ต้องไปแตะกฎหมายสมรสดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อได้แนวความคิดนี้ขึ้นมาแล้ว จึงได้เริ่มกระบวนการ “ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.” เพื่อการพัฒนาสู่กระบวนการเป็นกฎหมายขั้นต่อไป (ศิริชนก วิริยเกื้อกูล, 2561)

การตั้งพระราชบัญญัติคู่ชีวิตในกลุ่มเพศทางเลือกก็ได้มีความเห็นที่แบ่งออกเป็นสองฝ่าย โดยฝ่ายแรกนั้นไม่เห็นด้วยนักกับการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ฉบับใหม่ล่าสุดขึ้นมา เพราะคิดว่ากลุ่มบุคคลเพศที่สามก็สมควรได้ที่มีการ “สมรส” ได้เหมือนที่ผู้ชายและผู้หญิง ที่มีการสมรสกันในมุมมองของกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยจากการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ฉบับนี้ต้องการให้รัฐบาลแก้ไขข้อกฎหมาย มาตรา 1448 ที่ระบุไว้ว่ามีแค่ผู้ชายกับผู้หญิงถึงจะมีการสมรสกันได้ แต่ทุกเพศไม่ว่าจะเป็น “ชาย-ชายหรือหญิง-หญิง” ก็สมควรที่จะได้รับสิทธิการสมรสเท่าเทียมกันทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ม.ป.ป.)

ส่วนอีกฝ่ายนั้นที่มีการเห็นด้วยกับการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. เพราะมองว่าการร่างพระราชบัญญัตินี้ จะทำให้กลุ่มบุคคลเพศทางเลือกได้ “สิทธิ” ที่ควรจะได้รับจากแต่เดิมที่ไม่มียะไรเลยจากการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ฉบับแรกที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2556 ในยุครัฐบาลของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่ยอมรับร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ร่างฉบับแรก เพราะสิทธิที่จะได้รับจากพระราชบัญญัติคู่ชีวิตฉบับนี้มีค่อนข้างน้อยแตกต่างจากการ สมรสของผู้ชายและผู้หญิงไปอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น พระราชบัญญัติคู่ชีวิตฉบับดังกล่าวจึงไม่ได้มีการยอมรับจากคนในสังคมเป็นจำนวนมาก และได้มีการปรับแก้ไขร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. มาเรื่อย ๆ จนในที่สุดปี พ.ศ. 2563 ผ่านมาแล้วร่วม 7 ปีได้กับการแก้ไขกฎหมายเข้าสู่การร่างที่ 6 และในครั้งนี้ภาครัฐได้มีการปรับแก้ไขแทบทุกจุดจนพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ได้รับสิทธิในระดับที่ใกล้เคียงมากกับพระราชบัญญัติคู่สมรส (วิศรุต สีนพงศพร, 2563)

จากสถานการณ์ด้านสิทธิของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในเอเชียนั้นยังคงมีความน่าเป็นห่วงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชาติอาเซียนที่ยังคงกีดกันสิทธิของกลุ่มคนเหล่านี้แม้กระทั่งในบางประเทศใช้กฎหมายที่รุนแรงในการจัดการกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน เช่นประเทศที่ใช้กฎหมายอิสลามเป็นกฎหมายหลักในประเทศ แม้ว่าไม่นานมานี้สังคมเอเชียมีชาวดีกับชาว LGBTQ หรือชาวเลสเบี้ยน (Lesbian) เกย์ (Gay) ไบเซ็กชวล (Bisexual) คนข้ามเพศ (Transgender) และผู้ที่ไม่กำจัดการรอบทางเพศและผู้มีสภาวะเพศกำกวม (Queer) ที่เกิดขึ้นในประเทศได้หันโดยศาลรัฐธรรมนูญได้หันได้ประกาศคำตัดสินที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายสนับสนุนการแต่งงานระหว่างเพศเดียวกัน ซึ่งทำให้ได้หันจะเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ยอมรับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศส่งผลให้ชาว LGBTQ จำนวนมากตื่นเต้นและดีใจกับความเคลื่อนไหวทางสิทธิดังกล่าวเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถแต่งงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามความเคลื่อนไหวด้านสิทธิของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในอาเซียนกลับสวนทางกับกระแสในประเทศได้หัน เช่น

รัฐบาลสิงคโปร์ได้ประกาศห้ามไม่ให้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่เป็นชาวต่างชาติหรือผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิเป็นผู้พำนักถาวรในประเทศสิงคโปร์เข้าร่วมเดินขบวนเกย์ไพรด์พาเหรด (Pride Parade) รวมถึงกิจกรรมพิงก์ดอต (Pink Dot) โดยให้เหตุผลว่าสิงคโปร์ไม่ต้องการให้ชาวต่างชาติมีส่วนร่วมกับการเมืองภายในของประเทศสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ยังคงกำหนดว่า การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายกับชายเป็นสิ่งผิดกฎหมายและผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี แม้ว่าจะไม่ค่อยพบเห็นการดำเนินคดีนี้มากนักในปัจจุบัน ส่วนอีกชาติอาเซียนคือเวียดนามที่มีความเคลื่อนไหวด้านสิทธิของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในแง่กฎหมายมาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2558 โดยบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการแต่งงานและครอบครัวฉบับปรับปรุงใหม่โดยยกเลิกการห้ามแต่งงานของคนเพศเดียวกัน แต่ก็ยังคงมาตราที่ระบุว่ารัฐจะไม่รับรองสถานะการแต่งงานระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน และถูกกีดกันจากทางสังคมต่อไป (กรณีศึกษา, 2560)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม เพื่อทำการเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยมต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน และหาข้อเสนอแนะจากทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม ว่าเป็นอย่างไรรวมทั้งเนื่องจากกฎหมายสมรสในปัจจุบันยังไม่รองรับการจดทะเบียนสมรสของเพศที่สาม จึงทำให้สิทธิที่จะได้รับตามกฎหมายของกลุ่มคน LGBTQ ไม่ได้รับความเท่าเทียมกันดังปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ ที่ทำให้กลุ่ม LGBTQ ไม่สามารถสมรสกันได้ จนทำให้กลุ่ม LGBTQ ขาดสิทธิที่จะได้มาตามประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าว (พรชัย ปานอ่อน, 2559, น. 118) ดังนั้นผู้วิจัยต้องการทราบถึงความคิดเห็น ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม ที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยมกับปัจจัยส่วนบุคคลตาม ภูมิภาค อาชีพ ระดับมัธยมศึกษา การยอมรับกลุ่มบุคคลเพศที่สาม การรับรู้ถึงพระราชบัญญัติคู่ชีวิตคู่ชีวิตของเพศหลากหลาย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพระราชบัญญัติคู่ชีวิตให้เป็นไปตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรได้แก่ นักเรียนโรงเรียนราชวินิตมัธยม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้นจำนวนประชากร 958 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา (2560))

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม จำนวน 282 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดขึ้นความเชื่อมั่น 95% ในการคำนวณหา (ภัทรานิษฐ์ เหมาะทองและวนิดา ทองโคตรและสุพรรณิ อึ้งปัญญสวัสดิ์, 2560, 2)

3. การสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในบริเวณโรงเรียนราชวินิตมัธยม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน โรงเรียนราชวินิตมัธยม(ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) ประกอบด้วย ภูมิลำเนา เพศ อายุ ระดับมัธยมศึกษา ประสบการณ์ในการถูกละเมิด การยอมรับ การรับรู้พระราชบัญญัติคู่ชีวิต

ตอนที่ 2 ระดับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert scale) ซึ่งมีการกำหนดคะแนนออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาพระราชบัญญัติคู่ชีวิตให้เป็นไปตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน

2. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ทางด้านโครงสร้างข้อคำถามและเนื้อหา

3. สร้างแบบสอบถามและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเนื้อหาและปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. โดยการหาค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น จากการทดสอบเครื่องมือโดยใช้การทดลองแจกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงจำนวน 30 คน คือ นักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตสวนสุนันทา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาช (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้เท่ากับ 0.948

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล (Source of Data) การศึกษาในครั้งนี้จะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 282 ชุด

2. ข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ข้อมูลหรือบทความ จากหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ตำราเรียน เอกสารประกอบการเรียน รวมถึงงานวิจัยภายในประเทศ และงานวิจัยในต่างประเทศ ตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่ (Frequencies) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis Statistics) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ถึงลักษณะของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม โดยใช้ Independent Sample T-test และ One Way-ANOVA

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทัศนคติต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยมโดยแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 282 คน ซึ่งแบ่งตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้ คือ ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ภาคกลางมีจำนวนมากที่สุด 144 คน ร้อยละ 51.1 รองลงมา ภาคเหนือ จำนวน 40 คน ร้อยละ 14.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 29 คน ร้อยละ 10.3 ภาคใต้จำนวน 29 คน ร้อยละ 10.3 ภาคตะวันตก จำนวน 22 คน ร้อยละ 7.8 และ ภาคตะวันออกจำนวนน้อยที่สุด 18 คน ร้อยละ 6.4 ผู้ตอบเพศของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศชายจำนวนมากที่สุด 121 คน ร้อยละ 49.2 เพศหญิงจำนวน 94 คน ร้อยละ 33.3 และ เพศทางเลือกจำนวนน้อยที่สุด 67 คน ร้อยละ 23.8 อายุของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 16 ปี จำนวนมากที่สุด 101 คน ร้อยละ 35.8 อายุ 17 ปี จำนวน 82 คน ร้อยละ 29.1 อายุ 18 ปี จำนวน 75 คน ร้อยละ 26.6 และอายุ 19 ปี จำนวนน้อยที่สุด 24 คน ร้อยละ 8.5 ระดับศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนมากที่สุด 104 คน ร้อยละ 36.9 ของมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 93 คน ร้อยละ 33.0 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนน้อยที่สุด 85 คน ร้อยละ 30.1 ท่านยอมรับให้มีการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ท่านยอมรับการจดทะเบียนคู่สมรส จำนวนมากที่สุด 226 คน ร้อยละ 80.1 ไม่ยอมรับ จำนวน 13 คน ร้อยละ 4.6 ไม่แน่ใจ จำนวนน้อยที่สุด 43 คน ร้อยละ 15.2 ท่านรู้เรื่องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตคู่ชีวิตของเพศหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ที่ Facebook/Instagram/Twitter จำนวนมากที่สุด 178 คน ร้อยละ 63.1 ที่ข่าวจำนวน 50 คน ร้อยละ 17.7 ที่เพื่อนหรือคนรู้จักบอก จำนวน 53 คน ร้อยละ 18.8 และผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ที่อื่นๆ จำนวนน้อยที่สุด 1 คน คิดเป็นร้อยละ

2. ทศนคติต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม

ด้าน	ระดับทัศนคติ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน	4.2545	0.37529	ชอบมากที่สุด
ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน	4.2750	0.40785	ชอบมากที่สุด
ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน	4.2135	0.42739	เห็นด้วยที่สุด
รวม	4.2476	0.40351	ชอบมากที่สุด

ตารางที่ 1 ระดับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม

พบว่าทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยรวมอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ข้อที่เฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน มีค่าเฉลี่ย 4.2750 อยู่ในระดับชอบมากที่สุด รองลงมาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน มีค่าเฉลี่ย 4.2545 อยู่ในระดับชอบมากที่สุด และสุดท้ายด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน มีค่าเฉลี่ย 4.2476 และพิจารณารายประเด็น ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน เช่น การเรียกร้องสิทธิของเพศที่สามจะมีประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติคู่ชีวิตของไทย, ในปัจจุบันมีการเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิของเพศที่สามมากขึ้น ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนเช่น คู่รักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้ ($\bar{X}$ = 4.51), ค่านิยมในปัจจุบันที่ยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของเพศเดียวกัน ($\bar{X}$ = 4.24), ท่านเห็นด้วยกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตในปัจจุบัน ($\bar{X}$ = 4.00) 3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิมนุษยชนอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประเทศในอาเซียนควรให้ความสำคัญ($\bar{X}$ = 4.43), ตามประมวลกฎหมายของไทยเพศที่สามมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ($\bar{X}$ = 4.32), กฎหมายการจดทะเบียนสมรสในปัจจุบันอนุญาตเฉพาะเพศชายและหญิงเท่านั้น ($\bar{X}$ = 3.34)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

ภูมิลาเนาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 0.534 และค่า Sig = 0.750 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 1.594 และค่า Sig = 0.205 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

อายุที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 1.850 และค่า Sig = 0.138 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 2.718 และค่า Sig = 0.068 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

การยอมรับให้มีการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศหลากหลายที่แตกต่างกันส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 7.142 และค่า Sig = 0.001 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

การรับรู้ถึงพระราชบัญญัติคู่ชีวิตคู่ชีวิตของเพศหลากหลายที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F-test = 1.276 และค่า Sig = 0.283 ซึ่งค่า Sig มีค่ามากกว่า 0.05)

4. แนวทางในการพัฒนา พระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนมีดังต่อไปนี้

1. ควรมีการผลักดันให้มีการจดทะเบียนสมรสในทุกเพศ และทำให้ได้สิทธิหลังการจดทะเบียนเท่าเทียมกันในคู่ชีวิต ชายและหญิง หรือเพศที่สาม ที่ได้รับการจดทะเบียนสมรส

2. อยากให้ประเทศไทยยอมรับในเพศที่สาม เคารพสิทธิของแต่ละบุคคล เพราะว่าธรรมชาติไม่ได้กำหนดให้มีสองเพศเท่านั้น คือ ชายและหญิง และความรักธรรมชาติไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นชายหรือหญิงที่รักกันได้เท่านั้น

3. ควรเปลี่ยนกฎหมายคู่ชีวิตของเพศที่สาม หรือเพศทางเลือกในปัจจุบันเพราะยังมีความไม่เท่าเทียมเท่าชายและหญิง ทุกคนควนได้รับการยอมรับและได้รับสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน

ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายพระราชบัญญัติคู่ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพของภาครัฐ ได้แก่

1. ควรแก้ไขข้อกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันให้เหมือนกับการสมรสของเพศชายและเพศหญิงที่ใช้ในปัจจุบัน

2. รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนในอาเซียน มาใช้ในการกำหนดกฎหมายของประเทศไทยเพื่อความเสมอภาคและเท่าเทียม

ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยรวมอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชน และด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนและ ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม รวมทั้งสิ้นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความรู้สึก ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยรวมอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้แก่ คู่รักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้ และรองลงมาค่านิยมในปัจจุบันที่ยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของเพศเดียวกัน และสุดท้ายได้แก่ ท่านเห็นด้วยกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ตามลำดับ

3. ด้านพฤติกรรม ทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยรวมอยู่ในระดับชอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้แก่ สิทธิมนุษยชนอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประเทศในอาเซียนควรให้ความสำคัญและรองลงมาตามประมวลกฎหมายของไทยเพศที่สามมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน และสุดท้ายได้แก่ กฎหมายการจดทะเบียนสมรสในปัจจุบันอนุญาตเฉพาะเพศชายและหญิงเท่านั้น ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม ได้แก่ การยอมรับให้มีการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศหลากหลายที่แตกต่างกัน และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอน

ปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม ได้แก่ ภูมิลำเนา เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการรับรู้ถึงพระราชบัญญัติคู่ชีวิตคู่ชีวิตของเพศหลากหลาย

แนวทางในการพัฒนาพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน มีดังนี้ คือ ผลักดันให้มีการจดทะเบียนสมรสเท่าเทียมกัน การเคารพสิทธิของบุคคลหลากหลายทางเพศปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎหมายคู่ชีวิตให้มีความเท่าเทียมชายและหญิง รวมทั้งในส่วนของภาครัฐแก้ไขข้อกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และควรให้ความสำคัญกับหลักสิทธิมนุษยชนในอาเซียนมาใช้ในการกำหนดกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง ทศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลัก สิทธิมนุษยชนอาเซียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยมสามารถอภิปรายผลการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนโดยรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทศนคติที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการทดสอบเป็นเช่นนี้เพราะว่า เนื่องจากประเทศไทยยังไม่เป็นที่ยอมรับกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศและยังมีคนจำนวนมากที่ไม่เข้าใจในเรื่องสิทธิของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิเกิดขึ้น ซึ่งในการออกมาเรียกร้องครั้งนี้กลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศต้องการออกมาเรียกร้องสิทธิในความเท่าเทียมและความเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และพระมหาอรุณ ปัญญารุโณและสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์, 2562) ได้ศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ได้มีการต่อสู้เรียกร้องในเรื่องความเท่าเทียมและ ความเสมอภาคระหว่างเพศของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศมาอย่างยาวนาน

2. ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียนโดยรวมอยู่ระดับชอบมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ คู่รักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้ อยู่ในระดับชอบมากที่สุด ที่ผลการทดสอบเป็นเช่นนี้เพราะว่า ความรักไม่ได้จำกัดแค่เฉพาะเพศชายกับเพศหญิงเท่านั้น แต่ทุกเพศสามารถมีความรักกันได้และสามารถใช้ชีวิตอยู่เคียงคู่กัน หากแต่กฎหมายสมรสของไทยไม่รองรับการแต่งงานหรือการใช้ชีวิตคู่ของคนในเพศอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชวินโรจน์ อธิพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเจนงาม, 2560) ได้ศึกษาสิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลาย ทางเพศในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การกีดกันคู่รักหลากหลายทางเพศมิให้จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายหลักว่าด้วยครอบครัวของประเทศไทย ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งรสนิยมทาง เพศและอัตลักษณ์ทางเพศ และขัดกับหลักนิติสังคมรัฐที่ให้ หลักการว่า รัฐ

มีหน้าที่ต่อสังคมในการสร้างหรือแก้ไขกฎหมาย ให้สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานของพลเมืองของรัฐ ถึงแม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อาจมีร่องรอย แห่งความไม่เสมอภาคทางเพศ

3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคู่ชีวิตตามแนวคิดหลักสิทธิมนุษยชนอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้ดังนี้ สิทธิมนุษยชนอาเซียน เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประเทศในอาเซียนควรให้ความสำคัญ อยู่ในระดับเห็นด้วยที่สุด ที่ผลการทดสอบ เป็นเช่นนี้เพราะว่า มนุษย์ต้องการแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิของมนุษย์ไม่ว่า จะกิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิด หรือความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตน ซึ่งเป็นสิทธิที่มีมาตั้งแต่กำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีปฏิญญาอาเซียนว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนที่แสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พลตำรวจเอก วุฒิ ลิปตพลลภ,2558) ได้ศึกษา หลักสิทธิมนุษยชนกับ ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า สิทธิที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมาย และ อำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่า หรือทำร้าย ต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย คนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อ มโนธรรม หรือ ลัทธิทางศาสนา ทางการเมือง มีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก หรือการสื่อ ความหมายโดยวิธีอื่น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้อง มีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ ซึ่งอย่างน้อยอยู่ในมโนธรรมสำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่อยู่ในตัวของ แต่ละคน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้
 - 1.1 รัฐควรให้สิทธิ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันแก่กลุ่ม LGBTQ หรือ กลุ่มเพศ ทางเลือก เพื่อให้ประเทศไทยดำเนินตามหลักสิทธิมนุษยชน
 - 1.2 ควรเผยแพร่และสร้างความเข้าใจในเรื่องความหลากหลายทางเพศ และหาแนวทาง ในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว รวมทั้งค่านิยมสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิในการก่อตั้งครอบครัว ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
 - 1.3 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการสมรส เพื่อให้มีการสมรสของบุคคลทุกเพศได้ อย่างเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรณีศึกษา. (2560). สถานการณ์ “สิทธิ LGBTQI” ในอาเซียนย่างแย่. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2560, จาก <https://news.mthai.com/world-news/570070.html>.

- ชวินโรจน์ อธิพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเงางาม. (2560). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. สืบค้น 10 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.ar.or.th/ImageData/Magazine/10046/DL_10332.pdf?t=636422760773190331.
- ณัฐวุฒิ ชัยสายัณห์. (2558). แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายคู่ชีวิต. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2560, จาก <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2558/b190075.pdf>.
- ดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (ม.ป.ป.). แนวคิดเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ”. สืบค้น 15 สิงหาคม ม.ป.ป., จาก https://www.sac.or.th/main/uploads/article/2017_20170918142809-1.pdf.
- ทรานิชฐ์ เหมาะทองและวนิดา ทองโคตรและสุพรรณิ อึ้งปัญสัตตวงศ. (2560). การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane (*Determining the sample size by the Yamane's formula*). สืบค้น 18 มิถุนายน 2560, จาก http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb/images/Eventpic/60/Seminar/01_9_Yamane.pdf.
- นางสาวอิการัตน์ นิยมไทย. (2562). ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. ตอนที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายคู่ชีวิต. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2560, จาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/10reform/reform65.pdf.
- ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา. (2560). ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษาจำนวนประชากรนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตมัธยม. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2560, จาก https://data.boppobec.info/emis/schooldataview.php010720050&Area_CODE=101701?SchoolID=1.
- วิศรุต สีนพงศพร. (2563). อธิบาย พ.ร.บ.คู่ชีวิต vs สมรสเท่าเทียม ตรามาแล้วสำคัญที่จะมีผลต่อชีวิตของ กลุ่ม LGBT. สืบค้น 10 มิถุนายน 2560, จาก <https://workpointtoday.com/15explainer-lgbt/>.
- ศิริชนก วิริยเกื้อกุล. (2561). สิทธิการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2560, จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>.

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
ของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติ
ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์
A Study of the Teaching and Learning Management for Enhancing
the Elderly Health Care Competency of the Students
in International Educational Institutions Cooperation Network
of Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong

ปัทมา ผ่องศิริ¹ นภัทร บุญเทียม² พิสสมัย วงศ์สง่า³ พรทิพย์ แก้วสิงห์⁴
สกลสุภา อภิษฐ์บุญโชค⁵ จริญญาศรี มีหนองหว้า⁶ อัญชลี ฐิตะสาร⁷

Pattama Phongsiri, Napat Boontiam, Pissamai wongsanga, Pornthip Kaewsing,
Sakonsupa Apichutboonchock, Jaroonsree Meenongwah, Anchalee Thitasan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ และมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย การศึกษาการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ พบว่า 1) ผู้บริหารมีการประกาศนโยบายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน 2) มีการทบทวนหลักการให้นักศึกษา 3) มีการประเมินความพร้อมนักศึกษา 4) อาจารย์ผู้สอนมีการมอบหมายให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 5) มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย 6) มีการนำข้อเสนอของคณะกรรมการสถานศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในด้านสมรรถนะของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 63.12 ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.03) และสมรรถนะสูงสุดคือด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ พบว่า 1) ผู้บริหารมีการประกาศนโยบายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน 2) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน 3) มีการทดสอบความรู้ นักศึกษา ก่อนฝึกปฏิบัติ

Received: 2021-03-18 Revised: 2021-07-21 Accepted: 2021-07-22

¹ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ Director of Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong. Corresponding Author e-mail: mbkondee549@gmail.com

^{2 3 4 5 6 7} อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ Lecturers of Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong

4) มีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา 5) เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอแนวคิดในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 6) มีการนำข้อเสนอของนักศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และในด้านสมรรถนะของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมากในจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 50 : 50 ($\bar{X}$ = 4.74, S.D.=0.04), ($\bar{X}$ = 4.28, S.D.=0.83) และสมรรถนะสูงสุดคือสมรรถนะด้านปัญญาในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการเรียนการสอน; สมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research was to study the learning management for enhancing the elderly health care competency of the students in Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong and Sari Mutiara University, Republic of Indonesia. It is a mixed method research that used statistics to analyze the data were percentage, average, standard deviation and content analysis. The research findings, The study in learning management in Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong were as follows : 1) The administrator has announced an clearly policy, 2) there were reviewed of the principles to students, 3) there were assesment the readiness of students, 4) the instructors assigns students to study additional knowledge, 5) there were improved of teaching and learning in various ways, 6) there were bring suggestion of the institute board to develop learning management. In part of competency of the students, it was found that most of them had the overall health care competency at a high level of 63.12% ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.03) and the highest part was in self-awareness in elderly health care. The study in learning management in Sari Mutiara University were as follows : 1) The administrator has announced an clearly policy, 2) there were a clearly teaching and learning model, 3) there were tests students, 4) there were assesment students satisfaction, 5) there were offered all students the opportunity to propose suggestion on improving the learning management, 6) there were brings suggestion to improve the learning management of the students to develop learning management. In part of competency of the students, it was found that the students had the highest competency and high competency the same number in elderly health care 50% : 50% ($\bar{X}$ = 4.74, S.D. = 0.04), ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.83), and the highest part was intelligence in elderly health care.

Keywords: Teaching and learning management; Elderly health care competency

บทนำ (Introduction)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทาง การแพทย์และการสาธารณสุข (United Nations Population Funds, 2012 : 3-4 อ้างถึงใน พิมพ์สุทธิ บัวแก้ว และ รติพร ถึงผิง, 2559 : 94-109) ทั่วโลกกำลังเข้าสู่กระบวนการที่เรียกว่า ภาวะประชากรสูงอายุ (population ageing) ตามการคาดประมาณของสหประชาชาติ ประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปในโลกนี้ จะมีจำนวนครบ 1,000 ล้านคน ในต้นปี 2019 เท่ากับว่า โลกของเราได้กลายเป็น สังคมสูงอายุมาหลายปีแล้ว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562 : 74-75) ประเด็นท้าทายที่สำคัญคือ ประชากรไทยกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก อีก 4 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุถึง ร้อยละ 20 และอีก 20 ปีข้างหน้า สัดส่วนประชากรสูงอายุจะสูงขึ้นถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด อีก 20 ปีข้างหน้า จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จะลดลงจาก 12 ล้านคน เหลือ 9 ล้านคน คนในวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี จะลดลงจาก 44 ล้านคน เหลือ 37 ล้านคน แต่ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัวจาก 11 ล้านคนเป็น 20 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562 : 74-75)

ประเทศอินโดนีเซีย มีประชากรสูงอายุอันดับที่ห้าของโลก โดย Global Age Watch 2015 บันทึกไว้ว่าร้อยละ 8.2 (ประมาณ 21 ล้านคน) ของประชากรอินโดนีเซียมีอายุมากกว่า 60 ปี โดยผู้หญิงมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้หญิง อย่างไรก็ตาม อัตราการเกิดของอินโดนีเซียชะลอตัว คาดการณ์ว่าประเทศอินโดนีเซียจะมีประชากรสูงอายุถึง 20% ภายในปี 2593 ปัญหาของประเทศอินโดนีเซียเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุคือ สถานดูแลผู้สูงอายุของรัฐบาลมีอยู่น้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุชาวอินโดนีเซียก็ไม่ได้คาดหวังจากรัฐบาลและไม่ต้องการเป็นภาระกับครอบครัวของพวกเขา (<https://www.insideindonesia.org>, 15 มิถุนายน 2563)

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย ทำให้ทุกภาคส่วนต้องมีการปรับบทบาทของตนเองเพื่อให้เกิดการเชื่อมประสานอย่างกลมกลืนระหว่างภารกิจใหม่กับเป้าหมายเดิมที่ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ไว้แล้ว สถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงด้านความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีของโลก การมีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในประเทศของตนเองและระดับนานาชาติ เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญ ในระหว่างปี 2559-2563 มีสถาบันการศึกษาต่างประเทศที่มาร่วมแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ มีจำนวน 3 สถาบันการศึกษาจาก 3 ประเทศ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย มหาวิทยาลัยเมโอ ประเทศญี่ปุ่น และมหาวิทยาลัยมิวออร์กี ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งจากการร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในเบื้องต้นทำให้ทราบว่าแต่ละสถาบันมีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีทั้งความคล้ายกันและแตกต่างกันในบางบริบท นอกจากนี้ยังพบว่าแต่ละสถาบันการศึกษาก็มีข้อจำกัดที่น่าสนใจในการจัดการเรียนการสอนที่

แตกต่างกันด้วย (งานวิเทศสัมพันธ์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์, 2563 : 15-16)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุระดับจังหวัด ให้บริการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมาโดยตลอด ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 และงานวิเทศสัมพันธ์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการต่างประเทศและการประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนางานวิจัยในระหว่างประเทศเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานของการพัฒนาการเรียนการสอนในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค และจากสภาพการณ์นี้ ในปีงบประมาณ 2563 นี้ งานวิเทศสัมพันธ์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ด้วยการดำเนินการศึกษาดังกล่าวจะช่วยเกิดองค์ความรู้ที่จะใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และส่งเสริมสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุทั้งในประเทศและในต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ และมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยแบ่งเป็น 2 หน่วยศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ราชอาณาจักรไทย และการศึกษาการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการศึกษารั้งนี้ คัดเลือกโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 592 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันการศึกษา อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ราชอาณาจักรไทย จำนวน 587 คน และมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบประเมินสมรรถนะ และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

3.1.1 แบบสอบถามปลายเปิดและแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 6 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายการจัดการศึกษา 2) ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการเตรียมนักศึกษา 4) ด้านการมอบหมายงานให้นักศึกษา 5) ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และ 6) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

3.1.2 แบบประเมินสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านปัญญา 3) สมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเอง โดยอ้างอิงจากสมรรถนะการเรียนรู้ของนายแพทย์ประเวศ วสี (2537)

3.1.3 แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่ม

3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.2.1 หาความเที่ยงตรง (Validity) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้การตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปในทุกข้อ

3.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษากลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .965

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ใช้การแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และกระบวนการสนทนากลุ่ม

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในมหาวิทยาลัยสำหรับวิเวก เชียงใหม่ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ใช้แบบสอบถามแบบ Google form โดยส่งไปทางอีเมล และการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยใช้โปรแกรมสนทนากลุ่ม Google meet ผ่านเครื่องรับสัญญาณในคอมพิวเตอร์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสังเคราะห์ความสอดคล้องเชิงเนื้อหา และการทดสอบแบบสามเส้า ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ สามารถอธิบายผลการศึกษาเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

หน่วยศึกษาที่ 1 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ราชอาณาจักรไทย ผลการวิจัยพบว่า

1) ความคิดเห็นด้านนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันมีการประกาศนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ชัดเจนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.50$)

2) ความคิดเห็นด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยมีการทบทวนหลักการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในรายวิชาด้านปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลผู้สูงอายุก่อนการออกฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, $SD=0.22$)

3) ความคิดเห็นด้านการเตรียมนักศึกษาที่ วิทยาลัยมีการประเมินความพร้อมด้านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาในการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุก่อนการออกฝึกปฏิบัติการในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, $SD=0.28$)

4) ความคิดเห็นด้านการมอบหมายงานให้นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนมีการมอบหมายงานให้นักศึกษาให้สืบค้นหรือหาความรู้เพิ่มเติมในการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระหว่างการออกฝึกปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.77$, $SD=0.20$)

5) ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน วิทยาลัยมีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, $SD=1.12$)

6) ความคิดเห็นด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยนำข้อเสนอแนวคิดหรือความเห็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการสถานศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในปีการศึกษาถัดไปในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.77$, $SD=0.51$)

ผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ เป็นดังนี้

“นโยบายของทางวิทยาลัยมีความชัดเจนครอบคลุมปฏิบัติได้จริงที่เห็นเป็นที่ประจักษ์ได้ คือวิทยาลัยมีชมรมผู้สูงอายุสามารถให้ผู้สูงอายุในชุมชนมาทำกิจกรรมในชมรมร่วมกันเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในแบบองค์รวมครอบคลุมในทุกๆด้าน”

“นักศึกษา ควรมีการทบทวนความรู้พื้นฐานเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ อาจารย์ มีการสอนและนิเทศเป็นอย่างดี บุคลากรสายสนับสนุน มีการช่วยกันจัดงานวันผู้สูงอายุในวิทยาลัย

“รู้สึกว่าการเตรียมนักศึกษาและการมอบหมายงานให้ออกไปเรียนรู้และสัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงทำให้เข้าใจผู้ป่วยมากขึ้นจากเดิมที่เรียนทฤษฎีในห้องพอได้ไปเจอสภาพจริงจึงทำให้เข้าใจการดูแลผู้ป่วยยิ่งขึ้นไปอีก”

“รู้สึกตื่นเต้นเพราะหลังมอบหมายงานจะต้องได้มีการศึกษากรณีศึกษา และหา evidence-based เพื่อเลือกไปใช้น่าไปใช้ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ”

“มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งในรูปของทฤษฎีปฏิบัติและมีการให้นักศึกษาฝึกและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการออกไปศึกษากับผู้สูงอายุจริงๆ ในชุมชนและมีการบูรณาการให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุเป็นผลทำให้มีความเข้าใจในผู้สูงอายุมากขึ้นเมื่อเราเข้าใจและรู้จักผู้สูงอายุจะทำให้เราสามารถหาวิธีเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

สมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ราชอาณาจักรไทย พบว่า

1) สมรรถนะด้านความรู้ ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ตั้งแต่ระดับปานกลางขึ้นไปทุกคน และสมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ มีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือได้ ($\bar{X}=4.57$, $SD=0.51$)

2) สมรรถนะด้านปัญญา ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านปัญญาในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุดทุกคน และสมรรถนะด้านปัญญาที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ สามารถนำผู้สูงอายุออกกำลังกายได้ ($\bar{X}=4.77$, $SD=0.51$)

3) สมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเอง ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเองในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ระดับมากที่สุดทุกคน และสมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเองที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ มีความเข้าใจตนเองว่าเป็นผู้ที่กำลังศึกษาด้านการดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.55$)

4) ระดับสมรรถนะในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 63.12 ($\bar{X}= 4.29$, $S.D.=0.03$) รองลงมาคือ มีสมรรถนะในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.38 ($\bar{X}= 3.42$, $S.D.=0.44$) และมีสมรรถนะในระดับมากที่สุด ร้อยละ 10.50 ($\bar{X}= 4.77$, $S.D.=0.28$) ตามลำดับ

หน่วยศึกษาที่ 2 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า

1) ความคิดเห็นด้านนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหารสูงสุดของสถาบันมีการประกาศนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ชัดเจนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$, $SD=0.10$)

2) ความคิดเห็นด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างชัดเจนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, $SD=0.00$)

3) ความคิดเห็นด้านการเตรียมนักศึกษา มหาวิทยาลัยมีการทดสอบความรู้นักศึกษาในการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุก่อนการออกฝึกปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $SD=0.38$)

4) ความคิดเห็นด้านการมอบหมายงานให้นักศึกษา มหาวิทยาลัยมีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนและการมอบหมายงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุหลังการออกฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $SD=0.12$)

5) ความคิดเห็นด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนเสนอแนวคิดหรือให้ความเห็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, $SD=0.22$)

6) ความคิดเห็นด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยนำข้อเสนอแนวคิดหรือความเห็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในปีการศึกษาถัดไปในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $SD=0.13$)

ผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม พบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษามหาวิทยาลัยสำหรับวิเทียรา ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นดังนี้

“Sari Mutiara Indonesia University have establishment of an institution to accommodate the elderly and accompany them in health matters”

“Our university have Natural learning model is open to provide new things for the elderly”

“We focus on the practice of students for improving nursing students skills by learn the Geriatric Lab and working in collaboration with New Delhi University, India in teaching and learning management”

“The university has assigned students a life course. Life course is a professional course in providing care for the elderly. Students must provide attractive learning media to the elderly”

“But nowadays, due to the epidemic situation of COVID-19, students have to study at home and study online”

“During this period, our students are no practice and the rector of university has banned students from participating in community training during this time”

“The improvement of university teaching is allocation of special space for nurses and students in discussions about university teaching and learning”

“Our university has improved and developed the teaching and learning according to the situation as now students study at home. As for the teachers, they have to teach by using technology in teaching such as using google classroom program”

“In the development of teaching and learning in present time, the online learning method must use attractive technology which is applied to the care of the elderly”

สมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสำหรับมวเทียบว่า ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

1) สมรรถนะด้านความรู้ ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านความรู้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ตั้งแต่ระดับปานกลางขึ้นไปทุกคน และสมรรถนะด้านความรู้ที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ นักศึกษามีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือได้ ($\bar{X}=4.52$, $SD=0.41$)

2) สมรรถนะด้านปัญญา ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านปัญญาในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุดทุกคน และสมรรถนะด้านปัญญาที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ นักศึกษาสามารถนำผู้สูงอายุออกกำลังกายได้ ($\bar{X}=4.70$, $SD=0.01$)

3) สมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเอง ส่วนใหญ่มีสมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเองในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับมากที่สุดทุกคน และสมรรถนะด้านตระหนักรู้ในตนเองที่นักศึกษามีมากที่สุดคือ นักศึกษาเคารพในการตัดสินใจของผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.64$, $SD=0.22$)

4) ระดับสมรรถนะในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษา ส่วนใหญ่มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 50 ($\bar{X}= 4.74$, $S.D.=0.04$) และมีสมรรถนะในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 50 ($\bar{X}= 4.28$, $S.D.=0.83$) เท่ากัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเครือข่ายความร่วมมือนานาชาติของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้บริหารของสถาบันการศึกษามีการประกาศนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ชัดเจน มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างชัดเจนมีการทบทวนหลักการเสริมสร้างการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุก่อนการออกฝึกปฏิบัติให้แก่นักศึกษา มีการประเมินความพร้อมด้านการฝึกปฏิบัติการพยาบาลแก่นักศึกษาก่อนการออกฝึกปฏิบัติการ มีการทดสอบความรู้ นักศึกษา ก่อนการออกฝึกปฏิบัติ อาจารย์ผู้สอนมีการมอบหมายให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระหว่างการออกฝึกปฏิบัติ สถาบันการศึกษามีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย สถาบันการศึกษามีการประเมินความพึง

พอใจของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนหลังการออกฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนเสนอแนวคิดหรือให้ความเห็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน นำข้อเสนอหรือความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป และนำเสนอแนวคิดหรือความเห็นในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาถัดไป สอดคล้องกับ กิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ กำหนดนโยบายภายใต้การมีส่วนร่วม และจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ ทฤษฎีการสอนของ Tyler (1949) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มีองค์ประกอบที่ต้องดำเนินการ เกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของประสบการณ์การเรียนรู้หรือหลักสูตร เป็นกระบวนการค้นหาว่าประสบการณ์การเรียนรู้ได้ช่วยพัฒนาและทำให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการหรือไม่ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น การประเมินควรทำเป็นระยะทั้งก่อนระหว่างและหลังการเรียนการสอน และสอดคล้องกับ Bloom (1976) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการสอนเน้นที่ภาระงานเพื่อการเรียนรู้ (Learning task) ภาระงานที่จะมอบให้ผู้เรียนต้องสร้างจากแนวคิด ขั้นตอนในการทำงานและพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยได้มาจากหน่วยการเรียนรู้ที่อยู่ในรายวิชาหรือหัวเรื่องที่มีอยู่ในหลักสูตร และสอดคล้องกับ ดวงฤดี ลาสุขะ และคณะ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพผู้นำในการสร้างเสริมกระบวนการพัฒนาสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ประเมินผลลัพธ์กระบวนการเรียนรู้ต้องมาจากข้อมูลของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการสร้างสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์จริงด้วยตนเอง การค้นพบการแก้ไขปัญหาพร้อมกันการเตรียมการ และการร่วมคิด ร่วมทำด้วยความเต็มใจ

สมรรถนะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการตระหนักรู้ในตนเองและสมรรถนะสูงสุดด้านปัญญา) สอดคล้องกับ กิตติพร เนาว์สุวรรณ และคณะ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะที่จำเป็นต่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยกล่าวไว้ว่า สมรรถนะข้อที่ 1 สมรรถนะด้านจริยธรรม เป็นการปฏิบัติที่มีศีลธรรมของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย การมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และจริยธรรมเชิงวิชาชีพ การเคารพในสิทธิความต้องการและความแตกต่างของผู้สูงอายุ การพิทักษ์สิทธิโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นสำคัญ การให้บริการที่เท่าเทียมเป็นธรรมโดยไม่ตัดสินถูกผิดตามทัศนคติของตนเอง มีทักษะการให้คำปรึกษาทางจริยธรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจริยธรรม ตลอดจนการสนับสนุนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลระยะสุดท้าย และสอดคล้องกับ นายแพทย์ประเวศ

วสี (2537) ได้กล่าวถึงการศึกษาเรียนรู้ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชื่อมโยงเป็นองค์รวม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ควรจะไปให้ถึง 3 ระดับ คือ 1) ระดับที่เกิดความรู้ 2) ระดับที่เกิดปัญญา 3) ระดับที่เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ราชอาณาจักรไทย และมหาวิทยาลัยสำหรับมิวเทียร์ ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาได้ในรายวิชาต่างๆ ดังนี้

1.1.1 รายวิชาที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ

1.1.2 รายวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับฝึกปฏิบัติการพยาบาล

1.2 การนำผลการวิจัยไปใช้ควรมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านนโยบายการจัดการศึกษา, ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน, ด้านการเตรียมนักศึกษา, ด้านการมอบหมายงานให้นักศึกษา, ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบ Online มากขึ้น สืบเนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้คณะผู้วิจัยต้องปรับเปลี่ยนแผนมาเก็บข้อมูลแบบ Online

2.1 เก็บข้อมูลวิจัยแบบ Online ในครั้งนี้ทำให้คณะผู้วิจัยพบว่า การเก็บข้อมูลแบบ Online สามารถทำได้ไม่ยุ่งยาก เพียงแต่ต้องมีการวางแผนและการประสานงานที่ดี

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรจะทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบ Online เพราะสามารถทำได้รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก และประหยัดงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง (References)

กิตติพร เนาว์สุวรรณ ประไพพิศ สิงหเสม และ วลัทธนิ นาคศรีสังข์. (2560). สมรรถนะที่จำเป็นต่อการดูแลผู้สูงอายุของพยาบาลวิชาชีพ เมื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 27(1), 1-11.

กิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และวิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 7(3), 59-73.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือแนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2545). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- งานวิเทศสัมพันธ์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ไตรมาสที่ 2 ปีการศึกษา 2563*. อุบลราชธานี : เอกสารอัดสำเนา.
- ดวงฤดี ลาคุชะ, ทศพร คำผลศิริ, กนกพร สุคำวัง และโรจน์ จินตนาวัฒน์. (2554). การพัฒนาศักยภาพผู้นำในการสร้างเสริมกระบวนการพัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารสภาการพยาบาล*. 26 (ฉบับพิเศษ), 59-69.
- ทัศนีย์ เกริกกุลธร, ประกริต รัชวัตร และวิภาศิริ นราพงษ์. (2556). การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์กับเรียนรู้สู่อัตลักษณ์บัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*. 7(2), 108-119.
- ประไพพิศ สิงห์เสม, กิตติพร เนาว์สุวรรณ, มาริสา สุวรรณราช และ เนติยา แจ่มทิม. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 3(3), 15-34.
- ประเวศ วะสี. (2537). *การพัฒนาการศึกษาในอนาคต ในแนวทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พิมพ์สิทธิ์ บัวแก้ว, รติพร ถึงฝั่ง. (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 21(2), 94-109.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. นครปฐม : บริษัท พรินเทอรี่ จำกัด.
- Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York : McGrawHill.
- Insideindonesia.org. (2563). *Aging-remarkably*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.insideindonesia.org>
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago : The University of Chicago.

การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
A Decision Making on the Election of People at Banphanthom
Sub-district Phranakhon District, Bangkok

สุกั นะที¹ สุริยะ ประกายสาธก²
Supee Natee, Suriya Prakaisathok

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 372 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนครกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาก็คือ ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง ส่วนด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งแตกต่างกัน ส่วนประชาชนแขวงบ้านพานถมเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ด้านการได้รับ

Received: 2021-03-20 Revised: 2021-04-05 Accepted: 2021-04-08

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, SuanSunandhaRajabhat University.

Corresponding Author e-mail: s59463825006@ssru.ac.th

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, SuanSunandhaRajabhat University.

ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการจัดทำไทม์ไลน์กำหนดขั้นตอนการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบายพรรคและประวัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้งคือ ประชาชนควรมีการประเมินและจัดลำดับผู้รับเลือกตั้งโดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผลงานที่ผ่านมา ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคือ ประชาชนควรตัดสินใจเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัครประกอบกับนโยบายของพรรค

คำสำคัญ(Keywords): การตัดสินใจ; การเลือกตั้ง

Abstract

The purposes of this independent study were: 1) To study the levels of a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok. ;2) To compare personal factors and a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok classified by personal factors; 3) To study the resolutions to a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok. This research applied a mixed research methodology. The samples used in this study consisted of 3 7 2 participants and 1 7 key informants. Instruments used in this study were research questionnaires and interview form. Statistics used to analyze quantitative data consisted of frequency, percentage, mean and standard deviation. **The research results were found that:** The levels of a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok, in total in four aspects, were at high level. In particular, making decision on voting had the highest mean value, followed by evaluation and making numerical order of candidates, whereas, creating criteria in election had the lowest mean value. The compare personal factors and a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok classified by personal factors were people who had different status and educational levels had different levels of a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok. On the other hand, people who had different gender, age and monthly income had no different levels of a decision making on the election of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok. And Suggestions on

resolutions to a decision making on the election problems of people at Banphanthom Subdistrict, Phranakhon District, Bangkok are as follows: In terms of receiving election information, involved agencies should have a public relation through various medias and set a timeline to identify the election processes from the beginning through the end. In terms of creating criteria in election, involved agencies should collect the data about policies of each political party and biography of each candidate and make a thorough announcement to the public. In terms of evaluation and making numerical order of each candidate, people should evaluate and make numerical order of each candidate with consideration on policies of political party, personal qualifications of each candidate, and their previous work performance. In terms of making decision on voting, people should make decision on voting based qualifications of each candidate together with policies of political party.

Keywords: The decisions; Election

บทนำ (Introduction)

นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลาถึง 88 ปี แต่ถ้าเรามองในแง่การพัฒนาทางการเมืองการปกครองก็พบว่ายังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญอยู่บ่อยครั้ง และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนไม่ให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกเสียงเลือกตั้งยังไม่ครบถ้วนและชัดเจน ทำให้การเลือกตั้งไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาระบบการเมืองและการพัฒนาสภาพผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะว่า การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ และถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับหนึ่ง เพราะประชาชนผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองจะออกเสียงลงคะแนนตามความคิดเห็นของแต่ละคนอย่างเป็นอิสระว่าจะเลือกผู้ใดมาเป็นตัวแทนของตนในการใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อบริหารบ้านเมือง

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้ามาบริหารท้องถิ่น โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมาใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (โกวิท พวงงาม, 2546, น.1) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2560 (ฉบับปัจจุบัน) ในหมวด 4 ก็ได้กล่าวถึง หน้าที่ของปวงชนชาวไทยในมาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (6) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม (7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

ถึงแม้ว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร จะเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เกิดความเข้มแข็งของการปกครอง และเป็นส่วนสำคัญในการที่จะส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน แต่ในปี 2562 ประชาชนในพื้นที่แขวงบ้านพานถม เขตพระนครมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองโดยใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ 66.32 (ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตพระนคร, 2563) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนไม่ครบร้อยละ 100 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ว่าเป็นเพราะเหตุใดหรือเพราะปัจจัยใดประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร จึงตัดสินใจในการเลือกตั้งไม่ครบร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวปิยะรัตน์ สนแจ้ง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2562 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านนโยบาย รองลงมา คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ตามลำดับ

อาจกล่าวได้ว่าการตัดสินใจเลือกตั้งมีความสำคัญต่อระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งหากประชาชนไม่มีการตัดสินใจเลือกตั้งและไม่สนใจศึกษาหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไม่สร้างหลักเกณฑ์ แนวทางในการตัดสินใจเลือกตั้งไม่มีการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง และไม่มีการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็จะส่งผลให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยขาดเสถียรภาพ และไม่เป็นการยืนยันในหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย อีกทั้งยังส่งผลให้ขาดความชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองให้กับบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกตั้ง โดยให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการตัดสินใจในการเลือกตั้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้ง ของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
- เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในการศึกษาดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 เชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปี 2562 จำนวน 5,360 คน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 372 คน โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

1.1.2 เชิงคุณภาพ คือ กรรมการชุมชนแขวงบ้านพานถม จำนวน 17 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยบูรณาการจากแนวคิดของ จิตล คัมครอง (2540) ซึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2. การสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง 3. การประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง และ 4. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยบุคคล เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปี 2562 ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานครมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนักที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานครโดยบูรณาการจากแนวคิดและทฤษฎีของ (จิตติ คุ่มครอง, 2540)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นแนวทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกตั้ง 4 ขั้นตอน คือ 1. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 2. การสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง 3. การประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง และ 4. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากำหนดเป็นข้อคำถาม

2.2.3 กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 20 ข้อ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการ ของครอนบาช(Cronbach's Alpha Coefficient) (1984)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปี 2562

3.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ปี 2562 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 372 คน และรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3.3 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 372 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้แก่สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย (Research Methods)

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30 และรองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 45.70 อายุ 41-50 ปี มีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 รองลงมาได้แก่ อายุ 18-30 ปี มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.23 และน้อยที่สุดได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 18.01 สถานภาพโสด มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 43.82 รองลงมาได้แก่สถานภาพสมรส มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 39.52 และน้อยที่สุดได้แก่ หย่า/หม้าย มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 79.84 และรองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.16 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 58.06 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 และน้อยที่สุด มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปมีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.63

2. ระดับการการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง ส่วนด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยรวม 4 ด้าน

การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	3.57	0.58	มาก
2.ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง	3.55	0.52	มาก
3.ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง	3.65	0.46	มาก
4.ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	3.67	0.45	มาก
รวม	3.61	0.37	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการวิเคราะห์ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการได้รับข่าวสารมีผลต่อการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีการตัดสินใจในการเลือกตั้ง ด้านการได้รับข่าวสารมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 ของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติ ทดสอบ	โดยรวม 4 ด้าน	ด้านการ ได้รับ ข่าวสาร	ด้านการ สร้าง หลักเกณฑ์	ด้านการ ประเมินและ การจัดลำดับ	ด้านการ ลงคะแนน
ระดับการตัดสินใจ ในการเลือกตั้ง	$\bar{X}$	3.61	3.57	3.55	3.65	3.67

4. ข้อเสนอแนะทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการจัดทำไทม์ไลน์กำหนดขั้นตอนการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ รวมทั้ง ควรมีการจัดทำข้อมูลเป็นเอกสารพร้อมทั้งแจกจ่ายให้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อผู้นำชุมชนจักได้นำไปแจกให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบายพรรคและประวัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจเลือกตั้งด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง ประชาชนควรมีการประเมินและจัดลำดับผู้รับเลือกตั้งโดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผลงานที่ผ่านมาโดยเน้นที่ผลงานเป็นหลักนโยบายของแต่ละพรรคเป็นรองด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประชาชนควรตัดสินใจเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัครว่าเป็นคนดีคนเก่ง ประกอบกับพิจารณาจากนโยบายของแต่ละพรรคว่านโยบายนั้น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการตัดสินใจในการเลือกตั้ง ด้านการได้รับข่าวสารมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ.2562 ของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็น

เช่นนี้อีกปราชัยได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งได้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้ว แต่อาจเป็นเพราะประชาชนบางรายต้องทำงานแบบหาเช้ากินค่ำ ต้องเลี้ยงดูครอบครัว ทำหน้าที่แม่บ้านดูแลบุตรหลานในครอบครัว ประกอบกับมีความรู้เรื่องทางการเมืองน้อย จึงไม่ค่อยสนใจข่าวสารทางการเมือง และไม่ติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุกฤตา จินดาพรหมและโชติมา แก้วกรอง** (2556,น.18) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในพื้นที่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก” ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือสตรีไทยส่วนใหญ่ต้องรับภาระในการดูแลครอบครัวและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองน้อยลง

2. ข้อเสนอแนะทางแก้ไขการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการจัดทำไทม์ไลน์กำหนดขั้นตอนการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ รวมทั้ง ควรมีการจัดทำข้อมูลเป็นเอกสารพร้อมทั้งแจกจ่ายให้แก่ผู้นำชุมชน เพื่อผู้นำชุมชนจักได้นำไปแจกให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบ ทั้งนี้เพราะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้สมัคร นโยบายพรรค หรือผู้นำพรรค ย่อมมีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร อีกทั้งยังมีการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย **ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบายพรรคและประวัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะ คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร และนโยบายพรรค มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการเลือกตั้ง เพราะประชาชนจะต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร ต้องคัดเลือกผู้สมัครที่จะไปทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎรซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ทางการเมือง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นผู้นำ พูดจาปราศรัยดี และช่วยเหลือประชาชน อีกทั้งนโยบายพรรคต้องเป็นไปเพื่อส่วนรวมและตรงความต้องการของประชาชน **ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง** ประชาชนควรมีการประเมินและจัดลำดับผู้รับเลือกตั้งโดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งและผลงานที่ผ่านมาโดยเน้นที่ผลงานเป็นหลัก นโยบายของแต่ละพรรคเป็นรอง ทั้งนี้เพราะ ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในผลงานของผู้สมัครเป็นเกณฑ์ เพราะคาดหวังว่าผู้สมัครที่ดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ทางการเมือง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์จะสามารถสานต่อและพัฒนาชุมชน สังคมให้เจริญยิ่งขึ้นได้ **ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง** ประชาชนควรตัดสินใจเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัครว่าเป็นคนดีคนเก่งประกอบกับพิจารณาจากนโยบายของแต่ละพรรคว่านโยบายนั้น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้เพราะ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องการได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีประสบการณ์ทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประชาชนและสังคม รวมทั้งมีนโยบายที่ดี เป็นนโยบายเพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พรรคการเมือง หน่วยงานราชการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ควรมีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการจัดทำไทม์ไลน์กำหนดขั้นตอนการเลือกตั้งตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการรวมทั้ง ควรมีการจัดทำข้อมูลเป็นเอกสารพร้อมทั้งแจกจ่ายให้แก่ผู้นำชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อผู้นำชุมชนจักได้นำไปแจกให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบ

1.2 ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พรรคการเมือง หน่วยงานราชการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น ควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านนโยบายพรรคและประวัติของผู้ลงสมัครเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเพิ่มขึ้น เพื่อประชาชนจักได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจเลือกตั้ง

1.3 ด้านการประเมินและการจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง ประชาชนควรมีการประเมินและจัดลำดับผู้รับเลือกตั้ง โดยพิจารณาจากนโยบายของพรรคการเมือง คุณสมบัติส่วนตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และผลงานที่ผ่านมา โดยเน้นที่ผลงานเป็นหลัก นโยบายของแต่ละพรรคเป็นรองเพิ่มขึ้น

1.4 ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนควรตัดสินใจเลือกจากคุณสมบัติของผู้สมัครว่าเป็นคนดี คนเก่ง ประกอบกับพิจารณาจากนโยบายของแต่ละพรรคว่านโยบายนั้น ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารอ้างอิง(References)

- โกวิท พวงงาม. (2546). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ ฯ: บพิธการพิมพ์.
- จิตติ คุ่มครอง. (2540). *พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2 จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยspss*. พิมพ์ครั้งที่ 7. บริษัท วี อินเตอร์ พรินท์ จำกัด.

- ปิยะรัตน์ สนแจ้ง. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, วิทยาลัยสื่อสารการเมือง, มหาวิทยาลัยเกริก.
- วีระพล อีระพจน์. (2543). ทศนคติของประชาชนต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารองค์การ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุกฤตา จินดาพรหม และโชติมา แก้วกรอง. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในพื้นที่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก. วารสารการเมืองการปกครอง การจัดการชุมชนเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน. 3(2), 18.

ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุพื้นที่ชุมชนตำบลปทุม
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

Factors Affecting Frailty in The Elderly in Patum Sub-District Mueang
District Ubon Ratchathani Province

กุลธิดา กุลประทีปปัญญา¹ พรทิwa เนื่องไชยศ² ประภัสสร โคกลือชา³ กชกร ชายทวีป⁴
กฤติยาภรณ์ บุตรศรี⁵ กษวรรณ เดชผล⁶ กัญญาพัชร เข้มแก้ว⁷
กัญญารัตน์ รักษาวงษ์⁸ กัลยาณี เชื้อแก้ว⁹ กาญจนา กลำเงิน¹⁰

Kunthida Kulprateepunya Porntiwa Nuangchaiyot, Prapatsorn Kogluecha,
Kodchakorn Chaytawee, Klidtiyaporn butsri, Gasawan Detphon, Kanyapach
Khemgaew, Kanyarat Raksawong, Kanlayanee Chuakaew, Kanjana Klamngeo

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ ที่อยู่ในชุมชนตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุ 140 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบวัดภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุไทย แบบทดสอบสมรรถภาพสมองเบื้องต้นฉบับภาษาไทย แบบประเมินภาวะโภชนาการ แบบประเมินกิจวัตรประจำวัน และแบบประเมินภาวะเปราะบาง วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุในตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีมีการเกิดภาวะเปราะบางคิดเป็นร้อยละ 22.9 โดยปัจจัยด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา การใช้ยาหลายชนิด การมีโรคประจำตัว ประวัติการหกล้ม การเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลใน 1 ปีที่ผ่านมา ภาวะซึมเศร้า ภาวะบกพร่องทางด้านการรู้คิด ภาวะโภชนาการและความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตร

Received: 2021-03-22 **Revised:** 2021-04-19 **Accepted:** 2021-04-20

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ Registered Nurse Boromarajonani College of Nursing Sanpasitthiprasong. Corresponding Author
e-mail: kkulprateepunya@yahoo.com

^{2 3 4 5 6 7 8 9 10} นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ Nursing Student Boromarajonani College of Nursing Sanpasitthiprasong

ประจำวัน ส่งผลต่อการเกิดภาวะเปราะบางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นว่าเมื่อนำตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปรเข้าสู่สมการพยากรณ์แล้ว ก็จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์ (R Square) = .540 หรือสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 54

คำสำคัญ (Keywords): ผู้สูงอายุ; ภาวะเปราะบาง

Abstract

This study was a correlational research. The objectives were to factors analysis between frailty in elderly people. The sample consists of 140 people who was over 60 years old, multi-stage random sampling method. The instruments used were Thai Geriatric Depression Scale, Mini-Mental State Examination, Thai version Mini Nutrition Assessment, Barthel Activities of Daily Living and Frailty questionnaire referenced by Fried frail index. The Data were analyzed by using descriptive and multiple regressions. The results as follows: Frailty in the elderly people in Patum sub - district communities Mueang district, Ubon Ratchathani was 22.9 percent. Multiple factors include gender, age, marital status, level of education, underlying diseases, polypharmacy, history of admission in the last year, falls history, depression, cognitive impairment, nutrition and activities of daily living were found affecting with frailty with a statistically significant at .05 level. Predictive equation R Square = .540 (54%)

Keywords: Elderly; The Fragile Frailty

บทนำ (Introduction)

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มผู้มีภาวะเปราะบางซึ่งสังคมต้องให้การดูแลช่วยเหลือเพื่อการคงไว้ซึ่งความสามารถในการดูแลตนเองให้นานที่สุดไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคม เพราะการเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นกระบวนการที่ทุกคนต้องประสบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องเผชิญกับการสูญเสียในด้านต่างๆ (ชลธิชา จันทศิริ, 2559) ธรรมชาติของวัยสูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไป (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559) ได้กล่าวว่า กลุ่มคนที่อยู่ในสภาวะเปราะบาง หมายถึง กลุ่มคนที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับความเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายทางสุขภาพทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางกาย จิต ปัญญา หรือ

สังคม ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้จัดการกับความเสี่ยงดังกล่าวได้ไม่ดี หรือไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบต่อสุขภาพของพวกเขาได้

ภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ (Frailty) เป็นภาวะที่พลังงานความสามารถทางกายภาพ การรับรู้และสุขภาพพลตกก่อให้เกิดภาวะเสี่ยงและเป็นภาวะที่มีการลดลงทางกายภาพและการทำงานที่สังเกตได้ของร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในช่วงชีวิตที่ผ่านมา (สุพรรณิ ใจดี และศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2560) ซึ่งจะมาพร้อมกับประสบการณ์ทางสังคมและอารมณ์ ภาวะเปราะบางไม่ใช่โรคแต่เป็นภาวะหนึ่งของร่างกายซึ่งอยู่ระหว่างกลางของความสามารถในการทำงานได้กับภาวะไร้ความสามารถและอยู่ระหว่างความมีสุขภาพดีกับความเป็นโรค มีอาการหรืออาการแสดงตั้งแต่ 3 อย่างขึ้นไปจาก 5 อย่าง คือ น้ำหนักลดโดยไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ทราบสาเหตุมากกว่า 3 กิโลกรัม หรือมากกว่าร้อยละ 5 ของน้ำหนักตัวในระยะเวลา 1 ปี (Weight loss) มีภาวะหมดแรง (Exhaustion) ภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง (Weakness) เดินช้าลง (Low walking speed) และการทำกิจกรรมทางกายลดลง (Low physical activity) (ประกายมาศ เนตรจันทร์, 2560)

ประเทศไทยได้มีการศึกษาภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุเรื่องความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในชุมชน: กรณีศึกษาในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบว่าความชุกของภาวะเปราะบางเป็นร้อยละ ๒๖.๔ โดยพบสัดส่วนในเพศชายมากกว่าเพศ หญิง ช่วงอายุที่พบภาวะมากที่สุดคือ อายุ ๖๐-๖๙ ปี และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเปราะบาง คือ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรสคู่หรือหม้าย การใช้ยาหลายชนิดการมีโรคประจำตัว ประวัติการหกล้ม ในปีที่ผ่านมา การเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลในปีที่ผ่านมา ภาวะสุขภาพในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาภาวะสุขภาพปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ภาวะซึมเศร้า ภาวะสมองเสื่อม และ ภาวะบกพร่องทางด้านการรู้คิด (ชารีย์ ใจคำวังและคณะ, 2563)

ในต่างประเทศมีการศึกษาของ Chen et al., (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุชุมชนได้หวั่น พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุที่เพิ่มมากขึ้น ระดับการศึกษา เพศ สถานภาพสมรส การเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง ประวัติการหกล้มในอดีต ประวัติความเจ็บป่วยในอดีต การใช้ยาหลากหลายชนิด ภาวะซึมเศร้า ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ค่าดัชนีมวลกาย แรงบีบมือและความบกพร่องในการเคลื่อนไหวและการทรงตัว ภาระการทำงานของสมองถดถอยและการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม

จากการศึกษาของ Fried et al, (2001) พบว่าการที่ผู้สูงอายุมีภาวะเปราะบางนั้นจะส่งผลให้ความสามารถในการทำงานและทำหน้าที่ของร่างกายลดลง ผู้สูงอายุที่มีภาวะเปราะบางจะมี

ความเสี่ยงเพิ่มขึ้นที่จะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพทางด้านร่างกาย เช่น ส่งผลให้การทำงานที่ของร่างกายสมรรถภาพการทำงานของระบบต่างๆลดลง ความรุนแรงของความเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น ภาวะบกพร่องทางด้านการรู้คิด การทำกิจวัตรประจำวันการเคลื่อนไหวลดลงการช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ ลดลง สูญเสียความสามารถในการเดินและการทรงตัว กล้ามเนื้ออ่อนแรง เพิ่มความเสี่ยงต่อการพลัดตกหกล้มมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนปทุม พบว่า ภาวะพลัดตกหกล้มนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญด้านสาธารณสุขอย่างมาก สาเหตุสำคัญของการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุ คือ ภาวะเปราะบาง ซึ่งชุมชนตำบลปทุม เป็นชุมชนเมืองในจังหวัดอุบลราชธานี เดิมเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท เมื่อลักษณะชุมชนเปลี่ยนแปลง คนในชุมชนทุกคนก็ต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับความปลอดภัย ซึ่งการศึกษาสถานการณ์การเกิดภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในชุมชนและปัจจัยที่มีผลต่อภาวะเปราะบาง จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและชุมชนจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- 1.เพื่อศึกษาภาวะเปราะบางผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะเปราะบางผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในตำบลปทุม อำเภอเมืองอุบลราชธานี ได้แก่ ชุมชนตำบลปทุม จำนวน 819 คน และชุมชนดงห้องแห่จำนวน 756 คน รวมทั้งหมด จำนวน 1,575 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 ได้กลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมด 140 คน โดยการคัดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในตำบลปทุม อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
2. ผู้สูงอายุที่ไม่มีปัญหาด้านการพูด การฟัง และการเขียน ที่อาศัยอยู่ในตำบลปทุม อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
3. สามารถปฏิบัติการวัดแรงบีบ (Hand Grip Strength)
4. มีความสนใจและยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ การใช้ยาเพื่อการรักษาโรคมามากกว่า 5 ชนิดขึ้นไป การนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลใน 1 ปีที่ผ่านมา ประวัติการหกล้มในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาของผู้สูงอายุ แบบประเมินภาวะซึมเศร้า ภาวะบกพร่องทางการรู้คิด ภาวะโภชนาการและความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินภาวะเปราะบาง สามารถประเมินได้จาก 3 ใน 5 อาการดังต่อไปนี้ น้ำหนักลดโดยไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ทราบสาเหตุมากกว่า 3 กิโลกรัมหรือมากกว่า ร้อยละ 5 ของน้ำหนักตัวใน ระยะเวลา 1 ปี (Weight loss) แบบประเมินกิจวัตรประจำวัน ภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง (Weakness) การเดินช้าลง (Low walking speed) และการทำกิจกรรมทางกายลดลง (Low physical activity)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ ไปถึงคลินิกหมอครอบครัวชุมชนตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอเก็บข้อมูลวิจัย และแจ้งไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนตำบลปทุม เพื่อขอเก็บข้อมูลวิจัยจากผู้สูงอายุในพื้นที่

2) ทำการแจ้งไปยังกำนันต่างๆ ได้แก่ กำนันชุมชนตำบลปทุม เพื่อให้กำนันแจ้งผู้ใหญ่บ้านทั้ง 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านปากห้วยวังนอง, หมู่ 2 บ้านสร้างทราย, หมู่ 3 บ้านดงห้องแห่, หมู่ 4 บ้านโนนสมบูรณ์, หมู่ 5 บ้านดงเจริญ, หมู่ 6 บ้านท่าเตาไห, หมู่ 7 บ้านปทุม, หมู่ 8

บ้านประชาสรรค์, หมู่ 9 บ้านโนนม่วงพัฒนา, หมู่ 10 บ้านร่วมใจ, หมู่ 11 บ้านหนองบก, และหมู่ 12 บ้านชลประทาน เพื่อดำเนินการสำรวจผู้สูงอายุ

3) เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำคํากลุ่มตัวอย่างล่วงหน้าก่อนไปเก็บข้อมูลและผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีการแจ้งวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือพร้อมทั้งอธิบายคำถามอย่างละเอียด

4) ผู้วิจัยอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละชุดให้กลุ่มตัวอย่างและให้ตอบทีละข้อ จนครบทุกข้อของเครื่องมือ

5) หากกลุ่มตัวอย่างไม่พร้อมในการตอบแบบสอบถามต่อไป สามารถยุติการให้ข้อมูลได้ โดยไม่มีผลการกระทบใดๆ กลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจเลือกที่จะตอบคำถาม รวมทั้งยุติการตอบคำถามโดยจำเป็นต้องแจ้งเหตุผล

6) ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามซักถามและอธิบายเพิ่มเติมจนกว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะเข้าใจ

7) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามทุกชุดจากนั้นนำข้อมูลมาจัดระเบียบและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ เลขที่ 6/2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะเปราะบางโดยสถิติ Multiple Regression

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะเปราะบางและคุณลักษณะรายด้านของภาวะเปราะบาง จำนวน ร้อยละ ภาวะเปราะบางของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ชุมชนตำบลปทุมอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ระดับภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีภาวะเปราะบาง	30	21.4
เริ่มมีภาวะเปราะบาง	78	55.7
มีภาวะเปราะบาง	32	22.9
รวม	140	100

จากตารางที่ 1 แสดงระดับภาวะเปราะบาง พบว่า ผู้สูงอายุ 140 คน เริ่มมีภาวะเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาผู้สูงอายุที่มีภาวะเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 22.9 และผู้สูงอายุที่ไม่มีภาวะเปราะบาง คิดเป็นร้อยละ 21.4

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ คุณลักษณะ รายด้านของภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุ

คุณลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้ำหนักตัวลดลง (Weight loss)	7	5.0
ภาวะหมดแรง (Exhaustion)	44	31.4
ภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง (Weakness)	51	36.4
ความสามารถในการเดินและการทรงตัวลดลง (Get up and go test)	66	47.1
กิจกรรมทางกายลดลง (International physical activity questionnaire)	67	47.9

จากตารางที่ 2 ผู้สูงอายุทั้งหมด 140 คน มีกิจกรรมทางกายลดลงมากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาคือ ความสามารถในการเดินและการทรงตัวลดลง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 กล้ามเนื้ออ่อนแรง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ภาวะหมดแรง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 และน้ำหนักตัวลดลง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยของการเกิดภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ

พบว่า อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ และจำนวนการใช้ยาเพื่อรักษาโรคมมากกว่า 5 ชนิดขึ้นไป มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบางอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุในช่วง 75 - 79 ปี พบภาวะเปราะบางสูงถึงร้อยละ 68.96 ผู้สูงอายุเพศหญิงมีภาวะเปราะบางมากกว่าเพศชาย ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสมีภาวะเปราะบางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.18 ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษามีภาวะเปราะบางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.08 ผู้สูงอายุที่มีโรคเบาหวานมีภาวะเปราะบางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.14 ผู้สูงอายุที่มีจำนวนชนิดยาน้อยกว่า 5 ชนิดมีภาวะเปราะบางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.68

ภาวะเปราะบางมีผลมาจากปัจจัยที่ส่งผลหรือตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญเรียงตามลำดับ คือ การใช้ยาเพื่อรักษาโรคมมากกว่า 5 ชนิดขึ้นไป (x_6) โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ (x_5) สถานภาพ (x_3) การนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลใน 1 ปีที่ผ่านมา (x_7) เพศ (x_1) ระดับการศึกษา (x_4) ภาวะโภชนาการในผู้สูงอายุ (x_9) ภาวะซึมเศร้า (x_{10}) การหกล้มในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาของผู้สูงอายุ (x_8) การประเมินกิจวัตรประจำวัน (x_{12}) อายุ (x_2) และภาวะบกพร่องทางการรู้คิด (x_{11}) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{y} = .078 - .225 x_1 + .009 x_2 + .306 x_3 + .171 x_4 + .357 x_5 + .462 x_6 - .266 x_7 + .033 x_8 - .073 x_9 - .057 x_{10} - .007 x_{11} - .024 x_{12}$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{y} = -.159 x_1 + .130 x_2 + .331 x_3 + .220 x_4 + .211 x_5 + .295 x_6 - .180 x_7 + .023 x_8 - .328 x_9 - .450 x_{10} - .079 x_{11} - .145 x_{12}$$

จะเห็นว่าเมื่อนำตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปรเข้าสู่สมการพยากรณ์แล้ว ก็จะได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์ (R^2) = .540 หรือสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 54

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 การศึกษาภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในพื้นที่ ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 140 คน มีระดับการเกิดภาวะเปราะบาง ร้อยละ 22.9 ผู้สูงอายุ 60 ปีมีภาวะเปราะบางร้อยละ 7.69 ผู้สูงอายุ 65 ปีมีภาวะเปราะบาง ร้อยละ 17.24 ผู้สูงอายุ 70 ปีมีภาวะเปราะบางร้อยละ 10.34 ผู้สูงอายุ 75 ปีมีภาวะเปราะบางร้อยละ 68.96 โดยการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระบุว่าประชากรผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 16.73 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในปี 2021 ร้อยละ 20 เมื่ออายุ 60 ปีขึ้นไป ในปี 2020 และในปี 2050 มีอัตราเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุร้อยละ 16 ต่อปี องค์การสหประชาชาติได้แบ่งสังคมผู้สูงอายุออกเป็น 3 ระดับคือ 1. การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ มีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือ อายุ 65 ปีเกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ 2. สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เมื่ออายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็นร้อยละ 20 หรือ อายุ 65 ปีร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ 3. สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด อายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทย ณัฐกฤตา บริบูรณ์, (2560) ศึกษาผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบว่าความชุกของภาวะเปราะบางร้อยละ 26.4

นอกจากนี้ยังแตกต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศที่พบความชุกของภาวะเปราะบางในช่วงที่กว้างกว่าในประเทศไทย โดยการศึกษาความชุกของภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุในประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย วอชิงตัน เมอร์รี่แลนด์ เพนซิลเวเนีย มีภาวะเปราะบางร้อยละ 7 และจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 เมื่ออายุ 80 ปีขึ้นไป(Fried et al., 2001)ในสถานบริบาล พบว่ามีภาวะเปราะบางสูงถึงร้อยละ 52.3

จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาในผู้สูงอายุ 65 ปี ที่ผ่านมาในประเทศสหรัฐอเมริกาในเมืองย่อยต่างๆ จะมีความชุกของภาวะเปราะบางเฉลี่ยเท่ากับประเทศไทยเมื่อเทียบกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและมากกว่าเมื่อเทียบกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เป็น 2 เท่า อาจเนื่องมาจากภาวะเปราะบางมีความสัมพันธ์กับการได้รับการเจ็บป่วย หรือได้รับอันตรายทางด้านสุขภาพต่างๆ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือสังคม ทำให้มีความเสี่ยงหรือ อาจเนื่องมาจากภาวะที่มีการรับรู้ลดลง ภาวะที่มีการลดลงทางกายภาพ และการทำงานสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาในช่วงชีวิตที่ผ่านมา หรืออาจไม่ใช่โรคแต่เป็นภาวะหนึ่งของร่างกายซึ่งอยู่ระหว่างของ

ความสามารถและอยู่ระหว่างสุขภาพดีกับความเป็นโรค มีอาการหรือไม่มีอาการแสดง 3 อย่างขึ้นไป จาก 5 อย่าง คือ น้ำหนักลดโดยไม่ตั้งใจหรือไม่ทราบสาเหตุ มากกว่า 3 กิโลกรัม หรือใน 1 ปี ภาวะหมดแรง ภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง การเดินช้า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาพบว่า อายุที่เพิ่มมากขึ้น เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ การใช้ยาหลายชนิด การเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ประวัติการหกล้มในปีที่ผ่านมา ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ภาวะบกพร่องทางการรู้คิด ภาวะโภชนาการและ ภาวะซึมเศร้า มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรรณิ ใจดี และศิริพันธุ์ สาสัตย์, (2560) ที่ได้ศึกษาความชุกของภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าอายุที่เพิ่มมากขึ้น มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง พบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบในผู้ที่มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่มีสถานภาพสมรสหม้าย และผู้ที่มีโรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง โดยผู้ที่มีโรคประจำตัวมากกว่า 3 โรคขึ้นไปมีภาวะเปราะบางมากที่สุดอีกทั้งยังพบว่าผู้สูงอายุที่มีประวัติหกล้มใน 1 ปีที่ผ่านมา และผู้ที่มีประวัติเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่ 1 ครั้ง ในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง ซึ่งสอดคล้องกับณัฐกฤตา บริบูรณ์ และคณะ, (2560) ได้ศึกษาความชุกของภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุที่อาศัยในชุมชนอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบว่าเพศชายมีภาวะเปราะบางมากกว่าเพศหญิง และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเปราะบาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ระดับการศึกษา โดยผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีภาวะเปราะบาง ร้อยละ 32.2 รวมไปถึงการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่พบ ร้อยละ 24.0 เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเปราะบางและสอดคล้องกับการศึกษาของ Chen et al., (2010) พบว่าผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง ผู้สูงอายุที่มีการใช้ยามากกว่าหรือเท่ากับ 5 ชนิดขึ้นไปจะมีภาวะเปราะบางมากกว่าผู้สูงอายุที่มีการใช้น้อยกว่า 5 ชนิดและสอดคล้องกับการศึกษาของ นิชาธิย์ ใจคำวัง และคณะ, (2563) ได้ศึกษาเรื่องภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในตำบล ไผ่ล้อม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทุพโภชนาการ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเกิดภาวะเปราะบาง ผู้สูงอายุที่อยู่ในสภาวะซึมเศร้า จะมีอาการเฉื่อยชาและอ่อนล้า เชื่องช้า และมีโอกาสเกิดโรคหลายอย่าง เช่น กล้ามเนื้อหัวใจตาย และมีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวยากมากกว่าปกติ นอกจากนี้ภาวะซึมเศร่ายังส่งผลให้เกิดอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้อาเจียน น้ำหนักลด และจะส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดภาวะเปราะบางตามมา (Chen et al., 2010; Colmenares et al., 2014) สอดคล้องกับการศึกษาของประกายมาศ เนตรจันทร์ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุที่อยู่ในบ้านพักคนชราของภาครัฐ พบว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าเล็กน้อย สามารถทำนายภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุ

สำหรับผู้สูงอายุที่มีความพร้อมทางการรู้คิดจะส่งผลทางด้านการรู้คิด ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดการพลัดตกหกล้ม เบื่ออาหาร ขาดสารอาหาร ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดภาวะเปราะบางได้ (Chen et al., 2010 ; Colmenares et al., 2014) สอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณิ ใจดี และศิริพันธุ์ สาสัตย์ (2560) ได้ศึกษาความชุกของภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่าภาวะบกพร่องทางด้านการรู้คิดมีความสัมพันธ์กับการเกิดภาวะเปราะบาง

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ด้านปฏิบัติการพยาบาล

1.1 ให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักและผลกระทบในเรื่องภาวะเปราะบางให้กับเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปเนื่องจากคนทั่วไปคิดว่าเป็นเรื่องปกติของผู้สูงอายุไม่สามารถป้องกันหรือชะลอได้ จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการป้องกันและดูแลหากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลและผู้สูงอายุมีความเข้าใจและตระหนักของความสำคัญของการจัดการกับปัจจัยทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพที่ดีขึ้น

1.2 ควรมีการคัดกรองผู้ที่มีภาวะเปราะบางที่อาศัยอยู่ในชุมชนรวมถึงการป้องกันและเฝ้าระวังในกลุ่มเสี่ยง โดยเกณฑ์ของ Fried, (2001) มาใช้ประเมินเนื่องจากเป็นแบบประเมินที่ใช้ง่ายไม่ยุ่งยาก ใช้ได้ทั้งคลินิกและชุมชน หากพบว่าผู้ที่ไม่เปราะบาง หรือก่อนภาวะเปราะบาง สามารถจัดการกับปัจจัยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะเปราะบางหรือชะลอภาวะเปราะบาง

1.3 ควรจัดกิจกรรมเชิงรุก เพื่อเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพเพื่อการป้องกันภาวะเปราะบาง โดยจัดหน่วยบริการและพัฒนาทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้องพัฒนาศักยภาพในการดูแลการให้คำแนะนำ ประสานงานกับเครือข่ายในชุมชนเน้นการมีส่วนร่วม รวมทั้งการดูแลต่อเนื่องเป็น การการรองรับประชาชนในกลุ่มนี้

2. ด้านการศึกษา

ส่งเสริมให้สถานศึกษาทางการพยาบาลนำความรู้ ผลการวิจัยภาวะเปราะบางนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลอนามัยชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในผู้สูงอายุและผลกระทบเมื่อเกิดภาวะเปราะบาง รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพการดูแลและยกระดับมาตรฐานการพยาบาลผู้สูงอายุ

3. ด้านการวิจัย

ควรศึกษาภาวะเปราะบางในโรงพยาบาลและในสถานดูแลระยะยาว เพื่อให้ทราบภาพรวมของภาวะเปราะบางของประเทศไทยเพื่อนำไปผลักดันทางด้านนโยบายในการป้องกันภาวะเปราะบาง เช่น การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการเกิดภาวะเปราะบาง การป้องกันการพลัดตกหกล้มส่งเสริมในเรื่องการออกกำลังกาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). *โครงการศึกษาการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย*. สืบค้น 13 กันยายน 2563, จาก <http://ebooks.m-society.go.th/ebooks/download/181>.
- ชนัดดา อนุพัฒน์, วิราพรรณ วิโรจน์รัตน์, ดวงรัตน์ วัฒนกิจไกรเลิศ และศรียามน ตีรพัฒน์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะเปราะบาง ในผู้สูงอายุ. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 14(1), 43-54.
- ชลธิชา จันทศิริ. (2559). การส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุที่เปราะบาง. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 24(2), 1-13.
- ณัฐกฤตา บริบูรณ์, พิระศักดิ์ เลิศตระการนทร์และเพ็ญประภา ศิริโรจน์. (2560). ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะเปราะบางของ ผู้สูงอายุในชุมชน:กรณีศึกษาในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต*. เชียงใหม่. ภาควิชาเวช ศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประกายมาศ เนตรจันทร์.(2560). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับภาวะเปราะบางในผู้สูงอายุที่อยู่ใน บ้านพักคนชราของภาครัฐ. *วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สุพรรณิ ใจดี และริพันธ์ สาสัตย์. (2560). การศึกษาภาวะเปราะบางของผู้สูงอายุในชุมชน กรุงเทพมหานคร. *วารสารแพทยนาวิ*. 44(3), 117-135.
- Fried, L. P., Tangen, C., M., Walson, J., Newman, A. B., Hirsch, C., Gottdiener. J. et al. (2001). Frailty in older adults evidence for a phenotype. *The Journals of Gerontology Series A: Biological Sciences and Medical Sciences*. 56(3), 146-157.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Development of E-books on Software and Computer Networks
Career and Technology Learning Subject Group For students
in grade 2

อภิรักษ์ นาเมืองน้อย¹
Apirak Namueangnoi

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 4) เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนหนองแพรมุขวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งมีความยาก (P) ตั้งแต่ 0.37 ถึง 0.75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 และแบบวัดเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test สรุปผลการศึกษา 1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ หน่วยที่ 1 การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.43/83.43 หน่วยที่ 2 การสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Received: 2021-08-23 Revised: 2021-09-12 Accepted: 2021-09-24

¹ โรงเรียนหนองแพรมุขวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
Nong Haen Pattana Wittayakom School Under the Yasothon Provincial Administrative
Organization Kut Chum District, Yasothon. Corresponding Author e-mail: aphirak977@gmail.com

ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 84.32/82.29 หน่วยที่ 3 อินเทอร์เน็ตและการใช้งาน
ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.94/82.50 และประสิทธิภาพโดยรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.23/82.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. ประสิทธิภาพ
ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6749 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่าย
คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ
67.493. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยใช้
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อน
เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่า โดยรวมมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ 0.41 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop e-books on software and computer networks 2) to study the effectiveness index of e-books on software and computer networks 3) to compare students' learning achievements before and after learning with books. 4) To study the attitudes of Mathayom Suksa 2 students towards teaching and learning activities in computer subjects. The sample group consisted of 32 students in Mathayomsuksa 2/1, Nong Haen Pattana Wittayakom School, semester 2 of Academic Year 2018, totaling 32 people who were obtained by using Cluster Random Sampling. E-book on software and computer networks Career and Technology Learning Subject Group Mattayomsuksa 2, 18 subjects, learning management plans, software and computer networks Career and Technology Learning Subject Group Secondary School Year 2, 18 plans, 30-item achievement test, a four-choice multiple choice, with a difficulty (P) ranging from 0.37 to 0.75, and a power of discrimination (B) from 0.30 to 0.75. 0.77 and having a confidence value of 0.82 and the attitude scale of Mathayom Suksa 2 students towards teaching and learning activities in computer subjects was a 5-level

estimation scale of 20 items. The statistics used in the data analysis were as follows: Percentage Mean Standard Deviation and t-test statistics. Conclusions of the study 1. The efficiency of the electronic book titled Software Selection Unit 1 Software Selection Efficiency (E1/E2) is equal to 85.43/83.43 Unit 2 Computer network data communication efficiency (E1/E2) is equal to 84.32/82.29 Unit 3 Internet and usage efficiency (E1/E2) is equal to 85.94/82.50 and overall efficiency of e-books on software and computer networks Career and Technology Learning Subject Group Secondary School Year 2 (E1/E2) was equal to 85.23/82.75, which was higher than the specified criteria. 2. Effectiveness of electronic books on software and computer networks. Career and Technology Learning Subject Group Secondary School Year 2 was equal to 0.6749, meaning that students had an increase in learning achievement. After learning by using e-books on software and computer networks. Career and Technology Learning Subject Group Secondary School Year 2 accounted for 67.493 percent. Career and Technology Learning Subject Group Secondary school grade 2 before and after learning by using electronic books on software and computer networks. Career and Technology Learning Subject Group Secondary school grade 2 found that the achievement after school It was higher than before with statistical significance at the .05 level. 4. The results of the study of the attitudes of Mathayom Suksa 2 students towards teaching and learning activities in computer subjects found that the overall standard deviation was 0.41. and the mean is 4.75, which is the highest level.

Keywords: Development; E-books; Software and Computer Networks

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิดซึ่งการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ความเป็นพลเมืองที่ดี และเป็นการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไปได้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านทักษะ กระบวนการคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมและมีสาระการเรียนรู้ที่เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี และเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและ

สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยมีสาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยีมีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้การทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คำนึงและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนางานหรือวิธีการใหม่สามารถทำงานเป็นหมู่คณะมีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทนอันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสามารถดำรงชีวิตอยู่บนสังคม ได้อย่างมีความสุข ร่วมมือ และแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย การจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถแสดงข้อความ เสียง รวมถึง ภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ ถือว่าเป็นสื่อคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่ตอบสนองการเรียนแบบ E-Learning ซึ่งสนับสนุนการศึกษาด้วยตนเองและตลอดจนการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งเป็นแหล่ง ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม สามารถใช้เป็นสื่อเสริมหรือสื่อเติมในการเรียนการสอนได้ โดยคณะกรรมการแห่งชาติด้านการสื่อสารของสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ว่าเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียงเพื่อนำผู้เรียนสู่การเรียนรู้หรือกระบวนการสอน เป็นอีกทางหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มีหลายรูปแบบ โดยจะมีการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ อินทราเน็ตจึงถือว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเรียนในยุคสมัยที่เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารมีบทบาทสำคัญ ดังนั้น การนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในวงการการศึกษาจึงน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของผู้เรียน และผู้สอนได้จากที่มาและความเป็นมาของหนังสือ

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) จะทำให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากแบบปกติ เป็นการเรียนรู้และทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน โดยมีเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจะเป็นเพียงผู้ประสานงานให้การทำกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น สภาพของห้องเรียนจะเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาที่ผู้เรียนมีความเคลื่อนไหวสนใจในการเรียนและทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ มีบทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทที่สำคัญต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของ

ปริมาณประชากรที่ต้องการศึกษาเพิ่มขึ้น และวิทยาการก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก ๆ ได้ชุดการเรียนรู้รายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้ เป็นต้น และนอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดการเรียนรู้และวิทยาการที่ใหม่ ๆ ได้ มีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่ปรัชญาการศึกษาในแนวพัฒนาการ ได้อย่างเต็มที่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนและพิจารณาด้วยว่าสื่อและนวัตกรรมชนิดใดเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอน เพราะสื่อและนวัตกรรมแต่ละอย่างย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกัน การเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนหนองแห้วพัฒนวิทยาคม พบว่า มีปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนเนื่องจากยังไม่มีสื่อในการจัดการเรียนการสอนของครู และการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนอย่างเพียงพอ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนไม่สามารถทบทวนความรู้ที่เรียนผ่านมาแล้ว และไม่สามารถศึกษาหาความรู้ใหม่หรือหัวข้อใหม่ต่อเนื่องได้ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งของนักเรียน และจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งจากการประเมินตามสภาพจริงจากบันทึกหลังการสอนของแผนการจัดการเรียนรู้ และจากการประเมินด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า หน่วยการเรียนรู้เรื่องซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 72.04 เปอร์เซนต์ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนได้ตั้งไว้ คือ 75 เปอร์เซนต์ ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และสื่อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อที่สามารถสร้างภาพเคลื่อนไหวให้นักเรียนเห็นภาพสร้างความน่าสนใจชวนให้ติดตาม และสามารถสร้างจินตนาการได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น ซึ่งเป็นสื่อที่มีรูปแบบที่น่าสนใจมีทั้งตัวอักษรภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และประกอบด้วยเนื้อหาที่สมบูรณ์ครบถ้วนผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งนักเรียนยังสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ ผู้ศึกษาคาดหวังไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จะสร้างความพึงพอใจให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน ความสุข

และสนุกกับการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอันเป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองแพรมุขวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 65 คน จาก 2 ห้องเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนหนองแพรมุขวิทยาคม จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 2) เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์
3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็นเรื่องย่อย ดังนี้
 - หน่วยที่ 1 การเลือกใช้ซอฟต์แวร์
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายและประเภทของซอฟต์แวร์

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ซอฟต์แวร์ประยุกต์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ซอฟต์แวร์ระบบ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง โปรแกรมมอรรถประโยชน์
 หน่วยที่ 2 การสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การรับส่งข้อมูลในแบบใช้สาย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การรับส่งข้อมูลในแบบไร้สาย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ข้อมูลและการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ประโยชน์ของการสื่อสารผ่านเครือข่าย
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง โพรโทคอล
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง อุปกรณ์สื่อสารในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
 หน่วยที่ 3 อินเทอร์เน็ตและการใช้งาน
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 เรื่อง การใช้บริการต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต 1
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 เรื่อง การใช้บริการต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต 2
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 เรื่อง การทำงานของอินเทอร์เน็ต
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 เรื่อง ความหมายและพัฒนาการของอินเทอร์เน็ต
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 เรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมในการใช้อินเทอร์เน็ต
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 เรื่อง จรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการทดลองสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ หน่วยที่ 1 การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.43/83.43 หน่วยที่ 2 การสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 84.32/82.29 หน่วยที่ 3 อินเทอร์เน็ตและการใช้งาน ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.94/82.50 และประสิทธิภาพโดยรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.23/82.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6749 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 67.49

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่า โดยรวมมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หน่วยที่ 1 การเลือกใช้ซอฟต์แวร์ ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.43/83.43 หน่วยที่ 2 การสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 84.32/82.29 หน่วยที่ 3 อินเทอร์เน็ตและการใช้งาน ประสิทธิภาพ (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.94/82.50 และประสิทธิภาพโดยรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (E1/E2) มีค่าเท่ากับ 85.23/82.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการประเมินความสมบูรณ์ของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผ่านการประเมินประสิทธิภาพในการใช้งานจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและนวัตกรรม และนอกจากนี้ น่าจะมาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ นี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นตามขั้นตอนการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบโดยได้ประยุกต์หลักทฤษฎีการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากหลายทฤษฎี เช่น ผู้ศึกษาได้ยึดรูปแบบ ADDIE MODEL ในการออกแบบและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ (analyze) ได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหาและกำหนดจุดประสงค์ ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบ (design) มีการออกแบบเนื้อหา/ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ขั้นตอนที่ 3 พัฒนา (develop) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสม แก้ไขปรับปรุง ดำเนินการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ (implement) และหาประสิทธิภาพในขั้นตอนที่ 4 และขั้นตอนที่ 5

ประเมินและปรับปรุง (Evaluate and Improve) ผลจากการพัฒนาทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความน่าสนใจ ใช้งานง่าย สะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนได้รวดเร็ว เป็นอิสระในการศึกษา สามารถย้อนกลับมาทบทวนบทเรียนได้ใหม่เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหา มีข้อมูลย้อนกลับ แจ้งผลคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนให้ผู้เรียนทราบทันทีทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ระหว่างเรียนซึ่งสอดคล้องกับ ญญาพร จันทรโสภณ (2553) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง โปรแกรมการประมวลผลคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โปรแกรมการประมวลผลคำ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้น มีค่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โปรแกรมการประมวลผลคำ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.06/83.11

2. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6749 หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 67.49 ทั้งนี้เป็นเพราะ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นได้พัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาเอกสารหลัก คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยาก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีคู่มือการใช้ที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างดี และยังได้ ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ และพิจารณาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทุกขั้นตอน ครูผู้สอนก็เอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการเสริมแรงและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา และยังสามารถย้อนกลับมาศึกษาได้อีกเมื่อเรียนจบไปแล้ว หรือเมื่อไม่เข้าใจในเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับ ระเบียบ บังคมเนตร (2554) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 0.6796 คิดเป็นร้อยละ 67.96

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ซอฟต์แวร์และเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเป็นการจัด การเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามเวลาที่สะดวกและเหมาะสม ตามความสนใจ มีการใช้เสียงรูปภาพ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ประกอบบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและจดจำง่าย เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาส่วนใดสามารถย้อนกลับไปทบทวนซ้ำใหม่ได้ และเมื่อศึกษาจบเนื้อหาในแต่ละส่วนแล้วจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฝึกทำเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจผู้เรียนสามารถประเมินผลและเห็นความสำเร็จของตนเองได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรนันท์ แสงดวง (2558) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.75/81.56 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่า โดยรวมมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาจไม่เคยเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาคอมพิวเตอร์มาก่อน ทำให้นักเรียนรู้สึกตื่นเต้น สนุกสนานในการเรียน เพราะเป็นสื่อใหม่ที่แตกต่างกันจากการเรียนในหนังสือโดยทั่วไป มีทั้งรูปภาพที่น่าสนใจ นักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยตรง เกิดแรงจูงใจที่อยากจะเรียนรู้ นอกจากนี้นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหาฝึกทำใบงานแบบทดสอบบ่อย ๆ และนักเรียนสามารถรู้ผลคะแนนได้ทันที ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปรัชญาพร มะยมหิน (2555) ผลการศึกษพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยวิธีแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมพร้อมทั้งตัวผู้เรียนและวัสดุอุปกรณ์
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีไว้ให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองตามความต้องการเรียนได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ใช้สำหรับเรียนเพิ่มเติม จากเนื้อหาที่เรียนในเวลาปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

1. ควรวิจัยและศึกษารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะอื่น ๆ
2. ควรเน้นภาพกราฟิก หรือภาพเคลื่อนไหวให้มาก ๆ เพื่อทำสิ่งที่เข้าใจยากซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น
3. ควรนำการศึกษาที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, สมสรณุก์ วงษ์อยู่น้อยและวนิดา ธนประโยชน์ศักดิ์. (2556). การพัฒนารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุขุภัณฑ์บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชรินทร์ชัย อินทราภรณ์ และคณะ. (2540). พจนานุกรมศัพท์การศึกษา. กรุงเทพฯ : ไอ. คิว. บั๊คเซ็นเตอร์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2551). คู่มือการสร้างสรรค e-book อัจฉริยะเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการของข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- ธารินี คุดตะสิงคีและอนิรุทธิ์ สติมัน. (2557). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การออกแบบโปสเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประยุทธ น้อยแก้ว. (2551). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภาพ เลหาไฟบูลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ชนพร.
- สุรศักดิ์ อมรัตน์ศักดิ์ และอนุสรณ์ สกุลคุ. (2522). การประเมินผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
บ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
The Development of Skill Practice Packages for Reading and Writing
Consonant Clusters for Prathomsuksa 3 Students of Ban Mea Koa
School under Mae Hong Son Primary Educational Service
Area Office 2

ณัฐวรรณ นิธิสมบัติสถิต¹ รังสรรค์ มณีเล็ก² สุกลรัตน์ มิ่งสมร³

Nattawan Nitisombutsatit, Rangsan Maneelek, Sukonrat Mingsamorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำก่อนเรียน และหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เกาะภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนการหาค่าเฉลี่ยค่า E_1/E_2 และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่าผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.67/80.56 หมายความว่ามีความมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 การเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): ชุดฝึกทักษะ; ทักษะการอ่าน; ทักษะการเขียน; ความพึงพอใจ

Received: 2021-03-23 Revised: 2021-09-03 Accepted: 2021-09-06

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Master of Education Program Curriculum and teaching disciplines Faculty of Education Northern College. Corresponding Author e-mail: nattawan.niti@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก, Faculty of Education, Northern College. e-mail: maneelek@yahoo.com.

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก, Faculty of Education, Northern College. e-mail: sukolratsti2@esdc.go.th

Abstract

The purposes of the research seemed to 1) create and calculate efficiency of skill practice packages for reading and writing consonant clusters for Prathomsuksa 3 students according to the efficiency criteria of 80/80, 2) compare consonant clusters reading and writing skills learning from skill practice packages for reading and writing consonant clusters before and after learning, and 3) explore the students' satisfaction towards learning from skill practice packages for reading and writing consonant clusters. The samples of the research were 6 Prathomsuksa 3 students of Ban Mea Koa School in semester 2 of academic year 2020 using purposive sampling. The collected data were analyzed by percentage, standard deviation, calculating the efficiency values of E1/E2, and t-test. The findings of the research indicated that; In terms of creating and calculating efficiency of skill practice packages for reading and writing consonant clusters for Prathomsuksa 3 students, it was found that efficiency had a value of 81.67/80.56 that was above the threshold (80/80). Comparing consonant clusters reading and writing skills of students using skill practice packages for reading and writing consonant clusters for Prathomsuksa 3 students after learning were higher than before learning at a significance level of .05. In terms of the students' satisfaction towards learning from skill practice packages for reading and writing consonant clusters for Prathomsuksa 3 students; on the whole, it can be said that it was at the high level.

Keywords: Skill Set; Reading Skills; Writing Skills; Satisfaction

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไปหลักสูตรแกนกลาง

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน และเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ในด้านการศึกษาภาษาจัดเป็นทักษะพื้นฐานนำไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่นๆที่มีความสามารถหรือทักษะทางภาษาสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดี อีกประการหนึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันนั้นจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการใช้ภาษาสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน ส่วนของการสื่อสารด้วยภาษาพูดนั้นมีความสำคัญที่การออกเสียง ถ้าผู้พูดออกเสียงได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วชัดเจน ทำให้การสื่อสารเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หากออกเสียงไม่ชัดเจนทำให้การสื่อความหมายผิด ซึ่งส่วนมากมักจะประสบปัญหาในการออกเสียง “ควบกล้า” สอดคล้องกับ อานงค์ ใจริงกา (2560 : 2) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันปัญหาในการออกเสียง ร ล และเสียงควบกล้าไม่ได้มีอยู่เป็นจำนวนมาก สิ่งที่เป็นปัญหามากในการใช้ภาษาไทยส่วนหนึ่งเกิดจากการอ่าน คือ การอ่านออกเสียงคำควบกล้า ร ล ว ไม่ว่าจะการอ่านหรือการเขียนที่ไม่ถูกต้องจะทำให้เสียบุคลิกภาพ ผู้ฟังเกิดความรำคาญหากผู้อ่าน อ่านคำควบกล้าหรืออ่านแยกหน่วยเสียง ร และ ล ให้แตกต่างกันไม่ได้ จะทำให้ความหมายของคำที่อ่านเปลี่ยนแปลงไป จากสภาพการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนในปัจจุบันยังมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านอยู่มาก โดยเฉพาะการอ่านออกเสียงคำควบกล้าของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ไม่รู้จักผสมคำตลอดจนไม่รู้จักความหมาย ทำให้การสื่อความหมายผิดแล้วยังทำให้การเขียนผิดพลาดด้วย นอกจากนั้นผู้สอนได้ใช้แบบประเมินการอ่านการเขียนภาษาไทย ตรวจสอบพบว่า คำที่นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ส่วนใหญ่เป็นคำควบกล้า ร ล ว ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก และขาดความมั่นใจ เวลาให้นักเรียนสรุปหรือรายงานหน้าชั้นเรียนจะรู้สึกว่าเป็นตัวตลกให้เพื่อนหัวเราะเวลาพูดผิดหรือออกเสียงผิด เวลาเขียน ก็เกิดความลังเล ไม่มั่นใจมีลักษณะการขีดฆ่าและลบบ่อย

โรงเรียนบ้านแม่เกาะ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งมีความแตกต่างในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา เป็นต้น นักเรียนจะใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเองในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษารับผิดชอบอยู่ โดยพบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนคำควบกล้า ไม่ว่าจะเป็นการอ่านออกเสียง การสื่อสาร หรือแม้แต่เรื่องการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน เช่น การร้องเพลงชาติ

ในท่อนของ “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” เด็กจะออกเสียงเป็น “ปะเทศไทย” หรือแม้แต่ “คุณครู – ครับ” เด็กออกเสียงเป็น “คุณ – คู – คับ” นักเรียนอ่านคำควบกล้าหรืออ่านแยกหน่วยเสียง ร และ ล ให้แตกต่างกันไม่ได้ จะทำให้ความหมายของคำที่อ่านเปลี่ยนแปลงไป เช่น ถ้าอ่านคำว่า โรง เป็น โลง อ่านคำว่า กราบ เป็น กาบ ก็จะทำให้เกิดการเข้าใจผิดและสับสน ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงได้ เป็นต้น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เคยชินจากการใช้ภาษาถิ่น และขาดการฝึกฝนอย่างจริงจัง สม่าเสมอ ประกอบกับนักเรียนไม่สนใจสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และมีความคิดว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่เรียนยาก ซ้ำซ้อน เนื้อหามากเกินไป พร้อมกับภาษาไทยไม่ได้

เป็นภาษาพื้นฐานของนักเรียน และจากการประเมินผลการศึกษาปีการศึกษา 2562 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ด้านการอ่านการเขียนคำควบกล้ำ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (โรงเรียนบ้านแม่เกาะ, 2562)

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการศึกษาและสร้างชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้สื่อและนวัตกรรมที่จะส่งผลให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำได้ถูกต้องตามหลักภาษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะอ่านการเขียนคำควบกล้ำก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ตอนที่ 1 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest – Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แบบฝึกทักษะ

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบวัดทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ (แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

4.สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556:10)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำก่อนเรียนและหลังเรียน

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบวัดทักษะทางการเรียนเรื่องการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติทดสอบ T test dependent

ตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่เกาะ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ 80/80 พบว่ามีผลประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน(E_1) เท่ากับร้อยละ 81.67 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E_2) เท่ากับร้อยละ 80.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม คะแนนเฉลี่ย และร้อยละของคะแนน เฉลี่ยระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์			ค่าเฉลี่ยของคะแนน ทดสอบวัดผลทักษะ ทางการเรียนหลังเรียน (คะแนน 30 คะแนน)
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	
ชุดที่ 1	10	8.00	80.00	
ชุดที่ 2	10	8.00	80.00	
ชุดที่ 3	10	8.50	85.00	
ชุดที่ 4	10	8.17	81.70	
ค่าเฉลี่ย	40	32.67	81.67	24.17
รวมเฉลี่ยร้อยละ			81.67	80.56
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) = 81.67				
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 80.56				
E_1/E_2 = 81.67/80.56				

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D	$\bar{D}$	t	Sig
ก่อนเรียน	6	30	69	11.50	38.33	1.52			
หลังเรียน	6	30	145	24.17	80.56	0.98	12.67	19.00*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย
1. ด้านครูผู้สอน	3.95	0.67	
1.1 ครูชี้แจงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน	4.17	0.75	มาก
1.2 ครูมีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่าน เขียน	4.00	0.63	มาก
1.3 ครูส่งเสริมให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.00	0.89	มาก
1.4 ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้	4.00	0.63	มาก
1.5 ครูสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้	3.50	0.55	ปานกลาง
1.6 ครูให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	4.00	0.63	มาก
1.7 ครูส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	4.00	0.63	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.06	0.63	มาก
2.1 เนื้อหามีความง่ายเหมาะกับผู้เรียน	4.33	0.52	มาก
2.2 อธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน	4.00	0.63	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	แปล ความหมาย
2.3 เนื้อหา มีประโยชน์นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	3.83	0.75	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.97	0.67	มาก
3.1 ชุดกิจกรรมที่ครูนำมาใช้สอนน่าสนใจ	3.83	0.75	มาก
3.2 ชุดกิจกรรมมีลักษณะที่ง่ายต่อการเรียนรู้	4.00	0.63	มาก
3.3 ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น	3.67	0.82	มาก
3.4 ชุดกิจกรรมที่ครูนำมาใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น	4.00	0.63	มาก
3.5 ชุดกิจกรรมสอดคล้องเหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาและการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.98	0.67	มาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 พบว่า ผลประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับร้อยละ 81.67 และการประเมินประสิทธิภาพของการจัด การเรียนรู้หลังเรียน (E_2) เท่ากับร้อยละ 80.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ชุดฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หมายความว่า ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพด้าน ผลลัพธ์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ น่าอาจจะเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ พัฒนาชุดฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงนำไป ทดลองใช้จนได้ชุดฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพดีมาใช้นักเรียนโรงเรียนบ้านแม่เกาะ ซึ่งใน กระบวนการเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำนักเรียนจะได้รับการฝึกฝนอย่าง สม่ำเสมอ ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความชำนาญจนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ ทำให้ประสิทธิภาพ ของชุดฝึกทักษะผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่ง กาญจน์ วงศ์ฉลาด (2556:37) กล่าวว่าลักษณะแบบฝึกที่ดีควรมีหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิด ความเบื่อหน่ายและต้องมีลักษณะเร้าใจ ยั่วเย้า จูงใจให้คิดพิจารณา ได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ ความเข้าใจทักษะ แบบฝึกทักษะควรมีภาพดึงดูดความสนใจเหมาะสมกับวัยผู้เรียน ตรงกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำชี้แจงชัดเจนเข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ เนื้อหาพอเหมาะไม่มากหรือ

น้อยเกินไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ เหล็กเพชร (2557) ศึกษาการพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนบ้านโนนทรายน้อย และบ้านถ่อนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่าได้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่า 86.12/85.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และยังสอดคล้องงานวิจัยของ สุวัฒน์ สืบเพ็ง (2554) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำที่มี ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำที่มี ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 94.73/90.63

ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.50 ค่าร้อยละ 38.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.52 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.17 ค่าร้อยละ 80.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.98 จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ชุดฝึกทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ทักษะการอ่าน เขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 รวมทั้งการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านเขียนคำควบกล้ำ นี้ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องแนวคิดของ หยาดนภา ยัพราชฐ์ (2555) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกควรมีความหลากหลายรูปแบบ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย และต้องมีลักษณะที่เร้า ยั่ว จูงใจ ได้ให้คิดพิจารณาได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ ความเข้าใจทักษะ แบบฝึกควรมีภาพดึงดูดความสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำสั่งและคำชี้แจงชัดเจนและเข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ เนื้อหาพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ เข้มมา เหล็กเพชร (2557:80-81) ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถด้านการอ่านออกเสียง ร และคำควบกล้ำ ร ว ล หลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง น และ ร ล ว สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ไสภทรา คงทวี (2557) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีทักษะการอ่านออกเสียงคำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาและด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยโดยภาพรวมด้านครูผู้สอน ด้านเนื้อหาและด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.67 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจและเห็นด้วยกับการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำที่มี ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกฝนบ่อยๆ ย่อมเกิดความชำนาญ เรียนรู้ได้เร็วขึ้น ความรู้แตกฉานมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการฝึกปฏิบัติของธอร์นไค์ที่ว่า “การกระทำสิ่งใดก็ตามถ้าผู้กระทำได้รับการฝึกฝนอยู่บ่อยๆ ย่อมเกิดความชำนาญและสามารถทำได้ดีขึ้น” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยรัตน์ เย็นร่มภวบรรณ (2554) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำควบกล้ำ ที่มีตัว ร ล ว สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ วงศ์ฉลาด (2556) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องคำควบกล้ำโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรมีการชี้แจงและอธิบายเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนเข้าใจวิธี และขั้นตอนการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างละเอียด ชัดเจนก่อนเรียน เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ครูควรพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำเฉพาะเรื่อง ร ควบกล้ำ สำหรับเด็กที่เรียนซ้ำ
3. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่าน การเขียนคำควบกล้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เล่มที่ 4 มาเรียนรู้ คำควบไม่แท้ เนื่องจากเนื้อหาเยอะ ครูควรปรับเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรม
4. ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา คอยกระตุ้น ให้กำลังใจ คอยควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กับรูปแบบการสอนอื่น ๆ เช่น การเรียนแบบปกติ เอกสารประกอบการเรียน บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น
2. ควรนำเอารูปแบบ และกระบวนการศึกษาในครั้งนี้ ไปทำการศึกษากับเนื้อหา ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ ในระดับชั้นอื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กฤษณา สืบสิงห์. (2561). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้คำควบกล้ำแท้และไม่แท้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหล่มทองเหล่า. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
- กิงกาญจน์ วงศ์ฉลาด. (2556). *การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*
- เข็มมา เหล็กเพชร. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง ร และคำควบกล้ำ ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
- ชัยยงค์พรหมวงศ์และคณะ. (2553). *สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ขวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม*
- นงเยาว์ ทองกำเนิด. (2558). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา*
- สมบูรณ์ เหล็กเพชร. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน*
- สุวัฒน์ สืบเพ็ง. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*

อานงค์ ใจริงกา. (2550). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

แนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว Otop นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี

The Guideline for Perceive Value Creation of Inno-Life Otop Tourism in Kanchanaburi Province

กฤษฎา นิลรัศมี¹ นพพร จันทรนำชู²

Kritsana Nilratsamee, Nopporn Junnumchu

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม และระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการและการระดับรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 180 คน และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี และผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการในการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. ปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการโฆษณา ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการขายโดยบุคคล และด้านการตลาดทางตรง ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. แนวทางการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 4.1 ด้านการโฆษณา ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อการให้ข้อมูลสินค้ารวมทั้งการสนับสนุนสถานที่ท่องเที่ยวชุมชนนวัตกรรมในจังหวัดกาญจนบุรี 4.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงทางสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อดึงดูดจากผู้คนภายนอกและนักท่องเที่ยว 4.3 ด้านการ

Received: 2021-03-28 Revised: 2021-05-13 Accepted: 2021-05-15

¹ ² หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Master of Education In Development of Education Foundations Graduate School, Silpakorn
University. Corresponding Author e-mail: apinya.stanghi@gmail.com

ส่งเสริมการขาย ผู้ประกอบการและภาครัฐส่งเสริมชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ผลิตสินค้า และบริการ ควบคู่ไปกับชุมชนการท่องเที่ยว 4.4 ด้านการขายโดยบุคคล ภาครัฐเป็นผู้ส่งเสริมทักษะทางการตลาดให้ผู้ประกอบการในชุมชนผู้ประกอบการมีจิตวิญญาณ บุคลิกภาพ ทักษะที่ดีในการขายสินค้า 4.5 ด้านการตลาดทางตรง หน่วยงานรัฐจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายให้กับผู้ประกอบการ ได้มีพื้นที่สำหรับจัดแสดงสินค้า เพิ่มช่องทางการขายสินค้า และส่งผลให้เกิดการบอกต่อจากนักท่องเที่ยวผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรม งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอให้ผู้ประกอบการ OTOP และหน่วยงานรัฐใช้เครื่องมือในการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการทุกด้านร่วมกัน เพื่อส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม

คำสำคัญ (Keywords): แนวทาง; การสร้างการรับรู้คุณค่า; การท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the OTOP Inno - life OTOP tourism, integrated marketing communication level, and value perception level of Inno - life OTOP tourism in Kanchanaburi province, 2) study the factors of integrated marketing communication which affected to value perception of Inno - life OTOP tourism in Kanchanaburi province and 3) The Guideline For Perceive Value Creation Of Inno - Life Otop Tourism In Kanchanaburi Province. The research was applied a quantitative research method by collecting data from 180 tourists in Kanchanaburi as well as a qualitative research method by collecting the data from interviewing the main informants who were officers of Kanchanaburi Community Development Office and OTOP entrepreneurs in Inno - life OTOP tourism area for 5 people. The data were analyzed through statistics, percentage, mean, standard deviation (S.D.), multiple regression analysis, and content analysis.

The research result presented that 1. The integrated marketing communication level of inno - life OTOP in Kanchanaburi as overall and each aspect were at a high level, 2. The factors affected to value perception of Inno - life OTOP in Kanchanaburi as overall and each aspect were at a high level, 3. The integrated marketing communication factors in part of an advertisement, public relation, sales promotion, personal selling, and direct marketing influenced the value perception of Inno - life OTOP in Kanchanaburi with statistically significant at level .05 and sales promotion factors influenced value perception with no statistically significant, 4. The Guideline For Perceive Value Creation Of Inno - Life Otop Tourism In Kanchanaburi Province consisted of 4.1 Online Channel

Advertisement: printing media to provide the product information and promote the inno - life community in Kanchanaburi, 4.2 Public Relation: using well-known social media person to engage with the community attractiveness from outsiders and tourists, 4.3 Sales Promotion: entrepreneurs and government institutions promoted the community as a learning center as well as producing the product and providing service together with community tourism, 4.4 Personal Selling: government institutions acted as a marketing skill promoter to community entrepreneur to encourage the spirit, personality, and good attitude in selling the product, and 4.5 Direct Marketing: government institutions organized the promotional sales event for entrepreneur in order to exhibit their products and provide additional sales channels. The activities of government led to word of mouth by tourists who had attended the activities. Thus, this research proposed OTOP entrepreneurs and government institutions applied all integrated marketing community tools in order to promote the value of Inno – life OTOP tourism.

Keywords: Guideline; Perceived value creation; Inno-Life OTOP Tourism

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างมาก ในปี 2561 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 4 ของโลก สร้างรายได้รวมที่ 3.08 ล้านล้านบาท ตามที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดทำแผนการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ประมาณ 2.01 ล้านล้านบาท จากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 38 ล้านคน และรายได้จากตลาดคนไทยท่องเที่ยวในประเทศ 1,068 พันล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจ, 2561)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ตามพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด โดยมีนโยบายสำคัญ ได้แก่ 1) การให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ 2) การท่องเที่ยวต้อง "สะดวก สะอาด ปลอดภัย ได้เอกลักษณ์ และยั่งยืน" 3) การจัดตั้งคลินิกด้านการท่องเที่ยว และ 4) การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ซึ่งหลายอย่างกำลังเดินทางไปด้วยดี ขณะที่การตลาดเน้นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง และเน้นการตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง โดยได้ใช้การท่องเที่ยวแบบ "วิถีไทย" เป็นตัวขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สู่ชุมชนให้ทั่วถึง เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (วิรัชศักดิ์ โค้วสุรัตน์, 2562)

หากกล่าวถึงโอท็อปที่ผ่านมา มีการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปี หน่วยงานต่างๆ สนับสนุนส่งเสริม กระตุ้นผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล ทำให้ผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ คนในชุมชนต้องออกนอกชุมชนไปขายสินค้าตามที่ต่าง ๆ รายได้ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการคนเดียวหรือบางกลุ่ม ไม่กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ประกอบกับรายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ๆ กรุ๊ปทัวร์ ไม่ลงไปถึงฐานรากเช่นเดียวกัน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

เป้าหมายของการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีคือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น และยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยการเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจำนวน 3,273 หมู่บ้านกับเส้นทางการท่องเที่ยวกระแสหลัก เมืองรอง และแหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดรายได้ที่กระจายไปสู่ผู้ประกอบการกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และประชาชนเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D เพิ่มขึ้น จำนวน 64,570 ผลิตภัณฑ์ ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง เพื่อสร้างรอยยิ้ม คืนความสุข เพื่อคนไทยทุกคน (โพสท์ทูเดย์, 2561)

การพัฒนาท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีต้องมีการสื่อสารตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคหรือผู้รับบริการ ซึ่ง Boone and Kurtz (1995) ให้ความหมายของการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการว่า กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดทั้งหมดทุกชนิด เช่น การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ การขายโดยพนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง นำมาผสมผสานกัน เพื่อให้เป็นข่าวสาร เพื่อส่งเสริมการตลาดที่มีลักษณะความเป็นหนึ่งเดียวมุ่งเน้นที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อชวนเชิญโน้มน้าวให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนพฤติกรรมให้คล้อยตามคำเชิญชวนเหล่านั้นโดยใช้สื่อทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และทำให้เกิดการรับรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ซึ่งการรับรู้คุณค่าของการท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรีเป็น “เมืองประวัติศาสตร์ ธรรมชาติอัศจรรย์ สวรรค์นักผจญภัย” มีศักยภาพในการท่องเที่ยวระดับสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของภูมิภาคตะวันตก อยู่ท่ามกลางภูมิประเทศที่สวยงาม มีธรรมชาติ ภูเขา แม่น้ำ รวมถึงวิถีชีวิตชุมชนเก่าแก่ ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (ไพรัช ทุมเสน, 2562) อุดมด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลาย ทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ มีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ การท่องเที่ยวที่ครบครัน (แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี 4 ปี 2561-2564) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดว่าจะช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันตก เพราะจังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่หลัก และแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายไปแต่ละอำเภอ และเป็นการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว (ไพรัช ทุม

เสน, 2562) ทั้งนี้เพราะจังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี และมีแหล่งท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีที่น่าสนใจหลายแห่ง กรมการพัฒนาชุมชนมีวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด เพื่อเกษตรอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่า (แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ.ศ. 2561-2564) ซึ่งสอดคล้องกับแผนกรมพัฒนาชุมชนที่ต้องการทำหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และยังช่วยให้ประชาชนในหมู่บ้านต่างๆมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงเพิ่มมากขึ้น รวมถึงเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้รู้จัก โดยการสื่อสารตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในจังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการและระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

2.1 เชิงปริมาณ ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวไทยในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,738,278 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ใช้โปรแกรม G* Power กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.10 ค่ากำลังการทดสอบ (β) เท่ากับ 0.9 ค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.1 ได้ขนาดของตัวอย่าง 171 หน่วย เก็บเพื่อความผิดพลาด 9 หน่วย รวมเป็น 180 หน่วย ดังนั้น งานวิจัยนี้จะใช้ขนาดของตัวอย่างเท่ากับ 180 หน่วย

2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยใช้วิธีสุ่มแบบคลัสเตอร์ (Cluster Sampling) และวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเก็บแบบสอบถาม

จากแหล่งท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจำนวน 4 อำเภอ อำเภอละ 1 แห่ง โดยเลือกจากความน่าสนใจ ในผลิตภัณฑ์ของแต่ละอำเภอที่มีความแตกต่างกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งข้อมูลประกอบด้วย 5 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ประกอบด้วย ยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวด้วย ผู้ที่ตัดสินใจในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยว ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวช่วงวันที่เดินทางท่องเที่ยวจำนวน ผู้ที่มาท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมสำคัญในการท่องเที่ยว และการกลับมาเที่ยวซ้ำ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การโฆษณา 2) การขายโดยใช้พนักงาน 3) การส่งเสริมการขาย 4) การขายโดยบุคคล 5) การตลาดทางตรง โดยเป็นคำถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ ระดับลึก (In-depth Interviews) แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ระดับลึก อาศัยแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงปริมาณ มาพัฒนาขึ้นเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกที่ครอบคลุมถึงแนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความสมเหตุสมผลตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index : IOC) โดยข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาจะต้องมีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป แต่ถ้าคำถามข้อใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 คำถามข้อนั้นจะถูกตัดออกไป

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว เฉพาะข้อที่อยู่ในเกณฑ์ และข้อที่ปรับปรุงแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรเป้าหมายแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1974: 161)

6. นำผลที่ได้มาทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อสำหรับนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือ ถึงผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ทำการเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดกาญจนบุรี 4 แห่ง คือ บ้านโป่งสวรรค์ บ้านหนองทราย บ้านหมอสอ และบ้านช่องกระเหรี่ยง

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการ การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ และระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้น (Multicollinearity) โดยใช้ค่า Tolerance และค่า VIF และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยถอดบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ระดับลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้จากเลือกแบบเจาะจงและนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไปจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 จำนวนผู้ที่มาท่องเที่ยวด้วยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 บุคคลที่มาท่องเที่ยวด้วย ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับครอบครัว / ญาติพี่น้องจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวมากกว่า 3 ชั่วโมง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมาท่องเที่ยว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวโดยรถยนต์

ส่วนตัว จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 81.7 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่า 600 บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8

ระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการในการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการต่อการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีลำดับค่าเฉลี่ยผลการศึกษาระดับการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการในการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมากที่สุด คือ ด้านการโฆษณา รองลงมา คือ ด้านการขายโดยบุคคล ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการตลาดทางตรง

ระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมากที่สุด คือ ด้านรับรู้ในคุณภาพ รองลงมา คือ ด้านความภักดีต่อตราสินค้า ด้านการเชื่อมโยงตราสินค้า

ปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน ปัจจัยด้านการตลาดทางตรง (X5) ได้เข้าสู่สมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 56.7 รองลงมาลำดับ 2 คือ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ (X2) สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรีได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.7 ลำดับที่ 3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย (X3) สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 ลำดับที่ 4 ปัจจัยด้านการขายโดยบุคคล (X4) สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรีได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 และลำดับที่ 5 ปัจจัยด้านการโฆษณา (X1) สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรีได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.8 ตามลำดับ โดยปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการทั้ง 5 ตัวแปร สามารถทำนายระดับการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรีร่วมกันได้ ร้อยละ 66.9 (Adjusted $R^2 = 0.669$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการโฆษณา (Advertising)

ด้านการโฆษณา ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับัญญกาญจน์ สุวรรณธารา และ ชีระ เตชะมณี

สถิตย์ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านการโฆษณา ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ทั้งนี้ด้านการโฆษณา ยังสอดคล้องกับ ประวาลี เอนก (2554) ได้ศึกษาองค์ประกอบการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าในการใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จุดเริ่มต้นของการรับรู้คุณค่าของนักท่องเที่ยว คือการได้รับการสื่อสารจากโฆษณา ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ และอยากทดลองใช้บริการ และสอดคล้องกับ วัชรภรณ์ ตั้งประดิษฐ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษา การสร้างคุณค่าตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การโฆษณามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า สอดคล้องกับ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ควรใช้การโฆษณาทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ มีการรับรู้คุณภาพผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน OTOP นวัตวิถีในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้เนื่องจากการโฆษณาเป็นการสื่อสารการตลาดเริ่มต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักผลิตภัณฑ์ชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวมีการเชื่อมโยง และตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

2. การประชาสัมพันธ์ (Public relations)

การประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ชนิตา พุ่มศรี (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 57 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ณัฐกาญจน์ สุวรรณธรา และธีระ เตชะมณีสถิตย์ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า สอดคล้องกับ วัชรภรณ์ ตั้งประดิษฐ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาการสร้างคุณค่าตราสินค้าผ่านที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อ ผลการวิจัยพบว่า การประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการควรใช้การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายช่องทาง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีในชุมชน อีกทั้งเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีและความภักดีต่อตราสินค้ากับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบถึงชื่อเสียง และคุณค่าของผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งสร้างการรับรู้ในคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่ความประทับใจของนักท่องเที่ยว

3. การส่งเสริมการขาย (Sale promotion)

การส่งเสริมการขาย ส่งผลในทางตรงข้ามต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การส่งเสริมการขาย ขณะที่ ณวิวรรณ ชู

สนุก และคณะ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้า ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการใน มิติการส่งเสริมการขาย มีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าตราสินค้า ปะราสี เอนก (2554) ได้ศึกษาองค์ประกอบการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการขายมีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่า สอดคล้องกับ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ประกอบการและภาครัฐควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้ความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว และการพัฒนาคุณค่าของผลิตภัณฑ์มากกว่าการส่งเสริมการขาย โดยการลดราคา ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมการขาย โดยการได้รับส่วนลด และการได้ทดลองใช้สินค้าจากแหล่งท่องเที่ยวอาจจะเหมาะสมกับสินค้าประเภทอื่นที่มีการแข่งขันกันรุนแรง ขณะที่การท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมเป็นบริการการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้และประสบการณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงควรสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมากกว่าการส่งเสริมการขาย

4. การขายโดยบุคคล (Personal selling)

การขายโดยบุคคล ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ญัฐกาญจน์ สุวรรณธรา และธีระเดชเมณีสถิตย์ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่า ตราสินค้า ผลการวิจัย พบว่า ด้านการขายโดยพนักงานขาย สามารถส่งผลต่อระดับการตระหนักรู้ และความภักดีต่อตราสินค้า ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ ชูสนุก และคณะ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ และความจงรักภักดีของลูกค้า ผลการวิจัย พบว่า การขายโดยบุคคลมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าตราสินค้าการขายโดยบุคคล พบว่า ยังสอดคล้องกับชนิดา พุ่มศรี (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการขายโดยพนักงานขาย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 57 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าภาครัฐควรส่งเสริมทักษะทางการตลาด และการใช้แพลตฟอร์มสำเร็จรูปเพื่อสื่อสารการตลาดกับนักท่องเที่ยวให้แก่ผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อให้การขายโดยบุคคลระหว่างผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่นและความสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากการขายโดยบุคคลเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ประกอบการชุมชนกับนักท่องเที่ยว ที่สามารถปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม การขายโดยบุคคลจึงเป็นการสื่อสารการตลาดที่สำคัญในการสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม

5. การตลาดทางตรง (Direct marketing)

การตลาดทางตรง ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม จังหวัดกาญจนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ ชูสนุก และ คณะ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจ

และความจงรักภักดีของลูกค้า ผลวิจัย พบว่า การตลาดทางตรงมีอิทธิพลทางบวกต่อคุณค่าตราสินค้า และสอดคล้องกับ ขนิดา พุ่มศรี (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตลาดทางตรงสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่พบว่า ภาครัฐควรสนับสนุนการตลาดทางตรงโดยสร้างพื้นที่สำหรับจัดแสดงผลิตภัณฑ์ เพิ่มช่องทางการสื่อสารการตลาด รวมทั้งมีการบอกต่อนักท่องเที่ยวที่เคยร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้คุณค่าและรู้จักผลิตภัณฑ์ชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลจากการตลาดทางตรง โดยการบอกเล่าจากเพื่อนจากคนรู้จัก และจากสื่อสังคมออนไลน์ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและตอบรับได้ในทันที

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการโฆษณา ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี ความภักดีต่อตราสินค้า การรับรู้ในคุณภาพ การตระหนักตราสินค้าหน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ดึงดูดน่าสนใจ และทำการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ รายการวิทยุ โทรทัศน์อยู่เสมอเมื่อมีโอกาส เพื่อให้ผู้บริโภคจดจำสินค้า และบริการให้เป็นที่ยอมรับและเคยชินต่อการซื้อและบริโภค

1.2 การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี การตระหนักตราสินค้า การเชื่อมโยงตราสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้า การรับรู้ในคุณภาพ หน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านรูปแบบต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้บริโภคสินค้า เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านตัวกลางที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

1.3 การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการส่งเสริมการขาย ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี การตระหนักตราสินค้า การเชื่อมโยงตราสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้า การรับรู้ในคุณภาพ หน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการตลาดเพื่อเพิ่มพื้นที่ในชุมชนได้มีโอกาสนำสินค้าไปจัดแสดง กระตุ้นการขายมากขึ้นจากผู้ประกอบการเกิดการแข่งขันทางการตลาด มีการส่งเสริมการขาย

1.4 การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการขายโดยบุคคล ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี การตระหนักตราสินค้า การเชื่อมโยงตราสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้า การรับรู้ในคุณภาพ หน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดกิจกรรมฝึกอบรมบุคลากรผู้ขายที่ดีมีทัศนคติที่ดี มีจิตวิญญาณนักการขาย ให้ผู้ประกอบการในชุมชน

1.5 การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ด้านการตลาดทางตรง ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดกาญจนบุรี การตระหนักตราสินค้า การเชื่อมโยงตราสินค้า

ความภักดีต่อตราสินค้า การรับรู้ในคุณภาพ หน่วยงานรัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดกิจกรรมฝึกอบรมการขายทางโซเชียลมีเดีย ส่งคูปองออนไลน์ เพิ่มช่องทางให้ผู้ประกอบการสามารถขายได้โดยตรงเมื่อมีสินค้าด้วยตัวเอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้การวิจัยและการพัฒนาเพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการจากชุมชน

2.2 ควรใช้ตัวแบบเชิงสาเหตุในการศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการกลับมาซื้อสินค้าซ้ำการท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม

2.3 การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการถ่ายทอดกระบวนการองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการในชุมชน OTOP นวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัฐกาญจน์ สุวรรณธรา และธีระ เตชะมณีสถิตย์. (2556). รูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้า ระหว่างผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางตราสินค้าไทยกับตราสินค้าต่างประเทศในระบบขายตรง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 12(1,2), 106-123.
- ชนิดา พุ่มศรี. (2561). การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. 5(2), 2-14.
- ฉวีวรรณ ชูสนุก, พุ่มพงศ์ ภูมิมะภูติ, อัมพล ชูสนุก, วทีญญ รัศมิทัต, และอริสพา เตหลิม. (2560). อิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการต่อคุณค่าตราสินค้า ความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้าในการเลือกซื้ออาหารชุด บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน). *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. (10)1, 233-250.
- ปะราสี เอนก. (2554). องค์ประกอบทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าในการใช้บริการสปาของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 28(1), 63-72.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี 4 ปี พ.ศ. 2561-2564*. สืบค้น 28 ตุลาคม 2561, จาก https://ww2.kanchanaburi.go.th/news_devpro.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *OTOP นวัตกรรม*. สืบค้น 30 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.cdd.go.th/>.

บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน: ศึกษากรณีวัดป่าหนองกระทุ่ม
ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

The Role of Buddhist Temple in Community Development:
A Case Study of The Role of Wat Panongkratum in Nongbuosa-at Sub-
district Buoyai District, Nakornratchasima Province

สายยนต์ ชาอูบล¹

Saiyon Chaoubon

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อการศึกษาบทบาทของวัดป่าหนองกระทุ่มในการพัฒนาชุมชน 2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อนของวัดป่าหนองกระทุ่มในการพัฒนาชุมชน และ 3. เพื่อศึกษากิจกรรมของชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนทุกภาคส่วน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบกึ่งโครงสร้างจากผู้แทนในชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) 10 รูป/คน และการสนทนากลุ่มจากผู้นำชุมชนจำนวน 6 รูป/คน และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์บรรยายเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชนมี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษา มีลักษณะแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาของชุมชนโดยการบริจาคทุน อุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา 2) ด้านเศรษฐกิจ มีการอบรมให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจตามวิถีพุทธ การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ 3) ด้านพัฒนาสังคม มีการรณรงค์ต่อต้านอบายมุข การพัฒนาอบรมพัฒนาจิตใจและการส่งเสริมการสาธารณสุขชุมชน 4) ด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม มีการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น พิธีกรรมทางศาสนา และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม และ 5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะ การปลูกต้นไม้ การส่งเสริมการผลิตและปุ๋ยอินทรีย์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม 2. ปัญหา อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน ของวัดในการพัฒนาชุมชน พบว่าปัญหาหรืออุปสรรค คือการไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มหรือบางบุคคลในชุมชน การขาดกำลังคนและงบประมาณ จุดแข็งของวัด คือการที่ผู้นำวัดมีความเป็นนักเสียสละ เป็นที่ยอมรับ ได้รับความเคารพนับถือจากชุมชน ก่อให้เกิดภาพและผลแห่งการพัฒนาในทางดี จุดอ่อนบทบาทของวัดเป็นเรื่องของการวางแผนนโยบาย ที่ชุมชนยังไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนการขาดประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชน 3. กิจกรรมที่ทุกภาคส่วนดำเนินร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่า ชุมชนได้

Received: 2021-03-30 Revised: 2021-05-13 Accepted: 2021-05-13

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Bachelor of Education Program Buddhist Studies Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: manit.a@nrnu.ac.th

มีการบริหารจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในรูปแบบกรรมการ มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน รับผิดชอบของทุกภาคส่วน และมีการขยายผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้นอีก

คำสำคัญ (Keyword): วัด; บทบาทวัด; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This research aims to 1. study the role of Wat Panongkrathum in community development, 2. investigate problems, obstacles, strengths and weaknesses of Wat Panongkrathum in community development and 3. study community activities resulting from community cooperation. It is a qualitative research. The semi-structured in-depth interviews were used with 10 representative persons of the community (Ban, Wat, School). A group discussion was also employed with from 6 community leaders. All data were later used to synthesize in this research article. The results of the research showed that 1. The role of the temple in community development were in 5 aspects: 1) Education: both formal and informal educational including promotion with scholarships, equipment and materials for schools, 2) Economy: a workshop to educate on the economy according to the Buddhist way and supporting factors contributing to occupation on the social side, 3) Society: A campaign against drugs, developing in mental training and for public health, 4) Arts and Culture: integration with by local traditions, religious rituals and learning centers of arts and culture and 5) Environmental Conservation: waste management, planting trees, promoting the production of chisels and organic fertilizers. 2. Problems, Obstacles, Strengths and Weaknesses of the temple in community development indicated that the problem or obstacle was the lack of cooperation from some groups or individuals in the community including to manpower and budget. Strengths: the abbot has dedicated himself for both religious and social activities. From these dedications, he is highly respected by the community members. Weakness: the temple did not have appropriate planning and strategies and collaboration from the community. This includes the lack of public relation with all stakeholders. 3. Social development activities: the results showed that community had collaboratively managed community forest in thinking, planning, management, responsibility and expanded the results for other activities in community development.

Keywords: Temple; Role of Temple; Community Development

บทนำ (Introduction)

วัดเป็นศาสนสถานของพระพุทธศาสนา นอกจากจะเป็นสถานที่เพื่อการพำนักอาศัย ศึกษาเล่าเรียน ทำสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์แล้ว วัดยังถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน ที่วัดนั้น ๆ ตั้งอยู่อีกด้วย จากประวัติศาสตร์ของไทยในอดีต พบว่าบรรพบุรุษไทยใช้วัดเป็นแหล่งเพื่อการศึกษาของชาวบ้าน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และได้ใช้คำสอนของพระพุทธศาสนาใช้ในการอบรมสั่งสอนศีลธรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนากล่อมเกลาจิตใจ สร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยให้เกิดแก่ประชาชนพลเมืองด้วยดีตลอดมา กล่าวได้ว่าวัดนั้นมีบทบาทในสังคมที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นศูนย์กลางทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านอย่างเห็นได้ชัด จนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม อันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่มุ่งเน้นสอนให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นคนดี สามารถควบคุม กาย วาจา ใจ ได้อย่างดีงาม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 56) ถึงแม้ว่าปัจจุบันวัดจะถูกลดบทบาททางสังคมลงไม่เหมือนเมื่อครั้งอดีตก็ตาม แต่วัดก็ยังถือว่าเป็นบทบาทในชุมชนนั้น ๆ ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชการที่ 9 ได้มีพระราชดำรัสหลักการ “บวร”ให้นำบ้าน วัด โรงเรียน/ราชการ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่เป็นสายใยยึดเหนี่ยวชุมชนมาแต่อดีต ที่ก่อให้เกิดการเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน ช่วยให้สังคมไทยดำรงอยู่อย่างสันติสุขมาช้านาน มาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในระดับชุมชน ในลักษณะ 3 ประสาน เพื่อร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนอย่างเกื้อกูลกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

การที่วัดหรือพระสงฆ์ในชุมชนนั้น ๆ ได้แสดงบทบาทต่อชุมชนนี้เป็นสิ่งจำเป็น เพราะมีผลต่อความความสุขความเจริญต่อชุมชน เพราะวัดนั้นอยู่ในความคาดหวัง เป็นที่พึ่งพาของชุมชนทั้งในเรื่องการต้องการชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามหลักศีลธรรมทางศาสนา เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เกิดการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ตลอดถึงเรื่องของอาชีพ การสร้างความรักความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาชุมชนของตนเอง วัดและชุมชนที่พัฒนาตามเป้าหมายจะเป็นศูนย์กลางแห่งความรักความสามัคคีธรรม เป็นแกนกลางของสังคม ประชาชนในท้องถิ่นจะได้พึ่งพิงอาศัย เป็นแรงจูงใจให้คนประพฤติดีสมควรกับคำที่ว่า “วัดที่ดี เพราะเป็นที่สโมสรม ประชากรร่วมกันสร้างสรรค์ผลหาคความดี ไว้ประดับสำหรับตน หากขาดวัดก็ขาดขนาคศีลธรรม” (นิรันดร์ จงวุฒิวะสน์, 2550)

การศึกษาบาทของวัดในการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน จึงเป็นส่งเสริมและประชาสัมพันธ์บทบาทของวัดให้ยังคงความสำคัญในฐานะสถาบันหลักของชุมชน ตลอดถึงเป็นการสะท้อนให้วัดได้ทราบถึงบทบาทดำเนินอยู่ ปัญหา อุปสรรค จุดแข็งที่ควรรักษา และจุดอ่อนที่ความนำมาปรับปรุงพัฒนางานกิจกรรมในการดำเนินงานให้ดีขึ้น ตลอดจนช่วยชี้แนะแนวทางที่จะสามารถนำไปปรับปรุง และการสร้างความเข้าใจระหว่างวัดกับชุมชนอีกทางหนึ่ง อันจะส่งผลให้การพัฒนานั้นเกิดประสิทธิภาพ ได้รับผลแห่งการดำเนินบทบาทนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น ดังเช่น วัดป่าหนอง

กระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นอีกวัดที่มีผู้นำวัด มีความเสียสละ มุ่งมั่นในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชน ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อชุมชนในลักษณะต่างๆ เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ที่ทราบและได้พบเห็น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทบาทของวัดในชุมชนที่ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและมีผลงานปรากฏอย่างเด่นชัดตามแนวคิดทฤษฎีบทบาทและแนวคิดการพัฒนา ในการศึกษาบทบาทของวัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลบทบาทที่วัดได้พัฒนาชุมชนเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อนำเสนอแนวทางที่จะส่งเสริมบทบาทของวัดในแก้ไขและการพัฒนาให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Methods)

1. เพื่อศึกษาบทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน
3. เพื่อศึกษากิจกรรมของชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนทุกภาคส่วน

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แยกตามประเภทผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้แสดงบทบาท และผู้ได้รับประโยชน์หรือเข้าร่วมในบทบาทของวัด และบันทึกสาระสำคัญจากมติ ความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม และรวบรวมข้อมูลนำไปสู่การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

2. ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ศึกษากำหนดเป็น 2 กลุ่มผู้สัมภาษณ์ จากผู้แทนในชุมชนตามกรอบแนวคิดบวร คือ

- 1) กลุ่มสัมภาษณ์จากบ้าน วัด โรงเรียน จำนวน 10 รูป/คน คือ ผู้แทนวัด 2 รูป ผู้แทนชุมชน/บ้าน 6 คน และผู้แทนโรงเรียน 2 คน
- 2) กลุ่มสนทนากลุ่ม 6 รูป/คน จากผู้นำวัด 1 รูป ผู้นำชุมชน/บ้าน 3 คน ประชาชน 1 คน และผู้นำโรงเรียน 1 คน

3. การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัย ครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแนวคิดด้านบทบาทของวัด การพัฒนาชุมชนของวัด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารมาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงร่างการสัมภาษณ์ และสร้างคำถามสัมภาษณ์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงตรวแกไขแบบคำถามในการสัมภาษณ์ความถูกต้อง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอกิจกรรมในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้นำวัด 1 รูป ผู้นำชุมชน/บ้าน 3 คน ประชาชน 1 คน และผู้นำโรงเรียน 1 คน โดยจัดเป็นเวทีในการสนทนาจากผู้แทนชุมชนมีการบันทึกประเด็นสำคัญในการสนทนาตามกำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive Research) เครื่องมือเก็บข้อมูลใช้แนวคำถามซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนามได้เพียงพอต่อการศึกษิตตามวัตถุประสงค์บ้างแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยนำมาจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบตามเค้าโครงเรื่อง แล้วสรุปออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

หลังจากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่งซึ่งให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมาก และผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า กรณีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งผู้แทนของชุมชน คือ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อตรวจสอบความตรงกันของข้อมูล แล้วนำผลมาวิเคราะห์สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. บทบาทของวัดป่าหนองกระทุ่มในการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า วัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการดำเนินบทบาทในการพัฒนาชุมชนใน 5 ด้าน คือ

1.1 ด้านการศึกษา พบว่า วัดได้มีการพัฒนา ส่งเสริมการศึกษาชุมชนทั้งส่วนที่ของคณะสงฆ์และการศึกษาของชุมชน ตามโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และเห็นผลเป็นรูปธรรมใน 2 ลักษณะ คือ

1) การศึกษาแบบเป็นระบบ ลักษณะ การศึกษาปริยัติธรรมแผนกธรรมสำหรับภิกษุสามเณร การสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน และการศึกษาแบบไม่เป็นระบบ ได้แก่ การเทศนาสั่งสอนอบรมตามโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันนักขัตฤกษ์ และบุญพิธีต่าง ๆ ทางศาสนา

2) การสนับสนุนการศึกษา เป็นสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา และการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเป็นประจำทุกปี รวมถึงการให้สถานที่วัดในการอบรมเรื่องอาชีพ คุณธรรมจริยธรรม และจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัตถุและโบราณวัตถุในชุมชน

1.2 ด้านพัฒนาเศรษฐกิจ พบว่า วัดได้ดำเนินบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยการสั่งสอนอบรมให้ความรู้ให้ชุมชนยึดหลักธรรมที่เป็นเศรษฐศาสตร์แนวพุทธและสอนให้ชุมชนดำรงตนอยู่ในการประกอบสัมมาอาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน ในเรื่องเศรษฐกิจของวัดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การอบรมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ บทบาทของวัดในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในการฝึกอบรมชาวบ้านความรู้และแนะนำให้ชุมชนดำเนินชีวิตและอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการสอดแทรกแนวคิดเศรษฐกิจแนวพุทธในการพัฒนาเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมโครงการต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มอ้อมทรัพย์ชุมชน โดยเจ้าอาวาสในฐานะผู้แทนของวัดร่วมเป็นกรรมการ การให้สถานที่ในการอบรม พระภิกษุร่วมเป็นวิทยากร และบริจาคทุนร่วมสนับสนุนกิจกรรมด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ของชุมชน เป็นประจำ

2) การสร้างปัจจัยเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยดำเนินการและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน จัดการประกอบอาชีพเสริมจากการทำการเกษตร การอนุรักษ์ป่าที่เป็นแหล่งต้นน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ การสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภค การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยหมักจากพืชและวัสดุในท้องถิ่นเพื่อลดรายจ่ายจากใช้ปุ๋ยเคมี โดยที่วัดได้เอาใจใส่ต่อเรื่องนี้ โดยเป็นผู้นำในการริเริ่มดำเนินการ พาคิด พาทำ ทำให้แนวคิดต่าง ๆ เกิดขึ้นในชุมชนมากมาย

1.3 ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า วัดมีการดำเนินบทบาทด้านการพัฒนาสังคมอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) การพัฒนาสมาชิกของชุมชน วัดมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสมาชิกในชุมชนให้เป็นสมาชิกดำเนินชีวิตด้วยการใช้หลักศีลธรรมเพื่อการกลมเกลียวการมีดำเนินชีวิตที่ดีงาม เช่น การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี โครงการปฏิบัติธรรมประจำปีสำหรับประชาชนทั่วไป โครงการวัดและงานบุญปลอดเหล้าและอบายมุขอื่น ๆ เพื่อเป็นการลดปัญหาที่เกิดจากอบายมุข รวมถึงการพัฒนาจิตของสมาชิกในชุมชน เป็นการพัฒนาคนให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ กาย วาจา จิต 2) การส่งเสริมสุขอนามัยชุมชน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพอนามัยที่ดีในชุมชน เช่น โครงการบริหารจัดการขยะ วัดห้องส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะ การบริจาคทรัพย์ซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นให้แก่โรงพยาบาล และสร้างแหล่งบำบัดน้ำเสียในครัวเรือนและในสถานที่ราชการในชุมชน

1.4 ด้านพัฒนาศิลปวัฒนธรรม พบว่า วัดป่าหนองกระทุ่มในด้านการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม มีดำเนินการโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในทั้ง 2 ด้าน คือ

1) การส่งเสริมสืบทอดศิลปวัฒนธรรม โดยใช้คำสั่งสอนของพุทธศาสนาอบรมเรื่องความกตัญญูกตเวที การมีสัมมาคารวะ ความมีเมตตาปราณี การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กัน ภายใต้กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ วันสงกรานต์ และมีการส่งเสริมประเพณีทางศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การทำบุญตามจารีตประเพณีฮิต 12 ตามประเพณีของชาวอีสาน

2) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม วัดได้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทั้งในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและจารีตประเพณีของท้องถิ่น โดยร่วมกับชุมชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงรำ

กองก้า ซึ่งเป็นศิลปะการร้องและการรำของท้องถิ่น ที่เคยละเล่นกันคนรุ่นก่อนในชุมชน ได้มีการวิจัยการร้อง-รำ ส่งเสริมพัฒนาการร้องการรำ จัดเป็นตำราเรียนเพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนชุมชน และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ในการเก็บและแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ ภายในวัดเพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาของชุมชน

1.5 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า วัดได้มีการดำเนินเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนดำ ภายใตโครงการและกิจกรรมหลัก 2 ลักษณะ คือ

1) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ได้แก่ การดำเนินเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟู ป่าเสื่อมโทรม เป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์ เกิดความสมดุลต่อธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ทั้งในป่าเสื่อมโทรม ถนนและสถานที่สาธารณะ สถานที่ราชการ โรงเรียน วัด บ่อ ขยะเก่า ฯลฯ เพื่อสร้างร่มรื่น ชุมชน นำระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เพื่อให้กลายเป็นแหล่งต้นน้ำ ช่วยให้ ฝนตกต้องตามฤดูกาล แก้ปัญหามลพิษในชุมชน

2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า วัดได้ริเริ่มและเคลื่อนไหวเรื่องการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมโครงการมากมาย เช่น การปลูกป่าทดแทน การบริหารจัดการป่าชุมชน การขุดลอกแหล่งน้ำ การจัดมีพิธีกรรมบวชป่า การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการให้ความร่วมมือในการ อนุรักษ์ป่าและแหล่งน้ำ การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะในครัวเรือนโดยกำจัดขยะตั้งแต่ต้นทาง การสร้างแนวป้องกันไฟป่าป้องกันการรุกรานเข้ามาในเขตป่าชุมชน การรณรงค์ ลด ละ เลิก การใช้ สารเคมี การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเป็นการรักษาความสมดุลของธรรมชาติ และโครงการ สร้างแหล่งบำบัดน้ำเสียหรือธนาคารน้ำใต้ดินไม่ใช้ขังหรือไหลลงแหล่งน้ำสาธารณะทำให้น้ำเสียเกิด มลพิษ

2. ปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง บทบาทของวัดป่าหนองกระทุ่มในการพัฒนา ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค จุดอ่อนของการพัฒนาชุมชนของวัดมี ดังนี้

2.1 ปัญหา/อุปสรรค สิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาชุมชนของวัด คือ ผลกระทบจากการแสดงบทบาทของวัดที่ทำให้ชุมชนบางส่วนไม่ให้การยอมรับในบทบาทที่วัดได้ ดำเนินอยู่ในช่วงแรก เพราะเห็นว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ไม่เหมาะสมกับสมณะสาธูป กับทั้งมีประชาชน บางกลุ่มที่ต้องเสียประโยชน์จากป่าสาธารณะเมื่อพัฒนาให้เป็นป่าอนุรักษ์ และปัญหาเรื่อง งบประมาณ เพราะเป็นงบประมาณที่ต้องใช้จ่ายสูง งบประมาณที่มาจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ก็ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

2.2 จุดแข็ง พบว่า การที่วัดมีผู้นำ (เจ้าอาวาส) ที่มีเจตนาและความตั้งใจที่อุทิศตนเพื่อ พัฒนาชุมชน เป็นที่เคารพกราบไหว้ ไว้วางใจในฐานะผู้ทรงศีล เป็นผู้มีความเสียสละกำลังแรงกาย กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ทุ่มเททำเพื่อชุมชน ประกอบกับชาวชุมชนเกิดแนวคิดว่า “เมื่อพระ ขยับ และชาวบ้านจะอยู่กันได้” ทำให้ชาวบ้านต้องร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง

จึงเป็นการง่ายต่อการสร้างความรักความสามัคคีของคนในชุมชน และเกิดเป็นพลังเครือข่ายในการพัฒนา

2.3 จุดอ่อน พบว่าส่วนที่เป็นจุดอ่อนหรือต้องปรับปรุงพัฒนา จากการสัมภาษณ์ อาสาสมัคร ยังไม่ปรากฏว่ามีจุดอ่อนในบทบาทของการพัฒนาชุมชนของวัด แต่จากวิเคราะห์และสังเกตของผู้ทำวิจัยทั้งในการสัมภาษณ์การตั้งข้อสังเกต มีส่วนที่ถือว่าเป็นจุดอ่อนอยู่ที่การร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับการวางแผนจากทุกภาคส่วนในชุมชน คือการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบร่วมกัน เพราะโดยมากกิจกรรมจะเริ่มจากวัดเพียงฝ่ายเดียวส่วนมาก

3. แนวทางในการสร้างความร่วมมือในพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมที่ชุมชนมีความเห็นร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ที่อยู่ภายใต้แนวคิดการบริหารหรือจัดการแบบมีส่วนร่วมในชุมชน คือการบริหารจัดการป่าชุมชน หรือป่าอนุรักษ์ป่าโสภบก ซึ่งเป็นป่าอนุรักษ์ที่ใหญ่มีจำนวนพื้นที่จำนวน 600 ไร่ ซึ่งได้รับการฟื้นฟู ป่า มีการขุดลอกแหล่งต้นน้ำและสร้างอาคารพักผ่อน ระบบการแจกจ่ายน้ำสู่ชุมชน มีการจัดการกับบริเวณแหล่งเก็บน้ำอย่างเป็นระเบียบ มีความเหมาะสมในจัดเป็นแหล่งพักผ่อน การออกกำลังกาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะมีความสมบูรณ์แบบในเรื่องระบบนิเวศที่สมบูรณ์ สามารถใช้เป็นสถานที่การจัดกิจกรรมของชุมชนอื่น ๆ โครงการนี้ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาจากทุกภาคของชุมชนเพื่อการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนในชุมชนเข้าร่วมในการดำเนินงาน มีการจัดการบริหาร ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ มีการร่วมกันคิดวางแผน การกำหนดนโยบาย การแบ่งส่วนงานเพื่อการรับผิดชอบจากกลุ่ม หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน บทบาทในการพัฒนาชุมชนของวัดป่าหนองกระทุ่มได้ดำเนินการอยู่ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษา วัดได้ดำเนินบทบาทด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ถือว่าวัดได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนโดยดำเนินการใช้การศึกษาในการพัฒนาชุมชนทั้งรูปแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการผสมผสานกันไป ภายใต้การเรียนการสอนปรีชาธรรมสำหรับภิกษุสามเณร และการอบรมสอนศิลปะธรรมในเรียนในชุมชน และการเทศนาสั่งสอนอบรม ตามโอกาส เทศกาล กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และการบริจาคให้ทุนการศึกษา การบริจาคอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา ตลอดถึงการจัดวัดให้เป็นสถานที่ในการจัดอบรม เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน อันเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ ของวัดทั่วไป ในฐานะวัดจะพึงทำได้ ซึ่งแสดงบทบาทวัดในลักษณะได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ (6 (1) : 347-351) เรื่องบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการศึกษาสงเคราะห์นี้ อาจมองได้ทั้งที่เป็นระบบ คือจัดการการเรียนการสอนมีหลักสูตรที่แน่นอน และอีกที่จัดอย่างไม่เป็นระบบอาจเป็นลักษณะการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา ซึ่งบทบาทด้านนี้ถือว่า

วัดได้แสดงบทบาทในส่วนนี้สมบูรณ์แบบ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนด้วยการศึกษา ตามคำพูดที่ว่า “จะพัฒนาอะไรให้พัฒนาคน จะพัฒนาคนให้พัฒนาด้วยการศึกษา” 2) ด้านเศรษฐกิจ บทบาทของวัดในด้านนี้เป็นเรื่องของปากท้อง การกิน อยู่ดี เป้าหมายหรืองานของศาสนา แต่เมื่อท้องถิ่นหวือหวา การสนใจในศาสนาเป็นเรื่องยาก โดยที่วัดไม่ได้เพิกเฉยต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งสิ่งที่วัดป่าหนองบัวสะอาดได้ดำเนินเรื่องเศรษฐกิจในการพัฒนาชุมชน อยู่ในลักษณะการสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพตามบริบทของชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ประกอบการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการอบรมเรื่องการประกอบอาชีพ การประหยัด อดออม การประกอบสัมมาอาชีพ โดยมีการขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขิน การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม การสร้างแหล่งจัดเก็บน้ำใต้ดิน ส่งเสริมการประหยัดลดรายจ่ายด้วยการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ซึ่งถือว่าเป็นบูรณาการแนวคิดทางเศรษฐกิจผสมผสานกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ (Wassi, 1998) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม เศรษฐกิจพื้นฐาน และเศรษฐกิจชุมชน โดยเศรษฐกิจชุมชนที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคม ก็คือเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระพุทธศาสนา และสอดคล้องกับ Pantansen (2006) กล่าวได้ว่าพระนักพัฒนาตามหลักธรรมคำสอนที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับศาสนิกชนซึ่งพระพุทธศาสนามีเป้าหมาย ที่มุ่งให้ทุกคนเป็นคนดีมีศีลธรรม มีคุณธรรม และอบรมแนะนำ ส่งเสริมการใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจตามแนวทางพระพุทธศาสนามีการพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมกับการพัฒนาจิต 3) ด้านสังคม วัดป่าหนองกระทุ่มได้ดำเนินบทบาทในการพัฒนาสังคม 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาคนและพัฒนาสาธารณูปโภค โดยอาศัยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาขัดเกลา เพื่อการแก้ปัญหา อบายมุข ปัญหาครอบครัว ปัญหาวัยรุ่น ผ่านโครงต่าง ๆ เช่น การรณรงค์เรื่องงานบุญปลอดเหล้า วัดปลอดเหล้าอบายมุขโครงการบรรพชาภาคฤดูร้อน โครงการปฏิบัติธรรมประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปัญญารธรรมสาร (คารมย์ ฐิตมโม) และคณะ (5 (2) : 260-261) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ตำบลหนองหลัก อำเภอยะวียน จังหวัดอุดรธานี พบว่า “พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล กล่าวคือหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนหลักธรรมให้แก่ประชาชนเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามและอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยิ่งไปกว่านี้พระภิกษุสงฆ์ยังมีส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้าน ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านพัฒนาชนบท บทบาทในการให้ความรู้และพัฒนาจิตใจแก่คนในชุมชน” และในการพัฒนาสาธารณูปโภค วัดได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ในทำให้ชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เช่น ซ่อมแซมถนน พัฒนาสุขอนามัย ความสะอาดในบริเวณและห้องสุขาของวัด การบริหารจัดการขยะในชุมชน การบริจาคอุปกรณ์เครื่องมือให้แก่สถานพยาบาล การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อเก็บไว้ในการอุปโภคบริโภค และสร้างแหล่งบำบัดเสีย ซึ่งมีสอดคล้องตามที่ อาริยา ลัมสุวัฒน์ (2526 : 26) ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามโครงการพระธรรมทูตและ

โครงการพระธรรมจาริกว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้นำชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างดียิ่ง การบำเพ็ญประโยชน์ในหมู่บ้านชนบทเป็นผู้นำในการวางแผนอบรมฝึกหัด พระที่เป็นผู้นำในชนบทในวิชาเทคนิคต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ให้รู้จักวิธีการทำตม่น้ำ วางถังซีเมนต์ที่ใช้กับบ่อการใช้ส้วมซึม ความรู้ในด้านสุขวิทยาสมัยใหม่ โภชนาการความสะอาด อนามัย และการรักษาโรค ...”

กิจกรรมเหล่านี้ จัดว่าเป็นการแสดงบทบาทที่เป็นการในพัฒนาชุมชนที่วัดตั้งอยู่ให้ชุมชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดีด้วยสิ่งแวดล้อมร่มรื่น การเดินทางที่สะดวกปลอดภัย เป็นการพัฒนาในส่วนที่ปัจจัยเกื้อหนุนต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี 4) ด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า วัดได้ดำเนินกิจกรรม 2 ลักษณะ คือ มีการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม วัดได้ใช้คำสอนหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีให้กับชุมชนในเรื่องของความกตัญญูตเวที การมีสัมมาคารวะ ความมีเมตตาปราณี มีจิตใจโอบอ้อมอารีการรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันในชุมชน ผ่านกิจกรรมวันพ่อ วันแม่วันสงกรานต์ และวัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและจาริตประเพณีท้องถิ่นอีสานที่เรียกว่า ฮีตหรือจาริต 12 เดือน โดยเห็นให้มีความสำคัญว่าเป็นการส่งเสริมสืบไว้เพื่อการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สอดคล้องการศึกษาของ สุจิตรา ลักษณะสุตา (2556) ที่ว่า ประเพณีฮีตสิบสอง เปรียบเสมือนสายใยชุมชน ทำให้ชาวบ้านมีความรักใคร่ ประองตองกัน และร่วมกันรักษาประเพณีอันดีงาม ในด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม วัดได้มีฉายภาพแหล่งการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทั้งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์และพัฒนาการเล่นพื้นบ้านของชุมชนคือการแสดงรำคองก้า ซึ่งเป็นศิลปะการร้องและการรำของท้องถิ่น ที่เคยเล่นกันคนรุ่นก่อนในชุมชน ได้มีการวิจัยการร้อง-รำ เป็นตำราเรียนในโรงเรียนในชุมชน และการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นภายในวัดให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ ช่วยให้เห็นถึงพัฒนาการของชุมชน ท้องถิ่นว่าเป็นมาอย่างไร มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรและในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ตามที่ ศรีศักร วัลลิโภดม (2551 : 10) กล่าวไว้ว่า พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจึงมีใช้แต่เพียงรูปแบบอาคารพิพิธภัณฑ์ และบรรดาโบราณวัตถุเพียงอย่างเดียว หากจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ตามชุมชนต่าง ๆ หรือท้องถิ่นเดียวกัน การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นบทบาทสำคัญของวัดที่จะเล่าถึงรากเหง้า ความเป็นมาทำให้ชุมชนเกิดความรักหวงแหน รู้คุณค่า และจรรโลงความเป็นชุมชนเอาไว้อย่างยั่งยืน 5) ด้านสิ่งแวดล้อม วัดป่าหนองกระทุ่ม ได้ดำเนินบทบาทอยู่ 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชน ภายใต้โครงการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าทดแทนป่าไม้ที่ถูกแผ้วถางทำลายทั้งในเขตป่าชุมชน ตามสถานที่ราชการ สถานที่สาธารณะวัด โรงเรียน ตามถนนในชุมชนและสาธารณะทั่วไป และการพัฒนาแหล่งเก็บน้ำไว้เพื่อแจกจ่ายในการเกษตรและการบริโภคอุปโภคของชุมชน เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ให้ธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และแหล่งอาหารของชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในชุมชน พร้อมกับได้พัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนทั้งการขุดลอกและการขุดแหล่งเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและการอุปโภคบริโภค เป็นชุมชนเกิดความมั่นคงในอาชีพ อาหาร สอดคล้องผลการวิจัยของ สนั่น ประเสริฐ และคณะ (5 (4) : 142) เรื่องป่าชุมชนการศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติทางนิเวศวิทยา ในการ

จัดการป่าชุมชนของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยวิเคราะห์รูปแบบการจัดการป่าชุมชนตามหลักนิเวศวิทยาของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) การฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม เช่น การปลูกป่า ทดแทน 2) การอนุรักษ์ป่า เช่น การพยายามรักษาป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่แล้ว 3) การต่อต้านความอยุติธรรม เช่น การร่วมกันต่อต้านผู้บุกรุกป่า 4) การให้ความรู้ เช่น ให้ความรู้และวิธีการในการรักษาป่า 5) การส่งเสริมและพัฒนาป่า เช่น จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น และสอดคล้องด้วยผลการวิจัยของ สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์และนพดล อินทรเสนา (5 (3) : 140) เรื่องการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง พบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปางได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามหลักอริยสัจ 4 คือ การพิจารณาถึงเหตุปัจจัยที่มีผลต่อกัน อาศัยศรัทธาทางพระพุทธศาสนาผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในการกระตุ้นให้ชุมชนได้ตระหนักรู้ ตระหนักรับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังมีการสอดแทรกพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การสืบทอดป่า บวชป่า ฯลฯ กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรในการ ปลูกป่านั้น เพื่อให้ชุมชนได้รู้จักความกตัญญูต่องานต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าใจหลักปรัชญาของชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์โดยการไม่เบียดเบียนธรรมชาติเพื่อเป็นการดูแล รักษาและป้องกันภัยที่จะเกิดแก่การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากบทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ได้ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางภาพต่อชุมชนในเรื่อง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ถือว่าเป็นบทบาทที่เด่นชัดในชุมชนและเป็นประจักษ์สอดคล้องด้วยการพัฒนาของพระสงฆ์หรือวัดที่มีต่อชุมชนอื่น ๆ ตามหลักฐานการวิจัยต่าง ๆ และหลักการแห่งการพัฒนาตามแนวคิด “บวร” แต่สิ่งควรหยิบยกขึ้นมาศึกษาเพิ่มเติมได้แก่ เรื่อง ปัญหา จุดเด่น และจุดที่ควรปรับแก้ไขในบทบาทที่ดำเนินอยู่ เพื่อให้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

2. ปัญหา อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน ในบทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน การดำเนินกิจการใด ๆ ย่อมมีปัญหา อุปสรรค เป็นธรรมดา ในการดำเนินบทบาทในการพัฒนาชุมชนของวัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาท คือ การไม่ยอมรับในบทบาทของวัดของบุคคลหรือกลุ่มคน การขาดงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ดีจากบางคนหรือบางกลุ่มในชุมชน เพราะการไม่รู้ไม่เข้าใจ หรือการสูญเสียประโยชน์บางประการ ซึ่งวัดควรจะได้สร้างความเข้าใจและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในสิ่งที่ชุมชนจะพึงมีส่วนร่วมหรือได้รับประโยชน์ร่วมกัน และแนะนำให้ทุกคนได้ตระหนักรู้ถึงประโยชน์ของชุมชน

สิ่งที่เป็นจุดแข็งของวัด คือการที่วัดมีผู้นำ /เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้นำที่ทางจิตวิญญาณที่สำคัญในชุมชน เป็นคนในพื้นที่ของชุมชน มีความคุ้นเคย รู้เข้าใจชุมชนทั้งเรื่องวิถีชีวิต บริบทของชุมชน กอรปกับได้รับคำเคารพนับถือ ศรัทธา เป็นที่ไว้วางใจของชาวชุมชน ทำให้เกิดภาพแห่งการเข้าใจ เข้าถึง การพัฒนาชุมชน เมื่อวัดริเริ่มจะทำสิ่งใด ชุมชนก็จะให้ความเชื่อถือและร่วมแรงร่วมใจเกิทำให้เกิดผลแห่งการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดภาพแห่งความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและชีวิตของชุมชนในทางดีอย่างเด่นชัด

ส่วนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงในการดำเนินการพัฒนาชุมชนของวัด พบว่ามีจุดควรปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความราบรื่นและเกิดผลสำเร็จอย่างเต็มที่ในการพัฒนา เป็นเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดพลังทางชุมชน การสำนึกยอมรับผิดชอบ ความรักหวงแหน ควรมีสร้างความร่วมมือในระดับการวางนโยบาย การจัดทำแผน การดำเนินงาน มีการติดตามประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินบทบาท เพราะที่ผ่านมากิจกรรมต่าง ๆ ส่วนมากจะเริ่มจากวัดเป็นต้นคิด ต้นทำ ภาคส่วนของชุมชนยังเป็นผู้สนับสนุน ยังขาดการแบ่งการหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับหมู่บ้าน และในระดับตำบล ภาพของการดำเนินงานควรเป็นแบบการร่วมมือ เพราะวัดก็ยังขาดกำลังคน กำลังเครื่องมือ ชุมชนจำต้องให้ความร่วมมือและแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบร่วมกัน จึงจะทำให้การพัฒนาชุมชนมีความมั่นคงยั่งยืนได้

3. ศึกษากิจกรรมของชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนทุกภาคส่วน

ในเรื่องของกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมชุมชน (วัด บ้าน โรงเรียน หรือ บวร) ในการสร้างความร่วมมือจากชุมชนทั้ง 3 ฝ่าย กิจกรรมที่วัดและชุมชนได้ร่วมกันในปัจจุบัน การบริหารจัดการป่าชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งศึกษาเรียนรู้ การทำกิจกรรมของชุมชน แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งอาหาร ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน เพื่อให้กิจกรรมเกิดขึ้นและดำเนินไปมีพลัง มั่นคงและยั่งยืนได้ และลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงาน เช่น ความขัดแย้งที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกภาคส่วนของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กิจกรรมนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มแรกของการดำเนินบทบาทในการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของบวร สิ่งที่สำคัญทุกภาคส่วน ได้รับทราบ ได้ร่วมกันรับผิดชอบ ได้ร่วมคิดร่วมทำ ทำให้ทุกคนทุกภาคส่วนตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งเรื่องความภาคภูมิใจ เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากรที่เป็นสมบัติของชุมชน และการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ถือว่าเป็นสัญญาณที่ดีของการพัฒนา และถือว่าเป็นหลักการเดียวกันที่ในการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ว่า “รู้รักสามัคคี” รู้ คือ รู้ถึงปัจจัย รู้ปัญหา รู้วิธีแก้ปัญหา รัก คือ ความรักที่จะแก้ปัญหา สามัคคีการทำงานร่วมกัน เป็นองค์กร เป็นหมู่คณะจึงจะมีพลัง เนื่องจากการพัฒนาสังคมหรือชุมชนที่มีความมุ่งหวัดเพื่อความยั่งยืน ถ้าปราศการร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน ย่อมยากที่จะแล้วประสพผลสำเร็จ การที่ชุมชนประกอบด้วยสถาบันหลัก คือ บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งมีส่วนแห่งการพัฒนาชุมชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอยู่แล้ว แต่ถ้าได้มีความร่วมมือพัฒนาชุมชนก็จะทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ มีความเจริญอย่างยั่งยืน มั่นคง มั่งคั่ง อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดป่าหนองกระทุ่ม ตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1.1 บทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน มีความเหมาะสมดีแล้ว จึงควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นปัญหาเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสม เน้นเรื่องการให้ความรู้ การรณรงค์สร้างจิตสำนึกแทนการห้ามหรือเลิกทันที เช่น โครงการวัดและงานบุญปลอดเหล้า

1.3 การดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของวัดหรือชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องนั้น ๆ แก่ชุมชน เพื่อลดแรงต้าน และเพิ่มความร่วมมือ

1.4 การดำเนินงานของวัดในการพัฒนาชุมชน ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อชุมชน มีการติดตามประเมินผลนำมาเป็นข้อมูลเพื่อการดำเนินงาน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.5 วัดหรือชุมชนควรสร้างเครือข่ายการพัฒนาในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด วางแผน ดำเนิน ติดตาม ประเมินผล และร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.6 วัดและชุมชน ควรศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อนำมาใช้เป็นหลักการในดำเนินงาน เพราะการดำเนินงานจากหลายภาคส่วน ต้องมีหลักคิด หลักการ (หลักวิชา) และหลักปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของบทบาทของวัดในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้และการปรับปรุงการดำเนินบทบาทของวัด

2.2 ควรมีการวิจัยบทบาทของวัดเชิงลึกเฉพาะด้านในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้ความรู้นำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงต่อชุมชนในบทบาทพัฒนาชุมชน บทบาทของวัด

2.4 ควรมีการวิจัยการพัฒนาและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 6(1), 347-351
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2549). *สภาพัฒนากร.* กรมการพัฒนาชุมชน. บริษัท ร้าไทยเพรส จำกัด.
- พระครูปัญญาวรรณสาทร (คารมย์ ฐิตธมฺโม) และคณะ (2561). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ตำบลหนองหลัก อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี. *Journal of Buddhist Education and Research.* 5(2), 260-261
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจิตร กุศลวิงษ์. (2545). *บทบาทของวัดต่อชุมชน: กรณีศึกษา วัดถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา. เลย: สถาบันราชภัฏเลย.
- สนั่น ประเสริฐ และคณะ (2563). ป่าชุมชน: การศึกษาหลักการและแนวทางปฏิบัติทางนิเวศวิทยาในการจัดการป่าชุมชนของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ.* 5(4), 142
- สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์ และนพดล อินทรเสนา. (2559). การบริหารจัดการเชิงพุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แนวพุทธของพระสงฆ์ในจังหวัดลำปาง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์.* 5(3), 140
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *สังขัตติยแห่งแนวพระราชดำริ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุจิรา ลักษณะณสุตา. (2556). *ความเชื่อ พิธีกรรมในประเพณี ฮีตสิบสองของภาคอีสาน: กรณีศึกษาหมู่บ้านกุดชุม อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Pantansen, A. (2006). *Buddhist economics: the evolution of theory and applications to various economics.* Bangkok: Ammarin printing.
- Wassi, P. (1998). *National Strategy for Economic Strength Society and Culture.* Bangkok: doctor. Villagers.

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

Leadership According to Buddhadhamma of House of Representative Members, Dusit District, Bangkok

พฤษภา กุมภา¹ อธิวุฒิ หมั่นมี² อนูวัต กระสังข์³

Phruetsapha Kumpha, Thitiwut Manmee, Anuwat Krasang

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 2) ภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และ 3) หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 5 ท่าน กลุ่มตัวแทนทางด้านการเมือง จำนวน 4 ท่าน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน รวมจำนวน 18 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพ มหานคร พบว่า มีการให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย 2) ภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้สื่อโซเชียล มีทีมงาน ในการรับฟังปัญหา มีการให้ความช่วยเหลือ ใส่ใจ มีการวางแผนพัฒนาและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามาดูแล สร้างรายได้ สร้างอาชีพ อย่างไรก็ตาม ควรมีการประชาสัมพันธ์และลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ครอบคลุม และ 3) หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพ มหานคร พบว่า หลักทศพิธราชธรรม ด้านจาคะ คือเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน แล้วนำไปปฏิบัติ จะทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นในระยะยาว ด้านวิริยโร คือเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

Received: 2021-08-29 Revised: 2021-09-11 Accepted: 2021-09-12

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Master of Public Administration Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: torkumpha@gmail.com.

^{2,3} ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ด้านนิสสัยสัมพันธ์ คือเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การพูดจาไพเราะ เป็นกันเอง ประชาชนก็จะให้ความยอมรับ

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำ; หลักพุทธธรรม; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To roles and duties of the members of House of Representatives of Dusit District, Bangkok Metropolis, 2. To study the leadership of the members of the House of Representative of Dusit District, Bangkok Metropolis and 3. To study Buddhaddhamma related to leadership of the members of the House of Representatives of Dusit District, Bangkok Metropolis. Methodology was the qualitative method with the following 4 subjects with background in Political and Administrative Science, 5 subjects with background in Buddhaddhamma Religion Studies, 4 subjects with background in Politics Studies and 5 subjects who are community leaders a total of 18 people. That was semi-structured in-depth-interview transcript by in-depth-interviewing at day, time and time set. Data from interview were compiled and analyzed in accordance with objectives by content descriptive interpretation. Findings were as follows : 1) Roles and duties of members of the House of Representatives of Dusit District, Bangkok Metropolis was found that assistance was provided to those who were in trouble and coordinated with relevant agencies. There is a public participation. by using technology to help. 2) Leadership of Members of the House of Representatives of Dusit District, Bangkok Metropolis was found that using social media, there is a team to listen to problems. There is assistance, care, development planning and coordination with relevant agencies. to take care of, generate income, create a career, however, there should be public relations and regular visits to the area covering and 3) Buddhaddhamma related to leadership of members of the House of Representatives of Dusit District, Bangkok Metropolis was found that Tutiya Papanikadhamma, consisted of 3 principles, 1) Cakkhuma, the ones with far and wide vision with plans, policies implementation to meet the people' needs and make livelihood better in the long run, 3) *Nissayasampanno*, the ones with good human relations, with sweet words, friendliness, would gain trust from people.

Keywords: Leadership; Buddhaddhamma; Members of the House of Representatives of Dusit District.

บทนำ (Introduction)

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยและเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งในการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะแสดงเจตจำนงในการเลือกผู้หนึ่งผู้ใดเพื่อเป็นตัวแทนของตนเข้าไปทำบทบาทหน้าที่ เช่น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำความทุกข์ยากของประชาชนไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย การให้การศึกษา ให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เป็นต้น ส่วนอำนาจหน้าที่นั้นจะเป็นเรื่องของการตรากฎหมาย คือ การออก การแก้ไข หรือยกเลิกพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จะเป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อควบคุมการทำงานของคณะรัฐมนตรี ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถกระทำได้โดย 1) การตั้งกระทู้ถาม คือ ข้อความหรือคำถามที่สามารถตั้งขึ้น ถาถามรัฐมนตรีในเรื่องที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือนโยบายเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี เพื่อให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบเป็นผู้ตอบ การเสนอญัตติ คือข้อเสนอดังกล่าวที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภามีมติหรือวินิจฉันชี้ขาดให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งญัตตินั้นจะมีหลายประเภท เช่น ญัตติทั่วไป จะเป็นการเสนอให้สภาดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ถือเป็นมาตรการที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2) การตั้งคณะกรรมการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่สอบสวนหรือศึกษาเรื่องๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภาเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วและการให้ความเห็นชอบนั้น จะเป็นการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญๆ ร่วมกับสมาชิกวุฒิสภาในเรื่องต่างๆ เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การแต่งตั้งผู้สืบราชสันตติวงศ์ การประกาศสงครามการทำสัญญา (สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564) เป็นต้น

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงและเป็นมหานครที่มีประชากรมากที่สุดของ ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสารและความเจริญของประเทศ มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า 5 ล้านคน ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นเอกนคร (Primate City) เป็นเขตการปกครองพิเศษของประเทศไทย มิได้มีสภาพเป็นจังหวัด คำว่า “กรุงเทพมหานคร” ยังใช้เรียกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครอีกด้วย ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2564 โดยแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 33 เขตเลือกตั้ง ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน รวม 33 คน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีจำนวน 350 คน โดยกำหนดให้แต่ละเขตเลือกตั้ง มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คน จังหวัดใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 1 คน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใด มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 1 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขต

เลือกตั้งมีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมี ดังนั้น ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ที่มีจำนวนราษฎร 5,682,415 คน ทำให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 30 คน และมีจำนวนเขตเลือกตั้ง 30 เขต (โชคสุข กรกิตติชัย, 2564)

เขตดุสิต เป็นหนึ่งในห้าสิบเขตของกรุงเทพมหานคร มีการแบ่งพื้นที่การปกครองแบ่งออกเป็นจำนวน 5 แขวง ประกอบไปด้วย 1) แขวงดุสิต 2) แขวงวรวิหาร 3) แขวงสวนจิตรลดา 4) แขวงสี่แยกมหานาค 5) แขวงถนนนครไชยศรี (สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, 2563) และถูกกำหนดให้เป็นเขตเลือกตั้งเขตที่ 1 ของกรุงเทพมหานคร โดยมีการแบ่งเขตพื้นที่เลือกตั้งประกอบด้วยเขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์และเขตดุสิต (ยกเว้นแขวงถนนนครไชยศรี) (กรุงเทพมหานคร, 2564) ดังนั้นเขตดุสิตจึงถูกกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2562 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง คือ นางสาวกานต์กนิษฐ์ แห้วสันตติ สังกัดพรรคพลังประชารัฐ ได้คะแนนเสียง 23,246 คะแนน (ผลการเลือกตั้ง 2562 กรุงเทพมหานคร, 2564) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจะเห็นได้ว่า คะแนนเสียงที่ประชาชนได้ลงคะแนนเลือกตัวผู้แทนราษฎรนั้น มีการทิ้งห่างเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจมีหลายปัจจัยที่ทำให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกตัวผู้แทน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายการหาเสียงของพรรค ความชื่นชอบส่วนตัวและปัจจัยที่สำคัญคือความมีภาวะผู้นำ

ในปัจจุบันภาพรวมของการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศส่วนใหญ่ หลังจากได้รับการคัดเลือกจากประชาชนไปแล้ว จะทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่มากนัก มีการปล่อยปะละเลย ไม่ลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่มีการออกเยี่ยมเยียนประชาชน ทำให้การพัฒนา การปรับปรุงแก้ไขปัญหา เกิดการติดขัด ความเดือดร้อนของประชาชนไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความเสียหายขยายวงกว้างมากขึ้น ส่งผลเสียโดยตรงกับประชาชน ทำให้ประชาชนต้องไปร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นโดยตรง สมาชิกสภาผู้แทนบางรายขาดศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมอันดี ทำให้การทำหน้าที่ไม่มีความสมบูรณ์ ขาดคุณสมบัติที่ดีของการเป็นตัวแทนรับใช้ประชาชน ขาดวิสัยทัศน์ ไม่มีความชำนาญในการทำงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน คอยดูแลรับใช้ แก้ไขปัญหาพัฒนาพื้นที่ ออกเยี่ยมเยียนอยู่เคียงข้าง เข้าใจเข้าถึงประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ประชาชนเกิดการยอมรับ นับหน้าถือตา เคารพ ให้เกียรติ เปรียบเหมือนบุคคลในครอบครัว ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น ต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ (Leadership) มีวิสัยทัศน์ การทำงานที่ชัดเจน คิดกลยุทธ์เชิงรุก (proactive) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change leader) ภาวะผู้นำจึงถือว่ามีค่าอย่างยิ่งในการกำหนดคุณลักษณะของตัวผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะคุณลักษณะตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัม

พุทธเจ้าอันเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้ง เห็นจริงได้ด้วยตนเอง การนำหลักธรรมทางพระพุทธ-ศาสนาไปบูรณาการ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและหลักธรรมที่นำไปใช้การกำหนดคุณลักษณะหรือเป็นหลักปฏิบัติของตัวผู้แทนราษฎร คือ หลักพุทธยาปณิกธรรม, (องจตุกก.) เป็นหลักธรรมหรือคุณธรรมที่มีความสำคัญ เพื่อให้การเป็นผู้นำเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
- เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รายละเอียดดังนี้

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 5 ท่าน กลุ่มตัวแทนทางด้านการเมือง จำนวน 4 ท่าน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน รวมจำนวน 18 ท่าน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้สัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ สรุปตามประเด็นสำคัญดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ในการทำหน้าที่ของการเป็นตัวแทนประชาชนที่ดั้นนั้น ต้องมีการเอาใจใส่ดูแลต่อคนอื่น เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นนักพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี มีจิตใจที่พร้อมรับใช้ให้บริการและการช่วยเหลือ นั้นต้องทำในระยะยาว ไม่ใช่แค่ระยะสั้น การให้ความช่วยเหลือ คือภาระหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติของความเป็นผู้แทน ต้องมองเห็นถึงสภาพปัญหาอย่างมีวิสัยทัศน์และหาแนวทางแก้ไขในระยะยาว ไม่ใช่เหมือนไฟไหม้ฟาง ที่ทำไม่จริงจัง (พระมหาสุชนันท์ สุนนโท, 2564) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการวางแผนที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาด มีความปลอดภัย เป็นพื้นที่สีเขียว สร้างจุดเด่นให้แต่ละชุมชน เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้จากการค้าขายเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนก็จะดีขึ้น (พีระโรจน์ ชัยรัตน์, 2564) ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีการส่งตัวแทนเข้ามา เพื่อเป็นการสอบถามถึงปัญหาและข้อร้องเรียนของประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนได้รู้สึกถึงความดูแลเอาใจใส่ ถึงสารทุกข์สุกดิบ เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ (วนศักรย์ ทองคำ , 2564) และประสานกับผู้นำชุมชน เพื่อส่งตัวแทนเข้ามาแจกอาหารกล่อง ถุงยังชีพ ของใช้ที่จำเป็นให้แก่ประชาชนในชุมชน รวมทั้งส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อตามชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (วิเชียร เย็นทรง, 2564) รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ ขอความร่วมมือกับประชาชนในชุมชน ในการดูแล ป้องกันตนเองผ่านรถขยายเสียงผ่านเสียงตามสายในชุมชนและสื่อออนไลน์ต่างๆ (พิชิตชัย แซ่จิ้ง, 2564) อย่างไรก็ตาม สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรลงพื้นที่ให้ครอบคลุมและบ่อยครั้ง จะช่วยให้ทราบถึงปัญหาได้อย่างแท้จริง

2. ภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า การนำเรื่องราวร้องทุกข์ ที่ประชาชนได้รับ ไปดำเนินการหาวิธีการช่วยเหลือ โดยอาศัยความร่วมมือจากรัฐบาล ในการจัดสรรงบประมาณลงมา เพื่อช่วยเหลือความเดือดร้อนของประชาชนอย่างรวดเร็ว จะเป็นการบ่งบอกถึงความใส่ใจดูแล ช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (บุญทัน ดอกโรสง, 2564) โดยมีการนัดประชุมกับคณะกรรมการหรือให้

ตัวแทนของแต่ละชุมชน สำรวจปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและร่วมกันหาวิธีการแก้ไขโดยให้แต่ละตัวแทนได้เสนอแนวคิด แนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีการจัดลำดับความเดือดร้อนของปัญหา ตามความเร่งด่วน ความสำคัญและได้มีการวางแผน ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศิริพงษ์ ลิ้มพิชัย, 2564) เป็นการเปิดโอกาส ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนได้แจ้งมายังที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยตรง มีการใช้สื่อออนไลน์ในการให้ประชาชนได้ส่งข้อร้องเรียน ปัญหาความเดือดร้อน หรือต้องการความช่วยเหลือ นับว่าเป็นสิ่งที่ดี ในยุคปัจจุบันนี้ (วิโชค แสงนวล, 2564) ที่ต้องฟังเสียงของประชาชนและเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างสื่อสัตย์ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ต้องเปิดใจให้กว้างและมีความสร้างสรรค์ ต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการสื่อสารกับบุคคลอื่น เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดอยู่เคียงข้างประชาชน(เกษ เพิ่มทันจิตต์, 2564) โดยพิจารณามองว่า ความทุกข์ของประชาชนคืออะไร (ทุกข์) อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์นั้น (สมุทัย) แนวทางแห่งการแก้ไขความทุกข์นั้นมีอะไรบ้าง (มรรค) ผลของการดับทุกข์ คืออะไร (นิโรธ) (พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ, 2564) อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรมีการลงพื้นที่ให้ครอบคลุม เพราะการลงพื้นที่ออกเยี่ยมเยียนประชาชนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ประชาชนรู้สึกอุ่นใจและจะทำให้ทราบถึงปัญหาความเดือดร้อนได้อย่างทั่วถึงเป็นที่พึงให้กับประชาชนได้ ก็จะส่งผลให้เป็นที่รักของประชาชน ประชาชนเกิดความไว้วางใจและเชื่อใจในตัวผู้แทนราษฎร

3. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักพุทธียาปณิธธรรม 1) ด้านจักขุมา คือเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนระยะยาวในการพัฒนา ต้องเริ่มจากการลงพื้นที่ เพื่อสำรวจความเดือดร้อนของประชาชน สอบถามถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและนำปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวไปบริหารจัดการและวางแผนหาแนวทาง เพื่อหาวิธีแก้ไขความเดือดร้อนดังกล่าว ให้ตรงกับความต้องการของประชาชน (สมเดช กิตติมาลัยวรรณ, 2564) ที่ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้หลายๆ ด้านเข้ามา เพื่อร่วมกันวางแผน หาแนวทางว่าต้องการพัฒนาอะไร ใช้วิธีไหนที่จะนำมาพัฒนาเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน การวางแผนต้องมองไปในระยะยาว มีการวางโครงสร้างวางนโยบายที่จะพัฒนา เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด (พระสุธี วีรบัณฑิต, 2564) 2) ด้านวิริโร คือเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีความชำนาญในการปฏิบัติงานเพื่อความกินดีอยู่ดี เพื่อรับใช้ช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ของความเป็นผู้แทน ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชน การดูแลช่วยเหลือประชาชนต้องใช้ความพยายามเต็มกำลังความสามารถ การนำความรู้ ความสามารถ มาใช้ในการช่วยเหลือประชาชน เช่น มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีอาชีพ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล เพื่อให้เป็นตามเป้าหมาย ถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (วิจิตรา ศรีสอน, 2564) ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยใช้ประสบการณ์ความชำนาญมาดำเนินการแก้ไขเพื่อหา วิธีที่ดี ที่มีประสิทธิภาพที่สุดเข้ามาแก้ไขปัญหา ต้องมีการประสานงานกับทุกภาคส่วน

(จักรวาล สุขไมตรี, 2564) 3) ด้านนิสัยสัมผัสปันโน คือเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคุ้นเคยและเป็นกันเองกับประชาชนในพื้นที่ เป็นหลักธรรมที่สำคัญกับการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พุดจาดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับประชาชน ให้ความสนิทสนม ไม่ถือตัว พุดจาไพเราะ พุดจาดีมีเหตุผลและมีความสม่ำเสมอ (พิสุทธิศักดิ์ ลิ้มปิชัย, 2564) มีความจริงใจ มีความเสมอต้นเสมอปลาย จะช่วยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้รับความไว้วางใจ เกิดความเคารพรักใคร่นับถือ ยอมรับจากประชาชน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือการดำเนินงานก็จะมีความสำเร็จ เกิดความสามัคคีปรองดองกันในสังคม (พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, 2564)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาผลรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีการให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังความสามารถ มีการประสานกับหน่วยงานหลายภาคส่วน เพื่อการช่วยเหลือแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างเต็มที่และ มีความรวดเร็ว มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและหา แนวทางแก้ไขร่วมกัน มีการวางแผน วางนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ มีการพัฒนาสร้างอาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบันเข้ามาช่วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์อภิศักดิ์ เตโช (โณมตริก), (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำของพระธรรมสิทธินายก (เฉลิมพนธูรัส)” ผลการวิจัยพบว่า เป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างของพระสงฆ์ปฏิบัติ มีจริยวัตรที่งดงาม เป็นครูผู้สอนที่ดี ที่ปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่าง ได้ตั้งกองทุนเพื่อการ ศึกษาสำหรับเด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษา ด้านสาธารณูปการ เป็นผู้รณรงค์ส่งเสริมโบราณสถานต่างๆ เป็นผู้นำในการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ช่วยเหลือผู้ประสบ และผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พระณรงวิทย์ สิทธิเมธี (ทองหุย), (2556) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระพรหมจริยาจารย์ (สังัด ปญญารุณมหาเถร)” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระพรหมจริยาจารย์ (สังัด ปญญารุณมหาเถร) ตามภารกิจ ดังนี้ 1) ด้านการปกครองได้ใช้หลักการปกครอง ด้วยการบริหารโดยความถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ แนวทางการบริหารงานของท่านคือความเสียสละ ทำตนเป็นแบบอย่าง เลือกรับบุคลากรร่วมงานที่เหมาะสมกับงาน ให้การสนับสนุนส่งเสริม ช่วยแก้ไขปัญหา 3) ด้านสาธารณูปการเป็นการพัฒนาของวัดอย่างข้อเสนอแนะ เป็นรูปธรรม สร้างถาวรวัตถุ จะเน้นความสวยงาม 4) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ คือการนำเอาสิ่งของต่าง ๆ ไปช่วยเหลือสังคม เสียสละ เพื่อประโยชน์สุขของสังคม

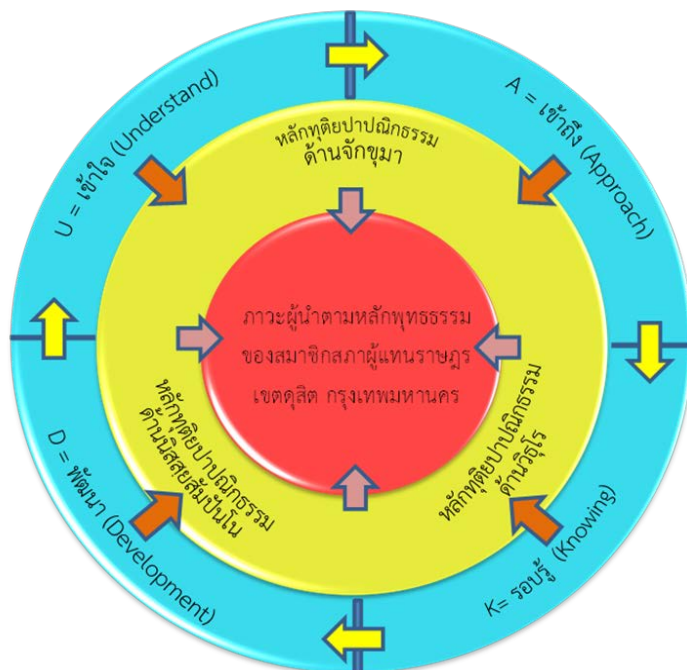
2. ภาวะผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาผลรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีการใช้สื่อโซเชียล เพื่อให้ประชาชนได้เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ความเดือดร้อน มีทีมงานผู้ช่วย เพื่อเป็นตัวแทนในการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เมื่อมีประชาชนได้รับความเดือดร้อน มีการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจ ใส่ใจถึงความทุกข์ร้อนของประชาชน มีการใส่ใจและให้ความสำคัญกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการวางแผนหาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งผลให้การพัฒนามีความรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญญภพ อธิปญโญ (กฤษณา-ธรรม), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระธรรมมังคลาจารย์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร หมู่ที่ 2 บ้านลุ่มใต้ ตำบล บ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตั้งแต่สมัยโบราณ พระสงฆ์ยังมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องประพฤติปฏิบัติปฏิบัติชอบ ได้มีการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับตอนลำห่อเสนา, (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ คือ 1) เป็นผู้ที่มีศีลมีพละธรรมดี เป็นผู้ที่มีสมาธิ คือ จิตใจหนักแน่น ตั้งใจ เป็นผู้ที่มีปัญญา คือ มีความรอบรู้ มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ 2) เป็นผู้มีความเอื้อเฟื้ออาทร มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีวิจิไพเราะ ใช้วาจาที่สร้างสรรค์ สงเคราะห์ประชา ทำงานเพื่อองค์กรและส่วนรวม เป็นผู้ประสานสืบทอด วางตนเหมาะสม 3) เป็นผู้ที่มีใจรักการงาน พอใจในตำแหน่ง ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ให้งานบรรลุเป้าหมาย ตั้งใจ ตั้งมั่น มุ่งมั่นสร้างสรรค์ รอบคอบ สุขุม ตรวจสอบขั้นตอน ผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นก่อนการทำงาน

3. ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาผลรายด้าน พบว่า การทำหน้าที่ของการเป็นตัวแทนของประชาชน รับใช้ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์โดยการการลงพื้นที่ รับฟังปัญหา ดูแล รับใช้ประชาชนและนำไปปัญหาต่างๆ นั้นไปวางแผน โดยใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถ การนำความรู้ความสามารถ มาช่วยเหลือ ดูแลประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างประชาชนดีขึ้น ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ มีความเสมอต้นเสมอปลาย จะช่วยให้ เกิดความรักใคร่นับถือจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปัญญา โชติธมโม (แก้วหาวงค์), (2561) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านจักษุมา (วิสัยทัศน์) ผู้บริหารควรเข้าใจทิศทางของแผนและวิสัยทัศน์ ด้านวิภูโร (ความสามารถด้านการบริหาร) ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารให้มีใจเปิดกว้าง เสมอภาคกัน สร้างแรงจูงใจ ด้านนิสสยสัมปโน (มนุษยสัมพันธ์) ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่จะเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่นใครเห็นใครก็อยากอยู่ใกล้และสร้างความ

ผูกพันให้ทุกคนในองค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุนิสา วงศ์ยศ, (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่ลานนา อำเภอลอง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการแบบมุ่งงาน เทศบาลเข้าใจงานบริการ ยึดมั่นแน่วแน่ มีเมตตาต่อประชาชนผู้มาติดต่อ ให้การบริการด้วยความเอาใจใส่และเท่าเทียมกันให้ความสำคัญกับงานในหน้าที่พร้อมให้บริการด้วยความกระตือรือร้น ให้คำแนะนำชัดเจนรวดเร็ว ตรงความต้องการและการบริการแบบมุ่งสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงความต้องการและแสดงออกอย่างจริงใจมีอัธยาศัยไมตรี เมื่อมีผู้มาขอรับบริการ มีการให้คำแนะนำและยินดีตอบข้อซักถามอย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายโดยไม่เลือกบริการการอธิบายขั้นตอนในกระบวนการต่างๆ การให้บริการด้วยความเสมอภาคเป็นกันเองการบริการแบบมุ่งประสิทธิภาพมุ่งพัฒนางานบริการประชาชน เอาใจใส่ในหน้าที่ ด้วยวาจาสุภาพ บริการด้วยการสร้างความประทับใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แนะนำและเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้มารับบริการ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร สามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

บทความนี้ ทำให้พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จะต้องนำไปใช้ คือ 1) U = เข้าใจ (Understand) 2) A = เข้าถึง (Approach) 3) K = รอบรู้ (Knowing) 4) D = พัฒนา (Development) จึงจะทำให้การทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ การนำหลักทฤษฎีปาปนิกรธรรม คือ ด้านจักขุมา ด้านวิริโรและด้านนิสสยสัมปันโน ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความเป็นผู้นำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะช่วยส่งเสริมให้การทำหน้าที่ของการเป็นตัวแทน เป็นผู้รับใช้ประชาชน ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีภาวะผู้นำที่ดี ประชาชนเกิดการยอมรับ นับถือ ส่งผลให้การทำงาน ดูแลรับใช้ประชาชนจะมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรมีการลงพื้นที่ให้ครอบคลุมทุกชุมชนและมีความสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังเสียงปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน สร้างความเป็นกันเองกับประชาชน

1.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรนำนโยบายของพรรคที่สังกัดอยู่ หรือของนโยบายของรัฐบาล มาปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ เป็นรูปธรรม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

1.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรธรรมไปบูรณาการ ส่งเสริมในการทำหน้าที่ เพื่อความสมบูรณ์ในการเป็นตัวแทนผู้รับใช้ประชาชน

1.4 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรบูรณาการทุกภาคส่วนในการส่งเสริมอบรมให้ความรู้ การสร้างอาชีพ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

3. ควรศึกษาหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงเทพมหานคร. (2564). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.Bangkok.go.th/upload/user/00000065/bangkoknoi/election/2.pdf>.
- กฤษฎา เพิ่มท้นจิตต์. (2564, 11 กรกฎาคม). *อดีตอาจารย์สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ [บทสัมภาษณ์]*.
- จักรวาล สุขไมตรี. (2564, 19 พฤษภาคม). *อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [บทสัมภาษณ์]*.
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2564). *การแบ่งเขตการเลือกตั้งของกรุงเทพมหานคร*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-001.pdf>.
- ดอนลาร์ เสนา. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลก*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2564, 15 กรกฎาคม). *อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์]*.
- ผลการเลือกตั้ง 2562 กรุงเทพมหานคร. *เขต 1*. (2564). สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/กรุงเทพมหานครในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562>.
- พระณรงวิทย์ สิทธิเมธี (ทองหยู). (2556). *ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระพรหมจริยาจารย์ (สงัด ปญญาวุฒมหาเถร)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระบุญญาภ อธิปัญญา (กุนาธรรม). (2561). *บทบาทพระธรรมมังคลาจารย์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร หมู่ที่ 2 บ้านลุ่มใต้ ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดระพิน พุทธิสารโร. (2564, 9 กรกฎาคม). *อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์]*.
- พระปัญญา โชติธมโม (แก้วawang). (2561). *ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอกำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ. (2564, 19 กรกฎาคม). อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].
- พระมหาสุวณฺโณ สุนนฺโท. (2564, 5 กรกฎาคม). อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].
- พระสมุห์อภิศักดิ์ เตชะ (โณมตริก). (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำของพระธรรมลัทธินายก (เฉลิมพนธวัธ)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุธี วีรบัณฑิต. (2564, 19 กรกฎาคม). อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].
- พิชิตชัย แซ่จิ่ง. (2564, 24 มิถุนายน). ว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตสัมพันธวงศ์ [บทสัมภาษณ์].
- พิสุทธิศักดิ์ ลิ้มปิชัย. (2564, 2 สิงหาคม). ที่ปรึกษาประธานชุมชนท่าน้ำสามเสนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [บทสัมภาษณ์].
- พีระโรจน์ ชัยรัตน์. (2564, 24 มิถุนายน). ว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตสัมพันธวงศ์ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วงศ์ภักดิ์ ทองคำ. (2564, 21 พฤษภาคม). ที่ปรึกษาประธานชุมชนริมทางรถไฟสายแปดริ้ว เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. [บทสัมภาษณ์].
- วิจิตร ศรีสอน. (2564, 18 มิถุนายน). ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครองมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา [บทสัมภาษณ์].
- วิเชียร เย็นทรง. (2564, 19 พฤษภาคม). อดีตสมาชิกสภาเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [บทสัมภาษณ์].
- วิโชค แสงนวล. (2564, 24 พฤษภาคม). ประธานชุมชนหลังบ้านมนังคศิลา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [บทสัมภาษณ์].
- ศิริพงษ์ ลิ้มปิชัย. (2564, 18 มิถุนายน). อดีตสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [บทสัมภาษณ์].
- สมเดช กิตติมาลัยวรรณ. (2564, 19 พฤษภาคม). ประธานชุมชนถนนสุคันธาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [บทสัมภาษณ์].
- สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. *ข้อมูลทั่วไปของเขต*. สืบค้น 2 ธันวาคม 2563. จาก <http://www.bangkok.go.th/dusit/page/sub/649/ข้อมูลทั่วไปของเขต>

สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. บทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 31 มกราคม 2564, จาก <https://www.ryt9.com/s/ryt9/40708>.

สุนิสา วงศ์ยศ. (2559). ภาวะผู้นำในการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลแม่ลานนา อำเภอ
ลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร
Decisions from Thai tourists, who visit
Wat Phra Chetuphon Wimon Mangkhalaram Rajwaramahawihan
Temple

ธีรเดช ธาดาชัยปกรณ์¹ ผกามาศ ชัยรัตน์² ชวลีย์ ณ ถลาง³
Thiradet Thadachaipakon, Pakamas Chairatana, Chawalee Na Talang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2. แหล่งท่องเที่ยว 3. กิจกรรมการท่องเที่ยว 4. บริการเบ็ดเตล็ด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยว ในการเดินทางมาเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความหลากหลายของวิธีการเดินทางมาเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.22 รองลงมา คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความงดงามด้านสถาปัตยกรรม (สิ่งปลูกสร้าง) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.60 รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ทักษะศึกษา หาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.28 และ ด้านบริการเบ็ดเตล็ด ได้แก่ ความเพียงพอของห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.67 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): องค์ประกอบการท่องเที่ยว; นักท่องเที่ยวชาวไทย; วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

Received: 2021-04-01 Revised: 2021-04-19 Accepted: 2021-04-20

¹ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management University of Phayao.

Corresponding Author e-mail: Thiradet_th@rmutto.ac.th

^{2,3} วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management University of Phayao

Abstract

The objective of this quantitative research is to study about Demographic characteristics that effects to Tourism Elements as follows: 1. Accessibility of Tourism, 2. Attraction of Tourism, 3. Activities of Tourism and 4. Ancillary of Tourism The data collection was gained from Thai tourists, who visit Wat Phra Chetupon Wimon Manghalaram Rajwaramahawihan. A 30 items of likert scale questionnaire was used to analyze the data. The participants were 400 Thai tourists, who visit the temple. Analyst the basic statistics of sample group with descriptive statistics, such as frequency, percent, average number and standard deviation. This research found that the decisions have made from the tourists participants were found in very positive way. Moreover, the results was found that the most important factors (a 4.22 level was reported) that made participants' decision to visit the temple was Accessibility. The following factors were Attraction, including architectural elegance (structure) with highest number of level at 4.6. Follwed by a following factor, Tourism Activities such as Field Trip or Personal learning was also reported at 4.28. The miscellaneous services such as sufficient toilets was continuously reported at 3.67.

Keywords: Tourism Elements; Thai tourists; Wat Phra Chetuphon Wimon Mangkhalaram Rajwaramahawihan

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2563 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 166 ล้านคน-ครั้ง ลดลง 0.06% เมื่อเทียบกับปีก่อน และแม้ว่าการท่องเที่ยวในเมืองหลักและเมืองรอง จะมีจำนวนใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา แต่จะพบว่าการท่องเที่ยวเมืองรองเพิ่มขึ้น 0.88% เมื่อเทียบกับปีก่อน ส่วนการท่องเที่ยวเมืองหลักหดตัว 0.49% เมื่อเทียบกับปีก่อนส่วนรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในประเทศอยู่ที่ 1.08 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 1.18% ซึ่งจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของ ชาวไทยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ และภูเก็ต ในปี 2563 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 3.01 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.37% เมื่อเทียบกับปีก่อน แม้ว่าในปีที่ผ่านมาการท่องเที่ยวของไทย จะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสงครามการค้า การแข็งตัวของค่าเงินบาท และการแข่งขันที่มีความรุนแรงในตลาดท่องเที่ยวโลก และการชะลอตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว และระดับการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวโดยรวมของประเทศก็ตาม (พิพัฒน์ รัชกิจประการ, 2563)

วัดหรือศาสนสถาน ได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเหตุให้วัดหรือ ศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่เพิ่ม จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น มีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวโดยไม่สูญเสียบทบาทเดิม (กรรณิกา คำดี, 2558)

การไหว้พระเป็นกิจกรรมที่กำลังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เนื่องจากความศรัทธาในการทำบุญไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายอยู่คู่กับคนไทยมาช้านานส่งผลให้บรรดาบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนในแต่ละพื้นที่ต่างพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีงานบุญของท้องถิ่น และการไหว้พระตามวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดขายดึงดูดนักท่องเที่ยวคนไทยที่นิยมทำบุญไหว้พระ ซึ่งถือเป็นตลาดท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche market) ที่น่าจับตามอง เนื่องจากเป็นตลาดที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว สวนกระแสเศรษฐกิจแม้จะมีอัตราการเติบโตอย่างช้า ๆ ชนค้ำน้ำซึ่มบ่อทราย ส่วนใหญ่ มักเติบโตสวนทางกับเศรษฐกิจ เพราะยังเศรษฐกิจแย่งผู้คนในสังคม ย่อมต้องการกำลังใจจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาเป็นองค์ประกอบในการดำรงชีวิตทั้งในหน้าที่การงาน และเมื่ออยู่ที่บ้าน (ศุภณีย์ วิจัยกสิกรไทย, 2550)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว มาไหว้พระ มาชมความงดงามของศิลปะ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร 4 ด้าน ได้แก่ 1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2. แหล่งท่องเที่ยว 3. กิจกรรมการท่องเที่ยว 4. บริการเบ็ดเตล็ด

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)
2. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction)
3. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
4. บริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นต้นมาออกแบบสอบถาม ด้วยการกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลสมบูรณ์แล้ว มาตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วน และทำการประมวลด้วยโปรแกรม SPSS

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ในพื้นที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในคอมพิวเตอร์มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผล โดยการกำหนดสถิติที่เหมาะสมสำหรับการใช้ประมวลผลและตีความข้อมูลทางสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ตัวแปรด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว สถิติที่เหมาะสมในการศึกษาตัวแปรดังกล่าว คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. ตัวแปรด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) มี 5 ระดับ เรียงจากน้อยไปหามาก ผู้วิจัยใช้สถิติที่เหมาะสมในการศึกษาตัวแปรดังกล่าว ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	196	49.00
หญิง	204	51.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	127	31.75
30-39 ปี	118	29.50
40-49 ปี	97	24.25
50 ปีขึ้นไป	58	14.50
3. สถานภาพ		
โสด	279	69.75
สมรส	121	30.25
4. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา/ปวช.	33	8.25
ปริญญาตรี	247	61.75
สูงกว่าปริญญาตรี	120	30.00
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	31	7.75
พนักงานเอกชน	111	27.75

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	152	38.00
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	70	17.50
รับจ้างทั่วไป	36	9.00
6. รายได้		
น้อยกว่า 15,000 บาท	69	17.25
15,001-20,000 บาท	82	20.50
20,001-25,000 บาท	59	14.75
25,001-30,000 บาท	52	13.00
30,001-35,000 บาท	36	9.00
35,001-40,000 บาท	42	10.50
มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป	60	15.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบการท่องเที่ยว
ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)			
ความหลากหลายของวิธีการเดินทางมาเที่ยว (รถยนต์, รถจักรยานยนต์, รถจักรยาน, เรือ, เดินเท้า)	4.22	0.79	มาก
ระบบขนส่งสาธารณะ (รถเมล์, รถไฟฟ้า, เรือประจำทาง)	3.96	0.89	มาก
บริการพาหนะท้องถิ่น (มอเตอร์ไซด์รับจ้าง, สามล้อ)	3.89	0.93	มาก
สภาพการจราจรโดยรอบ (รถติด มาก/น้อย)	3.70	0.95	มาก
ความเพียงพอของที่จอดรถ	3.19	1.23	ปานกลาง
ระยะเวลาให้บริการ เปิด – ปิด มีความเหมาะสม	4.12	0.71	มาก
รวม	3.90	0.70	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction)			
ความมีชื่อเสียงของสถานที่	4.54	0.62	มากที่สุด
ความมีลักษณะเด่นในตัวเอง	4.56	0.63	มากที่สุด
ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	4.59	0.59	มากที่สุด
ความงดงามด้านสถาปัตยกรรม (สิ่งปลูกสร้าง)	4.60	0.58	มากที่สุด
ความงดงามด้านจิตรกรรม (ภาพวาด / การเขียนลวดลาย)	4.48	0.64	มากที่สุด
ความงดงามด้านประติมากรรม (รูปปั้น / การแกะสลัก)	4.45	0.68	มากที่สุด
รวม	4.58	0.56	มากที่สุด

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)			
ทัศนศึกษา / หาความรู้ด้วยตนเอง	4.28	0.70	มาก
ถวายบังคมพระบรมอัฐิ / พระบรมราชสรีรางคาร (พระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับวัด)	3.96	1.04	มาก
ร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น เช่น งานประจำปี, ถวาย, ผ้าป่า, พิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลต่างๆ , กิจกรรมในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา	3.42	1.20	ปานกลาง
ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงาน/บุคคลภายนอกมาจัดในวัด เช่น, งานทำบุญในโอกาสวันครบรอบวาระต่าง ๆ	3.28	1.23	ปานกลาง
ร่วมกิจกรรมอื่น ๆ เช่น รับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์, จิต อาสาทำความสะอาดวัด	3.04	1.32	ปานกลาง
บูชาวัตถุมงคล	2.82	1.35	ปานกลาง
รวม	3.53	0.89	มาก
4. บริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary)			
ความเพียงพอของห้องน้ำ	3.67	0.85	มาก
ความเพียงพอของถังขยะ	3.58	0.90	มาก
มัคคุเทศก์ / ผู้บรรยาย ประจำวัด	3.14	1.11	ปานกลาง
ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม(ภายในวัด, บริเวณโดยรอบวัด)	3.30	1.04	ปานกลาง
ชั้นวางรองเท้า / ตู้ฝากของ	3.39	0.97	ปานกลาง
พื้นที่เปลี่ยนชุด (กรณีนักท่องเที่ยวแต่งกายไม่เหมาะสม)	3.36	1.04	ปานกลาง
รวม	3.48	0.87	มาก
ภาพรวม	3.83	0.62	มาก

บทสรุป (Conclusion)

จากตารางแสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารมากกว่าครึ่ง เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.00 และ 49.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี รองลงมาอายุน้อยกว่า 30-39 ปี มีอายุระหว่าง 40-49 ปี และมีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.75 29.50 24.25 และ 14.50 ตามลำดับ มากกว่าครึ่งมีสถานภาพโสด รองลงมาสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 69.75 และ 30.25 ตามลำดับ มากกว่าครึ่งมีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี และมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 61.75 30.00 และ 8.25 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ รองลงมาพนักงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รับจ้างทั่วไป และนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.00 27.75

17.50 9.00 และ 7.75 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท รองลงมา มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 25,001-30,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 35,001-40,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 30,001-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.50 17.25 15.00 14.75 13.00 10.50 และ 9.00 ตามลำดับ

จากตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์ประกอบการท่องเที่ยวในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร 4 ด้าน พบว่าในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (S.D. = 0.62)

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความหลากหลายของวิธีการเดินทางมาเที่ยว (รถยนต์, รถจักรยานยนต์, รถจักรยาน, เรือ, เดินเท้า) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 (S.D. = 0.79) ระยะเวลาให้บริการ เปิด - ปิด มีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D. = 0.71) ระบบขนส่งสาธารณะ (รถเมล์, รถไฟฟ้า, เรือประจำทาง) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.89) บริการพาหนะท้องถิ่น (มอเตอร์ไซด์รับจ้าง, สามล้อ) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.937) สภาพการจราจรโดยรอบ (รถติด มาก/น้อย) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 (S.D. = 0.95) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเพียงพอของที่จอดรถ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (S.D. = 1.23) ตามลำดับ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 (S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความงดงามด้านสถาปัตยกรรม (สิ่งปลูกสร้าง) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 (S.D. = 0.58) ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 (S.D. = 0.59) ความมีลักษณะเด่นในตัวเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (S.D. = 0.63) ความมีชื่อเสียงของสถานที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 (S.D. = 0.62) ความงดงามด้านจิตรกรรม (ภาพวาด / การเขียนลวดลาย) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (S.D. = 0.64) และความงดงามด้านประติมากรรม (รูปปูนปั้น / การแกะสลัก) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 (S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะศึกษา / หาความรู้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 (S.D. = 0.70) ถวายบังคมพระบรมอัฐิ / พระบรมราชสรีรางคาร (พระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับวัด) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 1.04) ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น เช่น งานประจำปี, กฐิน, ผ้าป่า, พิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลต่างๆ , กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 (S.D. = 1.20) ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงาน/บุคคลภายนอกมาจัดในวัด เช่น, งานทำบุญในโอกาสวันครบรอบวาระต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 3.28 (S.D. = 1.23) ร่วมกิจกรรมอื่น ๆ เช่น รับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์, จิตอาสาทำความสะอาดวัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 (S.D. = 1.32) และบูชาวัตถุมงคล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 (S.D. = 1.35) ตามลำดับ

ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 (S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเพียงพอของห้องน้ำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 (S.D. = 0.85) ความเพียงพอของถังขยะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 (S.D. = 0.90) ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ชั้นวางรองเท้า / ตู้ฝากของ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 (S.D. = 0.97) พื้นที่เปลี่ยนชุด (กรณีนักท่องเที่ยวแต่งกายไม่เหมาะสม) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 (S.D. = 1.04) ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม(ภายในวัด, บริเวณโดยรอบวัด) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 (S.D. = 1.04) และมัคคุเทศก์ / ผู้บรรยาย ประจำวัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 (S.D. = 1.11) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และองค์ประกอบการท่องเที่ยวในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ผู้วิจัยพบว่าในภาพรวมลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นันทพร ศรีวิไล (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยว จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษาสูงสุด รายได้รวมต่อเดือน อาชีพ และภูมิลาเนา ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในทุกด้านแตกต่างกัน ในขณะที่ ยิ่งยศ ปัญญา(2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี และ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

มาที่ท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า เมื่อจำแนกตามอายุ ในทุกด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างกัน ในขณะที่ นันทิตา เพชรภรณ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยวเกาะเกร็ด แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักท่องเที่ยวที่สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัวหรือคู่สมรส ลักษณะการท่องเที่ยวก็จะแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาคนเดียว เช่น นักท่องเที่ยวที่มาครอบครัวอาจมีความสนใจในด้านการเที่ยวชมทิวทัศน์ วัดวาอาราม การทำบุญและสนใจในเรื่องการรับประทานอาหาร การซื้อของฝาก ซึ่งแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาคนเดียว อาจทำให้ส่งผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวที่ต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และบริการเบ็ดเตล็ด แตกต่างกัน สอดคล้องกับ กุลนิภัทร์ บุญรุ่ง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุยโดยรวม ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาที่ต่างกันของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปด้วยตามการศึกษาที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคนทำให้พฤติกรรมการเดินทางตลอดจนการเลือกซื้อรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในด้านบริการเบ็ดเตล็ดแตกต่างกัน สอดคล้องกับ กุลนิภัทร์ บุญรุ่ง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุยโดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาชีพของแต่ละคนก็ส่งผลต่อการท่องเที่ยว เช่น นักเรียน นักศึกษาอาจจะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเก็บเกี่ยวความรู้หรือประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยว ส่วน อาชีพอื่นๆ อาจมีจุดประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด ซึ่งแต่ละอาชีพย่อมมีการตัดสินใจในการท่องเที่ยวที่ต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และบริการเบ็ดเตล็ดแตกต่างกัน ในขณะที่ กุลนิภัทร์ บุญรุ่ง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีรายได้แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวโดยรวม เหตุผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรายได้เป็นตัวกำหนดในการเดินทางท่องเที่ยว หรือส่งผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยว เพราะการเลือกเดินทางในแต่ละสถานที่ย่อมมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางแตกต่างกัน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความหลากหลายของวิธีการเดินทางมาเที่ยว (รถยนต์, รถจักรยานยนต์, รถจักรยาน, เรือ, เดินเท้า) ระยะเวลาให้บริการ เปิด - ปิด มีความเหมาะสม ระบบขนส่งสาธารณะ (รถเมล์, รถไฟฟ้า, เรือประจำทาง) บริการพาหนะท้องถิ่น (มอเตอร์ไซด์รับจ้าง, สามล้อ) สภาพการจราจรโดยรอบ (รถติดมาก/น้อย) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเพียงพอของที่จอดรถตามลำดับ สอดคล้องกับ พยอม ธรรมบุตร (2560) กล่าวว่า การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความงดงามด้านสถาปัตยกรรม (สิ่งปลูกสร้าง) ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความมีลักษณะเด่นในตัวเอง ความมีชื่อเสียงของสถานที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ความงดงามด้านจิตรกรรม (ภาพวาด / การเขียนลวดลาย) และความงดงามด้านประติมากรรม (รูปปั้น / การแกะสลัก) ตามลำดับ สอดคล้องกับ พยอม ธรรมบุตร (2560) ได้ให้ความหมายว่า แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่มาก่อนประวัติศาสตร์เช่นวัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะศึกษา / หาความรู้ด้วยตนเอง ถวายบังคมพระบรมอัฐิ / พระบรมราชสรีรางคาร (พระมหากษัตริย์ที่เกี่ยวข้องกับวัด) ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ร่วมกิจกรรมที่

ทางวัดจัดขึ้น เช่น งานประจำปี, ถวาย, ผ้าป่า, พิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลต่างๆ , กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงาน/บุคคลภายนอกมาจัดในวัด เช่น, งานทำบุญในโอกาสวันครบรอบวาระต่าง ๆ ร่วมกิจกรรมอื่น ๆ เช่น รับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์, จิตอาสาทำความสะอาดวัดและบูชาวัตถุมงคล ตามลำดับ สอดคล้องกับ พยอม ธรรมบุตร (2560) ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวมีได้หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ และความงดงามเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

ด้านบริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความเพียงพอของห้องน้ำ ความเพียงพอของถังขยะ ข้อที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ชั้นวางรองเท้า / ตู้ฝากของ พื้นที่เปลี่ยนชุด (กรณีนักท่องเที่ยวแต่งกายไม่เหมาะสม) ร้านอาหาร / เครื่องดื่ม(ภายในวัด, บริเวณโดยรอบวัด) และมัคคุเทศก์ / ผู้บรรยาย ประจำวัด ตามลำดับ สอดคล้องกับ พยอม ธรรมบุตร (2560) ได้กล่าวถึง บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร ร้านค้า ห้องสุขา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษารั้วนี้ มีความคาดหวังว่าผลการศึกษาจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สนใจได้ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และรองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในอนาคต

1. ด้านข้อมูลประวัติความเป็นมาของวัด ควรมีการให้บริการด้านข้อมูล เช่น จุดสังเกตอาคารเ้า สำหรับแสดงข้อมูลประวัติความเป็นมาของวัด
2. ด้านค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจ่ายในการทำบุญใส่ตู้บริจาค ถวายสังฆทาน ค่าดอกไม้ธูปเทียน บูชาวัตถุมงคล เป็นต้น
3. ด้านกิจกรรม นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานราชการและวัดร่วมกันจัดกิจกรรมทางศาสนาให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมมากขึ้น รวมถึงการขยายเวลาในการเข้าชมวัด และจัดรอบเข้าชมเพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากเกินไปในแต่ละรอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์กับแหล่งท่องเที่ยว และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ จึงขอเสนอแนะ

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดประจำรัชกาลแห่งราชวงศ์จักรี
2. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละวัด อย่างละเอียด เพื่อให้เห็นถึงความโดดเด่นของวัดประจำรัชกาลแห่งราชวงศ์จักรี ให้ชัดเจนมากขึ้น
3. จัดทำคู่มือให้วัดประจำรัชกาลแห่งราชวงศ์จักรี ให้เป็นรายการนำเที่ยวต้นแบบ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณิกา คำดี. (2558). วัดและศาสนสถานในมิติของการท่องเที่ยว. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลนิภัทร์ บุญรุ่ง. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวเกาะสมุย ของนักท่องเที่ยวชาวไทย. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นันทพร ศรีวิไล. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พยอม ธรรมบุตร. (2560). การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิพัฒน์ รัชกิจประการ. (2563). Infographic สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว. สืบค้น 14 มีนาคม 2564, จาก https://www.matichon.co.th/politics/politics-in-depth/news_2290805.
- ยิ่งยศ ปัญญาโน. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกมาท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2550). บทวิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจ. สืบค้น 14 มีนาคม 2564, จาก <https://kasikomresearch.com/>.

ประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรค
ไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา
The Effectiveness of Mobile Application in Educating in Radioactive
Iodine-131 Therapy of Hyperthyroidism in
Nakhon Ratchasima Province

อัมพร ชันจันทร์¹ ลาวลย์ ต้นสกุลรุ่งเรือง² เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร³ ศิริพร สัจจานันท์⁴
Amporn Khanchan, Lavan Tonesakulrungruang, Saowanee Samantreeporn, Siriporn
Sajjanand

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน (2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน (3) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหรือผู้สนใจในการพัฒนาการสร้างโมบายแอปพลิเคชัน ในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ ในการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ที่รักษาด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในหน่วยเวชศาสตร์นิวเคลียร์ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง 460 ราย สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน pair t-test และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ใช้แบบสัมพัทธ์ทั้งโครงสร้าง สัมพัทธ์เชิงลึกจากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยเวชศาสตร์นิวเคลียร์ และนักวิชาการสาขา อื่น ๆ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) เทคโนโลยี และคุณภาพการบริการ มีผลต่อความพึงพอใจ (2) เทคโนโลยี และการจัดการความรู้ มีผลต่อประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน (3) ความพึงพอใจ มีผลต่อประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน (4) คุณภาพการบริการไม่มีผลต่อประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน (5) การจัดการความรู้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการโมบายแอปพลิเคชัน (6) โมเดลเชิงสาเหตุที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้วยค่าสถิติดังนี้ $\chi^2 / df = 1.27$, CFI = 0.993, TLI = 0.990, RMSEA = 0.024 และ SRMR = 0.035 (7) ผลการทดสอบความรู้ พบว่าหลังใช้โมบายแอปพลิเคชันกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น

Received: 2021-05-03 Revised: 2021-07-23 Accepted: 2021-07-23

^{1 2 3 4} หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
จังหวัดกรุงเทพ Doctor of Business Administration Program in Business Administration, Faculty of
Business Administration, Bangkokthonburi University, Bangkok Province. Corresponding Author
e-mail: thongfah5241@gmail.com

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (8) ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหา การออกแบบ หน้าทีของปุ่มต่าง ๆ ของโมบายแอปพลิเคชัน

คำสำคัญ (Keywords): เทคโนโลยี; ประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชัน; โรคไฮเปอร์ไทรอยด์

Abstract

The objectives of this research were (1) To study the factors affecting the effectiveness of mobile application; (2) To evaluate the effectiveness of mobile application; and (3) To guide for executives or those interested in developing mobile application in educating in radioactive Iodine- 131 therapy of hyperthyroidism in Nakhon Ratchasima Province. This research used mixed methods, used questionnaires and quizzes from the populations who were patients with hyperthyroidism treated with Radioactive Iodine-131 or patient representatives in Nuclear Medicine Division, Maharaj Nakhon Ratchasima Hospital, Nakhon Ratchasima Province 460 samples by simple random sampling. The statistics used in data analyses were frequency, percentage, mean, standard deviation, pair t-test and structural equation modeling (SEM). Used semi-structured interview by deep interviewing from a group of Nuclear Medicine workers and an academic group of other were 20 samples by convenient technique. The results of the study were as follows: (1) technology and service quality had an effect on satisfaction; (2) technology and knowledge management had an effect on effectiveness of the mobile application; (3) satisfaction had an effect on effectiveness of the mobile application; (4) service quality had no effect on effectiveness of the mobile application; (5) knowledge management factor had no effect on satisfaction factor; (6) the research model was consistent with empirical data, passed the standard criteria, $\chi^2 / df = 1.27$, CFI = 0.993, TLI = 0.990, RMSEA = 0.024 and SRMR = 0.035; (7) the pre-test and post-test scores after using the mobile application were found that the samples that used the mobile application gained more knowledge with statistically significant at the 0.01 level; and (8) interview results showed that they suggested about the contents, the design of the application functions such as buttons and interface design.

Keywords: Technology; Effectiveness of Mobile Application; Hyperthyroidism

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการมาเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ของผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วย มีหลายขั้นตอน และผู้ป่วยแต่ละรายอาจต้องเข้ารับการตรวจหรือรักษาหลายศาสตร์ ทำให้ผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยปฏิบัติตามขั้นตอนการเข้ารับบริการ ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับบริการที่ล่าช้า หรืออาจได้รับบริการที่ไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งเป็นการสูญเสียเวลาและเพิ่มค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ป่วยที่ต้องมาโรงพยาบาลหลายครั้ง ดังนั้นการอธิบายขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมการสร้างหรือแสวงหาความรู้ การรวบรวมและจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้หรือการถ่ายทอดความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ เพื่อให้เกิดการยกระดับความรู้ในการดูแลสุขภาพ (เวชกา กลั่นวิจิตร และคณะ, 2560) โดยคำนึงถึงคุณภาพการบริการที่ดี และทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ (นพวรรณ จงสง่ากลาง และคณะ, 2561)

งานเวชศาสตร์นิวเคลียร์ เป็นสาขาทางการแพทย์ ที่ให้การตรวจวินิจฉัยและรักษาโรค ด้วยการนำสารกัมมันตรังสีมาใช้ร่วมกับเครื่องมือทางการแพทย์ขั้นสูง การเข้ารับบริการ ผู้ป่วยจะได้รับคำแนะนำหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ (Hyperthyroidism) หรือโรคพิษต่อมไทรอยด์ ด้วยไอโอดีนรังสี-131 (Radioactive Iodine-131) ที่ผู้ป่วยต้องมีการติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง จากสำนักงานสถิติแห่งชาติได้รายงานจำนวนผู้ป่วยโรคพิษต่อมไทรอยด์ ในประเทศไทย ปี 2559 ปี 2560 ปี 2561 มีจำนวน 34,527 ราย 35,138 ราย 36,380 ราย ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) จากสถิติพบว่าจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นทุกปี และเนื่องจากผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานสาขาเวชศาสตร์นิวเคลียร์กว่า 20 ปี ทำให้พบปัญหาในการแนะนำผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยเกี่ยวกับการตรวจวินิจฉัยโรคและรักษาโรคด้วยสารกัมมันตรังสี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มเติมในขั้นตอนการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาโรค โดยการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ที่รักษาด้วยไอโอดีนรังสี-131 โดยได้ทำการศึกษาที่หน่วยงานเวชศาสตร์นิวเคลียร์ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วยโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ที่รักษาด้วยไอโอดีนรังสี-131 เพราะมีผู้ป่วยมารับบริการจำนวนมาก ตัวเลขเฉลี่ยของปี พ.ศ. 2562 ผู้ป่วยที่มาตรวจติดตามการรักษา 1,000 รายต่อเดือน (สถิติหน่วยงานเวชศาสตร์นิวเคลียร์โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา, 2562) ในหัวข้อวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุ ด้านเทคโนโลยี ด้านคุณภาพการบริการ และด้านการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อประเมินประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหรือผู้สนใจในการพัฒนาการสร้างโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ผลจากการศึกษานี้จะใช้เป็นแนวทางในการ

ปรับปรุงเนื้อหาความรู้ของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนี้ขึ้นมา โดยศึกษาจากทฤษฎีต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการสัมภาษณ์และสนทนาขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์นิวเคลียร์ นักออกแบบและพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน รวมทั้งผู้ใช้งาน (ผู้ป่วยหรือญาติที่เป็นตัวแทนผู้ป่วย) โมบายแอปพลิเคชัน เพื่อรวบรวมความรู้ที่ผู้ใช้งานต้องการ หลังจากนั้นจึงตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญทางเวชศาสตร์นิวเคลียร์ และติดต่อนักพัฒนาโปรแกรมโมบายแอปพลิเคชันเพื่อดำเนินการและอัปโหลดบนระบบของโทรศัพท์ทั้ง android และ ios (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แสดงโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุ ด้านเทคโนโลยี ด้านคุณภาพการบริการ และด้านการจัดการความรู้ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยวัดจากความพึงพอใจและความรู้ที่ได้รับหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารหรือผู้สนใจในการพัฒนาการสร้างโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed methods) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) โดยใช้แบบสอบถาม

แบบทดสอบ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยไฮเปอร์ไทรอยด์ที่รักษาด้วยไอโอดีนรังสี-131 หรือญาติที่เป็นตัวแทนผู้ป่วยของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 460 ราย โดยคำนวณจำนวนขนาดตัวอย่าง ตาม Hair และคณะ (Hair et al, 2010) การใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ประชากรของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แพทย์สาขาเวชศาสตร์นิวเคลียร์ นักฟิสิกส์การแพทย์ นักรังสีการแพทย์ พยาบาล พนักงานการแพทย์และรังสีเทคนิค มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในหน่วยเวชศาสตร์นิวเคลียร์อย่างน้อย 1 ปี และนักวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 15 คน และ 5 คน ตามลำดับ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ 20 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient technique)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชันและแบบสอบถามเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านการยอมรับเทคโนโลยี ด้านคุณภาพการบริการ ด้านการจัดการความรู้ ด้านความพึงพอใจ จากการใช้โมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 และด้านประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน โดยมีระดับความคิดเห็นหลังใช้โมบายแอปพลิเคชันตั้งแต่ 1 ถึง 5 คือ น้อยที่สุด (1) ถึง มากที่สุด (5) รวม 23 ข้อคำถาม แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ มีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้ (Item-Objective Congruence Index; IOC) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ไม่ผ่านเกณฑ์ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง (ธนานันต์ นุ่มแสง และคณะ, 2561) ผลการวิเคราะห์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ข้อคำถามทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้ สำหรับการตรวจสอบความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ควรมีค่าในระดับ .70 ขึ้นไป ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถาม (Corrected Item-Total Correlation) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Field, 2005) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงของข้อคำถามของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั่วไป โดยสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก จำนวน 30 ราย คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.877 และทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกราย

ข้อมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงไม่ได้ตัดข้อคำถามใดออก ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการใช้โมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนคำตอบลงในแบบสอบถามที่เว้นที่ว่างไว้

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาโดยแบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 มี 4 ข้อคำถามปลายเปิด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองและอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน โรงพยาบาลมหาสารคามราชสีมา เลขที่ใบรับรอง 176/2020

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบทดสอบ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 460 ราย และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 ราย แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็น

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติเชิงอนุมาน Pair t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลแบบทดสอบก่อนและหลังให้ความรู้ผ่านโมบายแอปพลิเคชัน และใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลที่วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ เทคโนโลยี คุณภาพการบริการ การจัดการความรู้ ความพึงพอใจ ประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชัน และ ความรู้ที่ได้รับ ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเทคโนโลยี คุณภาพการบริการ การจัดการความรู้ ความพึงพอใจ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชัน โดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ด้วยโปรแกรมทางสถิติขั้นสูงที่เรียกว่า โมเดลสมการโครงสร้าง (สุวิมล ติรภานนท์, 2553)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 460 ราย แบ่งเป็น 10 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สิทธิการรักษาพยาบาล ความสัมพันธ์กับโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ การรักษาด้วยไอโอดีนรังสี-131 และเคยใช้โมบายแอปพลิเคชันอื่นมาก่อน โดยเรียงลำดับจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ เป็นเพศหญิง จำนวน 344 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.8 และเพศชาย จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.2 อายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 อายุระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.9 อายุระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9อายุน้อยกว่า 26 ปี จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.9 อายุระหว่าง 56-65 ปี จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.1 และ อายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.4

สถานภาพสมรส จำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.9 โสด จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 หย่า จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3 แยกกันอยู่ จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 และ หม้าย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 334 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.6 ปริญญาตรี จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 ปริญญาโท 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 ปริญญาเอก 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 อาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.6 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 อาชีพเกษตรกร จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.1 ประกอบธุรกิจส่วนตัว และ รับราชการ มีจำนวนเท่ากันคือ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.6 รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน จำนวน 296 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.3 รายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาท จำนวน 130 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 และรายได้มากกว่า 45,000 บาทต่อเดือน จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 สิทธิหลักประกันสุขภาพ 30 บาท จำนวน 242 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.6 สิทธิประกันสังคม จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ ชำระเงินเอง/ประกันชีวิต มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.7 เป็นผู้ป่วยโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ จำนวน 379 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.4 และเป็นญาติของผู้ป่วยไฮเปอร์ไทรอยด์ จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6 เคยกลืนไอโอดีนรังสีแล้ว จำนวน 290 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.0 และไม่เคยกลืนไอโอดีนรังสี จำนวน 170 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 ไม่เคยใช้แอปพลิเคชันอื่นมาก่อน จำนวน 422 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.7 และเคยใช้แอปพลิเคชันอื่น จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านคุณภาพการบริการ ด้านการจัดการความรู้ ด้านความพึงพอใจ และด้านประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน

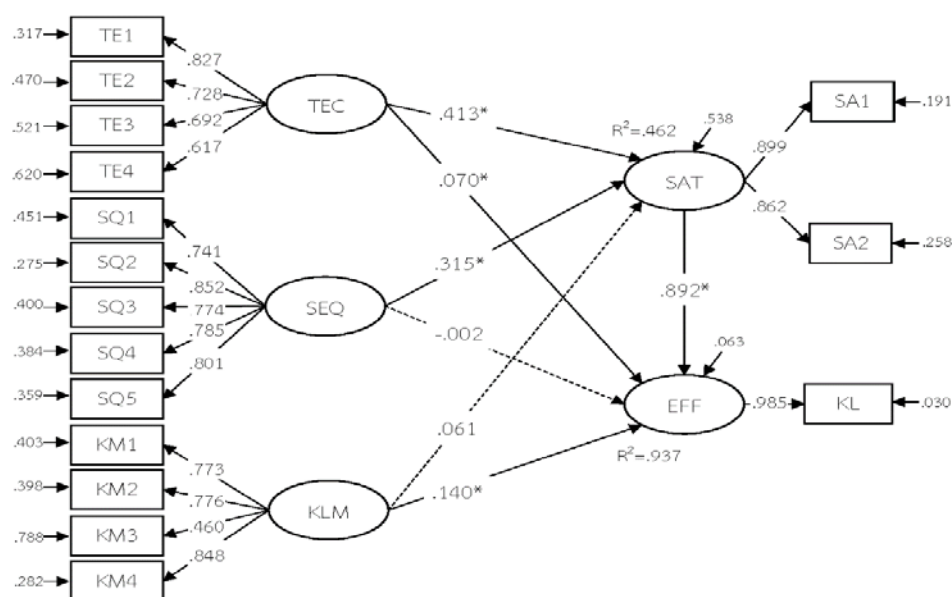
ปัจจัย 5 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านเทคโนโลยี	4.28	.527	มากที่สุด	2
ด้านคุณภาพการบริการ	4.55	.501	มากที่สุด	1
ด้านการจัดการความรู้	3.02	.796	ปานกลาง	5
ด้านความพึงพอใจ	4.26	.649	มากที่สุด	3
ด้านประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน	4.17	.579	มาก	4
รวม	4.06	.452	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของปัจจัย 5 ด้าน ระหว่าง เทคโนโลยี คุณภาพการบริการ การจัดการความรู้ ความพึงพอใจ และประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน พบว่ารวม 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .452

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้ 16 ตัวแปร ได้แก่ TE1 TE2 TE3 TE4 SQ1 SQ2 SQ3 SQ4 SQ5 KM1 KM2 KM 3 KM4 SA1 SA2 และ KL (n=460)

ตัวแปรสังเกตได้	$\bar{X}$	S.D.
เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ (TE1)	4.39	.635
เทคโนโลยีช่วยให้การบริการกว้างขวางขึ้น (TE2)	4.37	.687
เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน (TE3)	4.32	.773
เทคโนโลยีช่วยดำเนินการในหน่วยงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (TE4)	3.87	.763
ด้านความเป็นรูปธรรมบริการ (SQ1)	4.55	.609
ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ (SQ2)	4.58	.597
ด้านการตอบสนอง (SQ3)	4.56	.566
ด้านความเชื่อมั่น (SQ4)	4.53	.609
ด้านรู้จักและเข้าใจบริการ (SQ5)	4.53	.602
การเข้าถึงความรู้ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (KM1)	2.89	.989
การจัดการความรู้ให้เป็นระบบและถูกต้องมากขึ้น (KM2)	2.87	.970
การเข้าถึงความรู้ได้สะดวกและง่ายขึ้น (KM3)	3.29	1.012
การประมวลและการกลั่นกรองความรู้ ให้มีเนื้อหาที่ได้มาตรฐานและสมบูรณ์ (KM4)	3.03	1.000
ความง่ายในการใช้งานของระบบของโมบายแอปพลิเคชัน (SA1)	4.28	.693
ความสะดวกในการใช้งานของโมบายแอปพลิเคชัน (SA2)	4.30	.674
ความรู้ที่ได้รับของผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชัน (KL)	4.17	.579

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรวมข้อคำถามจาก 23 ข้อคำถาม ให้เหลือ 16 ประเด็น ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้เพื่อใช้อธิบายตัวแปรแฝงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านคุณภาพการบริการ ด้านการจัดการความรู้ ด้านความพึงพอใจ และด้านประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคุณภาพการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ (SQ2) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=.597) สำหรับด้านการจัดการความรู้ที่น้อยที่สุดคือ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบและถูกต้องมากขึ้น (KM2) ($\bar{X}=2.87$, S.D.=.970)

$\chi^2=103.77$, $df=82$, $p=.053$, $CFI=.993$, $TLI=.990$, $RMSEA=.024$, $SRMR=.035$

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เส้นทึบ) ($t \leq -1.96$ หรือ ≥ 1.96)

ภาพที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลของเทคโนโลยี คุณภาพการบริการ การจัดการความรู้ ความพึงพอใจ และประสิทธิผลของนโยบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา

จากภาพที่ 2 พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างที่ปรับแก้โมเดลแล้ว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังทำการปรับโมเดลจำนวน 14 ครั้ง แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า โมเดลตามทฤษฎีสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 103.77 องศาอิสระ (df) เท่ากับ 82 ค่า p-value เท่ากับ .053 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่ามากกว่า .05 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ มีค่าเท่ากับ 1.27 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่าน้อยกว่า 2.00 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีสอดคล้องกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ .993 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่ามากกว่า .95 และ TLI = .990 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่ามากกว่า .95 ค่า RMSEA = .024 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่าน้อยกว่า .08 ค่า SRMR = .035 ผ่านเกณฑ์ คือมีค่าน้อยกว่า .08

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

โดยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ ดังนี้

1. เทคโนโลยี และคุณภาพการบริการ มีผลต่อความพึงพอใจ เทคโนโลยี และการจัดการความรู้ มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายแอปพลิเคชัน ความพึงพอใจ มีผลต่อประสิทธิผลของนโยบายแอปพลิเคชัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัย กล่าวคือ ทฤษฎีของ Fishbein, M. & Ajzen, I. (1997) ได้กล่าวว่าอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจาก

เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาพลักษณ์ในเชิงบวก จะสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้งาน ทฤษฎีของ Robbins, Stephen P. (1990) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทฤษฎีของ Brian Quinn, J. (1993) ที่อธิบายถึงการจัดการความรู้กับประสิทธิผลการทำงาน ทฤษฎีของ Davis Jr, F. D. (1986) ทฤษฎีของ Cronin and Taylor (1992) ที่อธิบายถึงคุณภาพการบริการที่ดี จะส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริการ ทฤษฎีของ Ajzen & Fishbein (1985) ที่อธิบายถึงความพึงพอใจและประสิทธิผลของเทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา นครเรียบ และคณะ (2560) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีแอปพลิเคชันมือถือส่งผลต่อประสิทธิผลการรับประทานยาของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แอปพลิเคชันมือถือ งานวิจัยของ เวธกา กลิ่นวิจิต และคณะ (2560) เรื่องการจัดการความรู้ด้าน และสอดคล้องงานวิจัยของ Rehaman, B. and Husnain, M. (2018) ได้ศึกษาและสรุปผลงานวิจัยว่าการใช้งานระบบสารสนเทศมีผลต่อความพึงพอใจในประสิทธิผลของเทคโนโลยี

2. คุณภาพการบริการไม่มีผลต่อประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชัน การจัดการความรู้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้โมบายแอปพลิเคชัน อธิบายได้ดังนี้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจจะยังไม่คุ้นเคยในการใช้โมบายแอปพลิเคชันนี้ โดยสอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของเทคโนโลยีมักเป็นคุณภาพบริการตามความคาดหวังและการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของเทคโนโลยีที่ผู้รับบริการได้รับ เช่น งานวิจัยของ M.J. Ershadi, et al (2017) ที่ศึกษาคุณภาพบริการด้านเทคโนโลยีที่เป็นความคาดหวังจากประโยชน์ของเทคโนโลยี สำหรับกรณีการจัดการความรู้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้โมบายแอปพลิเคชัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นผู้ป่วยที่เคยกลืนไอโอดีนรังสี-131 แล้ว ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้รับคำแนะนำจากแพทย์และจากเจ้าหน้าที่มาแล้วหลายครั้ง เป็นไปได้ว่า ผู้ป่วยหรือตัวแทนผู้ป่วยมีความรู้เดิมอยู่แล้ว ดังนั้นการจัดการความรู้ของกลุ่มนี้ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้โมบายแอปพลิเคชันนี้นั่นเอง อีกทั้งการให้ความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาไม่นาน ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการความรู้ที่รับรู้ถึงประโยชน์ยังไม่ชัดเจน ซึ่งตามทฤษฎีของ DeLone, W. H., & McLean, E. R. (2003) ได้กล่าวว่า การใช้งาน อย่างเป็นประจำนั้นย่อมเกิดจากกระบวนการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ประโยชน์ของการจัดการความรู้และจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อระบบการจัดการความรู้ และงานวิจัยของ Liaw, S.S. (2008) ที่พบว่า การรับรู้ถึงประสิทธิภาพของตัวผู้เรียนเอง เป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนผ่านระบบอีเลิร์นนิ่ง โดยผู้วิจัยได้กล่าวว่าการจัดการความรู้จะสร้างความพึงพอใจในระดับสูงต่อเมื่อผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ น้อย หรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นเลย

3. การประเมินประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยวัดจากความพึงพอใจและความรู้ที่ได้รับหลังการใช้โมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา นั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Davenport, T.H. and Prusak, L. (1998) ที่อธิบายถึง

ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งรูป เสียงหรือ การอ่าน และการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการให้ความรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) และงานวิจัยของ Rivard, L.P. & Straw, S.B. (2000) ได้อธิบายถึงประสิทธิผลของความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้โดยวัดได้จากผลทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้ ควรมีการพัฒนาในรุ่นถัดไป เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง และระดับสูงมาก และประสิทธิผลของโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันนี้ในรุ่นถัดไป และข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานเวชศาสตร์นิวเคลียร์ในประเทศไทยที่มีการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ที่ต้องการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 เพื่อใช้เป็นแนวทางต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ในการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคไฮเปอร์ไทรอยด์ด้วยไอโอดีนรังสี-131 ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการให้ความรู้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรให้กลุ่มศึกษาใช้เวลาในการศึกษาความรู้จากโมบายแอปพลิเคชันนี้ นานขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(1), 7-20.
- ชนานันต์ นุ่มแสง และ ธนิตา ตันตระกูลโรจน์. (2561). การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินกลยุทธ์ในการรับมือกับความเครียดแบบสั้นฉบับภาษาไทย. *สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 63(2), 195.
- นพวรรณ จงสง่ากลาง วรวรรณ สโมสรสุข และธนบรรณ อุ่ทองมาก. (2561). การรับรู้คุณภาพบริการของผู้มารับบริการ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 26(2), 329-342.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เวธกา กลิ่นวิจิต, ยุติ รอดจากภัย และ คณินิจ อูสิมาศ. (2560). การจัดการความรู้ด้านสุขภาพของ ผู้สูงอายุภาคตะวันออก : กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรีและจังหวัดสระแก้ว. *บูรพาเวชสาร*. 4(2), 1-19

- สุวิมล ตีรภานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิดา นครเรียบ ดวงรัตน์ วัฒนกิจไกรเลิศ, วิชชุดา เจริญกิจการ. (2560). ประสิทธิภาพของโมบายแอปพลิเคชันต่อความร่วมมือในการรับประทานยาในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง. *J Nurs Sci*. 35(3), 58-69.
- Brian Quinn, J. (1993). Managing the intelligent enterprise: Knowledge & service-based strategies. *Planning Review*. 21(5), 13-16.
- Cronin, J. J., & Taylor, S. A. (1992). Measuring service quality: A Reexamination and extension. *Journal of Marketing*. 56(3), 55-68.
- Davenport, T.H. and Prusak, L. (1998). *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Boston, Harvard Business School Press.
- Davis Jr, F. D. (1986). *A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: Theory and results*. Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology.
- DeLone, W. H., & McLean, E. R. (2003). The DeLone and McLean model of information systems success: A ten-year update. *Journal of Management Information Systems*. 19(4), 9-30.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS*. (2nd ed.). Thousand Okes CA: Sage.
- Liaw, S. S. (2008). Investigating students' perceived satisfaction, behavioral intention, and effectiveness of e-learning: A case study of the Blackboard system. *Computer & Education*. 51(4), 864-873.
- M.J. Ershadi, S.T.A Niaki, R. Sadeghee. (2017). Evaluation and Improvement of Service Quality in Information Technology Department of a Detergent Production Company Using the SERVQUAL Approach. *International Journal of Services and Operations Management*. 34(2), 228-240.
- Rehaman B. and Husnain M. (2018). The Impact of Service Quality Dimensions on Patient Satisfaction in the Private Healthcare Industry in Pakistan. *Journal of Hospital & Medical Management*. 4(1), 4.
- Rivard, L.P. & Straw, S.B. (2000). The Effect of Talk and Writing on Learning Science :An Exploratory Study. *Science Education*. 8(4), 566-593.
- Robbins, Stephen P. (1990). *Organization Theory: Structure Design and Application*. New Jersey: Prentice-Hall.

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี ตำบลไผ่ขอดอน
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Guidelines for Promoting Tourism by Biological Community, Phai Khor
Don Subdistrict, Mueng District, Phitsanulok

ทรงสิทธิ์ สายสินธุ์¹ เทพพิทักษ์ ทองเจริญ² ศราวุฒิ คุ้ยเฉียะ³ อนูรัตน์ จันผ่อง⁴ นันทพันธ์ คดคง⁵
Songsit Saisin, Tappitak Thongcharoen, Sarawut kuichea, Anurat Junphong
Nanthaphan kodkong

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถีของตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาด โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม และสัมภาษณ์จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนาหาจำนวน หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1. ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี ทั้งหมด 6 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นคือ ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในชุมชน เพราะทางชุมชนไผ่ขอดอนนั้นมีเอกลักษณ์ของแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกันไปรวมถึงวัฒนธรรมเก่าแก่ที่ยังคงสืบสานกันเรื่อยมา ถ้าได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จะเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): การท่องเที่ยว; ชีววิถี

Received: 2021-05-11 Revised: 2021-07-02 Accepted: 2021-07-04

^{1 2 3 4} หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Program in Public Administration, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: parichatdaonurai55@gmail.com

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Branch teacher of Program in Public Administration, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University.
e-mail: nanthaphan.k@psru.ac.th

Abstract

This research aims to 1) study the level of people's participation in the guidelines for promoting tourism by biological community 2) study the guidelines for promoting tourism by biological community, Phai Khor Don subdistrict, Mueng district, Phitsanulok. This research was quantitative and qualitative research. The quantitative research used the sample, 400 people obtained from size determination by using Taro Yamane's prefabricated table. The tools used for data collection were questionnaires and 7 people interview. Data analysis used descriptive statistics, quantification, mean, and standard deviation. The research results showed that 1. The study of the level of people's participation in the guidelines for promoting tourism by biological community in all 6 aspects found that the overall was at a high level. 2. The study of the guidelines for promoting tourism by biological community. From the interviews found that the most important thing in promoting tourism is people must participate and play a role in the community. Because Phai Khor Don community has the uniqueness of each village differently, as well as the old culture that continues to be inherited. If the community is supported by the government, it will benefit the community in the future

Keywords: Tourism; Biological Lifestyle

บทนำ (Introduction)

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของโลกได้ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด19 ทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกถดถอยทำให้เกิดผลกระทบขึ้นในวงกว้าง ทำให้เกิดเป็นการใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่ หรือ New Normal โดยเฉพาะในส่วนของการท่องเที่ยวนั้น ถือว่าได้รับผลกระทบอย่างมากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยหลักในการที่จะสามารถสร้างเงินให้กับแต่ละประเทศได้อย่างมหาศาลและมีความสำคัญด้านการพัฒนา โดยเมื่อเกิดการเดินทางเข้าไปแหล่งท่องเที่ยวการพัฒนาความเจริญเข้าไปถึงด้วย อาทิ ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม โรงแรม ภัตตาคาร และร้านค้า การเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะทำให้เกิดการพัฒนาการต่างๆขึ้น (ปริชา แดงโรจน์, 2544) รัฐบาลได้มีนโยบายให้สร้างรายได้ในท้องถิ่น โดยมีชื่อนโยบายว่าไทยนิยมยั่งยืน ภายใต้โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โดยให้แต่ละชุมชนสร้างเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ภายใต้ท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ประชาชน โดยยึดนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยพึ่งหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และพัฒนายกระดับชุมชนให้เกิดการท่องเที่ยว โดยยึดตามตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยทางกลุ่มงานวิจัยของพวกเราได้ทำการสร้างแนวทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความ

เป็นอยู่ของประชาชนเป็นการแนะนำการใช้ชีวิตการดำเนินชีวิตรวมไปถึงการสร้างรายได้ของคนในชุมชนจากกลุ่มเล็กๆ ให้ขยายใหญ่ขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ:2563) จึงนำมาสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถีที่ได้มุ่งเน้นให้กับประชาชนในท้องถิ่นนำวัตถุดิบ หรือทุนเดิมในสังคมมาแปรรูปสร้างเป็นมูลค่าเพิ่มเพื่อจัดจำหน่ายภายใต้แนวคิดพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาใช้ในการบริหารชุมชนของตนเองให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป (กนกวรรณ ดุงศรีแก้ว, 2549)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก จึงจัดทำวิจัยนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถี ของประชาชนตำบลไผ่ชวดอน โดยทำการศึกษาเส้นทางภายในหมู่บ้านเพื่อเป็นการจัดทำรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว จะเป็นเส้นทางที่จัดทำเป็นแผนผังในการเดินทางท่องเที่ยวภายในตำบล ตามศูนย์การเรียนรู้เกษตรชีวิตวิถี และบอกเกี่ยวกับจุดเด่นของแต่ละที่ว่ามี การทำเกษตรการใช้ชีวิตในด้านใดที่เด่นที่สุด และจะอธิบายถึงจุดเด่นและอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถีของตำบลไผ่ชวดอน อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถีของตำบลไผ่ชวดอน อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อต้องการข้อมูลทั้งเชิงประจักษ์และความลุ่มลึกทางเนื้อหาโดยมีขั้นตอนดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในพื้นที่ตำบลไผ่ชวดอน ทั้ง 6 หมู่บ้าน ของตำบลไผ่ชวดอน จำนวน 4,134คน ได้ทำการกำหนดขนาดการสุ่มตัวอย่างด้วยสูตร Taro Yamane โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 365 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 7 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถี ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอมือง

จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป และแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชีววิถีจำนวน 6 ด้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ชวดอน 1 คน กำนันตำบลไผ่ชวดอน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 5 คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ขอนหนังสือรับรอง และแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจัดเตรียมแบบสอบถาม และจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมดจำนวน 400 ชุด นำทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา

5.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการใช้สถิติเชิงอนุมาน ค่าสถิติทดสอบ T - test กรณีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียวด้วยสถิติ F-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

ระดับความต้องการเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีววิถี ตำบลไผ่ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน พบว่า

ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว	4.11	0.56	มาก
2. ด้านการจัดการท่องเที่ยว	4.10	0.65	มาก
3. ด้านการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว	4.03	0.53	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์	4.05	0.60	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.04	0.55	มาก
6. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.38	0.69	ปานกลาง
รวม	3.95	0.71	มาก

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.56) รองลงมาคือด้านการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.65) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.60) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.55) ด้านการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.53) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 3.38, S.D. = 0.69)

ผลการสัมภาษณ์

ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว พบว่า ได้มีการจัดทำถนนหนทางให้ดีขึ้นและมีมาตรฐาน เพื่อให้พร้อมต่อการเข้าถึงสามารถเดินทางเข้ามาในชุมชนได้สะดวก ในการสัมภาษณ์นั้นทางนายกองค์การบริหารได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับตำบล ไม่ว่าจะเป็นด้านการรักษาพยาบาล คมนาคม รวมถึงความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดทำนโยบายและการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว จำพวกศูนย์การเรียนรู้วิถีในแต่ละหมู่บ้าน

ด้านการจัดการการท่องเที่ยว พบว่า มีการจัดการประชุมกับทางหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่ เพื่อให้คนในชุมชนมาร่วมกันจัดทำกรวางแผนกำหนดพื้นที่จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้วิถี และยังมี การกำหนดวันประชุมในทุกๆเดือน เพื่อให้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังปัญหาต่างๆ ของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อปรึกษาแล้วช่วยแก้ปัญหาให้คนในชุมชนให้มีการพัฒนาที่ดีกว่าเดิม นอกจากนั้นในการสัมภาษณ์ ยังมีการจัดสรรบุคลากรเพื่อให้มาบรรยายความรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้านหรือตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน แล้วนำไปพัฒนาบรรยายต่อให้กับคนในหมู่บ้านตัวเองหรือนักท่องเที่ยวได้ฟัง และตรวจสอบดำเนินการเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว มีการจัดการที่เหมาะสมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้มีความพึงพอใจและเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว

ด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า มีการจัดประชุมเพื่อวางแผนร่วมกับคณะกรรมการประจำศูนย์การเรียนรู้วิถีของแต่ละหมู่บ้านว่าจะมีรูปแบบและวิธีการดำเนินการ

อย่างไร เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และเพื่อเตรียมพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต และดำเนินการให้กับร้านค้าเพื่อเข้าร่วมโครงการต่างๆของรัฐบาลที่จัดสรรขึ้น และนอกจากนี้ยังจัดการบรรยายให้คณะกรรมการให้เข้าถึงหลักการและวิธีในการทำงาน เพื่อให้เกิดนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีอย่างยั่งยืน

ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ พบว่า จากการสัมภาษณ์ทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ได้ข้อมูลว่าได้ประสานงานกับทางโครงการด้านชีวิตวิถีของทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิต การไฟฟ้าได้จัดทำและจัดหาอุปกรณ์ในการทำงานรูปแบบชีวิตวิถี มีการจัดหาบุคลากรเพื่อมาให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการแปรรูปอาหารต่างๆ หรือแนวทางในการมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนชีวิตวิถี หรือจุดเด่นในการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว และจากการสอบถามยังพบอีกว่าได้เตรียมการสร้างเพจเพื่อประชาสัมพันธ์โฆษณาหรือสินค้าผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมถึงจัดทำงบประมาณต่างๆกับทางหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนได้ให้ความร่วมมือที่ดีในการทำกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ ไม่ว่าจะจัดประชุม หรือกิจกรรมใดๆที่ทางท้องถิ่นได้จัดขึ้น ทางคนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอยู่เสมอ ประชาชนได้มีการช่วยระดมความคิดในการทำงาน ซึ่งจะมีประชาชนส่วนน้อยมากที่จะไม่มาเข้าร่วม บางครั้งอาจจะติดธุระส่วนตัว และจากการสัมภาษณ์ ได้พบปัญหาการที่ประชาชนส่วนน้อยไม่ได้เข้าร่วม คือประชาชนบางส่วนนั้นคิดว่าไม่น่าเป็นไปได้ จึงทำให้เห็นว่าไม่น่าร่วมมือ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความน่าเข้ามาท่องเที่ยวภายในตำบล ของตำบลไผ่ชอดอนไม่ได้ไปในทางบวก แต่จากการสัมภาษณ์ทางผู้นำของแต่ละหมู่บ้านก็ได้สร้างจุดเด่นหรือความน่าสนใจของสถานที่ในการที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้ามา ปัจจุบันได้ร่วมมือกับทางทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเพื่อเริ่มทำให้แต่ละหมู่บ้านมีเอกลักษณ์เช่นการแปรรูปสินค้าหรือทำผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอดจำ ว่าทำอะไรขายสินค้าแบบนี้ต้องแวะมาที่หมู่บ้านนี้เท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชีวิตวิถี ตำบลไผ่ชอดอน อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว รองลงมาคือด้านการจัดการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ได้มีการจัดทำถนนหนทางให้ดีขึ้นและมีมาตรฐาน เพื่อให้พร้อมต่อการเข้าถึงชุมชนได้สะดวกเข้ามาในชุมชนได้ง่าย ในการสัมภาษณ์นั้นทางนายกองค์การบริหารได้จัดตั้งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ดังสอดคล้องกับแนวคิดของ พยอม ธรรมบุตร, (2549) เรื่ององค์ประกอบ

ท่องเที่ยวโดยเริ่มจาก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธิ เสริฐศรี (2557:บทคัดย่อ)** ที่ว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนให้ยั่งยืนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างภายในพื้นที่ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยที่สอดคล้องนั้นอาจจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว โดยการดำเนินการจัดสร้างถนนเพื่อเป็นการรองรับความท่องเที่ยวในขั้นตอน แต่สามารถส่งผลถึงการรองรับและอำนวยความสะดวกในระยะยาวได้

ด้านการจัดการการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า มีการจัดการประชุมกับทางหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่ เพื่อให้คนในชุมชนมาร่วมกันจัดทำกรวางแผนกำหนดพื้นที่จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชีวิตวิถี เพื่อให้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังปัญหาต่างๆ ดังสอดคล้องกับแนวคิดของ **ปาริฉัตร อังจะนิล (2554)** เรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2559:บทคัดย่อ)** เป็นการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อมุ่งเน้นการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยกลุ่มตัวแทนหมู่บ้าน จากงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องที่ยกตัวอย่างมานั้นอาจเป็นเพราะการจะดำเนินการใดๆก็ตามสิ่งแรกที่จะต้องพิจารณาคือการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน มีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน จึงจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย

ด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่ามีการจัดประชุมเพื่อวางแผนร่วมกับคณะกรรมการประจำศูนย์การเรียนรู้ชีวิตวิถีของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ **สุรรัตน์ เตชะทวีวรรณ, (2545)** กล่าวว่า การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องต่างๆ เช่น การประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางในแต่ละช่วงของฤดูกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ **กมลชนก จันทร์เกตุ (2560:บทคัดย่อ)** ศึกษาสถานการณ์การจัดการการท่องเที่ยวของคนในชุมชนในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ทั้งนี้เพราะการวางแผนร่วมกันของคนในหมู่บ้านจะเน้นการสะท้อนตัวตน และศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนได้ดีที่สุด ทั้งยังต้องมีการศึกษาแนวโน้มและทิศทางของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า มีการจัดหาบุคลากรเพื่อมาให้ความรู้คำแนะนำ ในการสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ **เทิดชาย ช่วยบำรุง, (2552)** หมายถึง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น

ชุมชนจะต้องสร้างอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างความประทับใจ และสร้างเป็นจุดเช็ควินให้กับนักท่องเที่ยว ได้เก็บภาพถ่ายไว้เป็นที่ระลึก

ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า มีการจัดการวางแผนในการทำงานร่วมกัน มีการพูดคุยถึงสภาพปัญหาในการทำงานเพื่อนำมาร่วมคิดแก้ไขการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑล จันทน์แจ่มใส, (2551) เรื่อง การมีส่วนร่วม ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมาโดยตลอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ก้อนแก้ว ปัญญา (2561: บทคัดย่อ) เป็นการศึกษาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเทศกาลการท่องเที่ยว โดยการนำอัตลักษณ์ที่มีของแต่ละชุมชนนำมาแสดงแก่นักท่องเที่ยวได้ชม สามารถสรุปได้ว่า สิ่งที่ได้กล่าวเชื่อมโยงมาากันนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว จะต้องเกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ทางด้านคณะกรรมการอยากให้ผู้คนหรือนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในตำบลนั้นมีทัศนคติที่ดี ซึ่งการมีทัศนคติที่ดีนั้นรวมถึงภาพจำหรือความประทับใจต่างๆที่ผู้คนหรือนักท่องเที่ยว นั้นได้รับในการเข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านชีววิถี สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) เรื่องปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กล่าวว่า ความต้องการคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งผู้เดินทางท่องเที่ยวจะรู้สึกถึงความประทับใจในขณะที่ท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบ และอยากที่จะกลับมาเที่ยวอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิงศักดิ์ ชัยชาญ (2556: บทคัดย่อ) เป็นการศึกษาคุณภาพในการท่องเที่ยวและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการบริการ ปัจจัยขั้นพื้นฐานต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องทำให้นักท่องเที่ยวนั้นเกิดความประทับใจ และนำไปพูดคุยกับบุคคลที่สามในทางที่ดี และเป็นการสร้างความประทับใจในการกลับมาท่องเที่ยวในชุมชนของเราเป็นครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนชีววิถี เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ การวางแผน ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

2. ควรศึกษาผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เมื่อได้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวชีววิถี เพื่อศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหรือความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น การดำเนินชีวิต รายได้ อาชีพ ความพึงพอใจของชาวบ้าน เป็นต้น

3. การทำวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาววิถี ตำบลไผ่ยอดอน ทั้ง 6 หมู่บ้าน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยววิถีเพิ่มเติม เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยววิถีในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ ดุจศรีแก้ว. (2549). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี: บ้านวังน้ำมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กมลชนก จันทรเกตุ, โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา: ชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ก้อนแก้ว ปัญญา 2561 วิถีชุมชนกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัทไพล์แอนด์ โฟร์พรีนติ้ง จำกัด.
- ปาริฉัตร อึ้งจะนิล. (2554). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบตลาดเก่า กรณีศึกษา ตลาดคลองสวน 100 ปี จังหวัดสมุทรปราการ. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณฑล จันทรแจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา: เกาะมุก จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการวางแผนชุมชนเมือง และสภาพแวดล้อม,บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุรรัตน์ เตหาพิววรรณ. (2545). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. (เอกสารประกอบการสอน). จังหวัดขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เถลิงศักดิ์, ชัยชาญ. (2556). รายงานการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. นครราชสีมา: คลังปัญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์
ของสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

Development of Guidelines on the Conduct of Online Classes at
the Japanese Department of Nakhon Ratchasima Rajabhat University
during the COVID-19 Pandemic

ทัศนัวรรณ จงเป็นสุขเลิศ¹ ชาพิมณัฐ บัญญัติ² พุทธรักษ์ เกตุเฒ³ เวนิกา สุปัญญาเดชา⁴
Tassawan Chongpensuklert, Chaphimon Bunwittaya, Puttarak Kate-aim
Wenika Supanyadecha

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ใช้ทฤษฎีของกาเยและแนวคิดการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์มาออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมในชั้นเรียน 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) อุปสรรคสำคัญของการเรียนแบบออนไลน์คือ ปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตและปัญหาสภาพแวดล้อม ทำให้นักศึกษาถึงร้อยละ 89.6 ชอบเรียนในชั้นเรียนมากกว่าเรียนแบบออนไลน์ 2) ผลสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษพบว่า นักศึกษาพึงพอใจใน “ด้านผู้สอน” และ “ด้านเนื้อหาและรูปแบบ” ในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ =3.95, SD.=0.17 และ $\bar{X}$ =3.88,

Received: 2021-03-01 Revised: 2021-03-25 Accepted: 2021-03-30

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Corresponding Author
e-mail: tassawan.c@nrru.ac.th

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. E-mail : chapimon.b@nrru.ac.th

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. E-mail : puttarak.k@nrru.ac.th

⁴ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University., E-mail : wenika.s@nrru.ac.th

SD=0.14) แต่พึงพอใจใน “ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์” และ “ด้านผู้เรียน” ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}$ =3.34, SD.=0.45 และ $\bar{X}$ =3.44, SD.=0.22) นักศึกษาพึงพอใจมากที่สุดในหัวข้อ “ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ” ($\bar{X}$ =4.21, SD.=0.81) และพึงพอใจน้อยที่สุดในหัวข้อ “การเรียนการสอนแบบออนไลน์ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น” ($\bar{X}$ =2.67, SD.=0.92) 3) ควรพัฒนารูปแบบการสอนด้วยการเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนมากขึ้น และควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาญี่ปุ่น

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนการสอน; การเรียนออนไลน์; ภาษาญี่ปุ่น

Abstract

This research aims 1) to investigate problems, obstacles and satisfaction of Japanese-major students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University towards Japanese online classes adapted from Robert Gange's theory and Online Learning Environment Concept during the COVID-19 pandemic and 2) to improve the model of online teaching methods of Japanese class. The populations of this study include 106 students majoring in Japanese at Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Questionnaires were used as a research instrument and the data was analyzed by descriptive statistics such as percentage, means and standard deviation. The result of the study showed 1) Unstable internet connection and lack of appropriate environmental surroundings cause 89.6% of the participants prefer the traditional classroom learning to the online classroom 2) In terms of the students' satisfaction of the online classroom, they reported satisfaction with “the lectures” and “the context” at ‘high’ level ($\bar{X}$ =3.95, SD.=0.17 and $\bar{X}$ =3.88, SD.=0.14) whereas ‘the online class’ and ‘the learners’ are found to be at ‘moderate’ level ($\bar{X}$ =3.34, SD.=0.45 และ $\bar{X}$ =3.44, SD.=0.22). The highest satisfaction was “Lecturers gave plenty of the opportunities to question, express their opinions” ($\bar{X}$ =4.21, SD.=0.81) whereas the lowest satisfaction was “Online learning is effective to make students understand the lesson better” ($\bar{X}$ =2.67, SD.=0.92) and 3) The lecturers should increase activities to encourage their interests during online classes. And those activities or tasks should promote development of their Japanese language competency.

Keywords: Conduct of the Class; Online Class; Japanese Language

บทนำ (Introduction)

ตามประกาศฉบับที่ 3 ลงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2563 ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ว่า ให้สถาบันการศึกษาหยุดการดำเนินการสอนทุกรูปแบบ ยกเว้นการสอนออนไลน์ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จึงต้องจัดเตรียมการเรียนการสอนแบบออนไลน์สำหรับปีการศึกษา 2563 โดยใช้ระบบการจัดการการเรียนรู้ Moodle ที่มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมไว้ให้ และศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบ โปรแกรมต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียนแบบออนไลน์ เพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และ e-learning เป็นรูปแบบการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ วิตีทัศน์ ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต ที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้ามาศึกษาในห้องเรียนจริง ไม่จำกัดเวลา เรียนได้ทุกเวลาและไม่จำกัดจำนวนครั้ง จึงได้รับความนิยมมาก่อนหน้าสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 สถานศึกษาและสถาบันกวดวิชาหลายแห่งได้มีการพัฒนาระบบ e-learning และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ (กนกพร ศรีญาณลักษณ์ และคณะ, 2554) ศึกษาความพึงพอใจของของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ภาษาเกาหลี ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น 1 พบว่าผู้เรียนที่ใช้บทเรียนออนไลน์มีความพึงพอใจในการเรียนทั้ง 3 ภาษาในระดับมาก โดยผู้เรียนให้เหตุผลว่า เพราะเรียนสนุก ได้รับความรู้ใหม่ๆ ทำให้สนใจเรียนมากขึ้น สามารถฟังและพูดในระดับพื้นฐานได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ถาวร ทิศทองคำ, สุทธิชา เพชรวิระ, 2559) ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้ไลน์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุมและ กรณวัฒน์ (2560) ที่ศึกษาความพึงพอใจการเรียนภาษาอังกฤษแบบออนไลน์ผ่านทางโปรแกรม Skype ของนักเรียนในสถาบันสอนภาษา ECC ซึ่งทั้งสองงานวิจัยก็พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนระดับมาก อย่างไรก็ดี (อนันต์ศักดิ์ พวงอก, 2560) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนการสอนผ่านระบบอีเลิร์นนิ่ง พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

การจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ครั้งนี้จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ครั้งแรกของสาขาวิชา คณะอาจารย์เห็นควรให้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Theory of Instruction) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักการศึกษาในการออกแบบพัฒนาบทเรียนออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การเร้าความสนใจ บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนความรู้เดิม นำเสนอเนื้อหาใหม่ ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ

ทดสอบความรู้ สรุปและนำไปใช้ ซึ่งในแต่ละกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่เหมาะสม (ธนวัฒน์ วรรณประภา และอมรรักษ์ ทศพิมพ์, 2019) เช่น การใช้ระบบปฏิบัติการที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งงาน หรือการสอบ เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาได้ตลอดเวลาขณะกำลังเรียนแบบออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในครั้งนี้เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในระยะเวลาที่จำกัดย่อมเกิดปัญหาและอุปสรรค โดยเฉพาะการเรียนภาษาที่ต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนแบบ Face to Face ซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่าผู้เรียนในแต่ละสถาบันการศึกษา แต่ละสาขาวิชามีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบออนไลน์ที่แตกต่างกัน คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหา ข้อคิดเห็น และความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาญี่ปุ่นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ในช่วงโควิด-19 นี้ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของสาขาวิชาให้ดียิ่งขึ้นไป ภายใต้สังคมปัจจุบันที่การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีบทบาทสำคัญอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงโควิด-19 ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ในช่วงโควิด-19
3. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของสาขาวิชาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Studies) เกี่ยวกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรของงานวิจัยได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่มีประสบการณ์การเรียนออนไลน์ทั้งรูปแบบวิดีโอและถ่ายทอดสดในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563 ช่วงสถานการณ์โควิด-19 จำนวน 106 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีทั้งคำตอบแบบปลายปิด และคำตอบแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนออนไลน์ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ คณะผู้วิจัยได้อ้างอิงเนื้อหาจากกรรณวัฒน์ (2560) แบ่งคำถามเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน และ 4) ด้านเนื้อหาและรูปแบบในการเรียนออนไลน์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นให้นักศึกษาทำแบบสอบถามที่ Google Forms และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ.2564 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม และเรียกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพื่อสอบถามข้อมูลเชิงลึกในส่วนของผู้ที่แสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

นำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปแบบของค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีการของลิเกิร์ต

ผลการศึกษา (Research Results)

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร จำนวน 106 คน เป็นเพศชาย 35 คน (ร้อยละ 33) และเพศหญิง 71 คน (ร้อยละ 67) จากการสอบถามการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันพบว่านักศึกษาที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่ 10 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวันมีสูงถึง 51 คน (ร้อยละ 48.1) วันละ 8-10 ชั่วโมง มี 22 คน (ร้อยละ 20.8) วันละ 6-8 ชั่วโมง มี 20 คน (ร้อยละ 18.9) วันละ 4-6 ชั่วโมง มี 10 คน (ร้อยละ 9.4) วันละ 2-4 ชั่วโมง มี 3 คน (ร้อยละ 2.8)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์

นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนในการเรียนออนไลน์ (ร้อยละ 61.3) ตามด้วย คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก (ร้อยละ 21.7) Tablet/iPad (ร้อยละ 10.4) และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (ร้อยละ 6.6) โดยนักศึกษากลับมาใช้เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ (ร้อยละ 50) หรือใช้สัญญาณสัญญาณ Wi-Fi ที่บ้านหรือหอพัก (ร้อยละ 41.5) เป็นหลักในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นักศึกษามีความพึงพอใจต่อโปรแกรม Zoom และ Microsoft Teams ในระดับเดียวกัน (ร้อยละ 42.5 และ ร้อยละ 40.6 ตามลำดับ) เนื่องจากทั้งสองโปรแกรมใช้งานได้ง่าย และโปรแกรม Microsoft Teams ไม่จำกัดเวลาในการเข้าใช้

นอกจากนี้ นักศึกษาคิดว่าวิชาที่เหมาะสมกับการเรียนแบบออนไลน์ที่สุดคือวิชาที่พัฒนาทักษะการฟัง (ร้อยละ 51.9) รองลงมาคือวิชาที่พัฒนาทักษะการพูด (ร้อยละ 25.5) ทักษะการอ่าน (ร้อยละ 12.3) และทักษะการเขียน (ร้อยละ 10.4) ส่วนวิชาที่นักศึกษาคิดว่าไม่เหมาะสมกับการเรียนแบบออนไลน์ที่สุดคือวิชาที่พัฒนาทักษะการเขียน (ร้อยละ 49.1) รองลงมาคือวิชาที่พัฒนาทักษะการพูด (ร้อยละ 25.5) ทักษะการฟัง (ร้อยละ 17) และทักษะการอ่าน (ร้อยละ 8.5)

นักศึกษาจำนวน 95 คน (ร้อยละ 89.6) ให้ความเห็นว่าชอบเรียนแบบเรียนในชั้นเรียนมากกว่าเรียนแบบออนไลน์ เนื่องจากเรียนในชั้นเรียนทำให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายกว่า (ร้อยละ 17.9) สามารถสื่อสารกับผู้สอน ชักถามหรือปรึกษาได้สะดวกกว่า (ร้อยละ 16.7) การเจอเพื่อนนั่งเรียนกับเพื่อนทำให้เรียนเข้าใจง่ายขึ้นและสนุก (ร้อยละ 11.3) ส่วนนักศึกษา 11 คน (ร้อยละ 10.4) ที่ชอบเรียนแบบออนไลน์มากกว่าให้เหตุผลว่าเพราะสะดวก ช่วยลดปัญหาการเข้าเรียนไม่ทันเวลา สามารถดูคลิปการสอนย้อนหลังหรือดูคลิปเพื่อทบทวนบทเรียนในเวลาไหนก็ได้ และดูกี่ครั้งก็ได้ โดยนักศึกษาที่ชอบเรียนแบบออนไลน์ส่วนใหญ่ชอบการเรียนแบบสอนสดมากกว่าการเรียนจากคลิปสอนเพราะสามารถถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจได้ทันที

การวิจัยพบว่าปัญหาหลักของนักศึกษาในการเรียนแบบออนไลน์ คือเรื่องของสัญญาณอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 70.8) รองลงมาคือเรื่องการเรียนรู้ไม่เข้าใจ (ร้อยละ 12.3) สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมกับการเรียน ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน (ร้อยละ 7.6) ซึ่งการเรียนรู้ไม่เข้าใจของนักศึกษามีสาเหตุจากปัญหาอินเทอร์เน็ต และปัญหาสภาพแวดล้อม

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแบบออนไลน์

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ช่วยลดปริมาณกระดาษที่ใช้ในการเรียน	4.08	0.93	มาก
สะดวกสบายเพราะเรียนได้ทุกที่	4.04	0.98	มาก
สะดวกและรวดเร็วในการส่งการบ้าน ส่งงาน	3.80	1.09	มาก
สามารถดูย้อนหลังเพื่อทบทวนบทเรียนได้	3.67	1.10	มาก
ช่วยกระตุ้นให้รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากบทเรียน	3.25	1.03	ปานกลาง
สามารถทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนได้อย่างเหมาะสม	3.23	0.98	ปานกลาง
กระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.18	0.98	ปานกลาง

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ลดภาระค่าใช้จ่าย	3.17	1.37	ปานกลาง
เอื้ออำนวยประโยชน์ให้ผู้ปกครองสามารถติดตามการเรียนการสอนได้	3.15	1.13	ปานกลาง
มีโอกาสนในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น	3.03	1.01	ปานกลาง
สามารถเรียนได้ผลเหมือนเรียนในห้องเรียน	2.84	1.11	ปานกลาง
ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	2.67	0.92	ปานกลาง
รวม	3.34	0.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 จัดอยู่ในระดับ “ปานกลาง” หัวข้อที่ค่าการประเมินมากที่สุด คือ “ช่วยลดปริมาณกระดาษของเอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน” ส่วนหัวข้อที่ค่าการประเมินน้อยที่สุดได้แก่ “ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น”

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านผู้สอน

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ	4.21	0.81	มาก
ผู้สอนเปิดโอกาสให้ใช้ทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่	4.03	0.84	มาก
ผู้สอนมีความเป็นกันเอง ทำให้รู้สึกสบายใจในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น	4.03	0.89	มาก
ผู้สอนมีเทคนิคในการสอนออนไลน์ที่สามารถอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน เข้าใจง่าย	3.98	0.82	มาก
ผู้สอนมีความเข้าใจในเรื่องการใช้เทคโนโลยีที่ใช้	3.96	0.80	มาก
ผู้สอนใช้เวลาเต็มที่สำหรับการให้คำแนะนำหรือแก้ปัญหาผ่านช่องทางออนไลน์	3.93	1.00	มาก
ผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในการฝึกฝนทักษะภาษาด้านต่าง ๆ	3.80	0.86	มาก

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
การสอนออนไลน์ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ปัญหา ของผู้เรียนได้อย่างตรงจุดและรวดเร็วมากขึ้น	3.63	0.92	มาก
รวม	3.95	0.17	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 จัดอยู่ในระดับ “มาก” หัวข้อที่มีค่าการประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ “ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ” “ผู้สอนเปิดโอกาสให้ใช้ทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่” และ “ผู้สอนมีความเป็นกันเอง ทำให้รู้สึกสบายใจในการเรียนและการแสดงความคิดเห็น”

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านผู้เรียน

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วน มาตรฐาน	แปลผล
สามารถเข้าเรียนได้ทุกคาบเรียน	3.88	0.99	มาก
สามารถเข้าเรียนตรงเวลามากขึ้น	3.65	1.16	มาก
สามารถซักถามข้อสงสัยเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้	3.60	0.92	มาก
มีโอกาสดทบทวนบทเรียนในเวลาที่เหมาะสม	3.59	1.04	มาก
กล้าและมั่นใจในการแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็น	3.41	0.98	ปานกลาง
รู้สึกผ่อนคลาย ไม่เครียด	3.38	1.25	ปานกลาง
ได้ฝึกทักษะภาษาต่าง ๆ ได้เต็มที่ในการเรียนแต่	3.36	0.97	ปานกลาง
มีโอกาสฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาในห้องเรียนมากขึ้น	3.31	1.09	ปานกลาง
มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนมากยิ่งขึ้น	3.27	0.97	ปานกลาง
พึงพอใจในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.23	1.11	ปานกลาง
มีความรู้สึกกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนมาก	3.15	1.06	ปานกลาง
รวม	3.44	0.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจด้านผู้เรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 จัดอยู่ในระดับ “ปานกลาง” หัวข้อที่ค่าประเมินมากที่สุด คือ “สามารถเข้าเรียนได้ทุกคาบเรียน” ส่วนหัวข้อที่ค่าประเมินน้อยที่สุดได้แก่ “มีความรู้สึกกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น”

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจด้านเนื้อหาและรูปแบบ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสอนมีความเหมาะสม	4.09	0.86	มาก
มีการเรียงลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน เข้าใจง่าย	4.01	0.86	มาก
วิธีการวัดผลและประเมินผลของผู้สอนมีความ	3.95	0.86	มาก
โปรแกรมที่เลือกใช้มีความเหมาะสมกับกิจกรรม	3.92	0.93	มาก
พัฒนาทักษะในแต่ละด้าน (ฟัง พูด อ่าน เขียน)			
มีวิธีการนำเสนอบทเรียนได้อย่างน่าสนใจ	3.92	0.90	มาก
ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย และกำหนดส่งงาน	3.84	0.87	มาก
มีความเหมาะสม			
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้	3.75	0.88	มาก
กิจกรรมที่ใช้ในการสอนมีความเหมาะสมกับการ	3.74	0.83	มาก
เรียนแบบออนไลน์			
กิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก	3.69	0.93	มาก
การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง			
รวม	3.88	0.14	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อเนื้อหาและรูปแบบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 จัดอยู่ในระดับ “มาก” หัวข้อที่มีค่าประเมินสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ “เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสอนมีความเหมาะสม” “มีการเรียงลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน เข้าใจง่าย” และ “วิธีการวัดผลและประเมินผลของผู้สอนมีความเหมาะสม”

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ในครั้งนี้ ไม่พบปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียน เนื่องด้วยนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟนที่มีอยู่ในการเรียนออนไลน์ นักศึกษาไม่เห็นว่าการศึกษาจากหน้าจอขนาดเล็กของโทรศัพท์มือถือเป็นอุปสรรคต่อการเรียน แต่ปัญหาหลักของนักศึกษาคือ สัญญาณอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับผลการวิจัยของถาวร ทิศทองคำ และ สุทธิชา เพชรวิระ (2559), ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2563), วัฒนพร จตุรนนท์ และคณะ (2563), เสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์ (2563) ที่พบว่าอุปสรรคสำคัญของการเรียนแบบออนไลน์คือ ปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ต นักศึกษาแสดงความเห็นว่าปัญหาอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรทำให้การเรียนสะดุดหรือเข้าเรียนไม่ได้ตามเวลา จึงเรียนได้ไม่เข้าใจเหมือนการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งปัญหาอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ต่างจากการเข้าเรียนในชั้นเรียนที่สามารถบังคับตัวเองให้เข้าเรียนตรงเวลาหรือตั้งใจเรียนได้

นอกจากนี้ ในสถานการณ์โควิด-19 ที่มีข้อจำกัดทำให้นักศึกษาจำเป็นต้องอยู่ที่บ้านหรือหอพัก ทำให้ไม่สามารถออกไปในพื้นที่ที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ดีกว่า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และง่ายต่อการเข้าถึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อรองรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีความจำเป็นมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ การที่ต้องเรียนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น บ้าน ห้องนอน ร้านขายของ ทำให้ไม่มีสมาธิ และการที่ไม่ได้เจอเพื่อนทำให้ไม่มีแรงจูงใจ นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 89.6) จึงตอบว่าชอบเรียนในห้องเรียนมากกว่าการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์ (2563), ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2563) ที่พบว่านักศึกษามากกว่าร้อยละ 80 ชอบเรียนในห้องเรียนมากกว่าเรียนแบบออนไลน์

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่านักศึกษารู้สึกพึงพอใจในด้านผู้สอนมากที่สุด ตามด้วยด้านเนื้อหาและรูปแบบ ซึ่งทั้งสองด้านมีค่าการประเมินจัดอยู่ในระดับ “มาก” ในทุกหัวข้อประเมิน แต่ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และด้านผู้เรียนพบว่า มีค่าการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ต่างจากผลการวิจัยของ กรธณวัฒน์ (2560) ที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจด้านรูปแบบและเนื้อหามากที่สุด ตามด้วยด้านการจัดการเรียนการสอนผ่าน Skype และด้านนักเรียนที่มีค่าการประเมินในระดับ “มาก” เช่นเดียวกัน โดยมีเพียงด้านครูผู้สอนเท่านั้นที่มีค่าประเมินระดับ “ปานกลาง” เมื่อเปรียบเทียบกันจะเห็นได้ถึงความแตกต่างด้านความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนภาษาแบบออนไลน์ของผู้เรียนในสถานศึกษาที่เรียนกันเป็นกลุ่มใหญ่มากกว่า 30 คน กับผู้เรียนในสถาบันสอนภาษาที่เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ไม่เกิน 4-5 คน ที่ผู้เรียนสามารถเลือกกำหนดเนื้อหาที่จะเรียน หรือนั้นเฉพาะจุดที่ตนเองต้องการพัฒนาได้ และไม่มีปัญหาด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต

การที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นมีความพึงพอใจระดับมากในด้านของอาจารย์ผู้สอน และด้านเนื้อหาและรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน สามารถกล่าวได้ว่าเป็นผลจากการที่หลักสูตรได้นำทฤษฎีขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของกายเอมาออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ร่วมกับการเลือกใช้ระบบปฏิบัติการหรือโปรแกรมที่เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนการสอน การส่งงาน หรือการสอบ และการจัดระบบให้นักศึกษาสามารถติดต่ออาจารย์ผู้สอนได้ตลอดเวลา ซึ่งหัวข้อที่นักศึกษารู้สึกพึงพอใจมากที่สุดในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ช่วงโควิด-19 คือ การที่ผู้สอนให้ออกสันทักศึกษาซักถาม แสดงข้อคิดเห็นหรือพัฒนาทักษะเพื่อการสื่อสารอย่างเต็มที่

ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนออนไลน์และด้านผู้เรียนมีค่าประเมินความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ซึ่งหัวข้อที่ค่าประเมินความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดเรียนการสอนออนไลน์ “ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น” ตามด้วย “สามารถเรียนได้ผลเหมือนเรียนในห้องเรียน” สาเหตุที่ทำให้นักศึกษามีความเห็นเช่นนั้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า น่าจะไม่ใช่เพราะการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ไม่มีคุณภาพ เนื่องจากผลการ

ประเมินความพึงพอใจด้านผู้สอนและด้านเนื้อหาและรูปแบบมีค่าระดับ “มาก” ในทุกหัวข้อ นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าที่เรียนได้ไม่เข้าใจเพราะปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ไม่เหมาะสมทำให้ไม่มีสมาธิเหมือนเรียนในชั้นเรียน ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้แจกซิมอินเทอร์เน็ตให้แก่นักศึกษาเพื่อการเรียนออนไลน์ทั้ง 2 ภาคการศึกษา แต่ในบางครั้งนักศึกษาก็อายุในจุดที่สัญญาณไม่ดีหรือเพราะมีความจำเป็นต้องดู VDO หรือดาวน์โหลดไฟล์ที่มีขนาดใหญ่ทำให้ปริมาณอินเทอร์เน็ตที่ได้รับแจกมาไม่เพียงพอต่อการใช้งาน กล่าวได้ว่าปัญหาอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนแบบออนไลน์ของนักศึกษา หากสามารถช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ ก็น่าจะทำให้นักศึกษาเข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า หัวข้อ “มีโอกาสนในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น” และหัวข้อ “มีความรู้สึกกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น” มีค่าประเมินที่น้อยรองลงมาตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษารู้สึกว่าไม่ค่อยมีโอกาสดูใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารในการเรียนแบบออนไลน์ และไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นในการเรียนเหมือนที่เรียนในชั้นเรียน ดังนั้นในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในครั้งต่อไป ผู้สอนควรเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนมากขึ้น และควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาญี่ปุ่นให้มากขึ้นด้วย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพึงพอใจรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ผู้สอนใช้ระบบการจัดการการเรียนรู้ Moodle เผยแพร่เอกสารประกอบการสอน รับส่งงาน เพราะนอกจากจะช่วยลดภาระด้านเอกสารให้กับนักศึกษาแล้ว นักศึกษายังสามารถทบทวนบทเรียนเมื่อไรก็ได้ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ชอบการเรียนออนไลน์แบบสอนสดมากกว่าเรียนจากคลิปสอนเพราะสามารถพูดคุยโต้ตอบกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นได้ทันที และเนื่องจากเรียนตามตารางสอนทำให้สามารถวางแผนกำหนดการแต่ละวันล่วงหน้าได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ต่างจากผลการวิจัยของเสถียร พูลผลและปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์(2563) และลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2563) ที่พบว่าการเรียนแบบถ่ายทอดสดได้รับความนิยมน้อยที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนออนไลน์แบบคลิปสอนมากกว่าเพราะสามารถเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ในเวลาของตนเองสะดวก อาจกล่าวได้ว่า นักศึกษาในสถานศึกษาที่ต่างกัน สาขาวิชาที่ต่างกัน จะมีความพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ต่างกัน ดังนั้นผู้สอนควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสม อันจะทำให้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แบบสอนสด ผู้สอนควรเลือกโปรแกรมที่ผู้เรียนใช้งานได้ง่าย ไม่จำกัดเวลาการเข้าใช้ และเพื่อช่วยแก้ปัญหาเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เป็นอุปสรรค

ต่อการเรียนแบบออนไลน์ของนักศึกษา ผู้สอนควรมีการอัดหน้าจอขณะทำการสอนสดทุกครั้งแล้วนำไปเผยแพร่แก่นักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนหรือทบทวนบทเรียนนั้นเวลาใดก็ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาการฟังเหมาะกับการเรียนออนไลน์ที่สุด จึงควรมีการพัฒนางานวิจัยการเรียนออนไลน์ทักษะด้านการฟัง และทดสอบประสิทธิภาพด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยแบบออนไลน์และกลุ่มที่เรียนในชั้นเรียนแบบปกติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกพร ศรีญาณลักษณ์ และคณะ. (2554). การสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนบทเรียนออนไลน์ ภาษาเกาหลี ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น 1. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 19(31), 105-121.
- กรณวัฒน์ วุฒินา. (2560). ความพึงพอใจการเรียนภาษาอังกฤษแบบออนไลน์ผ่านทางโปรแกรม Skype ของนักเรียนในสถาบันสอนภาษา ECC. สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/view/886>.
- ถาวร ทิศทองคำ และสุทธิดา เพชรวิระ. (2559). การใช้ไลน์เพื่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 11 ประจำปี 2559 (SPUCON2016). ส่วนที่ 3 ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. สืบค้น 11 ธันวาคม 2563, จาก spucon.spu.ac.th/filemanger/files/SPUCON%202016-การเรียนการสอน%282%29.pdf.
- ธนวัฒน์ วรรณประภา และอมรรักษ์ ทศพิมพ์. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์กับการศึกษาในศตวรรษที่ 21. สืบค้น 12 ธันวาคม 2563, จาก <https://so01.tcithaijo.org/index.php/ejes/article/view/209407/145048>.
- ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์. (2563). ความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ท่ามกลางการระบาดของไวรัสโควิด-19. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 9(2), 186-197
- วัฒนพร จตุรานนท์ และคณะ. (2563). “การศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านระบบออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรการศึกษาด้านจิตวิทยาภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา 2562 ตามมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน. 7 (2), 291- 307.

- เสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์. (2563). การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด 19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. สืบค้น 11 ธันวาคม 2563, จาก <https://e-research.siam.edu/wp-content/uploads/2020/08/Sathian-proceeding-Thai POD 2563.pdf>.
- อนันศักดิ์ พวงอก. (2560). การศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษต่อการเรียนการสอนผ่านระบบการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์. *มนุษยและสังคม*. 1(1), 43-62.
- Gagne RM, Briggs L, Wager WW. (1992). *Principles of Instructional Design*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

ชุมชนโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว ที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล
ในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Ancient Settlement Society of Thai-Laos Ethnic Group
Related to Cultural Ecology of Harvesting Eels
in Thailand and Lao PDR

ศรัณย์ ศิลาเนร¹ ปิยศักดิ์ สิดา² กิ่งเพชร ส่งเสริม³ ทองอินทร์ ไหวดี⁴
Sarun Silanen, Piyasak Sida, Kingphet Songserm, Thongin Waidee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยและแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 2) วิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำ ผู้อาวุโส ปราชญ์ และผู้นำใน การประกอบพิธีกรรม ในประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แห่งละ 30 ราย และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย จำนวน 500 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา และการวิเคราะห์ปัจจัยหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัย พบว่า 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล ประกอบด้วย ระบบนิเวศที่อยู่อาศัยของปลาไหล นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อกับนิเวศวิทยาปลาไหล และชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาปลาไหล 2) มีองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)

Received: 2021-06-17 Revised: 2021-08-06 Accepted: 2021-09-18

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (กลุ่มเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Doctor of Philosophy program students, Department of Regional Development Strategy (Appropriate Technology for Sustainable Development), Surindra Rajabhat University. Corresponding Author
e-mail: silanen2510@gmail.com

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

⁴ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Science and Technology, Surindra Rajabhat University

นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในสังคมชุมชนโบราณในวิถีวัฒนธรรม และโครงการตามพระราชดำริ 2) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 4) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล

คำสำคัญ (Keywords):ชุมชนโบราณ; กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว; นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล

Abstract

The purposes of this research is 1) to study the ecology culture of the Thai – Laos 's Eels in Surin province, Thailand and Jampasak, Laos and 2) to analyze the composition of the ancient community related the Cultural Ecology of Harvesting Eels in Thailand. This research is Mixed Method researching. Collect information by interviewing. The information from 30 people leaders, seniors, philosophers and the ritual's leaders in Thailand. Collect information the examples group by questionnaires from 500 Community Society of Thai - Laos Ethnic Group in Surin, Thailand. Analyze the information by Technique Matters and Exploratory Factor Analysis. The research result finds out 1) The Ecology Culture of the Eels combination of Ecosystem of Eels Habitat, Ecology Culture of the Eels, the Culture of Villagers, the Ritual and Believe and the Ancient Community which connected the Ecology Culture of the Eels. 2) There are four compositions of the Ancient Community that related the Ecology Culture of the Eels in Thailand which (1) The Ecology Culture of the Eels in Ancient Community and the Royal Project. (2) The Ecology Culture of the Eels which related the importance of Economic, society and environment. (3) The Ecology Culture of the Eels related with the Local History. (4) The Ecology Culture of the Eels related to the Ancient Community of Moon's river.

Keywords: Ancient Settlement Society; Thai-Laos Ethnic Group; Cultural Ecology of Harvesting Eels

บทนำ (Introduction)

กลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว คือ ประชากรส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่น่าสนใจ คือ ในจังหวัดสุรินทร์ จะพบว่า ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว อำเภอลำทะเมนชัยเป็นชุมชนที่อัตลักษณ์โดดเด่น เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณแอ่งหูกุลาร่องไห ซึ่งเป็นที่ราบที่มีอาณาเขตกว้างขวางที่สุดในภาคอีสาน มีเนื้อที่ประมาณ 2,107,691 ไร่ อยู่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ (อำเภอลำทะเมนชัย และอำเภอบัวชุม) จังหวัดมหาสารคาม (อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย) จังหวัดบุรีรัมย์ (อำเภอบัวชุม) จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดยโสธร (อำเภอมหาชนะชัย) และจังหวัดร้อยเอ็ด (อำเภอบุพผรัตน์ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสุวรรณภูมิ และอำเภอ โพนทราย) โดยจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อธิบายว่าทุ่งกุลาร้องไห้เป็นถิ่นกำเนิดของเจนละ คือ ปลายลุ่มแม่น้ำมูล - ชี ในเขตจังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และอุบลราชธานี จัดอยู่ในแอ่งโคราชที่มีชุมชนหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 3,000 ปีมาแล้ว มีมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหลากหลาย เนื่องจากประชากรหลากหลายเผ่าพันธุ์ โดยคนพวกนี้มีชุมชนหมู่บ้านหนาแน่นอยู่รอบๆ ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นเขตที่มีทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เหล็ก และเกลือ อุณหภูมิผาผึ้ง (มหา สุรารินทร์, 2555) อีกทั้งยังเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียง โดยมีแม่น้ำมูลไหลผ่าน ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดสุรินทร์ และเป็นแนวแบ่งเขตติดต่อระหว่างจังหวัดสุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และจังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังพบแหล่งต้มเกลือสินเธาว์เพียงแห่งเดียวของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของแม่น้ำมูลในเขตบ้านยางขามเฒ่า ตำบลหนองเรือ อำเภอชุมพลบุรี โดยเป็นการผลิตสำหรับเป็นวัตถุดิบในการถนอมอาหารและทำปลาร้าเป็นหลัก (กรมทรัพยากรธรณี, 2553)

จากการสำรวจและศึกษาในเวทีวิชาการตั้งถิ่นฐานในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ราชอาณาจักรไทยของผู้วิจัยเบื้องต้น พบว่า มีระบบนิเวศหลากหลายเป็นรูปธรรมแห่งวิถีและภูมิปัญญาแห่งชุมชนในดินแดนลุ่มแม่น้ำมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีของชนพื้นเมืองที่สามารถดำรงอยู่และดูแลทรัพยากรชีวภาพได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษารายละเอียดในระดับลึกอันอาจจะนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้และแนวคิดประยุกต์หรือบูรณาการนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ทั้งนี้บริบทของอำเภอชุมพลบุรีมีความคล้ายคลึงเป็นอย่างมากกับบริบทแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งความเหมือนกันทางด้านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ แบบแผนทางวัฒนธรรม เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และการใช้ทรัพยากรหรือทุนในชุมชนที่ประกอบกันเข้าเป็นภูมิทัศน์ทางสังคม นอกจากนี้ชุมชนทั้งสองแห่งนี้อยู่ภายใต้บริบททางภูมิศาสตร์และนิเวศวิทยาใกล้เคียงกัน ซึ่งมีอิทธิพลส่วนหนึ่งต่อสภาพสังคมวัฒนธรรมปลาไหลกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ที่สัมพันธ์ระบบนิเวศวิทยาวัฒนธรรมที่เป็นประเด็นการศึกษาในบริบทของเวลาและพื้นที่เฉพาะ อนึ่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ดังหลักฐานภาพถ่ายทางอากาศของ ทิวา ศุภจรรยา (2561) เป็นชุมชนโบราณอายุมากกว่า 2,000 ปี จึงเป็นร่องรอยชัดเจนว่ามีชุมชนผลัดเปลี่ยนกันมาอยู่และจากไป หรือเคลื่อนย้ายไปมาหลายระลอก แต่ปัจจุบันพบว่า เป็นชุมชนลาวบ้าง ไทยบ้าง เขมรบ้าง และส่วนบ้าง เป็นต้น มารวมกลุ่มกันอยู่ในชุมชนโบราณบนพื้นที่เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.6-1 กิโลเมตร โดยอาศัยการนับถือนับร่วมกัน ใช้ลำน้ำร่วมกัน มีพื้นที่หลายแห่ง เช่น บ้านยะวิก บ้านกระเบื้อง เป็นต้น ในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และอื่นๆ ในต่างอำเภอ รวมทั้งในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครราชสีมา อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ยโสธร มหาสารคาม เป็นต้น มีพื้นที่ลักษณะเนินหรือโคก และมีคูน้ำคันดินล้อมรอบ จำนวนมากกว่า 300 แห่ง (อัจฉรา ภาณุรัตน์, 2549) พื้นที่ดังกล่าวนี้คือ เป้าหมายที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้การศึกษาอย่างแยกคอก และจากการสำรวจเบื้องต้น เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2561 พบว่า มีหลายชุมชนและหลาย

คติชนนิยมกินปลาไหล เลี้ยงปลาไหล บูชาปลาไหล เป็นต้น จึงน่าจะศึกษานิเวศวิทยาวัฒนธรรมคนกับปลาไหลว่ามีอิทธิพลต่อสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

ทั้งนี้จากการสำรวจเบื้องต้นยังพบว่า แหล่งชุมชนของปลาไหล คือ พื้นที่ใกล้ชุมชนโบราณในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และเขตบ้านเกียจโง้ง เมืองปทุมพร แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งบริเวณนั้นอยู่ใกล้ชุมชนโบราณ ปราสาทศิลปะขอม อายุพันกว่าปี และมีลักษณะความเป็นอยู่และสังคมวัฒนธรรมคล้ายกันกับอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ฉะนั้น ความเป็นชุมชนโบราณ ความเป็นชาติพันธุ์ไท - ลาว นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล จึงเป็นเงื่อนไขแห่งความหมายที่ต้องศึกษาเพื่อสรุปหาอัตลักษณ์ นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์และแขวงจำปาสัก และองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาปลาไหลในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบริบทชุมชนโบราณในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีอัตลักษณ์ร่วมกัน และนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์ และแขวงจำปาสัก โดยมุ่งอธิบายพฤติกรรมและปรากฏการณ์ระบบนิเวศวิทยา เศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว โดยวิธีการทางชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษานิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยและแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร การวิจัยเชิงคุณภาพ บุคคลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้นำ (เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ) ผู้อาวุโส ปราชญ์ และผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ในประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) ผู้เคารพกฎแห่งกรรม และบูชาปลาไหล 2) ผู้ไล่ล่าและกินปลาไหล และ 3) ผู้ค้าขายปลาไหล สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย จำนวน 71,448 ราย (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี พ.ศ.2562 กรมการปกครอง)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำ (เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ) ผู้อาวุโส ปราชญ์ และผู้นำใน การประกอบพิธีกรรม โดยผู้วิจัยได้เลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในระดับบุคคล

(Individual Unit of Analysis) ในประเทศไทย จำนวน 30 คน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 30 คน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ในจังหวัดสุรินทร์ โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์ให้มีค่าไม่เกิน 0.05 ด้วยความน่าจะเป็น 0.95 และขนาดตัวอย่าง (n) สามารถหาได้โดยใช้สูตรสถิติของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวน 398 ราย ทั้งนี้ขนาดตัวอย่างที่ดำเนินการเก็บข้อมูลจำนวน 500 ราย ซึ่งมากกว่าขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้ และเป็นขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model - SEM) ซึ่งจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไม่เกินที่กำหนด และลดปัญหาความเอนเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถาม (Nonresponse Bias) และปัญหาค่าสังเกตสูญหาย (Missing Observations)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ดำเนินการโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) ได้แก่ มิติแห่งเวลา มิติแห่งสถานที่ และมิติแห่งบุคคล เพื่อที่จะพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ (สุรางค์ จันทวานิช, 2545)

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ การศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลเดิม และการลงภาคสนามเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการเข้าไปสัมผัสในชุมชนต่างๆ ในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเป็นประเด็นที่จะนำไปสู่การตอบคำถามจากการศึกษาในเวทีวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยพะเยาในจังหวัดสุรินทร์และแขวงจำปาสัก แล้วนำมาประมวลผล และสกัดออกเป็นคำถามตามหลักการวิเคราะห์สามเส้า (Triangular Analysis) ได้ทั้งหมด 50 ข้อ จากนั้นนำข้อคำถามมาพัฒนา และสร้างเป็นแบบสอบถามสังคมชุมชนโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว ที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันถึงความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยเชิงคุณภาพให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น โดยแบบสอบถามแบบออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) องค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาปลาไหลในประเทศไทย โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป และ 2) ผลการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้เท่ากับ 0.911

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท – ลาว ในชุมชนต่างๆ ในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามไปสำรวจความคิดเห็นประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท – ลาว โดยพื้นที่ที่ศึกษา คือ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดในพื้นที่ภาคอีสาน มีภาษาพูดเป็นภาษาเดียวกับคนลาวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 500 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยรวบรวม วิเคราะห์และสรุปผลของข้อมูลการวิจัยได้ชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากขึ้น ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา ได้แก่ การตีความ การจำแนกชนิด หมวดหมู่ โดยจัดทำตารางการเปรียบเทียบหาข้อความที่เหมือนกันซ้ำกัน หรือข้อความที่ต่างกัน และพิจารณาหาความเกี่ยวข้องของปรากฏการณ์ต่างๆ และหาคำคำอธิบาย จากนั้นจึงสรุปความสัมพันธ์ของนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยหรือการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) สำหรับใช้เรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษานิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยและแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.1 ชุมชนโบราณบ้านยางอ้อมน้อย ตำบลเยวีก อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะเป็นเนินดินมีคูน้ำคันดินล้อมรอบพื้นที่ของชุมชนโดยเป็นคูน้ำคันดินชั้นเดียวรูปร่างทรงกลมรี พื้นที่กว้างขวาง กว้างประมาณ 1.5 กิโลเมตร ยาวประมาณ 2 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร ในบริเวณพื้นที่ชุมชนโบราณแห่งนี้ พบศาสนสถาน และมีหนองน้ำโดยรอบ ได้แก่ หนองอ้ายมนต์ หนองคู หนองกกใหญ่ และหนองโบสถ์ มีการขุดพบโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปเสมาหิน โครงกระดูก และภาชนะดินเผาแตกกระจายจำนวนมาก สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นที่อยู่ของชุมชนโบราณที่เก่าแก่ประมาณ สมัยศิลปะทวารวดี และชุมชนแห่งนี้คงจะมีผู้คนอาศัยทำการเกษตรต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยชาวบ้านมีการนำภูมิปัญญาในการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างลงตัวสามารถบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ในมิติทางสังคมของคนในชุมชน รวมถึงสะท้อนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในกลุ่มแม่น้ำมูลได้เป็นอย่างดี ปรากฏผลดังนี้

1.1.1 ระบบนิเวศน์ที่อยู่อาศัยของปลาไหล พบว่า ในธรรมชาติของปลาไหลนาเป็นสัตว์ที่ชอบอาศัยตามพื้นดินโคลนที่มีซากสัตว์เน่าเปื่อยสะสมอยู่ หรือบริเวณที่ปกคลุมด้วยวัชพืช เช่น หญ้า น้ำหรือบัวชนิดต่าง ๆ ปลาไหลนาสามารถอาศัยอยู่ในสภาพพื้นที่แห้งแล้งไม่มีน้ำได้นาน แต่ละ

ฤดูกาลปลาไหลนาจะมีถิ่นที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ ต้นฤดูฝน เมื่อฝนตกลงมาจนมีน้ำขัง ปลาไหลจะเริ่มออกจากรูเพื่อออกหากินและวางไข่ตามทุ่งนา สระน้ำ และแหล่งน้ำทั่วไป สรุปได้ว่าในชุมชนโบราณบ้านยางอ้อมน้อย ตำบลยะวิก อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จะพบปลาไหลนาในบริเวณที่ปกคลุมไปด้วยหญ้า น้ำ หญ้าขน จอก แหน ไข่น้ำ แหนแดง ผักตบชวา และบัว เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยปลาตัวเล็ก ๆ และเขียด ซึ่งเป็นอาหารที่ปลาไหลนาชอบกิน

1.1.2 นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล พบว่า ชุมชนโบราณบ้านยะวิก ตั้งอยู่บนที่ดอนเป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย อยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ มีแม่น้ำมูลไหลผ่านทางตอนใต้ มีคูน้ำขนาดใหญ่และคันดินรูปวงรีล้อมรอบ พื้นที่โดยรอบชุมชนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม เป็นชุมชนพักอาศัยแบบชนบท เป็นชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ สังเกตได้จากที่มีปลาชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะปลาไหล ก่อให้เกิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล (Cultural Ecology) ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงระหว่างวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของคนทุ่งกุลากับวัฒนธรรมปลาไหลขึ้น โดยแปรผันไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้การหาปลาไหลนั้นทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน โดยมีการสืบสานวัฒนธรรมการหาปลาไหลเป็นทอดๆกันมา จากการดักจับจากกระบอกไม้ไผ่ (ลั่น) จนมาถึงเครื่องจักสานที่เรียกว่า อีจู้ และการสืบสานความรู้ในการดักจับปลาไหลนี้ ทำให้ลูกหลานมีความสนิทสนมกับผู้เฒ่าผู้แก่มากขึ้นจนเกิดความเชื่อฟังและเคารพกันในฐานะผู้ให้ความรู้ เมื่อทั้งผู้เฒ่า ผู้ผู้แก่ ผู้นำชุมชน และลูกบ้านได้มีกลุ่มในลักษณะแบบนี้จึงทำให้ผู้นำชุมชนและลูกบ้านมีความนับถือเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ในสิ่งที่ถูกที่ควรตามที่ผู้นำชุมชนบอกกล่าว และนอกจากอาชีพทำนาแล้วยังมีอาชีพเสริมอื่น ๆ ตามที่ผู้นำชุมชน นำเข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน

1.1.3 วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อกับนิเวศวิทยาปลาไหล พบว่า ชุมชนบ้านยะวิกได้แสดงวิถีชีวิตผ่านกระบวนการการทำงาน กิจกรรมประจำวัน วัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาลงานบุญต่าง ๆ อย่างเป็นวัฏจักร ส่วนใหญ่คนในกลุ่มแม่น้ำมูลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ 2 ชนิด คือ ข้าวซึ่งมีการปลูกมากในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงหรือที่เรียกว่า “นาโคก” และที่ลุ่มหรือที่เรียกว่า “นาทาม” แต่มีการปลูกข้าวในนาในรูปแบบนี้ไม่มากนักเนื่องจากมักเกิดน้ำท่วม ชนิดที่สองคือ ปลา ซึ่งสามารถหาได้ทั่วไปตลอดปีในบางแหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำ ห้วยขนาดใหญ่ หรือหนองน้ำขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนในที่นาหรือหนองน้ำขนาดเล็ก สามารถจับได้เฉพาะในช่วงฤดูฝน ฤดูทำนา และบ่อปลาในฤดูแล้ง โดยพบว่า วัฒนธรรมการบริโภคปลาเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนในกลุ่มแม่น้ำมูลที่บ่งบอกถึงวิถีการดำรงชีวิตภายใต้การปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การที่คนในกลุ่มแม่น้ำสาขานี้อาศัยปลาเป็นอาหารเพื่อการยังชีพในสำหรับเกือบทุกมื้อ ร่วมกับอาหารและผักชนิดต่างๆ ที่ได้จากท้องถื่นในยุคเศรษฐกิจพอเพียงและการพึ่งพา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปลาต่อวิถีชีวิต นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างลงตัว อีกทั้งวิถีชีวิตของชุมชนโบราณบ้านยะวิก มีความผูกพันกับความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผี บรรพบุรุษ ดังเช่นวิถีชีวิตของชาวอีสานโดยทั่วไป ทั้งนี้ผลจากการที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรเหล่านี้ในการดำรงชีพ ผนวกเข้ากับวิถีชีวิตที่มีการนับถือพุทธศาสนา พราหมณ์ และผี ซึ่ง

เป็นความเชื่อดั้งเดิม ทำให้เกิดประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าวขึ้นในชุมชน รวมถึงในชุมชนลุ่มแม่น้ำมูลด้วย เช่น ความเชื่อเรื่องการเพาะปลูกข้าว โดยเชื่อว่าการทำนาให้ได้ผลดีนั้นจะต้องปฏิบัติเคารพบูชาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวบ้าน เทพเจ้า เทวดาอารักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาก็จะมีหน้าที่แตกต่างกันไป ซึ่งการปฏิบัติบูชาเช่นไหว้ก็จะทำในโอกาสหรือวาระต่าง ๆ กัน การจะทำการสิ่งใด ๆ จึงต้องมีพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และครอบครัว หลาย ๆ เรื่องเป็นกุศโลบายในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ บางเรื่องก็เพื่อความสบายใจ ปลอดภัย และคลายกังวล โดยแสดงออกมาในรูปแบบของงานบุญและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ตาแสด หรือผีตาแสด ชาวอีสานเชื่อว่าตาแสดหรือผีตาแสดเป็นผีเฝ้าไร่เฝ้านา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่ทางพงเพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็นนา พวกเขาจะต้องทำพิธีผีตาแสดตนหนึ่งให้มาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนาจะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจะต้องแบ่งข้าวสีกะยีนให้แก่ผีตาแสดด้วย

1.2 ชุมชนโบราณบ้านเกียดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเซเปียน ที่มีระบบนิเวศของพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งใน สปป.ลาว สภาพพื้นที่รอบหมู่บ้านมีบึงเกียดโง้ง มีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น เป็นที่ราบสลับเนินเขาเล็กน้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชน

1.2.1 ระบบนิเวศที่อยู่อาศัยของปลาไหล พบว่า จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของชุมชนเมือง การตัดไม้ทำลายป่าส่งผลทำให้ความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลง แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่แห้งขอด สัตว์น้ำต่าง ๆ รวมทั้งปลาไหลลดน้อยแทบหายไปจนหมด อีกทั้งพฤติกรรมการจับสัตว์น้ำของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัว เช่น การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ การจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก เป็นต้น ทั้งนี้ชุมชนบ้านเกียดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงร่วมกันกำหนดกฎ กติกา และแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการจับสัตว์น้ำร่วมกันเพื่อธรรมชาติ และสัตว์น้ำ รวมทั้งปลาไหล คงอยู่สืบต่อไป

1.2.2 นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล พบว่า ยังมีชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับอิทธิพลของปลาไหลที่มีต่อชุมชนบ้านเกียดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไว้ว่าช่วยเสริมสร้างความสามัคคี เนื่องจากการจับปลาไหลส่วนใหญ่นิยมออกไปตกจับปลาไหลกันเป็นหมู่คณะ หรืออย่างน้อยที่สุด คือ 2 คนขึ้นไป เพื่อความสนุกสนาน ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันจึงจะประสบความสำเร็จสามารถตกจับปลาไหลได้ จึงก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีกัน

1.2.3 วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อกับนิเวศวิทยาปลาไหล พบว่า ชุมชนบ้านเกียดโง้งส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาพราหมณ์ มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรม วัดยังเป็นโรงเรียนสอนหนังสือให้เด็ก ๆ ซึ่งเด็กชายจะมีความใกล้ชิดกับวัดเพราะใช้เป็นสถานที่เรียน บวชเณร และอุปสมบทตามลำดับ นอกจากนั้นยังมีความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณ เช่น ผีในต้นไม้ แม่น้ำ ในบ้าน ในไร่ นา ผีประจำหมู่บ้าน และผีบรรพบุรุษ จะมีพิธีเช่นไหว้ผี

เป็นประจำ ในฤดูเก็บเกี่ยวหรือเพาะปลูกข้าว เวลาเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยมักเชื่อว่ามีสาเหตุจากผีและขวัญ ออกจากร่าง ดังนั้นจึงมีผู้ประกอบพิธีรักษาโรค และเรียกขวัญ เช่น พระ สงฆ์ นอกจากนั้น ยังเชื่อเรื่อง ผีปอบ ซึ่งเป็นคนที่ถูกวิญญูณ ชั่วร้ายเข้าสิง และสามารถทำร้ายผู้อื่นได้ มีความเชื่อเรื่องภูแห่งกรรม มักบนบานขอพรจาก สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และปล่อยชีวิตสัตว์เป็นการไถ่บาปกรรม อาทิ โดยเฉพาะการปล่อย ปลาไหล เพราะเชื่อว่าเพื่อให้ชีวิตไร้อุปสรรค สิ้นไหล ปลอดโปร่ง เป็นต้น รวมทั้งยังมีความเชื่อว่าปลา ไหลมีสรรพคุณช่วยบำรุงร่างกาย ทำให้มีอายุยืนยาว

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลา ไหลในประเทศไทย ประกอบด้วย จำนวนองค์ประกอบ ค่าการร่วม (Communality) ค่าไอแกน (Eigen Value) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance) และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative % of Variance) สกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis)

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย

องค์ประกอบ	ค่าการ ร่วมกัน	ค่าไอแกน	ค่าร้อยละของ การแปรปรวน	ค่าร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
1. นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลใน สังคมชุมชนโบราณในวิถีวัฒนธรรม และโครงการตามพระราชดำริ	1	21.142	42.284	42.284
2. นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่ สัมพันธ์กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	1	8.777	17.554	59.838
3. นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่ สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	1	4.940	9.880	69.718
4. นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่ สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล	1	3.067	6.134	75.851
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO				0.967

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยา วัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย มีทั้งสิ้น 4 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ 75.851 และสามารถเรียงลำดับตามค่าไอแกน ได้แก่ 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในสังคมชุมชน โบราณในวิถีวัฒนธรรม และโครงการตามพระราชดำริ 2) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 4) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล โดยมีค่า KMO เท่ากับ 0.967 ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบร่วมได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

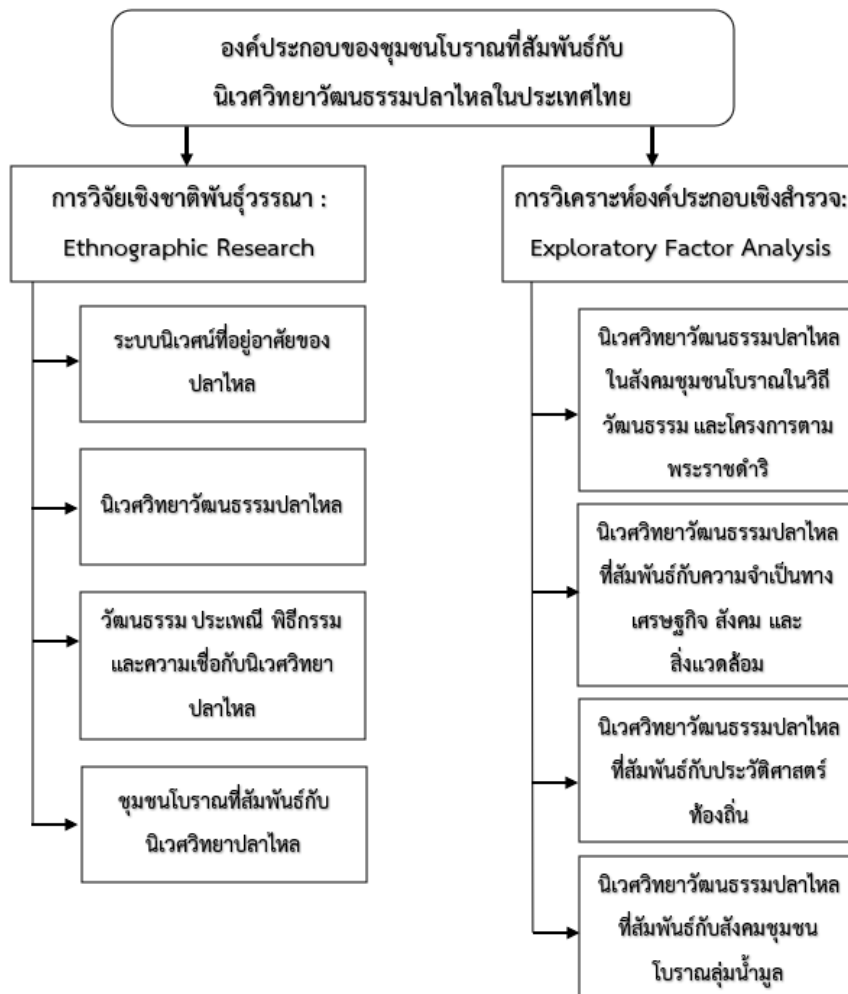
1. จากผลการศึกษา พบว่า นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาวในจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยและแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล ประกอบด้วย ระบบนิเวศที่อยู่อาศัยของปลาไหล นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหล วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อกับนิเวศวิทยาปลาไหล และชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาปลาไหล เนื่องจากชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากเป็นชุมชนที่สร้างบ้านเรือนอยู่ติดลุ่มแม่น้ำ และทั้งสองชุมชนเป็นชุมชนมีนิเวศวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะในระบบนิเวศทรัพยากรชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของหมู่บ้านและเรือน รวมถึงวิธีการจัดการและแนวความคิดใหม่ ๆ ที่นำมาใช้หรือประยุกต์ใช้อย่างมีระบบกับกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ได้แก่ ผู้นำ (เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ) ผู้อาวุโส ปราชญ์ และผู้นำในการประกอบพิธีกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาณินท์ อรศิริ และคณะ (2555) ได้ศึกษาแบบองค์รวมของการปรับตัวในบริบทใหญ่ที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลางของประเทศไทย โดยเน้นการศึกษาถึงการปรับตัวแบบองค์รวม ซึ่งเป็นการปรับตัวของการดำรงชีวิตซึ่งสัมพันธ์กับปัจจัยรอบด้าน โดยเฉพาะในระบบนิเวศ ทรัพยากรชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อมทางกายภาพของหมู่บ้านและเรือน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว พบว่า ในช่วงเวลา 2 ศตวรรษของการตั้งถิ่นฐานการปรับตัวของวิถีชีวิตกับระบบนิเวศและทรัพยากรชีวภาพที่แตกต่างจากพื้นที่ต้นกำเนิด มีมากและเข้มข้นในช่วงเวลา 50 ปีแรกซึ่งต้องเผชิญความต่างของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และการดำรงชีพภายใต้วัฒนธรรมหลักของคนไทยในพื้นที่ ดังนั้นการรับรู้แบบที่อยู่อาศัยแบบเรือนไทยประเพณี โดยเฉพาะรูปทรง เป็นการอยู่ร่วมอย่างกลมกลืนในบริบทเดียวกัน แต่ผังพื้นเรือนยังคงความเป็นเรือนลาวที่แตกต่างจากเรือนไทย การปรับตัวในวิถีชีวิตของคนลาวหลัง 50 ปีของการเริ่มต้นตั้งถิ่นฐานที่มีผลกระทบรุนแรง คือ การปรับวิถีการทำนาตามนโยบาย “ปฏิวัติเขียว” ของภาครัฐ การทำนาเปลี่ยนแปลงจากนาปีเป็นนาปรัง ซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงจรทั้งวิถีชีวิต ไร่ นา หมู่บ้าน และเรือน รวมทั้งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าว การทำนาปีละหลายครั้งทำให้ วัวควาย หายไปจากไร่ นา กลายเป็นเทคโนโลยีใหม่ องค์ประกอบของหมู่บ้านต้องเพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีเกษตรกรรมแบบทันสมัย รูปลักษณะผังหมู่บ้านเปลี่ยนไป แต่ถึงแม้จะมีการแปรเปลี่ยนตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่ยังเห็นได้ชัดเจนว่ายังคงรักษาลักษณะเฉพาะตัวไว้อย่างมาก โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยภาษาลาวในการสื่อสารในครอบครัวผ่านสังคมระบบเครือญาติที่ยังเข้มข้น

2. จากผลการศึกษาขององค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย พบว่า มีองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในสังคมชุมชนโบราณในวิถีวัฒนธรรม และโครงการตามพระราชดำริ 2) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับความจำเป็น

ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 4) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล โดยพบว่าประชาชนเห็นด้วยกับองค์ประกอบนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูลมากที่สุด อาจเป็นเพราะภูมิภาคอีสานเป็นดินแดนที่ปรากฏหลักฐานและร่องรอยที่มีความสำคัญในอดีต อันมีความเกี่ยวเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จากสภาพแวดล้อมและลักษณะทางสภาพภูมิศาสตร์ในอดีตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะสมสำหรับการตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัย การมีทรัพยากรธรรมชาติทั้งแร่ธาตุ ป่าไม้ แหล่งน้ำ เป็นต้น แต่ละสถานที่จะมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันตามลักษณะพื้นที่หรือธรรมชาติที่มีอยู่ การสร้างบ้านของชุมชนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่สมัยโบราณมักเลือกทำเลที่ตั้งอยู่ตามที่ราบลุ่มที่มีแม่น้ำสำคัญ ๆ ไหลผ่าน เช่น แม่น้ำโขง แม่น้ำมูล แม่น้ำชี เป็นต้น ทำให้ชาวบ้านมีการนำภูมิปัญญาในการบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนได้อย่างลงตัว สามารถบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ในมิติทางสังคมของคนในชุมชน รวมถึงสะท้อนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลของคนในลุ่มน้ำมูลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษนิภา อุดมทวี (2557) ได้ศึกษานิเวศวิทยาแหล่งน้ำในมณฑลวัฒนธรรมปลาหมึกพบว่า แม่น้ำมูลราชอาณาจักรไทย มีลักษณะเป็นระบบนิเวศป่าบุงป่าทาม มีระบบนิเวศย่อยที่หลากหลายและสมบูรณ์ ได้แก่ หอง หนอง โนน เล้ง กุด ห้วย หาด น้ำจั้น น้ำซับ บ่อเกลือ แม่น้ำของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระบบนิเวศย่อย ได้แก่ วัง หาด ดอน ห้วย และแม่น้ำสาขาในช่วงน้ำลด บริเวณดอนและริมน้ำ เป็นสถานที่ทำการเกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก เป็นระบบนิเวศที่ไม่ตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนตามฤดูกาล ซึ่งเอื้อต่อสิ่งมีชีวิตให้ได้ขยายพันธุ์และดำรงอยู่จากระบบนิเวศของแหล่งน้ำในมณฑลวัฒนธรรมปลาหมึก ทำให้ประชาชนบริเวณนี้มีนิสัยการบริโภคอาหารจากข้าวและปลาเป็นหลัก

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากผลการศึกษาขององค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย พบว่า มีองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในสังคมชุมชนโบราณในวิถีวัฒนธรรม และโครงการตามพระราชดำริ 2) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 3) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ 4) นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยเทคนิควิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสอดคล้องของผลการศึกษาด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา พบว่า จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของชุมชนเมือง การตัดไม้ทำลายป่าส่งผลทำให้ความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลง แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่แห้งขอด สัตว์น้ำต่าง ๆ รวมทั้งปลาไหลลดน้อยแทบหายไปจนหมด อีกทั้งพฤติกรรมการจับสัตว์น้ำของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัว เช่น การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ การจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก เป็นต้น ดังนั้นชุมชนจึงควรร่วมกัน กำหนดกฎ กติกา แนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจับสัตว์น้ำร่วมกัน พร้อมทั้งเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือที่ทำการปกครองท้องถิ่นทำ การสำรวจความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำกติการ่วมกันว่าด้วยความร่วมมือในการ

บริหารจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลร่วมกันในพื้นที่หรือระหว่างพื้นที่ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

1.2 จากผลการศึกษา พบว่า ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับอิทธิพลของปลาไหลที่มีต่อชุมชนไว้ว่าช่วยเสริมสร้างความสามัคคี เนื่องจากการจับปลาไหลส่วนใหญ่นิยมออกไปดักจับปลาไหลกันเป็นหมู่คณะ หรืออย่างน้อยที่สุด คือ 2 คนขึ้นไป เพื่อความสนุกสนาน ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันจึงจะประสบความสำเร็จสามารถดักจับปลาไหลได้ จึงก่อให้เกิดความรักและความสามัคคีกัน ชุมชนจึงควรยกพิธีกรรม ความเชื่อกับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลมาบูรณาการหลอมรวมร่วมกับวัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งเอื้อต่อสิ่งมีชีวิตให้ได้ขยายพันธุ์และดำรงอยู่จากระบบนิเวศของแหล่งน้ำ รวมถึงการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นบนฐานแนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนต่อไป

1.3 ผลการศึกษาค้นคว้าประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทยทำให้สามารถค้นหาและจัดกลุ่มตัวแปรที่เหมาะสม สะท้อนความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบนั้น และทำให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการบริหารจัดการ หรือยุทธศาสตร์นิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลร่วมกันในพื้นที่หรือระหว่างพื้นที่ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยอาจให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดก่อน ได้แก่ ด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนโบราณลุ่มน้ำมูล และด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลที่สัมพันธ์กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อยืนยันองค์ประกอบของชุมชนโบราณที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรมปลาไหลในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) ซึ่งจะช่วยให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ความสอดคล้อง เหมาะสมขององค์ประกอบ ทำให้สามารถวิเคราะห์โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ และอธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบได้ลุ่มลึกเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กษนิภา อุดมทวี. (2557). นิเวศวิทยาแหล่งน้ำในมณฑลวัฒนธรรมปลาหมึก. *วารสารนวมิปัญญาคะวันออก*. 1(1) : 29-41.
- กรมทรัพยากรธรณี. (2553). *การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี* จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ขนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ทิวา ศุภจรรยา. (2561). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ 15 / เรื่องที่ 6 ชุมชนโบราณในเมืองไทยจากหลักฐานภาพถ่ายทางอากาศ. สืบค้น 10 กันยายน 2561, จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=15&chap=6&page=chap6.htm>
- ปาณินท์ อรศิริ และคณะ. (2555). การศึกษาแบบองค์รวมของการปรับตัวในบริบทใหญ่ที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว ในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลางของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหา สุรารินทร์, นามแฝง. (2555). พุงกู่ล่องไห้ : ศักดิ์สยาม เพชรชมพู่. ทางอีสาน. 1(1) : 117-121.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2545). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยรัตน์ ทับพร. (2559). ชื่อไทยหรือชื่อกะเหรี่ยง : วิเคราะห์ความเชื่อเรื่องชื่อกะเหรี่ยงกับการเปลี่ยนแปลงเป็นชื่อไทยตามอิทธิพลของการศึกษาและกระแสวัฒนธรรมใหม่. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต. 12(21) : 67-84.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2549). เอกสารคำสอนรายวิชาท้องถิ่นศึกษา. สุรินทร์: รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. New Jersey: Pearson Publishing.
- Kroeber, Alfred. (1963). *The nature of culture*. Chicago : University of Chicago Press.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd Ed)*. New York: Harper and Row Publications.

การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว

Awareness of Online Media Use in Children and Youth in Ladprao Canal Community

ธัชทฤต เทียมธรรม¹ จิตรา ชนะกุล² อรุณรุ่ง ปภาพสิษฐ์³ เบญจวรรณ ศรีมารุต⁴ ชัยรัตน์ คำลี⁵
Thattharit Thiamtham, Chittra Chanagul, Arunrung Paphaphasid,
Benjawan Srimarut, Chairat Kumlee

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบวัด เกณฑ์ปกติ ศึกษาและพัฒนการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวจำนวน 600 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และจากการอาสาสมัครจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ และกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดที่สร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ทุกข้อมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาและอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.81 เกณฑ์ปกติของแบบวัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีคะแนนตั้งแต่ T58 ขึ้นไปในช่วง T43 ถึง T57 และน้อยกว่า T43 ตามลำดับ การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และพบว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 55.50 และในระดับต่ำและสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 22.50 และ 22.00 ตามลำดับ โดยเด็กและเยาวชนเพศชายและหญิงมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกันและการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ (Keywords): การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์; เด็กและเยาวชน; ชุมชนริมคลองลาดพร้าว

Received: 2021-09-22 Revised: 2021-09-27 Accepted: 2021-09-27

^{1 3 4 5}วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: thattharit@pnru.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this research were to create a test, norms and to examine and develop the awareness of online media use in children and youth in Ladprao Canal Community. The sample group were 600 children and youth from Ladprao Canal Community. They were selected by using multi-stage random sampling, while 30 of them came from volunteering. The research tool were online media use awareness test and an activity to help children and youth become aware of their online media use. The results showed that the test had 20 question items. Each one had content validity, discrimination, and reliability of 0.81. The norms of this test can be divided into 3 levels: high, moderate, and low. The scores were T58 and higher, T43 to T57, and lower than T43, respectively. Overall awareness of online media use in children in Ladprao Canal Community was in the high level, while 55.50% of them had average online media use awareness, 22.50% of them had low awareness and 22.00% had high awareness, which were very close. Awareness of online media use was higher after the activity, when compared with before activity.

Keywords: Awareness of Online Media Use; Children and Youth; Ladprao Canal Community

บทนำ (Introduction)

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักสำคัญคือมุ่งพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) อีกทั้งการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องส่งเสริมทักษะ 4 ประการ คือ การมีความรู้ในวิชาหลัก ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงความรู้รอบตัวอื่น ๆ ด้วยการมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพการมีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ และการมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (มนทกานต์ รอดคล้าย, 2557)

เทคโนโลยีการสื่อสารในสังคมยุคปัจจุบันนี้ ได้เข้ามามีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่าสื่อเทคโนโลยีกลายเป็นของเล่นที่

เด็กและเยาวชนสามารถหยิบขึ้นมาใช้ได้ตลอดเวลา เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการใช้สมาร์ทโฟน โลก การสนทนาโต้ตอบผ่านโปรแกรมแชตรูม การเล่นเกม ตลอดจนการรับสารสนเทศที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลจากการสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนเรื่อง "ชีวิตไซเบอร์" ในโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับสถาบันรามจิตติ ซึ่งสำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 3,360 คน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาใน 7 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 14 จังหวัด พบว่าเด็กใช้เวลาหนึ่งในสามของชีวิตกับสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ สื่อส่วนใหญ่ของเด็กก็ยังคงเผชิญกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากสื่อที่ด้อยคุณภาพ เช่น เสียงเรื่องเพศ เซ็กส์ดิวยี พนันออนไลน์ ติดเว็บลามก รวมถึงเด็กต้องเผชิญกับสื่อประเภทหนังสือลามกที่มีฉากยั่วทางเพศ หรือฉากรุนแรง (อมรวิชัย นาคทรัพย์, 2557) นอกจากนี้ข้อมูลจากโครงการไชลด์ วอตช์ (Child Watch) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบแนวโน้มเด็กไทยใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และมือถือ เข้ามาครอบครองพื้นที่ในชีวิตเด็กถึง 6-7 ชั่วโมงต่อวัน ขณะที่เนื้อหาในสื่อดังกล่าวมีร้ายมากกว่าสื่อดี ทั้งสื่อลามก สื่อรุนแรงต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของวิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2551) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับ 2 จาก 4 ระดับ กล่าวคือ นักเรียนยังไม่รู้เท่าทันสื่อหรือถูกครอบงำโดยสื่อ และเด็กใช้เวลาในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ในปริมาณจำนวนชั่วโมงที่ค่อนข้างมากในแต่ละวัน และสามารถเลือกเปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ตามความต้องการของตนเองได้อย่างอิสระ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่ติดอินเทอร์เน็ต คือ จะมีขนาดสมองส่วนหน้าเล็ก มีการเชื่อมโยงของเซลล์ประสาทของสมองส่วนหน้าลดลง และขาดทักษะการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (เสมจิกร, 2557) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความหนักรู้เท่าทันการใช้สื่อออนไลน์ให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพมากขึ้น

การสร้างความรู้เป็นกระบวนการรับรู้และให้เด็กคิดวิเคราะห์และเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ การตระหนักรู้เป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลแสดงถึงความสำนึก การจำได้และการรู้สึกผิดชอบในเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าสำนึก การที่บุคคลจะมีความตระหนักรู้ได้นั้นต้องมีการรับรู้และมีการสั่งสมประสบการณ์รับรู้เกิดขึ้นก่อน (ปานรัชณี เทพจิตร, 2556) ดังนั้นการสร้างความรู้หรือจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนเท่าทันสื่อจึงต้องให้เด็กและเยาวชนเกิดกระบวนการรับรู้และเกิดการสำนึกความรู้สึกต่อเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ สามารถวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และเลือกที่จะบริโภคสื่ออย่างสร้างสรรค์ได้ ซึ่งกรมวิชาการ, (2555) ได้เสนอแนะกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียน

ให้ความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ เห็นคุณค่าในปรากฏการณ์พฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรม นามธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม มีขั้นตอนดังนี้ 1) สังเกต ให้ข้อมูลที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เอาใจใส่ และเห็นคุณค่า 2) วิจารณ์ ให้ตัวอย่าง สถานการณ์ ประสบการณ์ตรง เพื่อให้ผู้เรียนได้ วิเคราะห์สาเหตุ ผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น ระยะยาว 3) สรุป ให้อภิปรายหาข้อมูลหรือ หลักฐานมาสนับสนุนคุณค่าของสิ่งของที่จะต้องตระหนักและวางเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองในเรื่อง นั้น โดยกระบวนการสร้างความตระหนักดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อเสนอสาธารณะสร้างการ รู้เท่าทันสื่อสำหรับเยาวชน ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานสื่อสารสุขภาวะเยาวชน (สสย.) กองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ว่าเยาวชนต้องมีทักษะ วิเคราะห์สื่อให้ออก มีวิจารณญาณ ในการบริโภคสื่อ และนำสื่อที่มีประโยชน์มาใช้อย่างเหมาะสมทั้งด้านเวลาและปริมาณที่ใช้ (กลุ่ม มานีมานะ, ออนไลน์) ดังนั้นการสร้างความรู้ให้เท่าทันสื่อในเด็กและเยาวชนจึงต้องเปิด โอกาสให้เด็กได้รับรู้ มีประสบการณ์และคิดอย่างมีวิจารณญาณในการบริโภคสื่อได้

จากการลงพื้นที่และสนทนากับผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนชุมชนริม คลองลาดพร้าวลาดพร้าว ในวันที่ 1-3 กันยายน 2560 พบว่า มีประเด็นความต้องการให้พัฒนาเด็ก และเยาวชน มีพฤติกรรมไม่เรียนรู้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีทักษะการคิด ไม่หมกหมุ่นกับการ เล่นเกม การใช้โทรศัพท์ มีส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพ จากข้อมูลความต้องการของชุมชนดังกล่าว ประกอบกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนในด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาการตระหนักรู้ในเด็กและเยาวชนด้านการรู้เท่าทันสื่อเพื่อ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยต่อไป โดยดำเนินการสร้าง แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์สำหรับเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่มี คุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น สร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลผล คะแนนจากแบบวัด เพื่อนำไปใช้ในการคัดกรองเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการตระหนักรู้ใน การใช้สื่อออนไลน์ อีกทั้งพัฒนากิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ เพื่อให้ความรู้และ สร้างการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ให้กับเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว ซึ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนริมคลองลาดพร้าว และชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำผลผลิตที่ได้จากการวิจัยทั้งแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ เกณฑ์ปกติ รวมทั้งกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ไปใช้ในการคัดกรองและพัฒนาเด็กและ เยาวชนในชุมชนให้มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วย ลดปัญหาทางสังคมในหลาย ๆ ด้านต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลผลคะแนนจากแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว
3. เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว
4. เพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการวัดได้
2. การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวหลังการใช้กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์สูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองลาดพร้าว จำนวนทั้งสิ้น 43 ชุมชน ซึ่งมีครัวเรือนทั้งหมด 7,256 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชนริมคลองลาดพร้าว แบ่งเป็น

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตัวแปรพหุนามจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่พอสมควร โดยชูแมคเกอร์และโลแม็ค (Schumacker & Lomac, 1996 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เสนอให้ใช้กฎในทางปฏิบัติ (Rule of Thumb) ที่นักสถิติใช้กันมากคือใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คน ต่อตัวแปรในงานวิจัย 1 ตัวแปร สำหรับงานวิจัยนี้มีข้อคำถามซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการหาคุณภาพเครื่องมือด้านอำนาจจำแนก จำนวน 200 คน หาคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่นและสร้างเกณฑ์ปกติจำนวน 400 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2) กลุ่มตัวอย่างที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ โดยผู้ปกครองให้ความยินยอมและสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) และสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับใช้ในการแปลผลคะแนนจากการวัด

2) กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ จำนวน 3 กิจกรรม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้อง เหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของแบบวัด สร้างเกณฑ์ปกติ และศึกษาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ โดยสร้างแบบวัดจำนวน 40 ข้อ แล้วนำแบบวัดที่ได้ไปตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ แล้วจัดทำเป็นฉบับแบบวัด นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านอำนาจจำแนก แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ โดยให้ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการได้ข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น สร้างเกณฑ์ปกติ และศึกษาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2) การเก็บข้อมูลการพัฒนาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ ตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้อง เหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำกิจกรรมไปใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และปรับปรุงชุดกิจกรรมให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้กับเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่อาสาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์จำนวน 30 คน โดยทำการวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์กับเด็กและเยาวชนที่อาสาเข้าร่วมกิจกรรมก่อนร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น หลังจากนั้นจัดกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ จำนวน 3 กิจกรรม เป็น

เวลา 1 วัน ให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว แล้วทำการวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ โดยใช้แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ฉบับเดิม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ โดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ค่า IOC ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยใช้สถิติ t-test และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2) สร้างเกณฑ์ปกติโดยวิเคราะห์ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ คะแนน T ปกติ และคะแนนสเตนไนน์

3) วิเคราะห์การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยหาค่าเปอร์เซ็นต์ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ระหว่างเด็กและเยาวชนเพศหญิงและชาย โดยใช้สถิติ t-test

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว

1.1 แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

1.2 ความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในแบบวัดทุกข้อผ่านเกณฑ์ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00

1.3 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามในแบบวัด ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ โดยทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test โดยคะแนนกลุ่มสูงสูงกว่ากลุ่มต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ โดยมีค่า t อยู่ในช่วง 2.27 ถึง 12.02

1.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่นของแบบวัด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2. เกณฑ์ปกติสำหรับแปลผลการวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์สำหรับเทียบคะแนนดิบกับระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว

ช่วงคะแนนดิบ	สแตโน	คะแนน T ปกติ	ระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์
89 ขึ้นไป	7-9	58 ขึ้นไป	สูง
75-88	4-6	43-57	ปานกลาง
ต่ำกว่า 75	1-3	ต่ำกว่า 43	ต่ำ

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่ได้คะแนนดิบต่ำกว่า 75 คะแนน มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อยู่ในระดับต่ำ คะแนนดิบตั้งแต่ 75 ถึง 88 คะแนน มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนดิบตั้งแต่ 89 คะแนนขึ้นไป มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์อยู่ในระดับสูง

3. ผลการศึกษาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว

ผลการศึกษาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว ซึ่งวิเคราะห์จากข้อมูลกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 คน เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว

การจำแนก	จำนวน (คน)	$\bar{x}$	SD	ระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์					
				สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	190	80.91	10.08	40	22.05	107	56.32	43	22.63
หญิง	210	80.93	10.46	48	22.86	115	54.76	47	22.38
รวม	400	80.92	10.27	88	22.00	222	55.50	90	22.50

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.92 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.27 โดยเด็กและเยาวชนมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลาง

มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.50 และในระดับต่ำและสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 22.50 และ 22.00 ตามลำดับ

เมื่อแยกตามเพศพบว่า เด็กและเยาวชนเพศชายมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.91 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.08 โดยเด็กและเยาวชนเพศชายมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56.32 และในระดับต่ำและสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 22.63 และ 22.05 ตามลำดับ

โดยเด็กและเยาวชนเพศหญิงมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.93 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.46 โดยเด็กและเยาวชนเพศหญิงมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54.76 และในระดับสูงและต่ำใกล้เคียงกันคือร้อยละ 22.86 และ 22.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	n	$\bar{x}$	SD	t
ชาย	190	80.91	10.08	0.004
หญิง	210	80.93	10.46	

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวจะพบว่า เด็กและเยาวชนเพศชายและหญิงมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ผลการพัฒนการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้กิจกรรมค่ายเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์

ผลการจัดกิจกรรมค่ายเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ กับเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวจำนวน 30 คน โดยเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	30	79.43	12.55
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	30	83.16	9.94

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่าการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม โดยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมคะแนนการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.55 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมคะแนนการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.94

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่สร้างขึ้นมีข้อคำถามในแบบวัดมีจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีจำนวนข้อที่ไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไปสำหรับผู้ตอบ สอดคล้องกับแนวคิดของฮูลิน ลิสแซค และดราสกอว์ (Hulin; Lissak; & Drasgow, 1982 อ้างอิงจาก มิ่ง เทพครเมือง, 2554) ที่กล่าวว่าแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นควรมีข้อคำถามประมาณ 30 ข้อ ซึ่งจะทำให้วัยรุ่นไม่เบื่อหน่ายในการตอบ มีผลให้ได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง ข้อคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหาสูงโดยทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความถูกต้องแม่นยำ วัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ข้อคำถามแต่ละข้อในแบบวัดมีความสามารถในการจำแนกทุกข้อ โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า t อยู่ในช่วง 2.27 ถึง 12.02 แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถจำแนกเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ที่มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์สูง และต่ำออกจากกันได้ อีกทั้งคุณภาพรายฉบับด้านความเชื่อมั่นซึ่งคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.81 ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) แสดงให้เห็นว่าผลการวัดมีความคงเส้นคงวา

2. แบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ซึ่งเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างเกณฑ์ปกติโดยการนำคะแนนดิบมาสร้างเกณฑ์ปกติเพื่อใช้เปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว โดยหาในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) ในการเปรียบเทียบการสร้างเกณฑ์ปกติจะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดกับ

เด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว จำนวน 400 คน ซึ่งเป็นจำนวนมากพอที่จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนที่แปลงรูปแล้วซึ่งได้แก่ คะแนนที่ปกติ คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ และคะแนนสเตโนน การสร้างเกณฑ์ปกติครั้งนี้ได้พิจารณาตามกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวสามารถเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมด เพราะได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว จึงสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวแต่ละคนกับเกณฑ์ปกติ ซึ่งวิธีการดังกล่าวดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์ 3 ประการ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) คือ 1) ความเป็นตัวแทนที่ดี ผู้วิจัยได้ใช้การสุดตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ซึ่งทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี 2) มีความเที่ยง นั่นคือสามารถนำคะแนนดิบที่ทดสอบได้ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง และ 3) มีความทันสมัย โดยเกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นเป็นเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่สำหรับใช้กับแบบวัดที่พัฒนาขึ้น

3. การตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์โดยของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.92 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.27 โดยเด็กและเยาวชนมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.50 และในระดับต่ำและสูงใกล้เคียงกันคือร้อยละ 22.50 และ 22.00 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าคะแนนจากการวัดมีการแจกแจงปกติ โดยมีเด็กที่มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำจำนวนรวมถึงร้อยละ 77.50 ซึ่งถือว่าอยู่ในปริมาณมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าวมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ในระดับที่สูงขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวจะพบว่า เด็กและเยาวชนเพศชายและหญิงมีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ไม่แตกต่างกัน แสดงว่ากลุ่มเด็กทั้งชายและหญิงควรได้รับการส่งเสริมให้มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ให้สูงขึ้นเหมือนกัน

4. ผลการพัฒนาการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้กิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์ พบว่าการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมคะแนนการตระหนักรู้สื่อออนไลน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.55 และหลังเข้าร่วมกิจกรรมคะแนนการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.94 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์สามารถ

ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวมีระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ที่สูงขึ้น จึงควรนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวในวงกว้างต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนริมคลองลาดพร้าว หรือชุมชนอื่น ๆ สามารถนำแบบวัดการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวไปใช้ในการวัดเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว และแปลผลการวัดโดยใช้เกณฑ์ปกติที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบถึงระดับการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการประเมิน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ที่สูงขึ้นต่อไป

1.2 โรงเรียน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนริมคลองลาดพร้าว หรือชุมชนอื่น ๆ สามารถนำกิจกรรมเด็กและเยาวชนตระหนักรู้สื่อออนไลน์สำหรับเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว ไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ให้มีการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ที่สูงขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การเลี้ยงดูของผู้ปกครองน่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ดังนั้นการศึกษาและการสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้ปกครองในการใช้สื่อออนไลน์ และการให้ความรู้กับผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการใช้สื่อออนไลน์ให้กับเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติสุตา ศรีสุข. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ศรีทองช่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานรัชนี เทพจิตร. (2556). *การพัฒนาชีวิตทัศน์ เรื่อง การตระหนักรู้สู่ประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- มนทกานต์ รอดคล้าย. (2557). การพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21. สืบค้น 6 สิงหาคม 2561, จาก <http://taamkru.com/th>.
- มิ่ง เทพक्रमเมือง. (2554). การตรวจสอบความเท่าเทียมกัน ของการวัดบนพื้นฐานทฤษฎีการทดสอบแบบคะแนนจริงสัมพันธ์และทฤษฎีการตอบข้อสอบ. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาธิการ. (2557). เยาวชนไทยกับสื่อออนไลน์ รู้เท่าทัน ก่อนสายเกินไป. สืบค้น 8 สิงหาคม 2561, จาก http://www.gamblingstudy-th.org/news_detail/253/28/.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้น 6 สิงหาคม 2561, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420
- อมรวิรัช นาครทรพ. (2557). สืบค้น 7 สิงหาคม 2561, จาก https://www.srisangworn.go.th/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=796&POSTNUKE_SID=tbkamufzfth.

การศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
The Study of Competency in Creating Learning Innovation of
English Department's Students, Faculty of Education,
Suan Sunandha Rajabhat University

ธีราภรณ์ พลายเล็ก¹ ธีรภัทร กิจจารักษ์² วันวิสาข์ หมั่นจง³
Teeraporn Plailek, Teeraphat Kitjarak, Wanwisa Meunchong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2. ศึกษาสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมกรณีการสอนนิเทศภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 70 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ และแบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะและด้านเจตคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ด้านทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.07) เมื่อพิจารณารายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.42) ด้านเจตคติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.03) เมื่อพิจารณารายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆที่จะทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.44) 2. สมรรถนะใน

Received: 2021-07-30 Revised: 2021-09-07 Accepted: 2021-09-11

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Public Administration Program, Phetchabun Rajabhat University. Corresponding Author, E-mail: Teeraphat.kit@pcru.ac.th

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Public Administration Program, Phetchabun Rajabhat University.

การสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ **ด้านทักษะ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.31) **ด้านเจตคติ** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.02) เมื่อพิจารณารายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษามีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.44)

คำสำคัญ (Keywords): สมรรถนะ; นวัตกรรมการเรียนรู้; นักศึกษาครู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the competency in creating learning innovation on English pronunciation of English Department's students and 2) to study the competency in creating English teaching communication innovation of English Department's students. The sample was 70 students in English Department, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, consisting of sophomore and senior students being selected by using purposive random sampling method. Statistics used to analyze data include percentages, mean and standard deviation. The researcher found that 1) the competency in creating learning innovation on English pronunciation of English Department's students on skill aspect was at high level ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.07). On all aspects were at high level with the highest was on students work with system and clear procedures at ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.42). On attitude aspect, the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.03) and also on each aspect, with the highest on students were interested to study new technology lead to create new innovation ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.44) and 2) the competency in creating English teaching communication innovation of English Department's students on skill aspect in overall was at high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.11). On each aspect, the highest was on students work with system and clear procedures at ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.31). On attitude aspect, the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.02). On each aspect were also on the highest levels with the highest on students were ready in creating new innovation ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.44).

Keywords: Competency; Learning innovation; Students

บทนำ (Introduction)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญ 3 ประการ คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อยหลายประการ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เป็นหนึ่งในทักษะย่อยที่จำเป็นในยุคสังคมสารสนเทศที่ผู้เรียนพึงมี (นงนุช ไรจนเลิศ, 2561) และในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ที่เป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะในการผลิตครูตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ซึ่งเมื่อผู้เรียนศึกษาสำเร็จครบถ้วนตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะในด้านความรู้ สมรรถนะในด้านการจัดการเรียนการสอนหรือแม้กระทั่งสมรรถนะในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นอีกสมรรถนะหนึ่งที่ตอบโจทย์ในการเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ในยุค 4.0 เป็นยุคที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่สูงขึ้น และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มากขึ้นมีการสร้างมูลค่า สร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตัวเอง ซึ่งบทบาทของครูในยุคนี้จะต้องเป็นโค้ชที่ช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ที่ผู้เรียนเกิดการจากเรียนรู้ด้วยตัวเองมุ่งเน้นในเรื่องของการใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ (พาสณา จุลรัตน์, 2561) ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นอีกสมรรถนะหนึ่งที่นักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 พึงมีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเมื่อได้ไปอยู่ที่สถาบันการศึกษาและการศึกษาในยุค Thailand 4.0 ไม่ใช่เป็นเพียงการให้ความรู้กับคนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ นั่นคือ นอกจากความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับแล้ว ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตไปด้วย ซึ่งได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม การเรียน/การทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ การสร้างอาชีพและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในวงการศึกษามีการเร่งดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้กับเด็กไทย เพื่อก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ได้อย่างเป็นรูปธรรมในหลายๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

งานวิจัยนี้ มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่นักศึกษาครูจำเป็นต้องมี โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ การศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษและการศึกษา

การสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงขีดความสามารถและศักยภาพของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ และนอกจากจะเป็นการศึกษาสมรรถนะดังกล่าวของนักศึกษาครูแล้ว ในงานวิจัยนี้ยังได้เน้นนวัตกรรมด้านการออกเสียงที่สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมหรือแก้ปัญหาในด้านการออกเสียงให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่สถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังได้เน้นนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่ครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือเป็นการต่อยอดจากการศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 126 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 70 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ แบ่งออกเป็น
 - 2.1.1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ
 - 2.1.2 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

2.2 แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะและด้านเจตคติ จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย สมรรถนะด้านทักษะในการสร้างนวัตกรรม จำนวน 6 ข้อ และสมรรถนะด้านเจตคติในการสร้างนวัตกรรม จำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน		ระดับความคิดเห็น
5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้

2) ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแบบทดสอบสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมด้านความรู้

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะการสร้างนวัตกรรม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงโครงสร้างและเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

4) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2 แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะและเจตคติ

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำแบบสอบถามสมรรถนะการสร้างนวัตกรรม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะการสร้างนวัตกรรม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

4. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์และข้อตกลงเบื้องต้นกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมด้านความรู้และแบบสอบถามสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมด้านทักษะและเจตคติไปให้นักศึกษาทำเพื่อประเมินระดับสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย การสร้างนวัตกรรมด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษและการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย การสร้างนวัตกรรมด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษและการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ตาราง 1 สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

คะแนนที่ได้ (คะแนนเต็ม10)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9 คะแนน	6	8.57
8 คะแนน	20	28.57
7 คะแนน	23	32.86
6 คะแนน	16	22.86
5 คะแนน	5	7.14
รวม	70	100

จากตาราง 1 ผลคะแนนประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า กลุ่มที่หนึ่งซึ่งมีจำนวนนักศึกษามากที่สุดคือ นักศึกษาที่ได้ผลคะแนน 7 คะแนน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 32.86 กลุ่มที่สองคือ นักศึกษาที่ได้คะแนน 8 คะแนน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 กลุ่มที่สามคือ นักศึกษาที่ได้คะแนน 6 คะแนน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 22.86 กลุ่มที่สี่คือ นักศึกษาที่ได้ 9 คะแนน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57 และกลุ่มที่ห้าคือ นักศึกษาที่ได้ 5 คะแนน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

ตาราง 2 ผลคะแนนสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมด้านความรู้ในการสร้างนวัตกรรม
การนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

คะแนนที่ได้ (คะแนนเต็ม10)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9 คะแนน	11	19.64
8 คะแนน	10	17.86
7 คะแนน	13	23.21
6 คะแนน	14	25.00
5 คะแนน	8	14.29
รวม	56	100

จากตาราง 2 ผลคะแนนประเมินสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า กลุ่มที่หนึ่งซึ่งมีจำนวนนักศึกษามาก

ที่สุดคือ นักศึกษาที่ได้ผลคะแนน 6 คะแนน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 25 กลุ่มที่สองคือ นักศึกษาที่ได้คะแนน 7 คะแนน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 23.21 กลุ่มที่สามคือ นักศึกษาที่ได้คะแนน 9 คะแนน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 19.64 กลุ่มที่สี่คือ นักศึกษาที่ได้ 8 คะแนน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 และกลุ่มที่ห้าคือ นักศึกษาที่ได้ 5 คะแนน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ

สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
ด้านทักษะ			
1. นักศึกษาสามารถใช้งานทางด้านเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว	4.37	0.57	มาก
2. นักศึกษามีการฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีในการทำงานอยู่เสมอ	4.39	0.60	มาก
3. นักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีด้วยความชำนาญทำให้งานมีประสิทธิภาพ	4.19	0.52	มาก
4. นักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ได้	4.31	0.58	มาก
5. นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน	4.77	0.42	มากที่สุด
6. นักศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.44	0.07	มาก
ด้านเจตคติ			
1. นักศึกษามีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรม	4.69	0.47	มากที่สุด
2. นักศึกษาคิดว่าทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีช่วยให้สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษามีประสิทธิภาพ	4.63	0.49	มากที่สุด
3. นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะทำ	4.74	0.44	มากที่สุด

สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทางการออกเสียงภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
เกิดการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่			
4. นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมได้	4.54	0.50	มากที่สุด
รวม	4.65	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางการออกเสียงภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ **ด้านทักษะ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.07) เมื่อพิจารณารายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.42) และ นักศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.49) **ด้านเจตคติ** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.03) เมื่อพิจารณารายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆที่จะทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.44) รองลงมาคือนักศึกษามีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.69$, S.D.= 0.47) นักศึกษาคิดว่าทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีช่วยให้สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษามีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.49) และนักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมได้ ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.50) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมกรณีเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมกรณีเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

สมรรถนะในการสร้างนวัตกรรม กรณีเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
ด้านทักษะ			
1. นักศึกษาสามารถใช้งานทางด้านเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ได้อย่าง คล่องแคล่ว	4.37	0.58	มาก
2. นักศึกษามีการฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน อยู่เสมอ	4.32	0.60	มาก
3. นักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีด้วยความชำนาญทำให้งาน	4.19	0.55	มาก

สมรรถนะในการสร้างนวัตกรรม การนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความหมาย
มีประสิทธิภาพ			
4. นักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ได้	4.30	0.60	มาก
5. นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน	4.89	0.31	มากที่สุด
6. นักศึกษาสามารถพัฒนานวัตกรรมที่มีความหลากหลาย และแปลกใหม่จากเดิม	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.45	0.11	มาก
ด้านเจตคติ			
1. นักศึกษามีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรม	4.73	0.44	มากที่สุด
2. นักศึกษาคิดว่าทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีช่วยให้ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษา มีประสิทธิภาพ	4.66	0.47	มากที่สุด
3. นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะทำให้เกิด การสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่	4.71	0.45	มากที่สุด
4. นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมได้	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.66	0.02	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ **ด้านทักษะ** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.89$, S.D.= 0.31) และนักศึกษามีความสามารถพัฒนานวัตกรรมที่มีความหลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม ($\bar{X} = 4.60$, S.D.= 0.49) และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ นักศึกษาสามารถใช้งานทางด้านเทคโนโลยี เช่น แอปพลิเคชันใหม่ๆ ซอฟต์แวร์ใหม่ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.58) นักศึกษามีการฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีในการทำงานอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.60) นักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ได้ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.60) และนักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีด้วยความชำนาญทำให้งานมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.55) ตามลำดับ **ด้านเจตคติ** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.02) เมื่อพิจารณารายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักศึกษามีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.44) นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ($\bar{X} = 4.71$,

S.D.= 0.45) นักศึกษาคิดว่าทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีช่วยให้ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษามีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.= 0.47) และนักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมได้ ($\bar{X}$ = 4.53, S.D.= 0.50) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีคะแนนประเมินสมรรถนะด้านความรู้ในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ส่วนหนึ่งนักศึกษาได้ผ่านการเรียนในรายวิชาการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและรายวิชาสหศาสตร์และสหวิทยาสำหรับครูภาษาอังกฤษ ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีความรู้ทั้งด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีและมีความรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี จึงทำให้นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ทางด้านนี้พอสมควร ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นงนุช โรจนเลิศ (2561) ที่ศึกษาสมรรถนะเชิงการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีสมรรถนะเชิงการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะด้านความรู้อยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนสมรรถนะด้านทักษะในการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาทำงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน และสมรรถนะด้านเจตคติในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญและจำเป็น ถือเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ในด้านต่างๆ สำหรับนักศึกษา และในด้านการเรียนการสอน ผู้สอนได้ใช้เทคโนโลยีมาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นเครื่องมือช่วยให้การจัดการเรียนการสอนซึ่งนักศึกษาควรต้องมีความรู้ความสามารถและสนใจที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งงานวิจัยของ ธนากร อินทรพานิชย์ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยของสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสั่งสมความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสั่งสมความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยองค์ประกอบของปัจจัยทั้งสองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติม และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แสดงให้เห็นว่า ทักษะด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านเจตคติเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม ซึ่งผลงานวิจัยของ สมบูรณ์ ศรีสมานวัตร (2553) ที่ศึกษาถึงการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร พบว่าการนำสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสร้างนวัตกรรมได้

2. นักศึกษามีคะแนนประเมินสมรรถนะด้านความรู้ในการสร้างแบบนิเทศ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.85 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาเป็นผู้ได้รับการนิเทศ ยังไม่มีประสบการณ์ในการนิเทศจึงยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในด้านการนิเทศมากเท่าที่ควร แต่ถึงกระนั้นนักศึกษายังมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีรวมถึงการสร้างนวัตกรรมต่างๆพอสมควร ซึ่งผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษามีสมรรถนะด้านทักษะในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก และมีสมรรถนะด้านเจตคติในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างดี รวมถึงมีเจตคติที่ดีในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาสามารถผลิตชิ้นงานหรือนวัตกรรมขึ้นมาได้ ดังเช่นผลงานวิจัยของสุวิสาข์ เหล่าเกิด (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาครูในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับนวัตกรรมมาตรฐานวิชาชีพครู และยังมีมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนว่า ควรเน้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระความรู้และสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการผลิตชิ้นงานนวัตกรรม

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ที่หลากหลายและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถและศักยภาพของนักศึกษาในการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษา โดยเน้นไปที่สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทางด้านการออกเสียงภาษาอังกฤษ และสมรรถนะในการสร้างนวัตกรรมการนิเทศการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นเพียงข้อมูลระดับสมรรถนะใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติของนักศึกษาเท่านั้น ผู้สอนสามารถที่จะนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการต่อยอดพัฒนาและส่งเสริมให้นักศึกษามีการสร้างนวัตกรรมหรือชิ้นงานได้

2. จากผลงานวิจัยสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่คณะครุศาสตร์และหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดหาทรัพยากรทางการศึกษารวมถึงการส่งเสริมทางด้านเทคโนโลยีเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยจัดให้มีการส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ในทุกๆด้านให้นักศึกษาในทุกชั้นปีอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธนากร อินทรพานิชย์. (2560). ปัจจัยของสมรรถนะทางเทคโนโลยีและการสั่งสมความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงนุช โรจนเลิศ. (2561). สมรรถนะเชิงการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 11-27.
- พาสณา จุลรัตน์. (2561). การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. *Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 2063-2380.
- สมบุญ ศรีสมานวัตร. (2553). การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์การโดยอาศัยสมรรถนะ. สารนิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2556). *แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิสาห์ เหล่าเกิด. (2559). การพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเสมือนจริงเป็นฐานที่ส่งเสริมความรู้และสมรรถนะ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(3), 86.

ปัญหาการควบคุมฝ่ายปกครองโดยหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทาง
ปกครอง ศึกษาวิเคราะห์จากข้อคิดไปสู่การวางแนวทางเพื่อให้บรรลุผล
ในการปฏิบัติราชการทางปกครอง
Problem of Administrative Control by the Principle of Legality
of Administrative Actions: Study and Analysis from the Concept
to the Guideline for the Achievement of Performance
of Administrative Function

ตรีเพชร จิตรหิมา¹ พัทชา จิตรหิมา² ณัฐภณ อ้นชน³

Tripeeth Jitmahuema, Patcha Jitmahuema, Natthaphon Anchan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยปัญหาการควบคุมฝ่ายปกครองโดยหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาที่มาของสภาพปัญหา เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำทางปกครองพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 2) เพื่อศึกษาหลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับหลักทั่วไปและหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองของหน่วยงานรัฐ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการกระทำทางปกครองตามหลักความชอบด้วยกฎหมายยังในการปฏิบัติราชการทางปกครอง มาตราการภายในของฝ่ายปกครอง สัญญาทางปกครอง และนิติกรรมทางปกครอง 4) เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ซึ่งจะส่งผลดีในการพิจารณาคดีหน่วยงานของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครองหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครอง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ศาลปกครอง นิติกรและประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม และจังหวัดอื่น วิจัยในเชิงคุณภาพจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ฤทธศึกษา บทความวิจัยและคำพิพากษาศาลฎีกา ผลการวิจัยพบว่า 1) ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานของรัฐ ซึ่งอาจเป็นผลให้การพิจารณาฝ่ายปกครองเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ ที่

Received: 2021-08-03 Revised: 2021-08-20 Accepted: 2021-08-20

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม Faculty of Law Sripatum University. Corresponding Author e-mail: tripetch1919@gmail.com

²ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์และคดีปกครอง กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และอาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร Director Administrative Law Case and Analysis Section, Administrative Law Division, Office of the Council of State and Special Lecturer of Faculty of Law, Master of Laws Program, Sripatum University (SPU), Bangkok. e-mail: patcha1919@hotmail.com

³คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม Faculty of Law, Nakhon Phanom University. e-mail: saknuntapon@gmail.com

เกิดขึ้น เช่น รัฐกับประชาชน รัฐกับเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายอื่นเกิดความสับสนในการตีความตามตัวบทกฎหมาย ในการใช้ถ้อยคำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” 2) การบัญญัติกฎหมายโดยกำหนดคำนิยามที่แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายอื่นนั้น อาจทำให้เกิดปัญหาความไม่สอดคล้องของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย 3) หลักการกระทำทางปกครองมักจะถูกละเลยหรือเพิกเฉยต่อการดำเนินการของฝ่ายปกครอง และปล่อยให้ป็นหน้าที่ขององค์กรตุลาการเพื่อควบคุมและตรวจสอบการกระทำทางปกครอง

คำสำคัญ (Keywords): ฝ่ายปกครอง; หน่วยงานของรัฐ; การกระทำทางปกครอง; หลักความชอบด้วยกฎหมาย

Abstract

The research of the problem of parental control based on the legality of administrative action is aimed at 1) to study the origin of the problem state Regarding various criteria, guidelines for administrative acts, Act Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure B.E. With general principles And the legality principles of administrative acts of government agencies; Internal measures of the administrative department Administrative contract And administrative juristic acts 4) to improve research results according to the Act Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure B.E. 2542 Section 3, which will benefit the judicial government agency exercising administrative power or assigned to exercise administrative power. The questionnaire was used as a tool to collect information from the administrative court officials. Legal and public in the area of Nakhon Phanom Province And other provinces qualitative research from documents, books, texts, ordinances, research articles and petitions. The research found that 1) According to the Act Establishing the Administrative Court and Administrative Court Procedure B.E. 1999 did not appear that word Government agency This may result in the administrative proceedings on various cases such as the state versus the people, the state and the private sector, which are government agencies, are different from the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017 and other laws in confusion. Legal interpretation In the use of the phrase 2) Legislation with a definition that is different from the Constitution of the Kingdom of Thailand and other laws. May cause inconsistencies in the provisions of the law. 3) Principles of administrative action are often ignored or ignored by the administrative proceedings. And leave it to the judiciary to control and monitor administrative acts.

Keywords: Administrative department, Government agencies, Administrative action, Principle of law

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยเรานั้นมีชนชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่ และมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเป็นของตนเองที่ยาวนานชาติหนึ่ง จึงมีการพัฒนารูปแบบการปกครองของตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมือง (ชลธิช ธีระฐิติ, 2551) โดยเริ่มต้นจากการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งเป็นการปกครองโดยพระมหากษัตริย์สืบเนื่องมา

จนถึงสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพมหานคร) จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7 เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และยึดถือเป็นรูปแบบในการปกครองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า การเมือง การปกครองของไทยได้มีการพัฒนารูปแบบโครงสร้างการปกครองให้เป็นเอกภาพ (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550) และมีความสอดคล้องสัมพันธ์ตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ความสำคัญประการหนึ่งของรัฐเสรี (État libéral) คือ การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง (les gouvernants) และผู้อยู่ใต้ปกครอง (les gouvernés) (Philippe Georges, 1999) โดยทั้งสองฝ่ายอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นจากฝ่ายปกครอง (administration) อย่างไรก็ตาม ฝ่ายปกครองต้องเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้ปกครองสามารถใช้สิทธิโต้แย้ง คัดค้าน หรือฟ้องร้องต่อการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ ซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิทางธรรมชาติ (droits naturels) (ปรีดี เกษมทรัพย์, 2546) อันเป็นสิทธิมนุษยชน (droits de l'homme) ซึ่งเป็นข้อความคิดที่รวมถึงสิทธิพื้นฐาน (droits fondamentaux) ที่มีติดตัวมากับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ (nature humaine) (Jacques Godechot, 1995) และยังหมายความว่ารวมถึงเสรีภาพ (libertés) ของปัจเจกชนด้วย (Gilles Lebreton, 2005) ระบบกฎหมายปกครองของรัฐสมัยใหม่จะวางอยู่บนแนวคิดพื้นฐานแห่งหลักการที่สำคัญ คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง (principle of legality of administrative action) ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายปกครองซึ่งหมายถึงหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจรัฐ (State power) ไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพด้านต่าง ๆ ของปัจเจกชนจนเกินขอบเขตแห่งความจำเป็น (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2542) อย่างไรก็ตาม หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองมักจะได้รับการนำไปปรับใช้โดยกระบวนการควบคุมและตรวจสอบการกระทำทางปกครองโดยผ่านองค์กรตุลาการ (control by the judicial review) แต่ในฝ่ายปกครองเองนั้น

ดังนั้น การนำหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองมาปรับใช้เองนั้นกลับปรากฏมีน้อยมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว ฝ่ายปกครองแทบจะไม่มีกล่าวถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายปกครองเองควรเป็นฝ่ายที่ต้องคำนึงถึงความสำคัญของหลักการดังกล่าวจึงเกิดปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวกับฝ่ายปกครองที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีนิยามคำว่า หน่วยงานทางปกครอง (administrative agency) แต่ในพระราชบัญญัตินี้กลับไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานของรัฐ (State agency) ซึ่งอาจเป็นผลให้การพิจารณาฝ่ายปกครองที่เป็นหน่วยงานของรัฐมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายอื่น รวมถึง ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองเป็นหลักที่ได้รับการยึดถือและปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของฝ่ายปกครองมักจะถูกละเลยหรือเพิกเฉยต่อการดำเนินการของฝ่ายปกครอง และปล่อยให้เป็นที่นาที่ขององค์กรตุลาการเพื่อควบคุมและตรวจสอบการกระทำทางปกครอง

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาที่มาของสภาพปัญหา เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำทางปกครองพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับหลักทั่วไป และ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองของหน่วยงานรัฐ

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการทำทางปกครองตามหลักความชอบด้วยกฎหมายยังในการปฏิบัติการทางปกครอง มาตรการภายในของฝ่ายปกครอง สัญญาทางปกครอง และนิติกรรมทางปกครอง

4. เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 มีนิยามคำว่า หน่วยงานทางปกครอง (administrative agency) แต่ในพระราชบัญญัตินี้กลับไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานของรัฐ (State agency) ซึ่งอาจเป็นผลให้การพิจารณาฝ่ายปกครองที่เป็นหน่วยงานของรัฐมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หรือกฎหมายอื่นซึ่งจะส่งผลดีในการพิจารณาคดีหน่วยงานของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครองหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างตามหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ของประเทศไทยและหน่วยงานของรัฐที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

2. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองของไทยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่น

3. รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ (Survey) สัมภาษณ์ (interview) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative research ด้วยการศึกษาเอกสาร Documentary research) และศึกษาแนวคิดทฤษฎี หนังสือ หลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติ กฎศีกา ตำรา เอกสารต่าง ๆ Google ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผลของการสำรวจมาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

4. นำผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครองโดยตรงในการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับ คำสั่งทางปกครอง การกระทำทางปกครอง มาตรการภายในของฝ่ายปกครอง สัญญาทางปกครอง และนิติกรรมทางปกครอง ให้เป็นเอกภาพสอดคล้องมีความสัมพันธ์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลในการสำรวจและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนประเทศไทย

ในการศึกษารุ่นนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนในเขตพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนส่วนมากแสดงความคิดเห็นถึงเรื่องความไม่สอดคล้องระหว่าง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้สรุปได้ดังนี้

1. ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานของรัฐ (State agency) ซึ่งอาจเป็นผลให้การพิจารณาฝ่ายปกครองเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น รัฐกับประชาชน รัฐกับเอกชน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีความแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายอื่นเกิดความสับสนในการตีความตามตัวบทกฎหมาย ในการใช้ถ้อยคำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” ตามพระราชบัญญัตินี้อาจมีเหตุผลมาจากความมุ่งหมายที่จะให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครองหรือได้รับมอบหมายให้ใช้

อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครองเพียงเท่านั้น มิได้หมายถึงหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด จึงได้มีการให้นิยามหน่วยงานดังกล่าวว่า หน่วยงานทางปกครอง

2. การบัญญัติกฎหมายโดยกำหนดคำนิยามที่แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายอื่นนั้น อาจทำให้เกิดปัญหาความไม่สอดคล้องของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้โดยใช้ถ้อยคำว่า หน่วยงานของรัฐ แทนคำว่า หน่วยงานทางปกครอง อาจทำให้การกำหนดถ้อยคำนี้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายอื่น ซึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบใดต่ออำนาจพิจารณาติของศาลปกครอง เพราะหากพิจารณาในทางทฤษฎีและหลักกฎหมายปกครองแล้ว ศาลปกครองย่อมมีอำนาจพิจารณาติหน่วยงานของรัฐที่ใช้อำนาจทางปกครองหรือได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง การพิจารณาว่าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาติพิพาทเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐได้นั้นได้หรือไม่ อาจเกิดผลกระทบในการพิจารณาติหรือคำสั่งทางปกครองที่มีความเกี่ยวเนื่องจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพประชาชนโดยรวม

3. ในหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองหรือการดำเนินงานทางปกครองเป็นหลักที่ได้รับการยึดถือและปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมของฝ่ายปกครอง แม้ว่าหลักการนี้จะเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (general principles of laws) ซึ่งมีผลผูกพันต่อฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เริ่มตั้งแต่มีการประกาศใช้มาจนถึงปัจจุบัน และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในบางมาตรา เพื่อให้เข้ากับวิวัฒนาการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” “หน่วยงานของรัฐ”

4. หลักการกระทำทางปกครองมักจะถูกละเลยหรือเพิกเฉยต่อการดำเนินการของฝ่ายปกครอง และปล่อยให้เป็นที่ขององค์กรตุลาการเพื่อควบคุมและตรวจสอบการกระทำทางปกครอง เพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นนี้ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดเกี่ยวกับหลักความชอบด้วยกฎหมายไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมในการดำเนินการทางปกครองของฝ่ายปกครอง ซึ่งการกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองอาจส่งผลให้ฝ่ายปกครองต้องคำนึงถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองที่ฝ่ายปกครองจะดำเนินการ เพราะการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นการทำให้เกิดความชัดเจนและช่วยย้ําเตือนให้ฝ่ายปกครองต้องคำนึงถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายทุกครั้งที่จะปฏิบัติราชการทางปกครองต่อไป

2. ความหมายของฝ่ายปกครอง ที่มา พัฒนาการ และความมุ่งหมายของหลักความชอบด้วยกฎหมาย

ฝ่ายปกครอง (administration) เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ (compétence) ตามกฎหมายแทนรัฐ (État) โดยฝ่ายปกครองประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (agents de l'État) และหน่วยงานของรัฐ (organes administratifs de l'État) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ให้นิยาม (definition) คำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า (1) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง (2) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ (3) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (1) หรือ (2)

ข้อสังเกต พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีนิยามคำว่า หน่วยงานทางปกครอง (administrative agency) แต่ในพระราชบัญญัตินี้กลับไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานของรัฐ (State agency) และหากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้วจะพบว่า มีถ้อยคำของคำว่า หน่วยงานของรัฐ แต่ไม่ปรากฏคำว่า หน่วยงานทางปกครอง เมื่อวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 231 (2) แล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง หากปรากฏว่ามีกรณีที่ถูกคำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย กรณีดังกล่าวจึงมีปัญหาในประเด็นถ้อยคำที่มีความขัดหรือแย้งกันในเรื่องหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานทางปกครอง

หลักความชอบด้วยกฎหมายเป็นหลักที่ถือว่าฝ่ายปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย (administration soumise au droit) การที่ฝ่ายปกครองต้องอยู่ภายใต้กฎหมายนี้เป็นข้อความคิด (conception) ที่มีความสอดคล้องกับนิติรัฐ (État de droit) ซึ่งมีความหมายอันตรงกันข้ามกับรัฐตำรวจ (État de police) (Jacques Chevallier, 1988) โดยรัฐเสรีประชาธิปไตยสมัยใหม่ต่างยอมรับว่าฝ่ายปกครองต้องผูกพันต่อหลักเกณฑ์ของกฎหมาย (règle de droit) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของแนวคิดเสรีนิยมทางการเมือง (libéralisme politique) อันเป็นอุดมคติที่ยึดถือมาตั้งแต่ ค.ศ. 1789 ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้อธิบายพัฒนาการและความมุ่งหมายในเรื่องความคิดอันเกี่ยวกับหลักความชอบด้วยกฎหมาย (Jean Rivero et Jean Waline, 2000)

รัฐตำรวจมีแนวคิดที่แตกต่างไปจากนิติรัฐ โดยรัฐตำรวจจะให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจและดุลพินิจของตนดำเนินการได้ทุกกรณี หากเห็นว่ามีความจำเป็น และฝ่ายปกครองสามารถแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมายได้ หากเห็นสมควร ทั้งนี้ รัฐตำรวจ (État de police) เป็นรัฐที่ดำเนินการหรือปล่อยให้อำนาจฝ่ายปกครองสามารถใช้กำลังและอำนาจบังคับแก่ประชาชน โดยเลือกใช้มาตรการ (sanction) ซึ่งฝ่ายปกครองจะทำการตัดสินใจโดยยึดตนเองหรือคำบัญชา (commandement) จากผู้ปกครองเป็นหลัก (Jean-Pierre Henry, 1997) รัฐตำรวจนี้ทำให้ประชาชนขาดสิทธิและเสรีภาพ จึงมีนัยและข้อความคิดที่ตรงกันข้ามกับนิติรัฐ (au contraire de l'État de droit)

ส่วนนิติรัฐ (État de droit) นั้นมีแนวคิดอันสำคัญว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับองค์กรของรัฐนั้น นิติรัฐเป็นรัฐที่ซึ่งฝ่ายปกครอง (administration) อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ดังนั้น ประชาชนจึงมีความเป็นไปได้ที่จะเสนอข้อพิพาทโดยโต้แย้งคำวินิจฉัยและดุลพินิจของฝ่ายปกครองโดยนำเสนอต่อองค์กรตุลาการที่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับฝ่ายปกครอง ระบบนิติรัฐ (régime de l'État de droit) นั้น ฝ่ายปกครองจะดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แห่งพลเมือง (intérêt des citoyens) และมีขึ้นเพื่อความมุ่งหมายพิเศษที่จะให้ความคุ้มครองแก่พลเมืองและปกป้องพลเมืองต่อการใช้อำนาจตามอำเภอใจของบรรดาผู้มีอำนาจแห่งรัฐ (arbitraire des autorités étatiques) (Raymond Carré de Malberg, 1920)

4. การกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง

หน้าที่ทางกฎหมายของฝ่ายปกครอง (fonction normative de l'administration) คือ การดำเนินการทางปกครองเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ (réussite) โดยการดำเนินการดังกล่าวนี้ ฝ่ายปกครองต้องกระทำการทางปกครอง ซึ่งการกระทำทางปกครองนี้เรียกว่า การกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง (actions administratives de l'administration) อย่างไรก็ตาม การกระทำต่าง ๆ ของฝ่ายปกครอง (actes de l'administration) อาจเกี่ยวข้องกับขอบเขตของกฎหมายมหาชนและกฎหมายแพ่งได้ โดยหากเป็นการกระทำทางปกครอง (actions administratives) จะถือเป็นการกระทำที่อยู่ภายใต้ขอบเขตทางกฎหมายมหาชน (droit public) ส่วนการกระทำอื่น ๆ ของฝ่ายปกครองจะอยู่ภายใต้ขอบเขตทางกฎหมายแพ่ง (droit privé) (Marie-Christine Rouault, 2007) การกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง (actions administratives de l'administration) ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมหาชนอาจมีลักษณะซึ่งเป็นการกระทำในรูปแบบต่าง ๆ อันได้แก่ (1) ปฏิบัติการทางปกครอง (acte réel) เป็นการกระทำของฝ่ายปกครอง โดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ใช้อำนาจทางปกครองแทนรัฐกระทำการที่มีใช้นิติกรรมทางปกครอง (acte administratif) (วรพจน์ วิศว

พิชญ์, 2547) เนื่องจากไม่ได้ประสงค์จะให้ความผูกพันต่อการกระทำนั้นในลักษณะที่เป็นนิติกรรม (acte juridique) แต่เป็นการกระทำในทางข้อเท็จจริง (fait) ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งหมายให้เกิดผลในทางข้อเท็จจริงเท่านั้น เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย การขั้บรถยนต์ของหน่วยงาน การดูแลอาคารสถานที่ การให้คำแนะนำ หรือการอธิบายให้ประชาชนที่มาติดต่อหน่วยงานเข้าใจเรื่องราวของงานที่ให้บริการ โดยปฏิบัติการทางปกครอง (Realakt) นั้น ไม่มีบทบาทในทางกฎหมายปกครองเท่าใดนัก แต่อาจมีผลในทางแพ่งซึ่งก่อให้เกิดผลผูกพันในนิติกรรมทางแพ่งอันเป็นผลมาจากนิติเหตุ คือ ความรับผิดชอบทางละเมิด (กมลชัย รัตนสากววงศ์, 2544) ทั้งนี้ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับปฏิบัติการทางปกครองว่า ปฏิบัติการทางปกครองไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เป็นเพียงการปฏิบัติการทางปกครองจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีการก่อตั้งสิทธิใด ๆ ขึ้นใหม่ในทางกฎหมาย (ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (เรื่องเสร็จที่ 1385/2556)) (2) มาตรการภายในของฝ่ายปกครอง (mesure d'ordre intérieur de l'administration) มาตรการภายในของฝ่ายปกครองมีลักษณะเฉพาะ โดยอาจเป็นการกระทำในการเตรียมการ การยืนยัน หรือการชี้แจง (actes préparatoires, confirmatifs ou indicatifs) ของฝ่ายปกครอง ซึ่งมาตรการภายในนี้จะมีผลภายในฝ่ายปกครองที่ผูกพันต่อเจ้าหน้าที่และมีผลภายในฝ่ายปกครอง ทั้งนี้ การออกคำสั่งในบางกรณีจากผู้บังคับบัญชาอาจมีลักษณะเป็นมาตรการภายในของฝ่ายปกครอง โดยมาตรการภายในนี้ไม่ได้เป็นการก่อตั้งสิทธิหรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐภายในฝ่ายปกครองนั้น คำสั่งการดังกล่าวจึงไม่ถือเป็นนิติกรรมทางปกครอง (acte administratif) (Jean-Marie Aubry, 1985) การปฏิบัติงานทางปกครองนั้นอาจมีการกระทำของฝ่ายปกครองหลายกรณีที่ไม่ถือเป็นนิติกรรมทางปกครอง เนื่องจากการกระทำที่เป็นเพียง ขั้นตอนในการเตรียมการ หรือเป็นเพียงการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ หรือเป็นเพียงการแจ้งคำสั่งทางปกครองเท่านั้น โดยการกระทำทางปกครองในลักษณะนี้เป็นเพียงการสั่งการที่มีผลภายในฝ่ายปกครอง แต่ไม่ได้มีผลทางกฎหมายต่อบุคคลภายนอก (ฤทัย หงส์ศิริ, 2547) คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นว่า คำสั่งย้ายข้าราชการครูให้ไปดำรงตำแหน่งอื่นภายในกรมเดียวกันเป็นการบริหารงานภายในหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การปฏิบัติราชการ ซึ่งมีผลเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยสิทธิและประโยชน์ในฐานะการเป็นข้าราชการของผู้ถูกย้ายมิได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น คำสั่งดังกล่าวจึงมิใช่คำสั่งทางปกครอง (ความเห็นของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (เรื่องเสร็จที่ 514/2545)) (3) สัญญาทางปกครอง (contrat administratif) เป็นนิติกรรมทางปกครองตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป หรือที่เรียกว่า นิติกรรมทางปกครองหลายฝ่าย (acte administratif plurilatéral) โดยสัญญาทางปกครองเป็นเครื่องมือในการผูกนิติสัมพันธ์ในทางกฎหมายของฝ่ายปกครอง เพื่อดำเนินภารกิจที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ให้บรรลุผล การผูกนิติสัมพันธ์ดังกล่าวอาจมีผลเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับไปซึ่งนิติสัมพันธ์อันเป็นไปตามหลักกฎหมายปกครอง (principe de droit administratif) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 บัญญัติคํานิยามของสัญญาทางปกครองว่า ในพระราชบัญญัตินี้ “สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (4) นิติกรรมทางปกครอง (acte administratif) คำว่า “นิติกรรมทางปกครอง” เป็นการแปลถ้อยคำจากคำว่า acte administratif ซึ่งเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยแปลถ้อยคำตามลักษณะเดียวกับคำว่า juristic act ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายแพ่งที่มีแนวคิดทฤษฎีในเรื่องนิติกรรม (juristic act) (อมร จันทรมบูรณ์, 2527) ทั้งนี้ นิติกรรมทางปกครองอาจแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ นิติกรรมทางปกครองฝ่ายเดียว (actes administratifs unilatéraux) และนิติกรรมทางปกครองหลายฝ่าย (acte administratif plurilatéral) ซึ่งเป็นนิติกรรมทางปกครองตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป หรือที่เรียกว่า สัญญาทางปกครอง

(contrat administratif) โดยสัญญาทางปกครองนั้นมีลักษณะเป็นสัญญา (contrat) โดยสัญญาเป็นข้อตกลงที่เกิดจากความสมัครใจของบุคคลซึ่งอย่างน้อยต้องมีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป (accord de volontés conclu entre deux personnes au moins) ซึ่งต้องการให้เกิดสิทธิและมีผลผูกพันระหว่างกัน (droits et obligations) ความตกลงโดยสมัครใจนี้ต้องเกิดจากความยินยอม (consentements) ซึ่งมีผลให้สัญญาทางปกครองมีความแตกต่างไปจากนิติกรรมทางปกครองฝ่ายเดียว (Laurent Richer, 2014)

ส่วนนิติกรรมทางปกครองฝ่ายเดียวเป็นนิติกรรม (acte juridique) ที่ฝ่ายปกครอง (administration) สามารถกำหนดหน้าที่ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งได้แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยอีกฝ่ายหนึ่งไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอม เพราะในทางกฎหมายมหาชน (droit public) ฝ่ายปกครองย่อมมีฐานะเหนือกว่าฝ่ายผู้อยู่ใต้ปกครอง โดยฝ่ายปกครองมีหน้าที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (intérêt public) ลักษณะเช่นนี้มีความแตกต่างไปจากนิติกรรมฝ่ายเดียวตามกฎหมายแพ่ง (droit privé) ที่ตามกฎหมายแพ่งนั้นจะถือว่าเอกชนทั้งสองฝ่ายอยู่ในฐานะอันเท่าเทียมกัน ดังนั้นเอกชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึงไม่อาจกำหนดหน้าที่ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งโดยที่อีกฝ่ายหนึ่งนั้นไม่ยินยอม (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2549) นิติกรรมทางปกครองฝ่ายเดียวเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นการกระทำทางปกครองที่มีผลทางกฎหมาย โดยอาจเป็นการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ (the legislative) ฝ่ายบริหาร (the executive) ฝ่ายตุลาการ (the judiciary) หน่วยงานของรัฐ (State agencies) หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ (independent agencies under the Constitution) องค์การอิสระ (independent organizations) หรือองค์กรเอกชน (private organizations) ซึ่งใช้อำนาจรัฐในทางปกครองอยู่ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

5. การควบคุมและตรวจสอบการกระทำทางปกครองตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย

หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองนั้น ตามหลักการนี้ มีความหมายว่า ฝ่ายปกครอง (administration) จะกระทำการใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์ อันชอบธรรมของบุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสองประการ คือ (1) มีกฎหมายให้อำนาจกระทำการได้ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ฝ่ายปกครองย่อมมีอำนาจกระทำการดังกล่าวได้ และจะสันนิษฐานว่ากฎหมายให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองกระทำการเช่นนั้นหาได้ไม่ และ (2) ฝ่ายปกครองจะต้องกระทำการดังกล่าวภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นหลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายในความหมายที่ว่า ฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจะต้องกระทำการดังกล่าวภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด แสดงให้เห็นว่ากฎหมายเป็นทั้งแหล่งที่มา (source) และข้อจำกัด (limitation) ของอำนาจกระทำการต่าง ๆ ของฝ่ายปกครอง (มานิตย์ จุมปา, 2554) ดังนั้น การกระทำทางปกครอง จึงเป็นเพียงการบังคับให้การต่าง ๆ เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

การกระทำทางปกครอง (action administrative) อาจเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายได้ หากการกระทำนั้นฝ่าฝืนต่อหลักความชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ การกระทำทางปกครองอาจฝ่าฝืนต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายได้หลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะเช่นว่านี้ถือว่าขัดต่อหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย (règle de droit) โดยการกระทำทางปกครองที่มีชอบด้วยกฎหมายนั้นอาจปรากฏขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ (1) การกระทำโดยปราศจากอำนาจ (incompétence) เป็นการกระทำที่ไม่มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ไว้ ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ หากผู้ไม่มีอำนาจดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง ย่อมถือเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (เรื่องเสร็จที่ 471/2548)) (2) การกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามรูปแบบ (illégalité relative à la forme) หรือเป็นการกระทำโดยผิดรูปแบบ (vice de forme) เป็นการกระทำที่ผิดขั้นตอนหรือลำดับตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ หรืออาจเป็น (3) การกระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น เช่น คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ.

35/2560 (4) การฝ่าฝืนหรือบิดเบือนต่ออำนาจ (détournement de pouvoir) อาจเป็นการกระทำที่เป็นการตีความหรือแปลความกฎหมายให้ผิดไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองมีอำนาจควบคุมตรวจสอบว่าฝ่ายปกครองมีการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วหรือไม่ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 738/2560) (5) การละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย (violation de la loi) เป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกระทำการที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ การออกคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาดอย่างร้ายแรงและฝ่าฝืนกฎหมายอย่างชัดเจน ทำให้คำสั่งทางปกครองนั้นไม่มีผล (ความเห็นคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (เรื่องเสร็จที่ 268/2552))

6. เปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และรัฐธรรมนูญ

6.1 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 3 วางหลักว่า "หน่วยงานทางปกครอง" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครองคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และบุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (1) หรือ (2) "สัญญาทางปกครอง" หมายความว่า สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือประโยชน์อันเกิดแก่การจัดทำบริการสาธารณะหรือการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากการดำเนินการหรือการกระทำที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนแก่ประชาชนเป็นส่วนรวมหรือประชาชนส่วนรวมจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการหรือการกระทำนั้น

6.2 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 3 มาตรา 63วางหลักว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

หากพิจารณาในแง่กฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า หลักความชอบด้วยกฎหมาย (principe de légalité) มีแนวคิดเช่นเดียวกับนิติรัฐ โดยมุ่งหมายให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของฝ่ายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายก่อตั้งขึ้นจากหลักเกณฑ์ที่พัฒนาการโดยอำนาจทางการเมืองโดยวิธีการทางนิติบัญญัติ ผ่านการปรุงแต่งโดยกระบวนการควบคุมทางตุลาการ (contrôle juridictionnel) ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตุลาการที่สร้างหลักดังกล่าวขึ้นจากบรรทัดฐานแห่งคดีพิพาท หลักเกณฑ์เหล่านี้มีขึ้นเพื่อผลในการจำกัดขอบเขตอำนาจของการกระทำและวิธีการซึ่งกำหนดบังคับไว้ต่อฝ่ายปกครอง (Jacques Viguier, 2005)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 วางหลักให้หน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม ดังนั้น การปฏิบัติตามหลักความชอบด้วยกฎหมายจึงก่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นไปตามกฎหมายอันเป็นการเคารพและยึดถือหลักนิติธรรมตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ดังนี้

1. การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ถ้าการนั้นเป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่จะติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมตลอดทั้งฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติและรัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

2. การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียส่วนใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างสำคัญอื่นรัฐต้องเร่งดำเนินการ ให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

สรุปผลการวิจัย (Summary of research results)

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ไม่มีความสอดคล้องหรือสัมพันธ์กับอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 จึงไม่เป็นเอกภาพและไม่สอดคล้องกับกฎหมายอื่น ซึ่งหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองนั้น มีกฎหมายให้อำนาจกระทำการได้และฝ่ายปกครองจะต้องกระทำการดังกล่าวภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ และกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งการใช้ถ้อยคำว่า หน่วยงานทางปกครอง อาจก่อให้เกิดการปัญหาการใช้และตีความในกรณีที่มีความเกี่ยวข้องคำว่า หน่วยงานของรัฐ ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาและปรับปรุงในเชิงกฎหมายลายลักษณ์อักษร (written law) และทำให้เป็นเอกภาพมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น

ซึ่งเป็นระบบกฎหมายในประเทศไทย โดยการนำแนวคิดในกรณีของหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองมาจัดทำเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมแก่การปฏิบัติราชการทางปกครอง และแก้ไขปัญหากรณีมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ในกรณีนี้ตาม คำว่า หน่วยงานทางปกครอง (administrative agencies

2. ควรมีการวิจัยการปฏิบัติการทางปกครองที่เป็นการกระทำของฝ่ายปกครอง โดยหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ใช้อำนาจทางปกครองแทนรัฐกระทำการที่มีใช้นิติกรรมทางปกครองที่ไม่ได้ประสงค์จะให้ความผูกพันต่อการกระทำนั้นในลักษณะที่เป็นนิติกรรมแต่เป็นการกระทำในทางข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งหมายให้เกิดผลในทางข้อเท็จจริงเท่านั้น เช่น การกำจัดมลพิษทางน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอย การกำจัดมลพิษทางอากาศ การขั้รยยนต์ของหน่วยงาน การดูแลอาคารสถานที่ การให้คำแนะนำ หรือการอธิบายให้ประชาชนที่มาติดต่อหน่วยงานเข้าใจเรื่องราวของงานที่ให้บริการ โดยการปฏิบัติการทางปกครองนั้นยังไม่มีบทบาทในทางกฎหมายปกครองเท่าใดนัก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลชัย รัตนสากววงศ์. (2542). *กฎหมายปกครอง : พร้อมด้วย พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542*. พิมพ์ครั้งที่ 2. (แก้ไขและเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: กองทุนสวัสดิการกองวิชาการ.
- ชลธิศ ธีระฐิติ. (2551). *คำและความคิดในรัฐศาสตร์ ร่วมสมัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธนศวร เจริญเมือง (2550). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก ภาคแรก : จากยุคกรีกถึงยุคทุนนิยมตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2546). *นิติปรัชญา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: โครงการตำราและวารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชมา จิตรมัทธา. (2559). *หลักการเบื้องต้นของกฎหมายมหาชนและกฎหมายปกครอง (principes généraux du droit public et du droit administratif)*. บทความประกอบการประชุมวิชาการกฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: สำนักกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- มานิตย์ จุมปา. (2554). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 3 ว่าด้วยการกระทำทางปกครองและการควบคุมการกระทำทางปกครอง ตอนที่ 1*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์ (1991).
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2542). *หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง (Fundamental Principle of Administrative Law)*. ใน *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2547). *หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง*. ใน *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- อมร จันทสมบุญ. (2527). *ข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาในหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร 0501/ร. 1757 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2527 ถึงนายกรัฐมนตรี แจ้งผลการวินิจฉัยร้องทุกข์กรณีนายสมนึก เรืองพริ้ม*. *วารสารกฎหมายปกครอง*. เล่ม 3. ตอน 2. สิงหาคม.

- ฤทัย หงส์ศิริ. (2547). *นิติกรรมทางปกครอง*. ใน คู่มือการศึกษาวិชากฎหมายปกครอง. กรุงเทพฯ: สำนักอบรม
ศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- Gilles Lebreton. (2005). *Libertés publiques et droits de l'homme*. 7e édition. Paris : A. Colin.
Coll. U. Droit public.
- Jacques Godechot. (1995). *Les constitutions de la France depuis 1789*. Paris : Garnier-
Flammarion. Coll. G.F.
- Jacques Chevallier. (1988). L'État de droit . *Revue du droit public*
- Jean-Marie Auby. (1985). *Droit public. 1, Théorie générale de l'État et droit constitutionnel, droit administratif*. Paris : Economica. Coll. Collectivités territoriales.
- Jean Rivero et Jean Waline. (2000). *Droit administratif*. 18e édition. Paris : Dalloz. Coll. Précis
Dalloz. Droit public-Science politique.
- Jean-Pierre Henry. (1997). « Vers là de l'État de droit ? ». *Revue du droit public*.
- Jacques Viguiet. (2005). *Le contentieux administratif*. 2e édition. Paris : Dalloz. Coll.
Connaissance du droit.
- Laurent Richer. (2014). *Droit des contrats administratifs*. 9e édition. Issy-les-Moulineaux : LGDJ :
Lextenso. Coll. Manuel.
- Philippe Georges. (1999). *Droit public : concours administratifs, DEUG et licence en droit*. 11^e
édition. Paris : Sirey. Coll. Notions essentielles.
- Marie-Christine Rouault. (2007). *Droit administratif : sources et principes généraux, l'organisation administrative, l'activité administrative, le contrôle de l'administration*. 4e édition.
Paris : Gualino. DL. Coll. Fac universités. Mémentos LMD.
- Raymond Carré de Malberg. (1920). *Contribution à la théorie générale de l'État : spécialement d'après les données fournies par le droit constitutionnel français*. Tome premier.
Paris: Librairie de la Société du Recueil Sirey.

การศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
จังหวัดสระแก้ว

Study to development the potential of historical tourism personnel
Sakaeo Province

ชนิสรา แก้วสรวรค์¹ นงนุช ศรีสุข²

Chanisara Kaewsawan, Nongnuch Srisuk

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการผ่านขั้นตอน การวางแผนการ ดำเนินงาน การสังเกต การสะท้อนข้อมูล และหลังจากนั้นก็ย้อนกลับไปเป็นวัฏจักรเพื่อสะท้อนกลับการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี ผู้นำชุมชน ประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้าและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 10 คน โดยกำหนดประเด็นสำคัญในการสนทนากลุ่มตามกรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งได้ประเด็นการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าวิเคราะห์ข้อมูลจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปเป็นประเด็นที่สำคัญเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัย การศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า บุคลากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้ว และทักษะที่ใช้สำหรับการสร้างความสัมพันธ์และ

Received: 2021-08-01 Revised: 2021-08-15 Accepted: 2021-08-16

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Master of Business Administration Program Public Management College of Commerce Burapha University. Corresponding Author e-mail: nongnuchsr@buu.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว Bachelor of Public Administration Program in General Administration, Faculty of science and social sciences, Burapha University Sakaeo Campus.

การให้บริการกับนักท่องเที่ยว สามารถแนะนำอธิบายประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว ให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง มีความพร้อมในการให้บริการ มีจิตใจที่รักในงานบริการ นอกจากนี้ยังมีบุคลิกภาพมีการแต่งกายที่เหมาะสม อ่อนโยนดี สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้ แนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้วให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ใน 4 ด้านที่มีความสำคัญ คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาศักยภาพบุคลากร; การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์; จังหวัดสระแก้ว

Abstract

This research aims to study the guidelines for developing the potential of historical tourism personnel Sakaeo Province. This research is a qualitative research using an operational method go through the process of planning, operating, observing, reflecting on data. And after that, it goes back on cycle to reflect research. The population and samples used in the research were all sectors involved in the development of historical tourism, comprising local government organizations. Sakaeo Province Tourism The Fine Arts Office 5, Prachinburi, community leaders, people, shop operators and tourists in the location of historical tourist attractions totaling 30 people. The research instrument was a focus group of 3 times, 10 people each time. The key issues in the group discussion were identified according to the research conceptual framework and research objectives. The interview issues were pre-analyzed from the data collected from the group discussions. Qualitatively analyzed data by content analysis. Summary are important issues to answer research objectives. The results of the research study to develop the potential of historical tourism personnel. Sa Kao Province found that tourism personnel need to be trained to have knowledge. Understanding of Historical Sites in Sa Kao Province and skills used for building relationships and serving tourists Can accurately explain the history of the castle in Sa Kao Province to tourists. Ready to serve Have a passion for service. In addition, there is a personality with proper dress, good manners, which

can build credibility and trust for tourists. Guidelines for developing personnel to support historical tourism in order to successfully drive historical tourism in Sa Kaeo Province requires qualified personnel. focus on professionalism honesty professional ethics by developing the potential of historical tourism personnel in 4 important areas, namely knowledge, skills, attitude and personality.

Keywords: Personnel potential development; Historical tourism; Sakaeo Province

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูงเป็นกลุ่มสินค้าท่องเที่ยวที่มีความสำคัญยิ่งในทางสังคมวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของคนรุ่นหลัง นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อชมสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อต้องการหาความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ และมีความคาดหวังที่จะได้รับคำแนะนำอธิบายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง ซึ่งประเทศไทยมีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวนมากกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่นซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยว แต่การเปิดแหล่งประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยขาดการจัดการที่ดีอาจทำให้โบราณสถานและสภาพแวดล้อมของแหล่งประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรมได้จนบางครั้งยากต่อการฟื้นฟูแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และส่งผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด (สุธาสินี วิทยาภรณ์, 2559)

“สระแก้ว” เป็นเมืองที่สำคัญมากเมืองหนึ่งในภาคตะวันออก มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์หลายอย่างด้วยกัน ความรุ่งเรืองของท้องถิ่นเริ่มต้นมาจากการที่บรรพบุรุษได้ร่วมกันบำรุงรักษา และสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม และประเพณีของจังหวัดสระแก้ว ไว้เป็นสมบัติแก่คนรุ่นหลัง มรดกทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม และประเพณีถือเป็นสมบัติอันล้ำค่าของท้องถิ่นที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ ส่วนวัฒนธรรมเป็นสิ่งสะท้อนให้ถึงกระบวนการคิด การแก้ปัญหา เพื่อการดำรงอยู่ของคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ท้องถิ่นแต่ละแห่งอาจมีการสร้างสมวัฒนธรรม ศิลปกรรม และประเพณี ที่แตกต่างกันออกไป มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตและสืบทอดมาถึงปัจจุบันมีทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ศาสนสถาน วัด โบสถ์วิหาร เจดีย์ โบราณวัตถุ พระพุทธรูป พระเครื่อง รวมถึงสถาปัตยกรรมที่นำลักษณะและลวดลายที่เกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนา งานศิลปกรรม งามฝีมือ การแสดงโขน เทศกาลงานประเพณี เป็นต้น รวมถึงโบราณสถาน โบราณวัตถุ หลักฐานการจารึกต่าง ๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ภาษามือ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งเหล่านี้แสดงถึงพัฒนาการของสังคมอันเป็นรากฐานความเจริญของท้องถิ่น ปัจจุบันมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว จากการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้มีการสำรวจขุดค้นในจังหวัดสระแก้ว พบว่ามีหลักฐานทางโบราณวัตถุที่สำคัญซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ยุค มีดังต่อไปนี้

1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ หลักฐานทางโบราณวัตถุที่เก่าแก่ที่สุดที่พบในจังหวัดสระแก้วขณะนี้ ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ประเภทเครื่องมือหินขัดของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ในสังคมเกษตรกรรม อาศัยอยู่บนภูเขาสูง มีอายุประมาณ 4,000 - 2,000 ปีมาแล้ว แหล่งที่พบได้แก่ บริเวณถ้ำเขาฉกรรจ์ แหล่งชุมชนบนภูเขาสูงแหล่งนี้เชื่อว่าเป็นต้นกำเนิดของผู้คนในที่ราบ เช่น ที่แหล่งโบราณคดีโคกมะกอก แหล่งโบราณคดีสระม่วง บ้านวังรี จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน กับแหล่งโบราณคดีที่เขาฉกรรจ์ และพัฒนาไปสู่สังคมเมืองสมัยประวัติศาสตร์ที่แหล่งโบราณคดีบ้านไผ่ และปราสาทเขาน้อย อำเภออรัญประเทศ

2. สมัยประวัติศาสตร์ ในสมัยประวัติศาสตร์ หลักฐาน ลายลักษณ์อักษรที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดสระแก้วคือ จารึกปราสาทเขาน้อย (พ.ศ. 1180) ในวัฒนธรรมเขมร ตั้งแต่ลาวพุทธศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา แต่ก่อนหน้านี้นี้ มีการตั้งชุมชนขนาดใหญ่ มีการขุดคูน้ำคันดินและติดต่อกับชุมชนต่างชาติตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 9 - 10 ดังจะเห็นได้จากการพบลูกปัดแก้วในแหล่งโบราณคดี ในจังหวัดสระแก้วและเมื่ออาณาจักรเขมรเจริญรุ่งเรืองขึ้น ถึงส่งอิทธิพลมายังชุมชนที่อยู่ในจังหวัดสระแก้วด้วย ดังจะเห็นได้จาก โบราณวัตถุ โบราณสถานที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา เช่น ศิวลึงค์ รูปเคารพทางศาสนา เป็นต้น (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, 2552)

จากข้อมูลการศึกษาพื้นที่ในจังหวัดสระแก้ว มีนักท่องเที่ยวจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสนใจมาท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วในปี 2562 ประมาณ 1,200,000 คนต่อปี และมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ 10 แห่ง แต่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสมบูรณ์ของปราสาทและมีผู้สนใจและท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง 5 แห่ง คือ 1. ปราสาทเขาน้อยหรือปราสาทเขาน้อยสีชมพู ตั้งอยู่บนยอดเขาน้อยสีชมพูในเขตตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ 2. ปราสาทเมืองไผ่ อยู่ที่บ้านเมืองไผ่ หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ 3. ปราสาทเขาโล้น ตั้งอยู่ที่อำเภอดาพระยา เดินทางจากอำเภอดาพระยา 4. ปราสาทหินบ้านน้อยห้วยพระไย ตั้งอยู่ในเขตอำเภอดอนนาค และ 5. ปราสาทสด๊กก๊อกธม ตั้งอยู่ที่กิ่งอำเภอโคกสูง ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญมาก เพื่อสืบสานและสร้างรายได้สู่ชุมชนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จากประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาชุมชน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว เพราะมีความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวให้มียอดความรู้ด้านสุขภาวะ ด้านทักษะ มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว เพื่อรองรับการเปิดประเทศ หลังจากผ่านสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยการศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จังหวัดสระแก้วครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบายและกำหนดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการผ่านขั้นตอน การวางแผนการ ดำเนินงาน การสังเกต การสะท้อนข้อมูล และหลังจากนั้นก็ย้อนกลับไปเป็นวัฏจักรเพื่อสะท้อนกลับการวิจัย พื้นที่การวิจัยครั้งนี้คือสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จังหวัดสระแก้ว คือปราสาท จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย 1) ปราสาทเขาน้อยหรือปราสาทเขาน้อยสีชมพู ตั้งอยู่บนยอดเขาน้อยสีชมพูในเขตตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ 2) ปราสาทเมืองไผ่ อยู่ที่ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ 3) ปราสาทเขาโล้น ตั้งอยู่ที่อำเภอตาพระยา 4) ปราสาทหินบ้านน้อยห้วยพระไย ตั้งอยู่ในเขตอำเภอวัฒนานคร และ 5) ปราสาทสตึกก่อกรรม ตั้งอยู่ที่กิ่งอำเภอโคกสูง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี ผู้นำชุมชน ประชาชนและนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการใช้การเป็นผู้สังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observers) ในการประชุมกลุ่ม (Focus Group) และการประชุมปฏิบัติ การ

(Workshop) ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทั้งด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในพื้นที่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีขึ้นไป มีจำนวน 30 รายประกอบด้วย

ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว คือ เจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอ จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทำงานมาไม่น้อยกว่า 3 ปี และตัวแทนสำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี จำนวน 1 คน

ภาคชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ประชาชนลูกบ้าน จำนวน 5 คน ในพื้นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 5 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ในพื้นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการเชิงปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานของวิธีการเชิงปฏิบัติการ 1. การวางแผน 2. การปฏิบัติการ 3. การสังเกตการณ์ 4. การสะท้อนกลับการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม โดยผู้เขียนใช้การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนดหัวข้อในการสนทนากลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับบุคลากรการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ตั้งของปราสาทที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน ประเด็นความรู้ความสามารถ จำนวนที่มีอยู่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ ทักษะความสามารถควรมีเพิ่มในเรื่องใด บุคลากรจะต้องมีแนวคิดหรือความตั้งใจที่จะให้บริการ การแต่งกายมีความเหมาะสมควรแต่งการอย่างไร ตลอดจนประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ที่มีความเหมาะสมต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เป็นมาตรฐาน และได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งแบ่งกลุ่มย่อยตามพื้นที่ตั้งของปราสาทที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี ผู้นำชุมชน ประชาชน ผู้ประกอบการร้านค้า และนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยตัวแทนสำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี จำนวน 1 คนจะเดินทางไปร่วมสนทนากลุ่มในทุกพื้นที่ และเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยกำหนดหัวข้อในการสนทนากลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับบุคลากรการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ตั้งของปราสาทที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน ประเด็นความรู้ความสามารถ จำนวนที่มีอยู่

เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ ทักษะความสามารถควรมีเพิ่มในเรื่องใด บุคลากรจะต้องมีแนวคิดหรือความตั้งใจที่จะให้บริการ การแต่งกายมีความเหมาะสมควรแต่งการอย่างไร ตลอดจนประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อหาข้อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ที่มีความเหมาะสมต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) พบว่า มีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้ ประการแรกคือ บุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้ว ประการที่สอง ความสามารถในการอธิบายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่บุคลากรจะต้องได้รับการฝึกฝน จนมีทักษะความชำนาญ ดังนั้นบุคลากรการท่องเที่ยวจึงต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ซึ่งปัจจุบันมีปัญหาคือหาบุคลากรที่มีความรู้ได้ยากมากในการให้บริการแนะนำอธิบายประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้วให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ประการที่สาม คือบุคลากรจะต้องมีความพร้อมในการให้บริการ มีจิตใจที่รักในงานบริการ นอกจากนี้ยังต้องมีบุคลิกภาพมีการแต่งกายที่เหมาะสม อธิยาศัยดี สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจสำหรับนักท่องเที่ยวได้ และประการที่สุดท้าย เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้ว จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ และมีความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ใน 4 ด้านที่มีความสำคัญ ดังนี้

ด้านแรกคือ ด้านความรู้ บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว เข้าใจเนื้อหาสาระทางวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้วที่ได้จากการอบรม โดยมีความสามารถในการนำความรู้เชิงวิชาการไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเป็นความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แบ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

ด้านที่สองคือ ด้านทักษะ บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว มีความชำนาญที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ฝึกฝนจนสามารถปฏิบัติได้เป็นทักษะที่ใช้สำหรับการสร้างความสัมพันธ์และการให้บริการกับนักท่องเที่ยวอธิบายประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว

ด้านที่สามคือ ด้านทัศนคติ บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว มีความรู้สึกเชิงบวกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว โดยมีความสนใจที่จะพร้อมจะให้บริการ มีความรักในงานบริการ และการสร้างความสุขในการทำงาน

ด้านที่สี่คือ ด้านบุคลิกภาพ บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ทั้งในด้านกายภาพอารมณ์สภาพจิตใจและด้านสังคม เช่น การแต่งกายที่เหมาะสม การมีความเชื่อมั่นในตนเอง อธิยาศัย ความตรงต่อเวลา กิริยามารยาท และสุขภาพกาย นอกจากนี้ยังมีความต้องการพัฒนาบุคลิกภาพ และการแสดงออกที่การแต่งกาย และความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ดำเนินการผ่านขั้นตอน การวางแผนการ ดำเนินงาน การสังเกต การสะท้อนข้อมูล และหลังจากนั้นก็ย้อนกลับไปเป็นวัฏจักรสามารถอภิปรายผลแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้ เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้วให้ประสบความสำเร็จโดยจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยการพัฒนาด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัสวีล กุลศรี และสถาพร มงคลศรีสวัสดิ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์สิรินธร ตำบลโนนบุรี อำเภอห้วยซันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญมาก นำข้อมูลมาอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ด้านความรู้ พบว่า บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว เข้าใจเนื้อหาสาระทางวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้วที่ได้จากการอบรม โดยมีความสามารถในการนำความรู้เชิงวิชาการไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเป็นความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แบ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความรู้

เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา สุระ (2555) พบว่า ศักยภาพของบุคคลในชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนมี 3 ระดับ โดยศักยภาพในระดับเบื้องต้นระดับแรกเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคลระดับเบื้องต้น โดยการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยเฉพาะความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กร การให้บริการท่องเที่ยว การบริหารด้านการตลาด การเงินและบัญชี

2) ด้านทักษะ พบว่า บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว จำเป็นต้องมีความชำนาญที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ฝึกฝนจนสามารถปฏิบัติได้เป็นทักษะที่ใช้สำหรับการสร้างความสัมพันธ์และการให้บริการกับนักท่องเที่ยวอธิบายประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา สุระ (2555) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาศักยภาพบุคคลในชุมชนในการปฏิบัติงาน ฝึกฝนความสามารถปฏิบัติได้เป็นแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ และหากมีการบูรณาการร่วมกับนักวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องแล้ว ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพได้อย่างยั่งยืน

3) ด้านทัศนคติ พบว่า บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว มีความรู้สึกเชิงบวกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของปราสาทในจังหวัดสระแก้ว โดยมีความสนใจที่จะพร้อมจะให้บริการ มีความรักในงานบริการ และการสร้างความสุขในการทำงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติมา บุญมี และสุธิดา ปานแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยใช้หลัก Service mind เป็นการพัฒนาด้านจิตใจโดยปลูกฝังทัศนคติ ที่ผู้ให้บริการควรมี เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวผู้ให้บริการ โดยเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ การยิ้มแย้ม ความกระตือรือร้น ความรวดเร็ว การรู้คุณค่าของงาน ความประทับใจ ความสุภาพ อ่อนโยน ความอดทน ความเชื่อ การยืนยง/การยอมรับ การให้ความสำคัญการอุทิศตนของผู้ให้บริการที่มีต่องานนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้ผู้ให้บริการก้าวไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในขณะเดียวกันก็เป็นการนำชีวิต ไปสู่ความสุขและความสำเร็จอย่างมั่นคง

4) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า บุคลากรในการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้วมีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ทั้งในด้านกายภาพอารมณ์สภาพจิตใจและด้านสังคม เช่น การแต่งกายที่เหมาะสม การมีความเชื่อมั่นในตนเอง อหิยาศัย ความตรงต่อเวลา กิริยามารยาท และสุขภาพกาย นอกจากนี้ยังมีความต้องการพัฒนาบุคลิกภาพและการแสดงออกที่การแต่งกาย และความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุติมา บุญมี และสุธิดา ปานแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยใช้หลัก Service mind เป็นการพัฒนาด้านจิตใจโดยปลูกฝังทัศนคติ ที่ผู้ให้บริการควรมี เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวผู้ให้บริการ โดยเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ การ

ยิ้มแย้ม ความกระตือรือร้น ความรวดเร็ว การรู้คุณค่าของงาน ความประทับใจ ความสุภาพ อ่อนโยน ความอดทน ความเชื่อ การยืนยัน/การยอมรับ การให้ความสำคัญการอุทิศตนของผู้ให้บริการที่มีต่องานนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้ผู้ให้บริการก้าวไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในขณะเดียวกันก็เป็นการนำชีวิต ไปสู่ความสุขและความสำเร็จอย่างมั่นคง

จากผลการอภิปรายผลที่กล่าวมาจึงนำมาสู่แนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้ว ให้ประสบความสำเร็จ โดยจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยการพัฒนาด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ สรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้วได้ ดังนี้ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
จังหวัดสระแก้ว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย การศึกษาพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จังหวัดสระแก้ว ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพื่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสระแก้วให้ประสบความสำเร็จ โดยจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นความเป็นมืออาชีพ ความซื่อสัตย์ ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยการพัฒนาด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ ดังนั้นควรมี

การต่อยอดอบรมเยาวชนในท้องถิ่นพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นภาคีเครือข่ายทางท่องเที่ยวโดยเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือให้ข้อมูล เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ประวัติความเป็นมารายละเอียดของปราสาท ความโบราณทางสถาปัตยกรรม และความเชื่อ ให้แก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่ปราสาททั้งหมดในจังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ควรส่งเสริมการตลาด หรือการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาปราสาทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การจัดพื้นที่ในการขายของที่ระลึก อาหารและเครื่องดื่ม ควรมีการจัดทำของที่ระลึกที่เป็นสัญลักษณ์ของปราสาท ควรมีการนำวัตถุดิบธรรมชาติจากชุมชนหรือสินค้าในชุมชนมาวางจำหน่าย นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนได้รู้จักปราสาทเพื่อที่จะชักชวนมาท่องเที่ยว โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของปราสาท โดยความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาเข้ามาปรับปรุงพัฒนาดูแล ซ่อมแซมปราสาทที่ชำรุด บูรณะปฏิสังขรณ์ปราสาทให้มีสภาพสวยงามและมีสภาพที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ควรมีการทำความสะอาดปราสาทอย่างสม่ำเสมอ และปรับปรุงวิวทิวทัศน์ให้สวยงาม รมรื่น และควรมีการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ และทำการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมปราสาทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของนักท่องเที่ยว เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และความต้องการของนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง และควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและคนต่างชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *ข้อมูลนักท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว*. สืบค้น 18 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.mots.go.th>.
- กาญจนา สุระ. (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ ท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 2*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- จุติมา บุญมี และสุธิรา ปานแก้ว. (2560). *แนวคิดการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยใช้หลักจิตใจให้บริการ (Service Mind) เพื่อคุณภาพการบริการและคุณภาพชีวิต*. The 4th International and 3rd National Conference “Environmental Friendly Tourism for Sustainable Development”, 440-455.

- ธณัศวัล กุลตร และ สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์สิรินธร ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 9(3): 467-482.
- สุธาสินี วิทยาภรณ์. (2559). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ปราสาทศักดิ์ก้อกธม จังหวัดสระแก้ว. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน, วิทยาลัยนครราชสีมา.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว. (2552). แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงวัฒนธรรม ขอมโบราณในจังหวัดสระแก้ว. ภายใต้โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงวัฒนธรรม ขอมโบราณจากงบประมาณ จังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2552.

ประเด็นคัดสรรว่าด้วยหลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย

Selected Issues of Principles and Concepts for Contemporary Local Government

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์¹
Pongsawut Rachjun

บทคัดย่อ (Abstract)

“การปกครองท้องถิ่น” เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมือง การปกครองของชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่นที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตยในแนวคิด และทฤษฎีทางการเมืองการปกครองนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้น ย่อมมี ภาระหน้าที่อย่างหลากหลายในการบริหารประเทศ อันจะทำให้ประชาชนได้รับความสุขความสบายในการ ดำรงชีวิต อีกทั้งด้านความมั่นคงแห่งชาติในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะ ดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการ ดำเนินงาน การที่อาจจะไม่สนองตอบต่อความต้องการของแต่ละชุมชนท้องถิ่นได้ รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับ งบประมาณและตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ เมื่อเป็นเช่นนี้การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างแท้จริงเพื่อการสนองตอบต่อความ ต้องการของชุมชนท้องถิ่นจะได้เกิดความสะดวก รวดเร็วและตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ บทความวิชาการนี้จึงมุ่งเสนอหลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย เพราะการจัดการปกครอง ท้องถิ่นในปัจจุบันจำเป็นต้องเข้าใจในองค์ความรู้ดังกล่าวเสียก่อน จึงจะสามารถจัดการปกครองท้องถิ่นได้อย่าง ถูกต้องสมบูรณ์ เพราะการจัดการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น ทั้งยังเพื่อให้ ท้องถิ่นและรัฐสามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีเอกภาพและตอบสนองเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นได้อย่าง แท้จริง

คำสำคัญ (Keywords): หลักการ; แนวคิด; การปกครองท้องถิ่น

Abstract

“Local Government” is a necessary governance models that there is important to the politics and each local governance especially in democratic local community. The governance concepts and theories are shown that the government is a mechanism of governance with various functions in the country management for the comfortable life of the population and the national security in the dimensions of politics, economy, and society. On the other hand, all local communities may be not having thoroughly services by the government because of the problems from operation delay, budget restriction, and individual

Received: 2021-03-17 Revised: 2021-07-12 Accepted: 2021-07-13

¹ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University, Corresponding Author e-mail: seat007@outlook.com

or staff may be happening which it does not accept the needs of each local community. If so, reducing governmental burdens by processing public participation to accept the needs of the local community will be convenient, fast, and serve its purposes. Therefore, the focus of this article is to present the principles and concepts for contemporary local government because local governance currently needs knowledge understanding and consistency of community context, then it will be managed by completely.

Keywords: Principles; Concepts; Local Government

บทนำ (Introduction)

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคมวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ลำพังเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องดูแลประชาชนโดยรวมทั่วประเทศ ย่อมไม่สามารถตอบสนองความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึงตรงตามความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการเรียกร้องของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมาอย่างยาวนาน ทำให้รัฐบาลในหลายประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลาง (Centralization) มาสู่การปกครองแบบการกระจายอำนาจ (Decentralization) มากขึ้น เพื่อให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจของท้องถิ่น และถือเป็นสถาบันฝึกปฏิบัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ระบบออนไลน์ : 2564) กล่าวในทางทฤษฎี และแนวคิดทางปกครองจะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้นย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Well Being) อีกทั้งความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม (National Security) แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินงานที่อาจจะไม่สนองตอบต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้และรวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ (Budget) และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ (สิวพร สุขเอียด, ระบบออนไลน์ : 2563)

ดังนั้น บทความวิชาการนี้จึงมุ่งนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัยอย่างรอบด้าน ซึ่งการนำเสนอแบ่งออกเป็น 4 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก: ว่าด้วยหลักการสำหรับการปกครองท้องถิ่น ส่วนที่สอง: ว่าด้วยแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่น ส่วนที่สาม: องค์ความรู้ใหม่และส่วนสุดท้ายเป็นการสรุป

ว่าด้วยหลักการสำหรับการปกครองท้องถิ่น

การที่รัฐจะดำเนินการกิจในการจัดทำบริการสาธารณะทั้งหลายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ เพื่อความมั่นคงปลอดภัย ความผาสุกในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้น รัฐจำเป็นต้องมีการจัดองค์กรและกลไกของรัฐเพื่อดำเนินการกิจดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงซึ่งตามหลักกฎหมายปกครอง เรียกว่า “การจัดระเบียบราชการบริหาร” อันเป็นการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐ โดยหลักในการจัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดินที่ใช้กันอยู่ในประเทศต่างๆ มีอยู่ 3 หลักคือ 1) หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization) 2) หลักการแบ่งอำนาจปกครอง

(Deconcentration) และ 3) หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) ดังรายละเอียด ต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2548)

1. หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization)

1.1 ความหมายของหลักการรวมอำนาจปกครอง

สมคิด เลิศไพฑูรย์ ได้ให้ความหมายว่า “หลักการรวมอำนาจปกครอง” มีความหมาย ได้ 2 ลักษณะ คือ “หลักการรวมอำนาจในทางการเมือง” และ “หลักการรวมอำนาจในทางการปกครอง” โดยหลักการรวมอำนาจในทางการเมืองคือ หลักการรวมอำนาจนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบของรัฐ กล่าวคือ กรณีที่เป็นรัฐเดี่ยว จะต้องมีการรวมอำนาจ เพราะสภาพของรัฐเดี่ยวต้องมีความเป็นเอกภาพและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในการปกครองของรัฐ ส่วนหลักการรวมอำนาจในทางการปกครอง นั้น เป็นหลักในการจัดระเบียบราชการบริหารของรัฐเพื่อประโยชน์ในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน หลักการรวมอำนาจปกครองคือ การจัดระเบียบการปกครองภายในรัฐโดยให้รัฐแต่ผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการปกครองหรือจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนทั่วทุกท้องถิ่นในอาณาเขตของรัฐ หรือรัฐบาล และกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ในฐานะเป็นศูนย์กลางในการปกครอง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550 : 21)

โกวิทย์ พวงงาม ได้ให้ความหมายว่า หลักการรวมอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางอันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรมหรือทบวงการเมืองต่าง ๆ ของรัฐ และมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง โดยให้ขึ้นต่อกันตามลำดับการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปกครองทั่วทั้งอาณาเขตของประเทศ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

เมื่อได้รู้แล้วว่า “หลักการรวมอำนาจปกครอง ” มีความหมายและรายละเอียดอย่างไรในประเด็น ต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการรวมอำนาจปกครอง นั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.2 ลักษณะสำคัญของหลักการรวมอำนาจปกครอง

นักวิชาการสำคัญได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของหลักการรวมอำนาจปกครอง ไว้ดังนี้คือ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

1) การรวมกำลังทหารและกำลังตำรวจให้ขึ้นต่อส่วนกลาง : ประเทศที่จัดระเบียบราชการบริหารโดยถือหลักการรวมอำนาจปกครอง จะไม่ยอมให้กำลังทหารเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อราชการบริหารส่วนกลาง รวมทั้งกำลังตำรวจซึ่งเป็นกำลังฝ่ายพลเรือนก็ต้องอยู่ในอำนาจการควบคุมบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะกำลังทหารมีความสำคัญและจำเป็นต้องการปกป้องคุ้มครองเอกราช และอธิปไตยของรัฐให้พ้นจากการรุกรานประเทศอื่น และกำลังตำรวจก็จำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยและการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนภายในรัฐ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายเกิดขึ้น หากปล่อยให้กองกำลังเหล่านี้ขึ้นกับท้องถิ่นต่างๆ ได้อย่างอิสระย่อมเสี่ยงต่อการแตกแยกของรัฐ อีกทั้งยังไม่สะดวกในการระดมกำลัง

2) การรวมอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการไว้ที่ส่วนกลาง: ลักษณะสำคัญประการนี้คือ ราชการบริหารส่วนกลาง อัน ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ มีอำนาจสูงสุดในการวินิจฉัยสั่งการในการปกครองทั่วราชอาณาจักรของรัฐ องค์กรเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาคต้องปฏิบัติตามนโยบายและระเบียบที่ส่วนกลางวางไว้

3) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ: เป็นไปตามระบบการบังคับบัญชา อำนาจบังคับบัญชา คือ อำนาจในการที่จะสั่งการให้องค์กรเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ ตลอดจนแก้ไขเพิกถอนการกระทำขององค์กรเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นอำนาจในการให้คุณให้โทษการกระทำและอำนาจเหนือตัวบุคคลผู้กระทำ

กล่าวโดยสรุปคือ ในการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการรวมอำนาจนั้น มีการกำหนดให้องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐมีตำแหน่งสูงต่ำขึ้นต่อกันเป็นลำดับชั้น โดยองค์กรเจ้าหน้าที่ที่มีตำแหน่งสูงกว่ามีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาและองค์กรเจ้าหน้าที่ที่มีตำแหน่งต่ำกว่ามีฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาลำดับชั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้โดยเฉพาะเจาะจง

ในประการถัดมา เมื่อได้รู้เกี่ยวกับ “ลักษณะสำคัญของหลักการรวมอำนาจปกครอง” เป็นอย่างไรแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการรวมอำนาจปกครอง นั้นมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.3 ข้อดีและข้อเสียของหลักการรวมอำนาจปกครอง

นักวิชาการสำคัญได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประเด็นข้อดีและข้อเสียของหลักการรวมอำนาจปกครอง ดังต่อไปนี้ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

ข้อดี : หลักการรวมอำนาจปกครอง

1) **อำนาจรัฐบาลมั่นคงและแผ่ขยายไปทั่วทั้งอาณาเขตประเทศ:** เพราะได้มีการรวมกำลังและรวมอำนาจบังคับบัญชาไว้ในส่วนกลางทั้งหมด จึงอาจทำให้คำสั่งเกิดผลได้โดยง่าย เนื่องจากมีผู้รับช่วงปฏิบัติตามคำสั่งตามลำดับชั้นและมีทางที่จะใช้กำลังบังคับได้เมื่อมีการฝ่าฝืน

2) **การรวมอำนาจปกครอง:** เป็นวิธีการปกครองเป็นวิธีการปกครองที่อำนวยความสะดวกแก่ราษฎรผู้อยู่ใต้การปกครองอย่างเสมอภาคทั่วทั้งประเทศเป็นหลักการปกครองที่ไม่มียกเว้น เพราะราชการบริหารส่วนกลางมุ่งที่จะทำประโยชน์แก่ประเทศเป็นส่วนรวม มิได้มุ่งจะทำประโยชน์ให้แก่เฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเท่านั้น และไม่มีการขัดแย้งกันทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ

3) **หลักการรวมอำนาจปกครอง :** เป็นหลักการปกครองที่ประหยัดกว่าการกระจายอำนาจปกครอง เพราะมีเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีประสิทธิภาพของส่วนกลางสำหรับใช้ในการดำเนินงานใหญ่ ๆ ได้ทั้งประเทศ จึงโยกย้ายหมุนเวียนไปใช้ในท้องที่ต่างๆ ได้โดยไม่ต้องสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ ย่อย ๆ แยกกันเป็นส่วนๆ เหมือนกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น การสร้างทาง ถ้ามีหน่วยงานและมีเครื่องมือขนาดใหญ่รวมเป็นหน่วยเดียวกันย่อมจะทำงานได้ดีและประหยัดกว่าหน่วยงานและเครื่องมือย่อย ๆ แยกเป็นส่วนเล็ก ๆ เช่น ตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสีย : หลักการรวมอำนาจปกครอง

1) **ฝ่ายปกครองขยายอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะมากประเภทขึ้น:** ย่อมไม่สามารถดำเนินการให้ได้ผลดีและทั่วทุกท้องถิ่นพร้อมกัน ข้อเสียนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น เพื่อให้ช่วยจัดทำกิจการบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียเฉพาะท้องถิ่น โดยราชการบริหารส่วนกลางไม่ต้องจัดทำเอง

2) **เกิดความล่าช้าในการวินิจฉัยสั่งการ:** ความล่าช้าเกี่ยวกับระเบียบแบบแผนของราชการ เนื่องจากการใช้หลักการรวมอำนาจปกครองมีลำดับชั้นการบังคับบัญชา จึงต้องมีการเสนอสั่งการกันตามลำดับชั้นและมักจะมีการเยียบแผนยุ่งยาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติ

3) **ไม่อาจสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง:** ปัญหาและความต้องการของการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นต่างกัน ประชาชนในท้องถิ่นนั้นย่อมจะทราบปัญหาและความต้องการของตนได้

ดีกว่าผู้บริหารซึ่งอยู่ในส่วนกลาง ซึ่งมักจะคิดเอาเองว่าท้องถิ่นต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ จึงไม่อาจแก้ปัญหาของแต่ ละท้องถิ่นได้ถูกต้อง

4) การรวมอำนาจปกครองเข้าไปในส่วนกลาง: มีข้อเสียอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการบริหารการ แผ่นดินและเป็นเหตุให้การสนองความต้องการของส่วนรวมของประชาชนตรงเขตต่าง ๆ ของประเทศเป็นไปอย่าง ไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ราชการบริหารส่วนกลางในภูมิภาคต้อง เสนอขอคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลาง ซึ่งบางครั้งกว่าจะได้รับคำสั่งก็เสียเวลานานและไม่ทันการ จึงได้มีวิธีการขยายหลักการรวมอำนาจปกครองด้วย “หลักการแบ่งอำนาจปกครอง” ให้แก่ส่วนภูมิภาค

2. หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration)

2.1 ความหมายของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

โกวิท พวงงาม ได้ให้ความหมายว่า “หลักการแบ่งอำนาจปกครอง” หมายถึง หลักการที่ราชการ บริหารส่วนกลางได้จัดแบ่งอำนาจวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนไปให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยให้มีอำนาจในการ ใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนริเริ่มได้ในกรอบแห่งนโยบายของรัฐบาลที่ได้วางไว้ (โกวิท พวง งาม, 2550)

สมคิด เลิศไพฑูรย์ ให้ความหมายว่า “หลักการแบ่งอำนาจปกครอง” หมายถึง หลักการที่ราชการ บริหารส่วนกลางมอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการบางส่วนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้แทนของราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่ง ส่วนกลางส่งไปประจำเพื่อปฏิบัติราชการตามเขตการปกครองต่าง ๆ ของประเทศ และเจ้าหน้าที่เหล่านั้นยังคงเป็น ผู้ที่ราชการบริหารส่วนกลางแต่งตั้งทั้งสิ้น และอยู่ในบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง หลักการแบ่ง อำนาจปกครองอำนาจจึงเป็นหลักที่นำมาเสริมเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลักการ แบ่งอำนาจปกครองนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักการรวมอำนาจปกครอง ไม่ใช่เป็นการกระจายอำนาจปกครอง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550)

เมื่อได้รู้แล้วว่า “หลักการแบ่งอำนาจปกครอง” มีความหมายและรายละเอียดอย่างไรแล้ว ในประเด็นต่อไปนี้จะต้องพิจารณาว่า หลักการรวมอำนาจปกครอง นั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าว ในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.2 ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง มีรายละเอียดดังนี้คือ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิท พวงงาม, 2550)

1) มีราชการบริหารส่วนกลาง: ราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ใช้อำนาจการปกครอง ทั่วประเทศ โดยเป็นผู้จัดแบ่งอำนาจของตนไปให้แก่ส่วนภูมิภาค ถ้าไม่มีราชการบริหารส่วนกลางที่เป็นเสมือนหนึ่งเจ้าของ อำนาจ การแบ่งอำนาจก็ไม่ได้

2) มีเจ้าหน้าที่เป็นตัวแทนส่วนกลาง: ราชการบริหารราชการส่วนกลางจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ของตนไป ประจำอยู่ตามเขตการปกครองท้องถิ่นในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ เช่น จังหวัด อำเภอ เจ้าหน้าที่เหล่านั้นปฏิบัติใน ฐานะเป็นตัวแทนของส่วนกลาง ส่วนกลางจึงเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนและบังคับบัญชา

3) ส่วนกลางแบ่งอำนาจให้ส่วนภูมิภาค: ส่วนกลางซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเต็มในการบริหารราชการ แผ่นดินจะแบ่งอำนาจของตนให้ส่วนภูมิภาคไปดำเนินการเฉพาะบางเรื่องหรือบางขั้นตอนโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ ประชาชนจะได้รับเป็นสำคัญ อำนาจที่แบ่งให้ใหม่นี้จะมากน้อยและกว้างขวางเพียงใด สุดแต่แต่ส่วนกลางจะ เห็นสมควร และอำนาจหน้าที่ที่แบ่งให้ในส่วนกลางจะเรียกคืนเมื่อใดก็ได้

เมื่อได้รู้เกี่ยวกับ “ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง” เป็นอย่างไรแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการแบ่งอำนาจปกครอง นั้นมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3 ข้อดีและข้อเสียของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

นักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้หลากหลายเกี่ยวกับประเด็นข้อดีและข้อเสียของหลักการ แบ่งอำนาจปกครอง ดังต่อไปนี้ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

ข้อดี : หลักการแบ่งอำนาจปกครอง

1) เป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การกระจายอำนาจปกครอง : เมื่อได้มอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้แก่ส่วนภูมิภาคมากขึ้นก็เท่ากับมอบกิจการในการบริหารให้ส่วนภูมิภาคจัดทำได้เองในบางส่วน ฉะนั้น ถ้าจะเปลี่ยนจากการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคไปเป็นการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจปกครองก็ย่อมที่จะทำได้ง่ายขึ้น โดยเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานจากเจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางให้เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น แล้วมอบกิจการให้ท้องถิ่นรับไปจัดทำเองในรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

2) การแบ่งอำนาจให้ส่วนภูมิภาค: ทำให้กิจการดำเนินรวดเร็วขึ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคมีอำนาจวินิจฉัย สั่งการและจัดทำกิจการอันเป็นเรื่องธรรมดาสามัญได้โดยไม่ต้องเสนอขอคำสั่งจากส่วนกลางทุกเรื่องไป

3) ในท้องที่ที่การจัดระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาค: ย่อมทำให้มีการติดต่อประสานงานและควบคุมดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างใกล้ชิดขึ้น เพราะราชการบริหารส่วนกลางมีผู้แทนอยู่ในส่วนภูมิภาคที่จะคอยควบคุมดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในโดยผ่านทาง ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ข้อเสีย : หลักการแบ่งอำนาจปกครอง

1) เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย: การที่ส่วนกลางต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปบริหารงานในแต่ละท้องถิ่น ย่อมแสดงให้เห็นว่าส่วนกลางยังไม่เชื่อในความสามารถของท้องถิ่นว่าจะสามารถบริหารหรือปกครองตนเองได้

2) ก่อให้เกิดความล่าช้า: ถ้าส่วนกลางแบ่งอำนาจให้ส่วนภูมิกษณน้อย การบริหารก็จะยิ่งล่าช้าเพราะต้องเสียเวลาถึง 2 ระดับคือ ระดับภูมิภาค และระดับส่วนกลาง ทำให้เกิดมีขั้นตอนเพิ่มมากยิ่งขึ้นผลที่ได้รับก็คือความล่าช้า

3) ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ท้องถิ่น: ถ้ามองในแง่ของตัวเจ้าหน้าที่ แทนที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองดูแลผลประโยชน์ของตน กลับได้เจ้าหน้าที่ที่ส่งไปจากที่อื่นซึ่งนับว่าไม่เป็นธรรมแก่ท้องถิ่น

3. หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization)

3.1 ความหมายของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

สมคิด เลิศไพฑูรย์ ได้ให้ความหมายหลักการกระจายอำนาจปกครอง ว่าหมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้องค์การอื่นนอกจากองค์การราชการบริหารส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับความบังคับบัญชาของราชการ ส่วนกลาง เพียงแต่ขึ้นอยู่กับความควบคุมเท่านั้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550)

โกวิทย์ พวงงาม ให้ความหมายว่าหมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางให้ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตาม

สมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเองได้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

เมื่อได้รู้แล้วว่า “หลักการกระจายอำนาจปกครอง” มีความหมายและรายละเอียดอย่างไรแล้ว ในประเด็นต่อไปนี้จะต้องพิจารณาว่า หลักการรวมอำนาจปกครอง นั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าว ในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.2 ลักษณะของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

(สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของหลักการกระจายอำนาจปกครอง ดังนี้คือ

1) **มีการแยกร่างหน่วยงานออกไปเป็นองค์กรนิติบุคคล:** มีอิสระจากองค์การของราชการบริหารส่วนกลาง ยิ่งมีนิติบุคคลแยกออกไปมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งการกระจายอำนาจมากขึ้นเท่านั้น นิติบุคคลเหล่านี้เป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนที่มีงบประมาณแล้วเจ้าหน้าที่ของตนเองกับมีความอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องขอรับคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่คอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องเท่านั้น

2) **มีการเลือกตั้ง:** การกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นองค์กรของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นย่อมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน โดยเฉพาะองค์กรสำหรับเป็นที่ประชุมปรึกษากิจการ ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ถ้าไม่มีการเลือกตั้งเลยก็ไม่แน่ว่ามีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง การเลือกตั้งถือว่าเป็นสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครองพื้นที่

3) **องค์กรตามหลักการกระจายอำนาจ:** มีความเป็นอิสระที่จะดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ได้เอง โดยไม่ต้องรับคำสั่งหรืออยู่ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นของราชการบริหารส่วนกลาง มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการและดำเนินกิจการได้ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ถ้าองค์กรใดไม่มีความอิสระเช่นนี้ หรือมีแต่เพียงหน้าที่เสนอข้อแนะนำ และให้คำปรึกษา แก่ราชการบริหารส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคเท่านั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองอย่างแท้จริง

ในประการถัดมา เมื่อได้รู้เกี่ยวกับ “ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง” เป็นอย่างไรแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการกระจายอำนาจปกครอง นั้นมีประเภทตามหลักการอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.3 ประเภทของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

การจัดการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจนั้น อาจทำได้ 2 ลักษณะคือ (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550)

1) **การกระจายอำนาจทางพื้นที่:** หรือที่เรียกว่า การกระจายอำนาจทางเขตแดน (Decentralization Territorial) คือ การที่รัฐมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ (Collectivites Local) ทั้งนี้ การจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมายจะถูกจำกัดขอบเขตโดยพื้นที่หรืออาณาเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ การจัดระเบียบราชการบริหารลักษณะนี้เรียกว่า “การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น”

2) **การกระจายอำนาจทางบริการ :** หรือที่เรียกว่าการกระจายอำนาจทางเทคนิค คือ การที่รัฐมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะในบางเรื่องบางอย่างให้แก่องค์กรของรัฐ (State Organs) ที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเป็นผู้จัดทำ การกระจายอำนาจทางบริการนี้มีใช่เป็นการกระจายอำนาจปกครอง แต่เป็นการ “มอบ” ให้องค์การของรัฐไปจัดทำบริการสาธารณะโดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐมีทรัพย์สินของตนเองและ

มีผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลกระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน

กล่าวโดยสรุปคือ “การปกครองท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ” ก็คือการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนซึ่งไม่ใช่อำนาจทางนิติบัญญัติและมีใช้อำนาจทางตุลาการ แต่เป็นอำนาจในทางบริหารหรือการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับกองกำลังในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยให้มืองค์การนิติบุคคลที่มีองค์กรเจ้าหน้าที่ทั้งหมดหรือส่วนที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงานบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอิสระในการปกครองตนเองไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค หากแต่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเบาของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคภูมิภาค ซึ่งในระบบกฎหมายปกครองของฝรั่งเศส เรียกการควบคุมดังกล่าวว่า “LA Tutelle Administrative” แปลได้ว่า “การกำกับดูแลทางปกครอง”

เมื่อได้รู้เกี่ยวกับ “ประเภทของหลักการกระจายอำนาจปกครอง” เป็นอย่างไรแล้ว ก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการกระจายอำนาจปกครอง นั้นมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรบ้าง ดังจะได้นำกล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.4 ข้อดีและข้อเสียของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

(สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2550) และ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550) ได้ให้ทัศนะประเด็นข้อดีและข้อเสียของหลักการกระจายอำนาจปกครอง ดังต่อไปนี้

ข้อดี : หลักการกระจายอำนาจปกครอง

1) ทำให้มีการสนองความต้องการเฉพาะท้องถิ่นดีขึ้น : บริการสาธารณะบางอย่างที่ไม่เกี่ยวกับส่วนเสียของประเทศเป็นส่วนรวม แต่เกี่ยวกับส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะท้องถิ่น เช่น การสุขาภิบาล การทำถนนภายในเขตท้องถิ่น ถ้าได้มอบให้องค์การส่วนท้องถิ่นจัดทำเองก็จะเป็นผลดีกว่าที่ราชการบริหารส่วนกลางจะจัดทำเสียเองทั้งหมด เพราะราษฎรในแต่ละท้องถิ่นย่อมรู้ความต้องการของตนดีว่าตนต้องการอะไรมากที่สุด นอกจากนี้ กิจการอันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้นย่อมไม่อาจที่จะวางระเบียบปฏิบัติเหมือนกันหมดทั้งประเทศได้ เพราะสภาพความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและสภาพของภูมิประเทศย่อมแตกต่างกัน ถ้าให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเองก็จะได้ผลตรงกับสภาพความจำเป็นดีขึ้น

2) เป็นการแบ่งเบาภาระของราชการบริหารส่วนกลาง : ในกิจการอันเกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะไปได้มาก ในปัจจุบันนี้ราชการบริหารส่วนกลางของประเทศต่าง ๆ มีภาระหนักอยู่แล้ว ถ้าไม่ตัดกิจการเฉพาะท้องถิ่นอันเป็นกิจการเล็ก ๆ น้อย ๆ ออกไปจากหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางแล้ว ราชการบริหารส่วนกลางก็จะมีงานล้นมืออีกและทำได้ไม่ถึงทุกท้องถิ่นพร้อม ๆ กัน ดังนั้น เมื่อมีการกระจายอำนาจปกครองและมอบกิจการบางอย่างให้องค์การส่วนท้องถิ่นรับไปเอง จึงเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของราชการบริหารส่วนกลาง ทำให้สามารถจัดทำกิจการใหญ่ ๆ เกี่ยวกับส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การกระจายอำนาจปกครองยังทำให้กิจการสำเร็จลุล่วงไปโดยรวดเร็ว เพราะเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นมีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองไม่ต้องเสนอขอคำสั่งจากการราชการบริหารส่วนกลางก่อน

3) การเลือกตั้งเจ้าหน้าที่จากราษฎรในท้องถิ่นนั่นเอง : ทำให้ได้รับเลือกตั้งมีความสนใจในการปกครองท้องถิ่นและได้เรียนรู้วิธีการปกครองดีขึ้น เพราะการกระจายอำนาจปกครองนั้นเป็นการมอบอำนาจให้ราษฎรเกิดความรับผิดชอบในกิจการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศที่ปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย เพราะเท่ากับเป็นการฝึกราษฎรในท้องถิ่นให้รู้จักปกครองตนเอง อันเป็นผลให้รู้จักปกครองประเทศในขั้นต่อไป

ข้อเสีย : หลักการกระจายอำนาจปกครอง

1) ถ้ากระจายอำนาจมากเกินไปอาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นนั้น: ถ้าขยายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมากเกินไป อาจเป็นการทำลายเอกภาพในการปกครองและความมั่นคงของประเทศได้ เพราะทำให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีระหว่างท้องถิ่นต่างๆ และไม่มีการประสานงานกันเพียงพอ ทำให้เกิดความแตกแยกในการปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ ฉะนั้น จึงต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด โดยราชการบริหารส่วนกลางเพื่อรักษาเอกภาพในการปกครองท้องถิ่นต่างๆ และต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด โดยราชการบริหารส่วนกลางเพื่อรักษาเอกภาพในการปกครองประเทศไว้เป็นส่วนรวม

2) ทำให้ราษฎรในท้องถิ่นเห็นประโยชน์ของท้องถิ่นของตนสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ: เมื่อราษฎรมีส่วนในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ก็มักจะทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นของตนฝ่ายเดียว จนกระทั่งบางครั้งมีได้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

3) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอาจใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่สมควรได้: การกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น ย่อมต้องมีการเลือกตั้ง จึงทำให้เกิดการถือพรรคถือพวก ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในพรรคใดก็มักจะทำประโยชน์ให้แก่พรรคของตนยิ่งกว่าที่จะทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นเป็นส่วนรวม

ว่าด้วยแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

ถือเป็นแนวคิดที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ไขปัญหารวมไปถึงการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ความหมายของการกระจายอำนาจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการกระจายอำนาจมากยิ่งขึ้น

1. ความหมายการกระจายอำนาจ

การให้ความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่า “การกระจายอำนาจ” ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

คิสลิน กุสลาณภาพ และสุรเชษฐ์ ชีระมณี (2526) ได้ให้ความหมายว่าการกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายหน้าที่และอำนาจจากรัฐบาลกลางไปสู่หน่วยงานระดับรองๆ ลงไป

เสนห์ จุ้ยใต้ และคณะ (2530) ได้แสดงทัศนะต่อการกระจายอำนาจ คือ การที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งอำนาจในการดำเนินการและการบังคับบัญชาเป็นเรื่องของหน่วยการปกครองที่จะทำหน้าที่ปกครองตนเอง รัฐบาลกลางเป็นเพียงผู้ตรวจตราควบคุมดูแลให้ท้องถิ่นดำเนินการไปตามตัวบทกฎหมายและให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

จรรยา สุภาพ (2531) และชวงค์ ฉายะบุตร (2539) ได้แสดงทัศนะที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้ว่า เป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการให้อำนาจที่จะพิจารณาตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ๆ เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชา เพียงแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้น

เมื่อได้รู้แล้วว่า “ความหมายของการกระจายอำนาจ” มีลักษณะและความสำคัญอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า กระจายอำนาจนั้นมีวัตถุประสงค์อย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ

จากการสังเคราะห์การกระจายอำนาจ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ ไว้ดังนี้

2.1 การกระจายอำนาจภายใต้วัตถุประสงค์

การกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (ตระกุล มีชัย, 2538)

1.1) ประสิทธิภาพของหน่วยราชการในการบริหารจัดการ และให้บริการแก่ประชาชน

1.2) ประสิทธิภาพของการทำงาน

1.3) ช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของข้าราชการและพนักงานให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2 การกระจายอำนาจตามหลักการ

ควรดำเนินไปภายใต้หลักการ ดังต่อไปนี้คือ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 45)

2.1) ให้มีการกระจายอำนาจ วินิจฉัย สั่งการ และการบริหารลงไปยังหน่วยซึ่งรับผิดชอบบริการ ใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด

2.2) ผู้รับมอบอำนาจต้องมีความพร้อมในการรับหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจที่มากขึ้นโดยผู้กระจายอำนาจต้องให้ความสนับสนุนอย่างเพียงพอ

2.3) ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่ความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น

เมื่อได้รู้แล้วว่า “วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ” มีรายละเอียดอย่างไร ในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการกระจายอำนาจนั้น มีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

3. ลักษณะสำคัญของกระจายอำนาจ

นักวิชาการของประเทศไทย อาทิเช่น ธเนศวร์ เจริญเมือง (2542) สันสิทธิ์ ขวลิตรำรง (2546) และ ชวงค์ ฉายะบุตร (2539) มีทัศนะเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจปกครองว่ามีลักษณะสำคัญคล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

3.1) มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง: หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณและทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

3.2) มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน: เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่จำเป็นจะเป็นการกระจายอำนาจปกครองปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.3) มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตนเองได้ตามสมควร: การกระจายอำนาจปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดการทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือมีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง และในประเด็นต่อมาก็จะต้องพิจารณาว่า หลักการกระจายอำนาจ นั้นมีรูปแบบอย่างไรบ้าง ดังจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4. รูปแบบของการกระจายอำนาจ

รูปแบบของการกระจายอำนาจ มีนักวิชาการสำคัญให้ทัศนะไว้หลายหลาย ดังนี้คือ

4.1) การกระจายอำนาจทางพื้นที่: การกระจายอำนาจทางพื้นที่หรืออีกนัยหนึ่ง เรียกว่า “การกระจายอำนาจทางเขตแดน”

(นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2544) มีทัศนะว่ามีที่มาจากแนวความคิดทางการเมืองซึ่งเน้นความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ทำการบริหารหรือปกครองท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้ง จากส่วนกลาง” ก็จะเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ (Centralization) มิใช่การกระจายอำนาจ (Decentralization) ฉะนั้น การกระจายอำนาจทางพื้นที่จึงต้องมีการจัดตั้งองค์กรปกครองทางเขตแดน เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกตั้งผู้บริหาร มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เป็นอิสระจากส่วนกลางไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางแต่จะอยู่

ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะจัดทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองและมีงบประมาณของตนเพื่อใช้ในการจัดทำกิจกรรมเหล่านั้น โดยรูปแบบการกระจายอำนาจดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบการกระจายอำนาจทางการบริหาร (Administrative Decentralization)

(ปธาน สุวรรณมงคล, 2547) มีทัศนะว่า เป็นไปตามหลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) ให้แก่ส่วนภูมิภาค โดยที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการบางส่วนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลางที่ถูกส่งไปปฏิบัติราชการในเขตปกครองต่าง ๆ ของประเทศ ตัวแทนดังกล่าว ถูกแต่งตั้งจากส่วนกลาง และยังอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางเช่นเดิม เช่น การที่อธิบดีกรมป่าไม้มอบอำนาจการดูแลภารกิจบางประการของกรมป่าไม้ในจังหวัดให้กับป่าไม้จังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ หรือกรณีของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบซีอีโอ (Chief Executive Officer, CEO) ในกรณีของประเทศไทยสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็จัดอยู่ในแบบของการกระจายอำนาจทางการบริหาร โดยที่หน่วยงานส่วนกลางมอบอำนาจการตัดสินใจในทางการบังคับบัญชาหน่วยงานในสังกัดที่อยู่ในภูมิภาคให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด

4.2) การกระจายอำนาจทางกิจการ: การกระจายอำนาจทางกิจการหรืออีกนัยหนึ่งที่เรียกกันว่า “การกระจายอำนาจทางการบริการ”

(นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2544) มีทัศนะว่า เป็นวิธีการกระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้องค์การซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดของส่วนกลางรับไปจัดทำด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั่นเอง บริการสาธารณะที่แยกมาจัดทำนั้นอาจเป็นบริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กีฬา หรือวัฒนธรรม วิธีการกระจายอำนาจทางกิจการนี้ไม่ใช้การกระจายอำนาจปกครองแต่เป็นการ “มอบ” ให้องค์การของรัฐบาลไปจัดทำบริการสาธารณะโดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐ มีทรัพย์สินของตนเองและผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลกระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน สอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization)

(ปธาน สุวรรณมงคล, 2547) มีทัศนะว่า การกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยการที่ผู้มีอำนาจรัฐในส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจในบางระดับ รวมถึงจัดสรรทรัพยากรการบริหารจำนวนหนึ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กระทำการกิจบางอย่างแทนรัฐบาลกลางโดยให้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

4.3) การกระจายอำนาจตามมิติต่าง ๆ: มีนักวิชาการเสนอว่า การกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นการกระจายอำนาจที่เกี่ยวข้องกับมิติที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2547)

4.1) การกระจายภารกิจหน้าที่: รัฐได้มอบภารกิจหน้าที่บางประการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการแทนรัฐ เช่น การจัดการศึกษาบางระดับ การให้บริการสาธารณะสุข เป็นต้น

4.2) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ: ในภารกิจหน้าที่ที่รัฐบาลมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจตัดสินใจอิสระในภารกิจหน้าที่นั้นด้วย

4.3) การกระจายทรัพยากรการบริหาร: เมื่อรัฐบาลมอบหน้าที่และอำนาจตัดสินใจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะต้องมอบทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ รายได้จากการจัดเก็บภาษีในเขต จำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

4.4) การกระจายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้แก่ประชาชน: เป็นการเปิดมิติให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นโดยตรง และทางอ้อม เช่น การให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าลงชื่อเพื่อขอให้มีการพิจารณาถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป เป็นต้น

สรุป (Conclude)

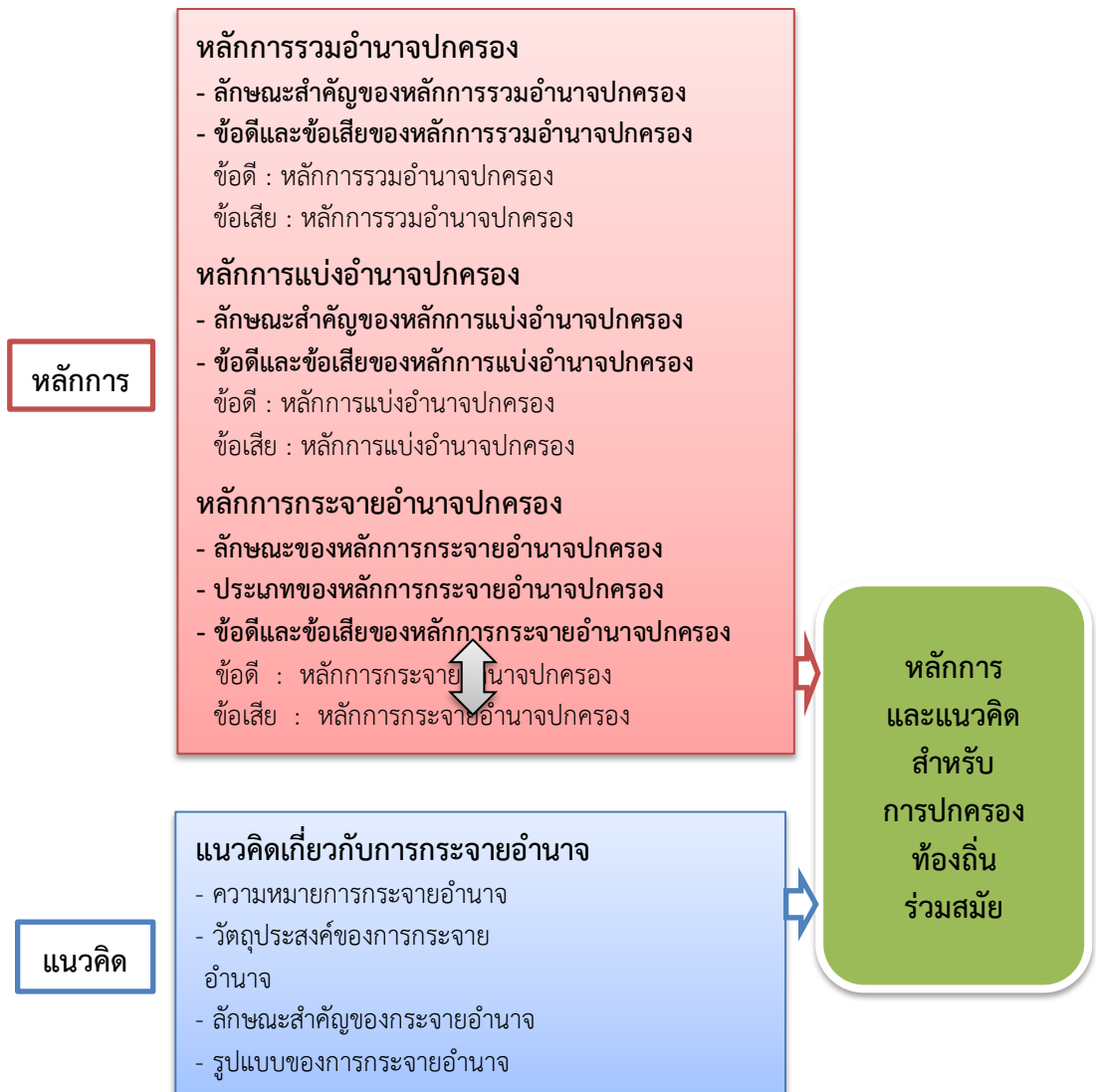
“หลักการ และแนวคิด สำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย” มีความสำคัญยิ่งต่อการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชุมชนท้องถิ่นที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย ในแนวคิดและทฤษฎีทางการปกครอง จะเห็นได้ว่ารัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้น ย่อมมีภาระหน้าที่อย่างหลากหลายในการบริหารประเทศอันจะทำให้ประชาชนได้รับความสุขความสบายในการดำรงชีวิต อีกทั้ง ด้านความมั่นคงแห่งชาติในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้น ชุมชนท้องถิ่นจะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทางใด จึงต้องมีหลักการ และแนวคิด สำหรับการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกลไกเชิงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับการบริหารราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ในเชิงการจัดภารกิจระหว่างรัฐกับการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) ความสัมพันธ์ในเชิงการควบคุมกำกับดูแล

บทความนี้จึงนำเสนอองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับ “หลักการ และแนวคิด สำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย” ซึ่งถือว่าองค์ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งสำหรับการศึกษาและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยหลักการสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย ได้แก่ หลักการจัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดินที่ใช้กันอยู่ในประเทศต่างๆ มีอยู่ 3 หลักคือ 1) หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization) 2) หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration) และ 3) หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) และ แนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความหมายการกระจายอำนาจ 2) วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ 3) ลักษณะสำคัญของกระจายอำนาจ และ 4) รูปแบบของการกระจายอำนาจ

องค์ความรู้ใหม่

บทความวิชาการเรื่อง “ประเด็นคัดสรรว่าด้วยหลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย” ผู้เขียนมีข้อค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ที่ควรนำเสนอในประเด็นดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 : โมเดล “หลักการและแนวคิดสำหรับการปกครองท้องถิ่นร่วมสมัย”

เอกสารอ้างอิง (References)

โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการ และมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.

- โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย ว่าด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- คิสิณ กุสลาณภาพ และสุรเชษฐ์ ชีระมณี. (2526). สารานุกรมศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จรรยา สุภาพ. (2531). สารานุกรมรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2539). วิสัยทัศน์การเมืองการปกครองและกฎหมาย. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- เดโช สวานานนท์. (2545). พจนานุกรมศัพท์การเมือง. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ตระกูล มีชัย. (2538). การกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : บริษัทสุชมและบุตร จำกัด.
- ดิน ปรัชญฤทธิ์. (2535). ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศวร เจริญเมือง. (2542). 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 - 2540. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : เดือนตุลา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐาน : รัฐกับการปกครองท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2564). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้น 25 มกราคม 2564, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index>.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2544). การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2537). การกำหนดอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัด กระทรวงมหาดไทย.
- ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. (2524). การปกครองเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ : สหยาบลิ้มและการพิมพ์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สิวพร สุขเอียด. (2563). การปกครองท้องถิ่น. สืบค้น 14 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/549133>.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพโรจิต. (2535). การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันสิทธิ์ ขวลิธอำรง. (2546). หลักการบริหารรัฐกิจกับระบอบราชการไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสน่ห์ จุย์โต. (2530). เอกสารชุดวิชาการบริหารราชการในส่วนภูมิภาค เรื่องแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนภูมิภาค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. (2545). การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. (เล่มที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความที่กำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น
2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์, 2561)
2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์.//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์. Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุกวัตร กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,เดือน/วันที่พิมพ์.//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์.//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Journal.//Year(Volume).//page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. กรุงเทพฯธุรกิจ, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// วิทยานิพนธ์ระดับ/ (บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)// ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication).// Title of Thesis.// Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม.

รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี, // จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก
<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

